

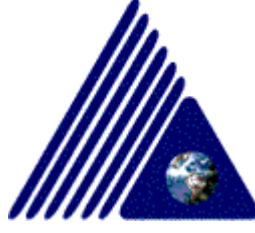
**T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ENDÜSTRİ MESLEK LİSESİ ELEKTRİK-ELEKTRONİK BÖLÜMÜNDE
ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN İŞLETMEDE UYGULANAN MESLEKİ
EĞİTİM (STAJ) ÇALIŞMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

Burak Şerafettin GÜLSOY

**Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı**

İstanbul – 2007

**T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ENDÜSTRİ MESLEK LİSESİ ELEKTRİK-ELEKTRONİK BÖLÜMÜNDE
ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN İŞLETMEDE UYGULANAN MESLEKİ
EĞİTİM (STAJ) ÇALIŞMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

Burak Şerafettin GÜLSOY

**Danışman
Prof. Dr. İrfan ERDOĞAN**

**Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı**

İstanbul – 2007

ENDÜSTRİ MESLEK LİSESİ ELEKTRİK-ELEKTRONİK BÖLÜMÜNDE
ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN İŞLETMEDE UYGULANAN MESLEKİ
EĞİTİM (STAJ) ÇALIŞMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Burak Şerafettin GÜLSOY

ONAY

Jüri:

Tez Danışmanı

:Prof. Dr. İrfan ERDOĞAN

Üye

:Prof. Dr. Adil ÇAĞLAR

Üye

:Dr. Mustafa FARSAKOĞLU

Yüksek Lisans Tez Kurulu Tarafından Onay Tarihi: **03.03.**/2007

İÇİNDEKLER

	<u>Sayfa</u>
SİMGE LİSTESİ	ix
KISALTMA LİSTESİ	x
ÇİZELGE LİSTESİ	xi
ÖNSÖZ	xv
ABSTRACT	xvi
ÖZET	xvii
BÖLÜM 1	1
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	2
1.2. Problem Cümlesi.....	3
1.3. Alt Problemler.....	3
1.4. Araştırmanın Önemi	4
1.5. Sayıtlar.....	4
1.6. Sınırlılıklar	5
1.7. Tanımlar	5
BÖLÜM 2	8
2. TÜRKİYE’DEKİ MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN DURUMU	8
2.1. CUMHURİYET ÖNCESİ DÖNEMDEKİ MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM	8
2.1.1. Tanzimat Öncesi Dönemde Mesleki ve Teknik Eğitim.....	8
2.1.2. Tanzimat Sonrası Dönemde Mesleki ve Teknik Eğitim.....	9
2.2. CUMHURİYET DÖNEMİNDE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM	11
2.3. MESLEKİ-TEKNİK EĞİTİMİN KALKINMA PLANLARINDAKİ YERİ	16
2.3.1. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963–1967).....	17
2.3.2. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968–1972)	18
2.3.3. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973–1977)	18
2.3.4. Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979–1983).....	19
2.3.5. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985–1989).....	20
2.3.6. Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990–1994).....	20
2.3.7. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996–2000)	21
2.3.8. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001–2005).....	23
2.3.9. Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı (2007–2013)	24
BÖLÜM 3	26
3. TÜRKİYE’DEKİ MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM SİSTEMİNİN GENEL YAPISI 26	
3.1. Örgün Mesleki Ve Teknik Eğitim	26
3.1.1. Erkek Teknik Öğretim	26
3.1.1.1. Anadolu Teknik Liseleri	30
3.1.1.2. Anadolu Meslek Liseleri	31
3.1.1.3. Teknik Liseler	31
3.1.1.4. Endüstri Meslek Liseleri	32
3.1.1.5. Çok Programlı Liseler	32
3.1.1.6. Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezleri	33
3.1.1.7. İkili Mesleki Eğitim Merkezleri	34

3.1.1.8. Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezleri.....	34
3.1.2. Kız Teknik Öğretim.....	34
3.1.2.1. Kız Meslek Liseleri.....	36
3.1.2.2. Anadolu Kız Meslek Liseleri.....	36
3.1.2.3. Kız Teknik Liseleri.....	36
3.1.2.4. Anadolu Kız Teknik Liseleri.....	37
3.1.2.5. Çok Programlı Liseler.....	37
3.1.2.6. Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüleri.....	37
3.1.2.7. Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezleri.....	37
3.1.3. Ticaret ve Turizm Öğretimi.....	37
3.1.3.1. Ticaret Meslek Liseleri.....	38
3.1.3.2. Anadolu Ticaret Meslek Liseleri.....	39
3.1.3.3. Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri.....	39
3.1.3.4. Anadolu İletişim Meslek Liseleri.....	39
3.1.4. Din Öğretimi.....	40
3.1.4.1. İmam-Hatip Liseleri.....	40
3.1.4.2. Anadolu İmam-Hatip Liseleri.....	41
3.2. Yaygın Mesleki Ve Teknik Eğitim.....	41
3.2.1. Çıraklık Eğitimi.....	42
3.2.2. Halk Eğitim Merkezleri.....	44
BÖLÜM 4.....	46
4. MESLEKİ EĞİTİMDE OKUL İŞLETME İŞBİRLİĞİ.....	46
4.1. OKUL İŞLETME İŞBİRLİĞİNİN GEREKLİLİĞİ.....	46
4.1.1. Mesleki Eğitimde Okul İşletme İşbirliğini Gerektiren Nedenler.....	48
4.1.1.1. Program Geliştirme.....	48
4.1.1.2. İşe Yerleştirme.....	48
4.1.1.3. Yardım Sağlama.....	49
4.1.1.4. Mesleki ve Teknik Eğitim Sorunlarına Halkın İlgisini Sağlama.....	49
4.1.1.5. Yetişkin İnsan gücü Temini.....	50
4.1.2. Mesleki Eğitimde Okul İşletme İşbirliği için İlgili Taraflar.....	50
4.1.2.1. Devlet Kuruluşları.....	50
4.1.2.2. Eğitimciler.....	50
4.1.2.3. Sanayiciler.....	51
4.1.2.4. İşçi Sendikaları.....	51
4.1.2.5. Meslek Odaları.....	51
4.1.2.6. Esnaf Dernekleri.....	51
4.1.2.7. Kitle İletişim Organları.....	52
4.1.3. Mesleki Eğitimde Okul İşletme İşbirliği Yöntemleri.....	52
4.1.3.1. Ortak Programlar.....	52
4.1.3.2. Endüstri Stajları.....	52
4.1.3.3. İş İçerisinde Eğitim.....	53
4.1.3.4. Danışma Kurulları.....	53
4.2. OKUL İŞLETME İŞBİRLİĞİNE DAYALI EĞİTİM.....	54
4.2.1. Okul İşletme İşbirliğine Dayalı Eğitimin Yararları.....	54
4.2.1.1. Öğrenciye Sağladığı Faydalar.....	54
4.2.1.2. Eğitim Kurumuna (Okula) Sağladığı Faydalar.....	55
4.2.1.3. İstihdam Sektörüne (Sanayi) Sağladığı Faydalar.....	56

4.2.1.4. Toplum (Çevreye) Sağladığı Faydalar.....	56
4.3. İŞLETMELERDE MESLEK EĞİTİMİNE YÖNELİK UYGULAMALAR.....	56
4.3.1. Yoğunlaştırılmış Eğitim Uygulaması	56
4.3.2. OSANAR (Okul Sanayi Ortaklaşa Eğitim Projesi).....	57
4.3.3. METEP (Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi)	59
4.3.4. METGE (Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi).....	59
4.3.5. MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi).....	61
4.4. OKUL İŞLETME İŞBİRLİĞİNE YÖNELİK YASALAR.....	62
4.4.1. 2089 Sayılı “Çıraklık, Kalfalık ve Ustalık” Kanunu	62
4.4.2. 3308 Sayılı “Çıraklık ve Mesleki Eğitim” Kanunu.....	62
4.4.2. 3308 Sayılı “Çıraklık ve Mesleki Eğitim” Kanununun Getirdiği Yenilikler	63
4.4.3. 4702 Sayılı Kanun	65
4.4.3.1. 4702 Sayılı Kanun’un Önemli Noktaları.....	65
4.4.3.1.1. 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler ...	65
4.4.3.1.2. 3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu'nda Yapılan	
Değişiklikler.....	66
BÖLÜM 5	70
5. KARŞILAŞTIRMALI EĞİTİM	70
5.1. Çeşitli Ülkelerde Mesleki Ve Teknik Eğitim	70
5.1.1. Avrupa Birliği Ülkelerinde Mesleki Eğitim	71
5.1.1.2. Almanya’da Uygulanana Mesleki Eğitim Sistemi	72
5.1.1.3. Fransa’da Uygulanan Mesleki Eğitim Sistemi.....	73
5.1.1.4. İngiltere’de Uygulanan Mesleki Eğitim Sistemi.....	74
5.1.1.5. Hollanda’da Uygulanan Mesleki Eğitim Sistemi.....	75
5.1.1.6. İtalya’da Uygulanan Mesleki Eğitim Sistemi	76
5.1.1.7. Danimarka’da Uygulanan Mesleki Eğitim Sistemi.....	76
5.1.1.8. İspanya’da Uygulanan Mesleki Eğitim Sistemi	77
5.1.1.9. Yunanistan’da Uygulanan Mesleki Eğitim Sistemi	78
5.1.2. Amerika Birleşik Devletleri’nde Uygulanan Mesleki Eğitim Sistemi	80
5.1.3. Japonya’da Uygulanan Mesleki Eğitim Sistemi	81
BÖLÜM 6	83
6. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	83
6.1. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar	83
6.2. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar.....	85
BÖLÜM 7	91
7. YÖNTEM	91
7.1. Araştırmanın Modeli.....	91
7.2. Evren ve Örneklem	91
7.3. Veri Toplama Aracının Hazırlanması	91
7.4. Veri Toplama Aracının Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması	92
7.5. Verilerin Toplanması.....	94
7.6. Verilerin Çözümlemesi.....	95
BÖLÜM 8	96
8. BULGULAR VE YORUM.....	96

8.1. Araştırma Evrenindeki Öğrencilerin Demografik Bilgilerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar	97
8.2. Araştırma Evrenindeki Öğrencilerin Bağımsızlık Değişkenine göre Bağımlı Sorulara İlişkin Verdiği Cevaplara İlişkin Bulgu ve Yorumlar	101
8.3. Araştırma Evrenindeki Öğrencilerin Bağımsızlık Değişkenine göre Tek Yönlü Varyans Analizine (One-Way Anova) İlişkin Bulgu ve Yorumlar	107
8.4. Staj Yapılan İş Yerine İlişkin Bulgular	119
8.5. Staj Yapılan İş Yerindeki Çalışmaların Eğitim Yönüne İlişkin Bulgular	133
BÖLÜM 9	147
9. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER	147
9.1. Sonuç ve Tartışma	147
9.1.1. Araştırma Evrenindeki Öğrencilerin Demografik Bilgilerine İlişkin Sonuç ve Tartışmalar	147
9.1.2. Araştırma Evrenindeki Öğrencilerin Bağımsızlık Değişkenine göre Bağımlı Sorulara İlişkin Verdiği Cevaplara İlişkin Sonuçlar ve Tartışmalar	150
9.1.3. Araştırma Evrenindeki Öğrencilerin Bağımsızlık Değişkenine göre Tek Yönlü Varyans Analizine (One-Way Anova) İlişkin Sonuçlar ve Tartışmalar	152
9.1.4. Staj Yapılan İş Yerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışmalar	154
9.1.4.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerlerine İlişkin Tartışmalar ve Sonuçlar	154
9.1.4.2. Bölüm Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerlerine İlişkin Tartışmalar ve Sonuçlar	156
9.1.4.3. İş Yerinde Eğitim Bölümü (Departman) Bulunup Bulunmadığı Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerlerine İlişkin Tartışmalar ve Sonuçlar	157
9.1.4.4. İş Yerini Denetlemeye Gelen Koordinatör Öğretmenin Düzenli Gelip Gelmediği Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerlerine İlişkin Tartışmalar ve Sonuçlar	158
9.1.4.5. İş Yerini Denetlemeye Gelen Koordinatör Öğretmeni Bölüm Öğretmeni Olup Olmadığı Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerlerine İlişkin Tartışmalar ve Sonuçlar	160
9.1.4.6. İş Yerinden Ücret Alıp Almadığı Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerlerine İlişkin Tartışmalar ve Sonuçlar	161
9.1.5. Staj Yapılan İş Yerindeki Çalışmaların Eğitim Yönüne İlişkin Sonuçlar ve Tartışmalar	162
9.1.5.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerlerine İlişkin Tartışmalar ve Sonuçlar	163
9.1.5.2. Bölüm Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerlerine İlişkin Tartışmalar ve Sonuçlar	164
9.1.5.3. İş Yerinde Eğitim Bölümü (Departman) Bulunup Bulunmadığı Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerlerine İlişkin Tartışmalar ve Sonuçlar	165
9.1.5.4. İş Yerini Denetlemeye Gelen Koordinatör Öğretmenin Düzenli Gelip Gelmediği Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerlerine İlişkin Tartışmalar ve Sonuçlar	166

9.1.5.5. İş Yerini Denetlemeye Gelen Koordinatör Öğretmeni Bölüm Öğretmeni Olup Olmadığı Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerlerine İlişkin Tartışmalar ve Sonuçlar	167
9.1.5.6. İş Yerinden Ücret Alıp Almadığı Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerlerine İlişkin Tartışmalar ve Sonuçlar	169
9.2. Öneriler	170
EK-(Anket Formu):	172
KAYNAKLAR	176
ÖZGEÇMİŞ	181

SİMGE LİSTESİ

f	Frekans
Sd	Serbestlik Derecesi
ss	Standart Sapma
x	Aritmetik Ortalama
%	Yüzde
%<i>gec</i>	geçerli değer
%<i>yig</i>	Toplam değer

KISALTMA LİSTESİ

DPT	:Devlet Planlama Teşkilatı
KOBİ	:Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
MEB	:Milli Eğitim Bakanlığı
MEM	:Mesleki Eğitim Merkezi
METARGEM:	Meslekî ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi
MTE	: Mesleki ve Teknik Eğitim
s.	: Sayfa
SPSS	: Statistical For Social Sciences
TİSK	: Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TÜSİAD	: Türkiye Sanayicileri ve İşadamları Derneği
Vb.	: Ve Benzeri
vd.	: Ve Diğerleri
Yy.	: Yüz yıl

ÇİZELGE LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Çizelge 3.1.1. Erkek Teknik Ortaöğretim Kurumlarında Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları (2005–2006)	30
Çizelge 3.1.3 2005–2006 öğretim yılı Okul, Öğrenci ve Öğretmen sayıları (Ticaret ve Turizm Öğretimi)	38
Çizelge 3.1.4. Din Orta Öğretim Kurumlarında Öğrenci sayıları (2003–2004 ve 2004–2005)	40
Çizelge 7.1. Anket formunun bileşenleri ve bu bileşenlerin başlıkları	92
Çizelge 8.1.1 Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Cinsiyet Değişkeni İçin f , %, % <i>gec</i> ve % <i>yig</i> Değerleri	97
Çizelge 8.1.2 Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Eğitim Gördükleri Bölüm Değişkeni İçin f , %, % <i>gec</i> ve % <i>yig</i> Değerleri	97
Çizelge 8.1.3 Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Staj Yaptığı İş Yerini Kimin Bulduğu Değişkeni İçin f , %, % <i>gec</i> ve % <i>yig</i> Değerleri	98
Çizelge 8.1.4 Örneklem Grubundaki Öğrencilerin İş Yerinde Günde Kaç Saat Staj Eğitimi Yaptıkları Değişkeni İçin f , %, % <i>gec</i> ve % <i>yig</i> Değerleri	98
Çizelge 8.1.5 Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Staj Yaptığı İş Yerinde Kaç Kişi Çalışıyor Değişkeni İçin f , %, % <i>gec</i> ve % <i>yig</i> Değerleri	98
Çizelge 8.1.6 Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Staj Yaptığı İş Yerinde Eğitim Bölümü Olup Olmadığı Değişkeni İçin f , %, % <i>gec</i> ve % <i>yig</i> Değerleri	99
Çizelge 8.1.7 Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Staj Yaptığı İş Yerinde Staj Eğitimini Kimin Yaptırıldığı Değişkeni İçin f , %, % <i>gec</i> ve % <i>yig</i> Değerleri	99
Çizelge 8.1.8 Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Staj Yaptığı İş Yerinde İş Yerinin Çeşitli Ünitelerinde Belirli Aralıklarla Çalışıp Çalışmadığı Değişkeni İçin f , %, % <i>gec</i> ve % <i>yig</i> Değerleri	100
Çizelge 8.1.9 Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Staj Yaptığı İş Yerini Denetlemeye Gelen Koordinatör Öğretmenin Denetlemeye Düzenli olarak Gelip Gelmediği Değişkeni İçin f , %, % <i>gec</i> ve % <i>yig</i> Değerleri	100

Çizelge 8.1.10	Örnekleme Grubundaki Öğrencilerin Staj Yaptığı İş Yerini Denetlemeye Gelen Koordinatör Öğretmenin Bölüm Öğretmeni Olup Olmadığı Değişkeni İçin f , %, % <i>gec</i> ve % <i>yig</i> Değerleri	101
Çizelge 8.1.11	Örnekleme Grubundaki Öğrencilerin Staj Yaptığı İş Yerinden Ücret Alıp Almadığı Değişkeni İçin f , %, % <i>gec</i> ve % <i>yig</i> Değerleri	101
Çizelge 8.2.1	Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarının Cinsiyet Değişkenine İlişkin t Testi Sonuçları	102
Çizelge 8.2.2	Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarının Eğitim Gördüğü Bölüm Değişkenine İlişkin t Testi Sonuçları	102
Çizelge 8.2.3	Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarının İş Yerinde Eğitim Bölümü (Departman) Bulunup Bulunmadığı Değişkenine İlişkin t Testi Sonuçları	103
Çizelge 8.2.4	Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını İş Yerinde Denetlemeye Gelen Koordinatör Öğretmenin Denetlemeye Düzenli Olarak Gelip Gelmediği Değişkenine İlişkin t Testi Sonuçları	104
Çizelge 8.2.5	Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını İş Yerinde Denetlemeye Gelen Koordinatör Öğretmenin Bölüm Öğretmeni Olup Olmadığı Değişkenine İlişkin t Testi Sonuçları	105
Çizelge 8.2.6	Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarında İş Yerinden Ücret Alıp Almadığı Değişkenine İlişkin t Testi Sonuçları	106
Çizelge 8.3.1	Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarının Staj Yerlerini Bulma Değişkenine İlişkin Anova Testi Sonuçları	107
Çizelge 8.3.2	Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarının İş Yerinde Günde Kaç Saat Staj Eğitimi Yapıyorsunuz Değişkenine İlişkin Anova Testi Sonuçları	109
Çizelge 8.3.3	Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarının Staj Yaptığınız İş Yerinde Kaç Kişi Çalışıyor	111

Çizelge 8.3.4	Değişkenine İlişkin Anova Testi Sonuçları Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarının İş Yerinde Staj Eğitimini Size Kim Yaptırıyor	114
Çizelge 8.3.5	Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yerinin Çeşitli Ünitelerinde Belirli Aralıklarla Çalışıyor Mu Değişkenine İlişkin Anova Testi Sonuçları	116
Çizelge 8.4.1	Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yeri İle İlgili Sorulara Verdiği Cevapların Cinsiyet Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri	119
Çizelge 8.4.2	Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yeri İle İlgili Sorulara Verdiği Cevapların Eğitim Gördüğü Bölüm Değişkenine Göre frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri	121
Çizelge 8.4.3	Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yeri İle İlgili Sorulara Verdiği Cevapların İş Yerinde Eğitim Bölümü (Departman) Bulunup Bulunmadığı Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri	124
Çizelge 8.4.4	Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yeri İle İlgili Sorulara Verdiği Cevapların İş Yerini Denetlemeye Gelen Koordinatör Öğretmenin Düzenli Gelip Gelmediği Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri	126
Çizelge 8.4.5	Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yerini Denetlemeye Gelen Koordinatör Öğretmeni Bölüm Öğretmeni Olup Olmadığı Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri	128
Çizelge 8.4.6	Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yerinden Ücret Alıp Almadığı Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma	130

Çizelge 8.5.1	Değerleri Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yerinde Yapılan Çalışmaların Eğitim Yönüyle Değerlendirilmesine Verdiği Cevapların Cinsiyet Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri	133
Çizelge 8.5.2	Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yerinde Yapılan Çalışmaların Eğitim Yönüyle Değerlendirilmesine Verdiği Cevapların Eğitim Gördüğü Bölüm Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri	135
Çizelge 8.5.3	Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yerinde Yapılan Çalışmaların Eğitim Yönüyle Değerlendirilmesine Verdiği Cevapların İş Yerinde Eğitim Bölümü (Departman) Bulunup Bulunmadığı Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri	137
Çizelge 8.5.4	Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yerinde Yapılan Çalışmaların Eğitim Yönüyle Değerlendirilmesine Verdiği Cevapların İş Yerini Denetlemeye Gelen Koordinatör Öğretmenin Düzenli Gelip Gelmediği Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri	139
Çizelge 8.5.5	Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yerinde Yapılan Çalışmaların Eğitim Yönüyle Değerlendirilmesine Verdiği Cevapların İş Yerini Denetlemeye Gelen Koordinatör Öğretmeni Bölüm Öğretmeni Olup Olmadığı Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri	141
Çizelge 8.5.6	Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yerinde Yapılan Çalışmaların Eğitim Yönüyle Değerlendirilmesine Verdiği Cevapların İş Yerinden Ücret Alıp Almadığı Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri	143

ÖNSÖZ

Çağımızda hızla gelişen teknoloji beraberinde iletişimi ve ulaştırmayı kolaylaştırmıştır. Bu durum uluslararası alanda rekabeti büyük oranda arttırmaktadır. Kaliteli iş gücü, küresel yarışta en önemli unsur haline gelmiştir. Teknolojideki gelişimler ve küreselleşmede yaşanan değişiklikler ülkelerde aranan iş gücünün niteliklerini de etkilemektedir.

Günümüzde çalışanın teknolojiyi kullanabilecek kadar temel becerilere sahip olması, ekip halinde çalışabilmesi, değişikliklere kolayca uyum sağlayabilmesi, karar verme ve problem çözebilmesi, kaliteli ürün ve hizmet üretiminde sorumluluk alabilmesi beklenmektedir. Bu tür yeterlilikleri okulların tek başına vermeleri mümkün görülmemektedir. Öğrencilerin 21. Yüzyıl'da sahip olmaları gerekli yeterlilikler ancak okullarla-işletmelerin işbirliği yapması ile gerçekleşebilir. Okul-işletme işbirliği öğrencilerin sınıfta öğrendikleri bilgileri günlük ve iş hayatında kullanabilmesini sağlamaktadır.

Araştırmanın gerçekleşmesinde pek çok kişinin emeği geçmiştir özellikle Yüksek Lisans Programım süresince hiçbir zaman ilgisini esirgemeyen, fikirlerinden her zaman yararlandığım tez danışmanım Prof. Dr. İrfan ERDOĞAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Desteklerinden dolayı Prof. Dr. Muhsin HESAPÇIOĞLU'na, Yrd. Doç. Dr. Mustafa MERAL'e, Bilimsel Araştırma Yöntemleri konularında yoğun katkılarından dolayı Prof. Dr. Müfit AKYÜZ'e, istatistik çalışmalarındaki yardımlarından ve yapıcı eleştirilerinden dolayı Arş.Gör. Engin KARADAĞ'a, Arş.Gör. Özgür SAGDIÇ'a, başta idari kadro olmak üzere Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünün tüm çalışanlarına sonsuz teşekkürlerimi,

Araştırmam süresince sabır ve özveriyle beni destekleyen eşim Reyhan'a, yeni doğacak olan oğlum Çetin'e, benim bu günlere gelmemdeki katkılarından dolayı anneme, babama ve kardeşlerime, bölüm arkadaşlarıma, eşimin ailesine ve adını saymadığım desteğini esirgemeyen birçok arkadaşına sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Burak Şerafettin GÜLSOY

Ocak 2007 - İstanbul

THE EVALUATION OF THE PROFESSIONAL (TECHNICAL) EDUCATION STUDIES THAT THE STUDENTS DO IN INDUSTRY

ABSTRACT

In this research; we have tried to determine the situation in application and the level of the student's adaption in workplaces, the setting level of the skills and knowledgements that are wanted during the technical education (course) and we have tried to analysis the application of the technical education in workplaces in accordance with Technical Education Law numbered 3308 under the title " The Evaluation of the Professional (Technical) education studies that the students do in industry" .This research consists of nine chapters. The first chapter of the research presents the entry and the problem. Other chapters are;the situation and the general structure of the technical education in Türkiye, the collaboration between school and industry ,comparative education ,related researches,the research methods,the findings and the interpretations. And in the last chapter of the research proposal are made in accordance with the finding provided .

This research is limited by the 11. class students of the electronic and electric departments in eight industrial and technical schools, located in Anatolian side of İstanbul. The main data source is questionnaires.

For statistical analysis ,the SPSS sttaic programme is used .The datas are analysed by using frequency (f) ,arithmetic mean (\bar{x}) standart deviation (sd) ,t test and variance(anova) analysis. The existence of significant differences between groupes is tested on the $p < 0,05$ level.

In the seventh chapter of the research ; the findings about demographic informations of the subjects(students),the workplaces of the students and the evaluation of the workplaces in point of education are presented.

In research we reached some findings that 65,3% of the students are employed more than eight hours in the workplaces, 48% of the students finish their course only at a unit of the workplace, the coordinator teachers of 68,8% of them goto workplaces to control the students regularly

We propose that ; the coordinator teachers have to been charged only their department students. In workplaces the student should have the opportunities that they can acquire and develop their skilld and knowledgements during their education. We must provide that the students who finished their course have realistic opinions about worklife and we must prevent the events that effect their future worklife negatively.

KEYWORDS: industrial and technical education, school-industry collaboration, technical education in application(on a workplace)

ENDÜSTRİ MESLEK LİSESİ ELEKTRİK-ELEKTRONİK BÖLÜMÜNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN İŞLETMEDE UYGULANAN MESLEKİ EĞİTİM (STAJ) ÇALIŞMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

Bu araştırmada “Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarının Değerlendirilmesi” başlığı altında 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu uyarınca öğrencilere işletmelerde yaptırılan meslek eğitimi uygulamalarının analiz edilmesi, uygulamadaki durumun tespit edilmesi, öğrencilerin işletmelere uyum sağlayabilme düzeylerinin belirlenmesi, meslek eğitimi sonunda kazandırılması amaçlanan bilgi birikimi ve uygun davranışları edinme düzeyleri saptanmaya çalışılmıştır. Araştırma; giriş ve problem durumu, Türkiye’deki mesleki ve teknik eğitimin durumu, Türkiye’deki mesleki ve teknik eğitimin genel yapısı, Türkiye’deki mesleki eğitimde okul-işletme işbirliği, karşılaştırmalı eğitim, ilgili araştırmalar, yöntem, bulgular ve yorumlar, sonuç, tartışma ve öneriler olmak üzere dokuz bölüm altında toplanmıştır.

Araştırmanın evrenini, İstanbul ili Anadolu yakası sınırları içerisinde sekiz endüstri meslek lisesinin elektrik-elektronik bölümünde öğrenim gören ve mesleki eğitimlerini işletmelerde gerçekleştiren 11.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın temel veri kaynağını anketlerle toplanan veriler oluşturmuştur.

Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS istatistik programı kullanılmıştır. Elde edilen veriler amaçlara uygun olarak frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama (\bar{x}), standart sapma (ss), t testi ve varyans (anova) kullanılarak analiz edilmiştir. Gruplar arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı $p < 0.05$ düzeyinde test edilmiştir.

Araştırmanın yedinci bölümünde, deneklerin demografik bilgilerine, araştırma evrenindeki öğrencilerin iş yerlerine ve staj yapılan işyerinin eğitim yönüyle değerlendirilmesine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Araştırmada öğrencilerin %65,3’ünün, işletmelerde sekiz saatten fazla çalıştırıldığı, öğrencilerin %40,8’i, iş yerinin tek bir ünitesinde staj eğitimini tamamladığı, öğrencilerin %68,8’inin, koordinatör öğretmeni iş yerini denetlemeye düzenli olarak gittiği vb. bulgulara erişilmiştir.

Koordinatör öğretmenlere mümkün olduğu sürece kendi bölümleri dışındaki bölümlere yönelik koordinatörlük görevi verilmemesi; İş yerlerinde mesleki eğitim (staj) çalışması yapan öğrencilerin, eğitim gördükleri süre içerisinde bilgi ve beceri kazanmalarını sağlayabilecek imkânların oluşturulması; iş yerinde mesleki eğitim gören öğrencilerin, staj dönemi bittiğinde çalışma hayatına dair gerçekçi düşüncelerle ayrılması sağlanmalı ve ilerdeki iş hayatını olumsuz etkileyebilecek olaylar yaşanmasına izin verilmemesi vb. gibi önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: mesleki ve teknik eğitim, okul-sanayi işbirliği, mesleki eğitim (staj)

BÖLÜM 1

Bu bölümde araştırmanın temelini oluşturan problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın önemi, sayılılar, sınırlılıkları sunulmuş ve araştırmada kullanılan terimlere ilişkin kavramsal bilgilere yer verilmiştir.

1. GİRİŞ

Eğitim sözcüğü 1940'lerden beri dilimize yerleşen bir terim olmuştur. Eğitim geniş bir alan olduğu için, eğitim alanında yazılan her kitapta, eğitim kavramının değişik görüşlerde tanımı yapılmıştır. Değişik kaynaklarda yapılan eğitim tanımlarına göre eğitimi, içerik tanımları ve süreç tanımları olarak açıklamak mümkündür (Başaran, 1991) .

Eğitimin içerik tanımları; eğitim, yeni kuşakların, toplum yaşantısında yerlerini almak için hazırlanırken, gereken bilgi, beceri ve anlayışlar elde etmelerine ve kişiliklerini geliştirmelerine yardım etmek etkinliği (Oğuzkan, 1974, s.61; Başaran, 1991, s.16) olarak tanımlanabilir.

Eğitimin süreç tanımları ise; eğitim önceden saptanmış amaçlara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesi (Oğuzkan, 1974, s.61; Başaran, 1991, s.16) olarak tanımlanabilir.

Eğitim geniş anlamda bireyin, hayatı boyunca başkalarının etkisiyle kendi davranışlarında meydana gelen değişim olarak ifade edilebilir (Başaran, 1991). Bu değişimin etkili olabilmesi için, bireye planlı bir eğitim uygulanmalıdır.

Planlı eğitim Türk Eğitim Sistemindeki örgün ve yaygın eğitimi içine alır. Örgün eğitimin içine anaokulundan üniversiteye kadar örgütlenmiş tüm okullar girer. Bu yüzden örgün eğitim dendiğinde okul akla gelir. Yaygın eğitim ise daha geniş ve değişik eğitim biçimlerini kapsar. Bunlar da iki kümede toplanabilir. Bir işyerlerinde, bir kurumda, bir meslekte çalışan kişiler için açılan hizmet içi eğitim türleri birinci kümeyi oluşturur. İkinci kümeyi ise geniş kitlelere yapılan halk eğitimi oluşturur (Başaran, 1991, s.12).

Eğitim kurumları yaratıcı, üretken nesiller yetiştirerek, toplumların sosyal, kültürel ve

ekonomik gelişmelerini, milli değerleri ve idealleri empoze ederek, devlet varlığının ve bütünlüğünün devamlılığını sağlarlar. Eğitimin, kalkınmanın temel şartı olduğu bu gün tartışmasız kabul edilmektedir. Başka bir deyişle, ekonomik büyüme için yeni bilgilerin teknolojiye kullanılması, eğitimle mümkün olmaktadır (Aslan, 1989, s.1).

Bir ülkenin gelişmesini etkileyen unsurlar doğal kaynaklar ve insan gücüdür. Bu iki unsur, günün teknolojiyle birleştirip verimli kullanmak, ülkenin gelişmesi için temeldir. Bu da ancak iyi planlanmış bir eğitimle mümkündür. Eğer ülkenin eğitimi kalitesiz ise, ülke çok zengin doğal kaynaklara sahip olsa bile istenilen seviyede gelişimini sürdüremez. Bu durum, bireyin eğitilme biçiminin ve mesleki-teknik eğitiminin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir (Alkan vd., 1998) .

Mesleki ve teknik eğitim genel anlamda; Bireysel ve toplumsal yaşam için zorunlu olan belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi beceri ve pratik uygulama yeteneklerini kazandırarak bireyi zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel yönleriyle dengeli biçimde geliştirme sürecidir (Alkan vd., 1998, s.3) diye tanımlanabilir.

1.1. Problem Durumu

Çağımızda meydana gelen bilimde ve teknolojiye hızlı gelişmeler birey ve toplum yaşantısını etkilemektedir. Bu etkileşim, sosyal, kültürel ve ekonomik boyutta değişime yol açmaktadır. Bu doğrultuda, eğitim sistemlerinde de mesleki ve teknik eğitime önem veren gelişmeler yaşanmaktadır (Alkan vd., 1998).

Günümüzde teknolojik gelişmelerin etkisiyle becerikli insan gücüne olan ihtiyaç artmaktadır. Ekonomik gelişmeyi sağlamak için nitelikli insan gücü yetiştirilmesi mesleki ve teknik eğitimin sorumluluğundadır. Mesleki eğitimin amacı, sanayinin ihtiyacı olan nitelikte insan gücü yetiştirmektir. İşletmelerin ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücü sadece okulda verilen eğitimle sağlanamaz. Bu yüzden, işletme ve okul arasında bir iş birliği olması gerekmektedir (Gürol, 1997).

Özellikle mesleki-teknik eğitimde okul-çevre (iş dünyası) arasında sıkı bir işbirliği zorunlu görülmektedir. Çünkü mesleki eğitim, değişik kademelere dayalı, kişilere yaşam boyu

eğitim veren, s¼rekliliđi olan bir eğitim s¼recidir. Mesleki-teknik eğitimde teori-pratik, iş-eğitim b¼t¼nl¼đ¼ esastır. Mesleki-teknik eğitimde başarı, mezunlarına kazandırılan yeterliklerin istihdam sektör¼n¼n y¼ntemleri ve gereksinmelerine uygunluğu ile ¼l¼mlenmektedir. Mesleki-teknik eğitim bu ¼zelliđi ile planlı ve s¼rekli gelişmeye a¼ık tutulmak zorundadır. Unutulmaması gereken diğer bir husus da mesleki-teknik eğitim programlarının, b¼t¼n d¼nya ¼lkelerinde ge¼erli olan temel ilkelere dayandırılmasıdır. Bu ilkeler; ilgili tarafların sorumluluğuna dayalı işbirliği, gelişmelere s¼rekli uyum, meslekler d¼nyasına yanıt verme, eğitimde ger¼ek iş ortamına uygunluk gibi hususlardır (G¼rol, 1997, s.27) .

1.2. Problem C¼mlesi

End¼stri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik b¼l¼m¼ ¼đrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (staj) ¼alıřmalarının yeterliliği ne seviyededir?

1.3.Alt Problemler

1. İş yerlerinde verilen mesleki eğitimin yeterliliği ¼đrencilerin cinsiyetine g¼re farklılık g¼stermekte midir?
2. İş yerlerinde verilen mesleki eğitimin yeterliliği ¼đrencilerin eğitim g¼rd¼đ¼ b¼l¼me g¼re farklılık g¼stermekte midir?
3. İş yerlerinde verilen mesleki eğitimin yeterliliği ¼đrencilerin iş yerinde ka¼ saat staj eğitimi yaptığına g¼re farklılık g¼stermekte midir?
4. İş yerlerinde verilen mesleki eğitimin yeterliliği iş yerinde ¼alıřan sayısına g¼re farklılık g¼stermekte midir?
5. İş yerlerinde verilen mesleki eğitimin yeterliliği iş yerinde eğitim b¼l¼m¼ (departman) bulunup bulunmadığına g¼re farklılık g¼stermekte midir?
6. İş yerlerinde verilen mesleki eğitimin yeterliliği iş yerindeki eğitim sorumlusuna g¼re farklılık g¼stermekte midir?

7. İş yerlerinde verilen mesleki eğitimin yeterliliği öğrencilerin iş yerinin çeşitli ünitelerde çalışıp çalışmadığına göre farklılık göstermekte midir?
8. İş yerlerinde verilen mesleki eğitimin yeterliliğini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin denetlemeye düzenli gelip gelmediğine göre farklılık göstermekte midir?
9. İş yerlerinde verilen mesleki eğitimin yeterliliğini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin bölüm öğretmeni olup olmamasına göre farklılık göstermekte midir?
10. İş yerlerinde verilen mesleki eğitimin yeterliliği öğrencinin iş yerinden ücret alıp almadığına göre farklılık göstermekte midir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Bu araştırmanın önemini aşağıdaki gibi belirtmek mümkündür;

İş yerlerinde uygulanan mesleki eğitimin durumunun saptanması, daha sonraki yıllarda sağlıklı bir şekilde mesleki eğitiminin devam ettirilmesi ve sistemin geliştirilmesi için fayda sağlayacaktır. İş yerlerinde yapılan staj eğitimi sırasında karşılaşılan sorunların ve eksikliklerin giderilmesine yardım edecektir.

Okul-işletme işbirliğinin, iş yerlerinde yapılan staj çalışmasının daha düzenli ve etkin bir durum almasıyla geliştirilmesi, Türkiye'deki sanayinin ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi konularına katkıda bulunacaktır. Türkiye'deki gerekli yasal düzenlemelere katkı sağlayacaktır.

1.5. Sayıtlar

1. Seçilen örneklem evreni temsil edebilecek büyüklükte olduğu için araştırma güveniliridir.
2. Bu araştırma için kullanılan anketin kapsam geçerlilikleri yeterli düzeydedir.

3. Anketleri cevaplayan deneklerin cevapları, onların gerçek düşünceleri ile staj yaptıkları yerlerin gerçek durumlarını yansıtmaktadır.
4. Araştırma konusundaki uzman görüşleri ve literatür taraması araştırma geçerliliği bakımından yeterlidir.

1.6. Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

1. Araştırma İstanbul ili Anadolu yakasında bulunan sekiz adet endüstri meslek liselerinde öğrenim gören 11.sınıf öğrencileridir.
2. Bu araştırma 2005–2006 öğretim yılındaki endüstri meslek liselerinin elektrik-elektronik bölümünde öğrenim gören 11.sınıf öğrencilerinin, iş yerlerinde uygulanan mesleki eğitime yönelik öğrenci görüşleri ile sınırlandırılmıştır.
3. Ankete verilen cevaplar ve bunların yorumu, endüstri meslek liselerinin elektrik-elektronik bölümünde öğrenim gören 11.sınıf öğrencileriyle sınırlandırılmıştır.
4. Elde edilen bilgiler anket formundaki sorularla sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Bu çalışmada kullanılan ve açıklanması gereken tanımlar ve terimler şunlardır.

1.7.1.Meslek Liseleri: Öğretim süreleri 3 yıl olan bu okullarda öğrencilere; ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda seçecekleri bir alanda verilen meslek eğitimi ile birlikte genel lisedeki ortak genel bilgi dersleri aynen okutulmaktadır (TİSK, 1997, s.14). Ayrıca bu öğrenciler yükseköğretime de devam edebilmektedirler.

1.7.2.Endüstri Meslek Liseleri: Ortaöğretim seviyesinde endüstrinin ihtiyaç duyduğu insan gücünü yetiştirmek için, endüstriyel mesleki eğitim programlarının uygulandığı okullardır. Öğretim süreleri 3 yıldır ve öğrencileri yükseköğretim kurumlarına da hazırlamaktadır (Alkan vd., 1998).

1.7.3.Teknik liseler: Teknik lise, endüstrinin ihtiyacı olan teknisyenleri yetiştirmeyi amaçlayan, öğretim süresi ilköğretimden sonra 4 yıl olan ortaöğretim kurumudur. Teknik

liselerin birinci sınıfı endüstri meslek liseleri ile ortaktır. Ortak sınıfta belirli başarıyı gösteren öğrenciler teknik lise ikinci sınıfına kabul edilmektedir (Alkan vd., 1998, s.111).

1.7.4.Anadolu Meslek Liseleri: İlköğretimden sonra, önünde hazırlık sınıfı bulunan okullardır. Öğrenim süresi hazırlık okulundan sonra 3 yıldır. Öğrencilere meslek alanlarının gerektirdiği düzeyde yabancı dil ve mesleki eğitim verilir. Öğrencileri hayata, iş alanlarına ve yükseköğretime hazırlayan ve bir kısım derslerin yabancı dille okutulduğu kurumlardır (TİSK, 1997).

1.7.5.Anadolu Teknik Liseleri: Bu okullar, ortaokul eğitimi sonrasında bir hazırlık sınıfından oluşan, öğretim süresi toplam 8 dönem olan; öğrencilere lise fen kolu kültür dersleri ile birlikte endüstriyel teknik alanlarda mesleki formasyon verilmesini ve en az bir yabancı dil öğretilmesini amaçlayan, öğrencileri hem hayata, hem de yükseköğretime hazırlayan, bir kısım derslerin dille okutulduğu programların uygulandığı okullardır. Bu okullara girmek için merkezi sınavda başarılı olmak gerekmektedir(TİSK, 1997, s.16–17).

1.7.6.İşletmelerde Meslek Eğitimi: Mesleki ve teknik orta öğretim kurumu öğrencilerin beceri eğitimlerini işletmelerde, teorik eğitimlerini ise mesleki ve teknik eğitim kurumlarında veya işletme ve kurumlarca tesis edilen eğitim merkezlerinde yapılan eğitimidir (MEB Tebliğler Dergisi, 1992; Gürol, 1997, s.11).

1.7.7.Koordinatör Öğretmen: İşletmelerdeki meslek eğitiminden; iş yeri tespiti, eğitimin planlanması, koordinasyonu ve takibi ile görevli okul müdür yardımcısını veya öğretmenini ifade eder (MEB Tebliğler Dergisi,1992; Gürol, 1997, s.11).

1.7.8.Yaygın Eğitim: Örgün eğitim sistemi dışında kalan her yaşta ki bireylere gereksinim duydukları eğitimi sosyal, ekonomik, kültürel ve eğitsel kurumlar aracılığıyla gereksinimlerine uygun biçimde pratik yöntemlerle ve çeşitli programlarla sağlamak üzere örgün eğitime paralel ve onu tamamlayıcı nitelikte eğitim (Alkan vd., 1998, s.6).

1.7.9.Usta Öğretici: Ustalık yeterliğini kazanmış, meslek lisesi öğrencilerinin iş yerlerindeki eğitiminden sorumlu, meslek eğitimi tekniklerini bilen ve uygulayan kişidir (MEB, 1986; Gürol, 1997, s.13).

1.7.10.Sanayi: Hammaddelerin işlenmesi, kullanılması suretiyle zenginlikler kazandıran faaliyetlerin, mesleklerin tümü (Meydan Larouse, 1981, 256; Gürol, 1997, s.12). Veya hammaddelerin mamul, mal haline getirilmesi için gerçekleştirilen öğretim faaliyeti ve bu öğretimde kullanılan araçların tümü (Akyüz ve Ertel, 1987; Gürol, 1997, s.12).

BÖLÜM 2

Bu bölümde Türkiye’deki mesleki ve teknik eğitimin tarihsel gelişimi ve durumu hakkında bilgi verilecektir.

2. TÜRKİYE’DEKİ MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN DURUMU

Türkiye’deki mesleki ve teknik eğitimin durumunu incelerken, mesleki ve teknik eğitimdeki gelişmelere bakarak, Cumhuriyet öncesi ve Cumhuriyet sonrası dönemlere ayırabiliriz.

2.1. CUMHURİYET ÖNCESİ DÖNEMDEKİ MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM

Bu dönemdeki mesleki ve teknik eğitimin durumunu Tanzimat’tan önceki ve Tanzimat’tan sonraki dönem olarak inceleyebiliriz.

2.1.1. Tanzimat Öncesi Dönemde Mesleki ve Teknik Eğitim

Selçuklular döneminde Anadolu’ya yerleşen Türk toplumlarının endüstriyel gereksinmelerini karşılamak için örgütlenmeleri, ahi toplumsal birimlerini ortaya çıkarttı. Esnaf ve sanatkârların çırak, kalfa ve usta yetiştirmek üzere oluşturdukları bu örgütlere Ahilik denildi. Başlangıçta gevşek bir yapısı olan ahi örgütleri giderek ilkeleri, kuralları ve yapısıyla güçlü örgütlere dönüştü (Başaran, 1996, s.90).

Bu sanatlardan biri olan Ahi Evran, ekonomik durumu yükseltmek, gençleri bir sanat ve meslek sahibi yapmak için öncelikle ayakkabıcı ve saraç esnafını teşkilatlandırmış ve kurduğu bu teşkilatın başkanı olmuştur. Bu sanat kollarının sayısı kısa zamanda artmış ve teşkilat ülke düzeyine yayılmıştır (TİSK, 1997, s.8).

Ahilikte gençler yamaklık, çıraklıktan ele alınıp atölyede tezgâh başında mesleki beceri, yetenek ve ahlaki değerler açısından yetiştirilip zaviyelerde askeri eğitim görmeleri sağlanmaktadır. Ahilikte eğitim iki aşamada yapılmaktadır. Bunlar: (1) İşbaşı, (2) İş dışında yapılan eğitim. İş başı eğitiminde, işyerinde kalfa, usta ya da ustalar meclisi kontrolünde yapılırken; iş dışında yapılan eğitim ise daha çok toplumsal ağırlıklı olarak ağırlık kazanmaktadır (Külahçı, 1988; Gürol, 1997, s.62).

Ahi'lik faydalı sosyal ve ekonomik görevler yapmış ve etkinliğini 17. Yüzyıla kadar sürdürmüştür. Osmanlı Devletinin egemenliğine Müslüman olmayan halkın da bulunması sebebiyle çeşitli dinler arasında ortak çalışma zorunluluğu belirlemiştir. Bu nedenle eski niteliğinden fazla bir şey kaybetmeden yeniden bir teşkilat oluşturulmuştur. Bu teşkilat GEDİK adını almıştır (TİSK, 1997, s.8).

Endüstriyel Devrim'le Batıda oluşan teknoloji patlaması, bundan yararlanmasını bilemeyen Osmanlı'yı etkileyerek zayıf düşmesine yol açtı. Osmanlı daha ucuz ve daha nitelikli Batı mallarına kapısını açmak zorunda kaldı. Ekonomi'nin çöküşüyle birlikte ahi örgütleri de yozlaşmaya başladı. Tanzimat dönemi'ne gelindiğinde ahi örgütleri, saray üzerindeki etkilerini yitirmişlerdi. Yalnız usta çırak ilişkisine dayanan geleneksel eğitim kalmıştı (Başaran, 1996, s.91).

Türk toplumunda 19. Yüzyıla kadar mesleki ve teknik eğitim çıraklık sistemiyle loncaların sorumluluğunda gedik usulü ile yürütülmüştür. Osmanlı döneminde ilk sanat okullarının ordu bünyesinde açıldığı görülür. Tanzimat'tan sonra genel eğitimle mesleki eğitim bir arada düşünölmeye başlanmış ve bu konuda okullar açılması önerilmiştir (TİSK, 1997, s.9).

2.1.2. Tanzimat Sonrası Dönemde Mesleki ve Teknik Eğitim

Mesleki ve teknik alanda halkın gelişmesi için Osmanlı, 18.Yüzyıl'ın son çeyreğine kadar hemen hemen hiçbir girişimde bulunmamıştı. Rusya ile yapılan savaştaki büyük yenilgi, Osmanlıyı hiç değilse askeri alanda, kimi meslek ve tekniklerde insan gücü yetiştirmeye zorlamıştı. Bu yenilgi olmasa, Batı'nın teknik gelişimine Osmanlı'nın kapılarını kapaması daha uzun yıllar alabilirdi. Ama bu yenilginin gücü, askeri alandaki mesleki öğretimden yüzyıl sonra başlayan sivil mesleki öğretimi daha erken almaya yetmemişti (Başaran, 1996, s.89).

Sultan Mecit'in 1839 yılında çıkardığı Tanzimat Fermanı ile devlet kurumlarında batılılaşma hareketleri başlamış, Avrupa'nın bilim, eğitim ve teknolojisinde yararlanma düşünce ve gayretleri çoğalmıştı. Yönetim ve teknik uygulamalardaki değişiklik ve ilerlemeler bürokrat ve teknokrat eksikliğini ortaya çıkarmıştır. Bu eksikliklerin

giderilmesinin ancak eğitilmiş insan gücüne dayandığını anlayan devlet yöneticileri meslek ve teknik alanlarda okullar açıp, öğrenci yetiştirmeye hız vermişlerdir. Fakat Osmanlı eğitim sistemine hakim olan medrese, bu yenilik ve değişiklikleri kolay kabul etmemiş, olumsuz tutum ve zihniyetini yeni açılan eğitim kurumlarında da sürdürmüştür. Birçok yeni okul açılmış olmasına karşın, uzman eğitici yokluğu, ders programlarının modern çağın gereklerine göre yapılmayıp, eğitimde düşünülen yenileşme hareketlerinin başarıya ulaşmasına engel olmuştur (Aslan, 1989, s.21).

Tanzimat Dönemi'ne kadar, deniz ve kara kuvvetlerine mühendis yetiştirmek üzere okullar açılmıştı. Tanzimat Dönemi'nde gelişen yeni bürokrasi, yeni bilgi ve becerilerle donanmış memura gereksinim yarattı. Bu amaçla rüştiye ve idadi okullar düzeyinde kimi memur(kâtip) okulları açıldı (Başaran, 1996, s.89).

Tanzimat'tan sonra hükümet ve idare adamlarını yetiştirmek için yeni öğretim kurumları ile ekonomik kalkınmayı gerçekleştirecek elemanları yetiştirecek mesleki-teknik okulların açılmasını öneren devlet adamları olmuştur. Bunlar arasında, elçilik ve nazırlık görevlerinde bulunmuş sadık Rıfat Paşa (1807–1857) ilgili makamlara rapor ve tasarılar vermiştir. İlk defa genel eğitimle mesleki eğitimi bir arada düşünmüştür. Sadık Rıfat Paşa, “İdare-i Hükümetin Kavaidi Esasiyesi” adlı eserinde ekonomik kalkınmanın gerçekleşmesi için elsanatları ve endüstride çalışacak elemanları yetiştirmek üzere okul açılmasını önermiştir (Alkan vd., 1998, s.37).

Tanzimat'ı izleyen yıllarda esnaf örgütünü geliştirmek ve dış pazarlarla rekabet edebilmek için yerli endüstriyi geliştirmek üzere bazı önlemler alınmıştır. Meslek adamlarını okullarda yetiştirme, yerli ürünleri halka tanıtmaya, sergi açma ve şirket kurma gibi girişimler bu önlemlerden bazılarıdır. 1862'de Sultan Ahmet'te açılan büyük sergi ve yerli endüstriyi ıslah için kurulan endüstri komisyonu da bunlar arasındadır. Ancak 1839–1864 yılları arasındaki yirmi beş yıllık dönemde sürekli çabalara karşın olumlu sonuç alınamamıştır (Alkan vd., 1998, s.37).

Mesleki ve teknik alanda en etkili girişimi Mithat Paşa yaptı. Yetimhanelerdeki kız ve erkek çocukların sanat öğrenmelerini sağlamak amacıyla kurslar açtı (1863–1864) (Başaran, 1996, s.89).

Mithat paşa ilk olarak 1861’de İslahane adıyla Niş’de bir okul açmıştır. Sonraları, 1864’de Rusçuk ve Sofya’da, 1868’de de İstanbul’da ilk erkek teknik öğretim okullarının temeli atılmıştır. Mithat Paşayı izleyen ilgili Valilerde Halep-Trablusgarp, Diyarbakır, Kastamonu, İzmir ve Konya’da benzer girişimlerde bulunmuşlardır (Alkan vd., 1998, s.37).

Kız teknik öğretim alanında da yine Mithat Paşa ilk ıslahhaneyi 1865’de Rusçuk’ta açmıştır. Onu takiben Ahmet Vefik Paşa İstanbul’da Üsküdar’da (1878), Yedikule’de (1869), Aksaray’da (1879), okul açmıştır. Zamanın Ticaret Nazırı Suphi Paşa da 1883’de “Hamidiye Ticaret Mektebi Alisi” adıyla ilk ticaret okulunu açmıştır (Alkan vd., 1998, s.38).

Cumhuriyet Dönemi’ne kadar sayıları bir ikiyi geçmeyen ama pek çok sanat ve teknik alanda okul açıldı. Bunların pek çoğu İstanbul’daydı. Bu dönemde hangi alanda insan gücüne gereklilik duyulmuş ise, bir okul açılmış ama bu okulların sayısı bir iki ve yaşamları kısa olmuştu. Devamlılık göstermesi gereken sanat okulları açılması ve yaşatılmasının yükü, illerin ve belediyelerin sırtında idi; bunların bu okullara ayırabilecekleri para ise çok sınırlıydı (Başaran, 1996, s.89).

Genel olarak bakıldığında, Osmanlı Döneminde, geleneksel çıraklık eğitiminin nicelikçe ve nitelikçe gerilediği; mesleki eğitimin yerel yönetimlere bırakıldığı; gerekli insan gücünün yetiştirilmediği ve Devlet’in bir mesleki eğitim politikasının olmadığı görülmektedir (Sezgin, 1987; Başaran, 1996, s.90).

2.2. CUMHURİYET DÖNEMİNDE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM

İmparatorluktan geri bir tarım ekonomisi ile henüz sanayileşme sürecine girememiş bir ülke devir alan Cumhuriyet yönetiminin ilk girişimlerinden biri ekonomiyi canlandırmak olmuştur. Bu dönemde eğitimin, ülkenin sosyal ve ekonomik gelişimindeki önemi çok iyi anlaşılmış olmakla beraber savaşlar ve çeşitli ekonomik güçlükler nedeniyle mesleki ve teknik eğitim sadece ekonomik kalkınma planlarına paralel olarak gerekli insan gücünü hazırlayıcı nitelikte bir inceleme ve geliştirme konusu olarak ele alınmıştır. Mesleki ve teknik eğitimde bu dönemde görülen başlıca gelişmeleri (Alkan vd., 1998, s.38):

- 1) Uzman alışmaları,
- 2) Öğretmen yetiştirme,
- 3) Örgütlenme
- 4) Planlı gelişim olmak üzere dört grupta toplamak olasıdır.

Cumhuriyet döneminde eğitim kurumları yeniden düzenlenmiştir. Ortaöğretim kurumlarının amaç ve işlevlerinin Kurtuluş Savaşı sırasında bile tasarlanmış olması ilginçtir. Gerçekten 16 Temmuz 1921’de Ankara’da toplanan Maarif Kongresinin temel konusu orta eğitim kurumları ve programları idi (DPT, 2001, s.20).

1924 yılında çıkartılan Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile eğitimde büyük bir reform gerçekleştirilmiştir. Tüm eğitim kurumları Milli Eğitim Bakanlığı’nın denetimine alınarak medreseler kapatılmıştır. Türk eğitim sistemi eğitimde birlik ilkesi ile “laik” bir nitelik kazanmıştır. Aynı yıl yapılan düzenlemeyle rüştiyeler ve idadiler, üç yıllık ortaokul ve üç yıllık lise haline getirilmiştir. Böylece orta öğretim ilkokula dayalı üçer yıllık iki kademe şeklinde yapılandırılmıştır. Meslek okullarının Milli Eğitim Bakanlığı’nın yönetimine geçmesiyle bu kurumlarda genel ortaöğretime paralel düzenlemelere gidilmiştir. Mesleki ortaöğretimin birinci kademesi olan ortaokulların öğretim süresi üç yıldır. İkinci kademenin öğrenim süresi ise okul türüne göre 2–3 yıl arasında değişmekteydi (DPT, 2001, s.21).

Bu yıllarda, eğitimin temel politikasını ve esaslarını belirli bir sisteme oturtmak maksadıyla dönemin ünlü eğitimcileri, yabancı uzmanlar yurda davet edilmiştir. Bunlardan mesleki teknik eğitimle ilgili olanlar arasında John Dewey (1924), Künhe (1925), Omer Buyse (1926), Jung ve bir Amerika Birleşik Devletleri heyeti (1930) yer almaktadır. Bu uzmanlar çeşitli incelemeler yapmışlar ve eğitim sistemiyle ilgili raporlar hazırlamışlardır. Üzerinde durulan konular arasında bütçe, örgüt, program ve okul nitelikleri gibi hususlar dikkati çekmektedir. Dewey ekonomik ve ticari yaşam için gerekli yeteneklerin eğitimle geliştirilmesini vurgulayarak ilkokuldan sonra iş hayatına girecekler için orta dereceli meslek okulları açılmasını; Milli Eğitim Bakanlığı’nın mesleki teknik eğitimle ilgili görevlerini yapabilmesi için merkez örgütünde gerekli düzenlemelerin yapılmasını

önermektedir. Künhe, yeni Cumhuriyetin gelişmesi ile teknik insan gücü arası ilişkinin önemini vurgulayarak bunun için gerekli kurumların kurulmasını önermiştir. Diğer önerileri arasında bölge okulları kurulması, öğretmen eğitimi ve eğitim programları gibi konular yer almaktadır. Omer Buyse'nin ilginç önerilerinden birisi de teknik okulların öğretmen gereksinimi ile ülkenin endüstriyel gelişiminde rehberlik edebilecek teknik elemanları yetiştirmek üzere bir iş üniversitesi kurulmasıdır (Alkan vd., 1998, s.39).

Bu yabancı uzman önerileri yanında ülkede eğitimin yeniden düzenlenmesinde Türk bilim adamlarının da önemli etkileri olmuştur. Mustafa Kemal Atatürk, Ziya Gökalp, İsmail Hakkı Baltacıoğlu, İsmail Hakkı Tonguç ve Rüştü Uzel diğerleri arasında ilk akla gelen isimlerdir (Alkan vd., 1998, s.39).

İsmail Hakkı Baltacıoğlu "İçtimai Mektep" adlı yapıtında meslek adamı yetiştirmede eğitim ortamının ve işin gerçek koşullara uygun olması gerektiğine dikkati çekmektedir. Eğitim yaşantılarının gerçek yaşam koşullarına uygun olmaması durumunda eğitimin etkili olamayacağını belirtmektedir (Alkan vd., 1998, s.40).

İsmail Hakkı Tonguç, gerçek üretim koşullarına uygun ortamda ve iş içersinde eğitim kavramını Köy Enstitüleri denemesinde uygulamaya koymuştur. Bireyi değiştirmenin onun üzerinde etkili olan eğitsel ortama bağlı olduğunu vurgulayan Tonguç, eğitsel ortamı oluşturan maddi uygarlığın kendisi çağdaş olmadıkça uygulanan eğitimin de çağdaş olamayacağını ileri sürmektedir. Köy Enstitülerinde bu ortamı yaratarak işi eğitim amaçlarının gerçekleştirilmesinde etkili bir araç olarak işe koşmuş ve sonuç kanıtlanmıştır. Yerli ve yabancı uzmanların incelemeleri ve önerileri Milli Eğitim Bakanlığınca değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonuçlarına göre mesleki teknik eğitim kurumları yeni bir yapıya kavuşturulmaya çalışılmıştır. Bakanlık merkez örgütünde önce ilköğretim dairesi (1926), daha sonra yüksek öğretim dairesinin ismi "Yüksek ve Mesleki Öğretim Genel Müdürlüğü" olarak değiştirilmek suretiyle (1927) mesleki teknik eğitimle görevlendirilmişlerdir (Alkan vd., 1998, s.40).

Aynı yıl (1927) 1502 sayılı yasa ile teknik okulların program, araç-gereç, öğretmen yetiştirme ve istihdam sorumluluğu Milli Eğitim Bakanlığına verilmiştir. Programlar ikisi hazırlık ve üçü de mesleki olmak üzere ilkokul üzerine beş yıl olarak düzenlenmiştir. Daha

sonra (1935) köy enstitülerinde ortaokul mezunlarının devam edebileceği özel bölümler açılmıştır. Ticaret okulları dört yıla çıkarılmış ve ayrıca akşam ticaret okulları açılmıştır (Alkan vd., 1998, s.40).

Okulların ve hizmetlerin gelişmesi sonucu 1933 yılında 2287 sayılı yasayla Mesleki ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü kurulmuştur. 1929 yılında 941 sayılı yasa ile okulların iâşe ödeneği ve öğretmen masraftan genel bütçeden karşılanmaya başlanmıştır. (1931) yılında ise 1867 sayılı yasa ile iller dokuz bölgeye ayrılarak bölge sanat okulları oluşturulmuştur. Bu yapıda, mali yönetim bölgeye dahil illerce karşılanmaktadır. 1935 yılından itibaren de 2765 sayılı yasa ile okulların masrafları tamamen devlet tarafından karşılanmaya başlanmıştır. Gelişen hizmetlerin genel müdürlük düzeyince etkili biçimde karşılanamaması sonucu 1941 yılında Bakanlık Merkez Örgütü Kanunu, 4113 sayılı yasayla değiştirilerek Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı kurulmuştur. Bu düzenlemeyle Talim ve Terbiye ile Teftiş işleri hariç diğer hizmetler kurulan Müsteşarlığa bırakılmıştır (Alkan vd., 1998, s.40).

Örgütlenme ve okul açma girişimleri yanında, öğretmen gereksinimini karşılamak için bir yandan gençler yabancı ülkelere gönderilirken, diğer yandan Avrupa'dan öğretmen getirtilmiştir. Bu maksatla 1927 yılından 1939 yılına kadar çeşitli meslek öğretmenliğinde öğrenim görmek üzere Çekoslovakya, İsviçre ve İtalya'ya 133 bay ve bayan öğretmen adayı gönderilmiştir. Ayrıca, 1927 yılından 1938 yılına kadar Avrupa'dan bazı mesleklerdeki öğretmen açığını gidermek üzere 6 moda, 4 biçki-dikiş, 3 ev ekonomisi yemek pişirme, 2 mesleki resim, 1 yabancı dil, 2 sıhhi tesisat, 1 erkek terziliği, 3 tezyini sanat, 1 ticari ilimler, 10 marangozluk, 5 demircilik, 7 tesviyecilik, 2 elektrikçilik, 2 dökümcülük, 10 duvarcılık, 2 mimarlık alanlarında ve 4 yönetici olmak üzere 65 öğretmen getirilmiş okullarda görevlendirilmişlerdir. Ülke kalkınması için hazırlanan projelerin uygulanabilmesi için gerekli insan gücünün yetiştirilmesi işini planlamak üzere bakanlıklar arası bir komisyon oluşturmak üzere harekete geçildi. 1934 yılında kurulan komisyon, köy kurslarından yüksek öğretime kadar, çeşitli boyutları bulunan bir yapı önermiştir. Bu yıllarda devam etmekte olan 2. dünya savaşı, ekonomik güçlükler ve yaşam pahalılığı gibi nedenlerle birinci on yıllık planda öngörülen işlerin tamamlanması gerçekleşemedi. Bu nedenle birinci planda önerilen işlerin tamamlanması ve yeni koşulların yarattığı yeni gereksinimleri karşılamak amacıyla yeniden bakanlıklar arası kurul toplanarak (1949)

Ordu, Tarım, Endüstri, Bayındırlık ve Ulaştırma alanlarında gereksinim duyulan teknik elemanların yetiştirilmesi için çalışmalara başlandı (Alkan vd., 1998, s.41).

Yapılan çalışmalar sonunda hazırlanan programın gerçekleştirilebilmesi için 1950 yılında 5642 sayılı yasa ile 1960 yılına kadar kullanılmak üzere on yıllık dönem için bakanlık emrine 75 milyon TL ödenek verildi. Bu ödenekle 1951 yılından itibaren yarım kalmış işler tamamlandı. Atölye ve laboratuvar tesisleri donatıldı. Böylece 1942 yılında başlatılan planlı çalışmalar devam ettirilerek Mesleki ve Teknik Öğretim kurumları büyük bir gelişme sürecine girmiş oldu. Bu dönemde gerçekleştirilen işleri kısaca özetlemek gerekirse (Alkan vd., 1998, s.42):

- 1) İstanbul Yüksek Mühendis Okulu'nun 1944 yılında 4615 sayılı yasa ile teknik Üniversite haline getirilmesi,
- 2) 1934–35 öğretim yılında Kız Teknik, 1937–38 de Erkek Teknik ve 1955 de Ticaret Yüksek Öğretmen Okullarının açılması,
- 3) İktisat ve Ticaret Okulları'nın 7334 sayılı yasa ile İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi haline getirilmesi,
- 4) Çok sayıda Erkek Sanat, Kız Sanat ve Yapı Enstitüleriyle Ticaret Okullarının açılması ve programlarının yeniden düzenlenmesi.

1960'dan günümüze değin geçen süre içinde ise bu yaygınlaşan ve genişleyen sisteme işlevsellik ve ulusal bir nitelik kazandırma çabaları dikkati çekmektedir. Bu dönemde temel hedef mesleki teknik eğitim örgütüne eğitimin bütünü içinde gereken önemi kazandırmak, ülkenin gelişen ve değişen ekonomik ve sosyal koşullarına uygun olarak yeniden düzenlemek olmuştur.

Bugünkü durumu etkileyen önemli etkenlerden biri Milli Eğitim Şûraları, diğeri de Kalkınma Planlarıdır. Teknik eğitimin bugünkü yapı ve işleyişini ilgilendiren önemli kararlar daha çok 7., 8., 9., ve 10. Şûralarda alınmıştır. Yedinci Şûra ortaokul düzeyinde öğretimin bütünleşmesi; sekizinci Şûra ortaöğretim programlarının yeniden düzenlenmesi

ve mesleki teknik eğitim kuruluşlarının Üniversiteye açılması; dokuzuncu Şûra daha çok seçmeli dersler ve yöneltme sistemi ve onuncu Şûra da çok amaçlı lise ile teknik lise konularında mesleki teknik eğitimi etkileyici karar almıştır. Özellikle 1986 yılında çıkan 3308 sayılı yasa ile sistem yeniden düzenlenmiş, örgün yaygın eğitim bir bütünlük içinde ele alınmıştır. Öğretmen eğitimi konusu son yıllarda üniversitelere devredilmiştir. Ayrıca, çeşitli program alanlarında diğer sektörler ve endüstri ile işbirliği projeleri üzerinde çalışılmaktadır. Sistemde, insan gücü ihtiyacı projeksiyonları, endüstri ile işbirliği, finansman, döner sermaye işletmesi, istihdam, araç-gereç, öğretmen ile ilgili konularda çözümlenmesi gereken sorunlar vardır (Alkan vd., 1998, s.42).

Kalkınma planlarının mesleki teknik eğitim için öngördüğü hedefler, ilkeler ve politikalar incelendiğinde genellikle bunların mesleki teknik eğitime ağırlık verme, sanayi içinde eğitim, sanayi ile eğitim arasında ilişkileri geliştirme, lise düzeyinde teknik okullar açma konularında yoğunlaşmakta olduğu dikkati çekmektedir (Alkan vd., 1998, s.43).

2.3. MESLEKİ-TEKNİK EĞİTİMİN KALKINMA PLANLARINDAKİ YERİ

Bir ülkede ekonomik büyümenin dinamikleri incelenirken, eğitimin büyümeye yaptığı katkı, doğrudan üretim aşamasında kendini gösterdiği ölçüde artmaktadır. Söz konusu üretimin çıktısı bir ürün olabileceği gibi, yenilik getiren bir düşünce ve ya bir tez de olabilir. Ekonomik büyümenin açıklanmasında salt sermaye ve emek değişkenlerinin yetersiz kaldığını, buna karşılık "artık" ya da "teknolojik değişme" olarak nitelendirilen değişkenin büyük ölçüde eğitime ve eğitim yatırımlarına bağlı olduğunu ortaya koyan araştırmaların sayısı bir hayli çoktur. Örneğin Denison (1962b), eğitimin ekonomik büyümeye katkısını ölçerken, artan eğitim düzeyinin emeğin üretkenliğini önemli ölçüde arttırdığını vurgulamıştır (Gülbeden, 1991, s.65; Zengingönül, 1998, s.148–149). Kişilerin sahip oldukları vasıf düzeyi, kişilerin sahip olduğu bir tür "girişim sermayesi" olarak ortaya çıkar. Girişim, kişilere mevcut istihdam içinde yer alma olanağı tanırken, ekonomik büyümeden de kendilerine pay verir (Zengingönül, 1998, s.148–149).

Kişilerde olan bu bilgi ve beceriler, örgün eğitim, iş başında eğitim, sağlık, iş olanaklarının araştırılması, göç ve benzeri yollarla zenginleştirilebilir. Beşeri sermayeye yapılan bu yatırımlar sonucu kişinin marjinal üretkenliği artar ve kişi daha yüksek düzeyde gelir elde

edebilir. Beşeri sermayeye yapılan yatırımların getirişi tıpkı diğer yatırımların getirileri gibi ölçülebilir ve değerlendirilebilir bir nitelik taşımaktadır (Gülbeden, 1991, s.66; Zengingönül, 1998, s.149). İnsan Sermayesi Kuramı'nın, eğitimin ekonomik rolünü tanımladığı belirtilebilir. Bu durumda eğitim sistemine düşen görev ekonomik gelişme hedeflerine bağlı olarak, bugün ve gelecekteki açık işler için, bu işlerde kullanılan meslek elemanlarını yetiştirmek üzere eğitim programları geliştirmektir. Böylece ekonominin çeşitli sektörlerinde gereksinim duyulan insan gücü yetiştirilmiş, yani ekonomik hedefler için gerekli olan insan sermayesi üretilmiş olacaktır (Ünal, 1993, s.227; Zengingönül, 1998, s.149). Mesleki ve Teknik Eğitim'in (MTE) Kalkınma Planları içinde yer alması ve hatta ekonomik büyümenin en önemli dinamiklerinden biri olarak belirtilmesine rağmen, söz konusu planlar içinde yer alan hedeflere ulaşmada kullanılan araçların ne derecede günü yakalayan ve yüksek teknolojiye dayanan özellikleri olduğu tartışmalıdır. Bu noktada, Türkiye'de hazırlanan altı ayrı beş yıllık kalkınma planlarında eğitim ve MTE ile ilgili saptanmış bulunan temel ilke ve politikaların belirtilmesinde fayda vardır (MEB, 1993, s.6–25; Zengingönül, 1998, s.149–150).

2.3.1. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963–1967)

Birinci beş yıllık kalkınma planında aşağıdaki kararlar alınmıştır (MEB, 1993, s.6–25; Zengingönül, 1998, s.150):

- a) Eğitim sistemimiz, Türk toplumunun ihtiyaçlarına ve şartlarına uygun insanların yetiştirilmesine doğru yönelecektir. Eğitim planında teknik öğretime verilen önem bunun başlıca belirtisidir. Eğitim esaslarının tespitinde bu ilkeye uygunluk göz önünde tutulacaktır.
- b) Mesleki-Teknik eğitim kurumlarından mezun olan teknik elemanların görev, yetki ve sorumlulukları yasalarla teminat altına alınmalıdır. Bu tedbir, teknik öğretimin manevi kalkınmasının temel şartıdır.
- c) Orta öğretim çağındaki gençlerin büyük bir bölümü mesleki ve teknik eğitime yönlendirilecektir. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için teknik öğretimi, çırak, kalfa ve ustalıktan teknisyenliğe dek tümüyle sanayi ile bağlantılı olarak bir süreç geliştirilecek ve uygulamaya konulacaktır.

- d) Eğitimde yatay ve dikey geçişler yeterlilik ve yeteneklerin doğru olarak saptanmasına dayalı bir mekanizma içinde işletilecektir. Bunun yanında uzmanlaşmış bir meslek adamı yetiştirmeyi amaçlayan okulları bitirenlerin bir üst okula geçişini mümkün kılmak için yetiştirdiği meslek alanında gerektiği kadar hizmet görerek iş alanının kazandıracağı olanak ve üstünlüklerden yararlandırılması sağlanacaktır (MEB, 1993, s.6–25; Zengingönül, 1998, s.150).

2.3.2. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968–1972)

- a) Bütün eğitim kademelerinde mesleki teknik okulları çekici hale getirici çalışmalar yanında özellikle orta öğrenim düzeyinde geliştirilecek programda yöneltme ve rehberlik çalışmaları ile insan gücü hedeflerine uygun bir öğrenci dağılımının sağlanmasına çalışılacaktır (MEB, 1993, s.42; Zengingönül, 1998, s.151).
- b) Eğitimin sanayi ile ilişkisi kurularak öğrencilerin iş yaşamına uymasını öğrenim sırasında sağlamak ve öğretim ile sanayi arasında doğrudan doğruya ilişkiler kurmak için staj ve uygulama çalışmalarının sanayi kuruluşlarında yapılması yoluna gidilecektir (DPT, 1967, s.169; Zengingönül, 1998, s.151).
- c) Genel, meslek-teknik eğitimin bütün kademelerinde ders programları arasında tek bir eğitim anlayışına uygun birlik sağlanacaktır (MEB, 1993, s.30; Zengingönül, 1998, s.151).

2.3.3. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973–1977)

- a) Eğitim sisteminin bütününde, mesleki-teknik eğitimin yeri sanayileşmenin ve üretim hedeflerinin insan gücü ihtiyaçlarına uygun çağdaş teknikleri iyi kavramış, üretim sürecine hemen uyabilen, ayrıca üretim sürecinin geliştirilmesine katkıda bulunabilen elemanlar yetiştirmek olacaktır (MEB, 1993, s.120; Zengingönül, 1998, s.151).
- b) Orta eğitimde mesleki-teknik eğitim ağırlık kazanacak, üretimin ihtiyaçlarına uygun nitelikli insan gücü yetiştirmeye yönelecektir. Bugünkü

durumda genel eğitimden yana işleyen gelişme hız ve oranı mesleki-teknik eğitimin lehine çevrilecektir (MEB, 1993, s.121; Zengingönül, 1998, s.152).

- c) Mesleki-Teknik liselerine yapılan ilk kayıtların önemli bir kısmının lise veya dengi okullardan tasdiknameli öğrencilerden oluşması, toplumda bu okulların genel lisede başarılı olamayan öğrencilerin devam ettikleri düşük seviyeli okullar oldukları kanısını desteklemekte ve yaratmaktadır. Bu durum mesleki-teknik eğitimin cazip hale gelmesini ve ağırlık kazanmasını olumsuz yönde etkilemektedir (Zengingönül, 1998, s.152). Bu nedenle; Mesleki-teknik liseler ile genel liseler arasında öğrencilerin beceri ve başarı durumlarına göre çift yönlü bir geçiş sağlanacak ve gerekli yönlendirme çalışmaları ile genel liseden, mesleki-teknik liselere doğru olan tek yönlü başarısız öğrenci akışı önlenecektir (DPT, 1993, s.123; Zengingönül, 1998, s.152).
- d) Uzun dönemli insan gücü ihtiyaçlarında beliren büyük sayısal açıklar ve nitelik sorunu, örgün ve yaygın eğitim sisteminin mesleki-teknik eğitime yönelmesi gereğini ortaya koymaktadır (MEB, 1993, s.121; Zengingönül, 1998, s.152).
- e) Planlı dönemde işgücü sayısında açısından önemli artışlar olmasına rağmen istenilen nitelikte insan gücünün zamanında yetiştirilmesinde ve doğru kullanımında tıkanıklar devam etmektedir. Bu açıdan eğitim politikaları bir kez daha önem kazanmaktadır (MEB, 1993, s.61; Zengingönül, 1998, s.152).

2.3.4. Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979–1983)

- a) Mesleki-Teknik Liseler üretim sürecinin orta düzey nitelikli insan gücü gereksinimine cevap verecek biçimde, endüstrinin gereksinim duyduğu alanlardaki programları içerecek ve bu amaçla hem kız hem de erkek öğrenciler yetiştirilecektir (DPT, 1979, s.457; Zengingönül, 1998, s.153).

- b) Özellikle mesleki-teknik eğitimde endüstri ile ilişkilerin geliştirilmesine olanak verecek esnek program uygulaması gerçekleştirilecektir. Gerek örgün gerek yaygın programların geliştirilmesi ve uygulanmasında sanayi katkısının sağlanması kamu yatırımcı ve işletmeciler kuruluşlarıyla işbirliğinin gerçekleştirilmesi için gerekli düzenlemeler yapılacaktır. Ayrıca iş alanında kazanılan bilgi ve becerilerin eğitimde geçerli bir kredi ismiyle değerlendirilmesi sağlanacaktır (DPT, 1979, s.457; Zengingönül, 1998, s.153).
- c) Öğretmenlerin eğitim sürecine daha verimli bir şekilde katkıda bulunabilmelerini sağlamak, öğretmenlik mesleğine katılımı özendirme amacıyla istihdam koşullarının iyileştirilmesi ve özellikle mesleki bilgi birikimlerini sürekli olarak yenileyebilmeleri sağlanacaktır (DPT, 1979, s.457; Zengingönül, 1998, s.153).

2.3.5. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985–1989)

- a) Beşinci plan döneminde mesleki-teknik liseler yükseköğretim önünde yığılmayı önlemek, ihtiyaç duyulan insan gücünü yetiştirmek, çalışma hayatına kısa yoldan atılmayı sağlamak için genel liselere tercih edilen öğretim türü olacaktır. Bu nedenle beşinci plan döneminde mesleki-teknik liselerde amaç, kalkınmanın gerektirdiği sayı ve nitelikteki ara insan gücünü, diğer bir ifade ile nitelikli usta ve teknisyeni yetiştirmek, gençleri hayata ve yüksek öğrenime hazırlamak için gerekli program ve yapı değişikliğini gerçekleştirmektir (DPT, 1985, s.143; Zengingönül, 1998, s.154).
- b) Teknik dallarda İngilizce Eğitim yapan Anadolu mesleki ve teknik liseleri açılacaktır (DPT, 1985, s.143; Zengingönül, 1998, s.154).

2.3.6. Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990–1994)

- a) İş analizlerine duyarlı meslek standartları hazırlanarak mesleklere uygun vasıflar işgücü piyasasının ihtiyaçlarına göre belirlenecektir. Meslek kazandırıcı örgün ve yaygın eğitim kurumları, gerekli bilgi ve

becerileri verebilecek şekilde modüler bir yapıda düzenlenecektir (DPT, 1989, s.292; Zengingönül, 1998, s.154).

- b) Örgün meslek eğitim mezunlarının işgücü piyasasına daha fazla oranda katılmaları için özendirici düzenlemeler yapılacaktır (DPT, 1989, s.298; Zengingönül, 1998, s.154).
- c) Örgün mesleki-teknik eğitim sanayinin ve diğer sektörlerin ihtiyaç duyduğu ve kısa süreli mesleki eğitimin veremeyeceği niteliklere sahip insan gücün yetiştirilmesine yönlendirilecektir (DPT, 1989, s.298; Zengingönül, 1998, s.154).
- d) Ekonominin ihtiyaç duyduğu nitelikli ara insan gücünün yetiştirilmesinde mesleki-teknik eğitime öncelik verilmesi temel ilkedir. Yüksek öğrenime devam etmek isteyen mesleki-teknik lise mezunlarının kendi branşlarında bir yüksek öğretim kurumuna yönlendirilmeleri özendirilecek düzenlemeler yapılacaktır (DPT, 1989, s.295; Zengingönül, 1998, s.154).

2.3.7. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996–2000)

- a) Gelişen toplumumuzun, yaşadığımız teknoloji çağının ve günümüzde gözlenen globalleşme ve entegrasyon süreçlerinin ortaya çıkardığı yeni ihtiyaçlar, nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde bilgi kadar, hatta ondan daha fazla, doğrudan mesleğe yönelik beceri, iş teknikleri ve çabuk uyum yeteneği gibi yeni donanımları ön plana çıkartmakta, bu ise genel eğitimin içinde ve yanında çok tutarlı ve yeni bir meslek eğitimi yapılanmasını zorunlu kılmaktadır. Meslek eğitiminin yeniden yapılanmasında temel ilke, işyeri-okul bütünlüğüne dayalı ve ehliyet kazandırıcı bir meslek eğitimi sisteminin, örgün ve yaygın eğitimin her kademesinde uygulanmasını temin etmek olacaktır (DPT, 1995, s.27; Zengingönül, 1998, s.155).
- b) Gelişen dünya şartlarına paralel olarak öncelikle insan kaynağının geliştirilmesinde uluslararası teknik işbirliğinden azami şekilde

yararlanılacak, uluslararası çok taraflı ve teknik ikili işbirliği faaliyetleri Devlet Planlama Teşkilatı'nın koordinatörlüğünde yürütülecektir. Eğitimin kalitesi yükseltilecek ve her kademedeki eğitim yaygınlaştırılarak fırsat eşitliği sağlanmasına çalışılacaktır (DPT, 19995, s.27; Zengingönül, 1998, s.155).

- c) Ortaöğretimden üniversiteye yönelme sürecini yeniden düzenleyebilmek, üniversite önündeki aşırı yığılmayı önlemek ve ülkemizin ihtiyaç duyduğu nitelikli ara insan gücünü yetiştirebilmek amacıyla, yükseköğretim öncesinde ve ortaöğretim kademesinde yoğun şekilde faaliyet gösteren özel dersanelerin mesleki ve teknik eğitime yönelmeleri ve uygun olanların ortaöğretim ve yükseköğretim kurumu oluşturmaları desteklenecektir (DPT, 19995, s.28; Zengingönül, 1998, s.155).
- d) Uluslararası rekabet gücünün artırılmasında ileri teknoloji kullanımı, geliştirilmesi ve üretilmesi birincil öneme sahiptir. Bu bağlamda, insan gücü potansiyelinin değerlendirilmesi ve niteliğinin artırılarak üretim sürecine katılımının sağlanması gerekmektedir. Eğitim sistemi bu amaca hizmet edebilecek dinamik bir yapıya kavuşturulacaktır. İhtiyaç duyulan insan gücünün yetiştirilmesi amacıyla orta ve yükseköğretim kademelerinde örgün ve yaygın mesleki-teknik eğitime önem verilecektir (DPT, 19995, s.29; Zengingönül, 1998, s.156).
- e) Örgün ve yaygın mesleki-teknik eğitimin dünya standartlarına yükseltilmesine, meslek standartları ve sertifikasyon sistemi üzerinde yapılan çalışmaların tamamlanmasına, okul ve iş hayatı ilişkilerinin geliştirilmesine, temel bilgi ve beceriler ile yeni teknolojilerin okulda verilmesine ve uygulamanın işyerlerinde yapılmasına ve hizmet içi eğitime önem verilecektir. Mesleki ve teknik eğitim kurumları ve programları ile iş yerleştirme hizmeti veren birimler ve işgücü piyasası arasında etkin bir koordinasyon ve işbirliği kurulması sağlanacaktır (Zengingönül, 1998, s.156).

- f) Mesleki ve teknik eğitimde modüler sisteme geçilecek, müfredat programları modüler sisteme uygun hale getirilecek, örgün veya yaygın eğitim alan ve aynı mesleki becerilere sahip olan kişilere eşdeğer meslek sertifikası verilerek denklikleri sağlanacaktır. Meslek standartları tespit edilecek, bu standartlara uygun sınav ve sertifikasyon sistemi kurulacak ve Meslek Standartları Kurumu oluşturulacaktır (DPT, 1995, s.29; Zengingönül, 1998, s.156).
- g) Öğretmenlik mesleği cazip bir meslek haline getirilmeye çalışılacak, öğretmen yetiştirme düzeni lisans sonrası eğitim akademileriyle mesleki eğitimleri verilmek üzere yeniden yapılandırılacaktır (DPT, 1995, s.29; Zengingönül, 1998, s.156).

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında, MTE'nin uluslararası boyutuna yer verilmiş olması ve ileri teknoloji uygulamalarının işgücü piyasasına hakim olduğu ve olmaya devam edeceği öngörülerek, MTE'nin de bu boyutta bir eğitim vermesi gerekliliğine değinilmesi önemlidir. Nitekim AB'nin uzun dönemli işsizlikle başa çıkarken en önem verdiği olgu, işgücü piyasalarının gittikçe artan bir oranda yüksek vasıflı eleman ihtiyacında olacağı ve bunun giderilmesi için de, MTE standartlarının ve kalitesinin mutlaka üretime adapte edilebilen bir döngü içinde yüksek vasıfı vermesi gerekliliğidir (Zengingönül, 1998, s.157).

2.3.8. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001–2005)

- a) Ortaöğretim düzeyindeki genel ve mesleki eğitim kurumları birbirine yakınlaştırılacak; örgün, yaygın ve çıraklık eğitimi kurumları arasındaki yatay ve dikey geçişlerin önündeki tüm engeller kaldırılacaktır. Yatay ve dikey geçişlerde sadece devam edilecek programı izleyebilme yeterliliği aranmalıdır (DPT, 2001, s.80).
- b) Meslek yüksekokulları ile mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları arasında program bütünlüğünü esas alan bir işbölümü ve işbirliği sağlanmalıdır (DPT, 2001, s.81).

- c) Mesleki ve teknik öğretim programlarının hazırlanmasında meslek standartları esas alınmalıdır. Mesleki ve teknik öğretim programları, istihdam edilebilme becerilerine öncelik ve ağırlık verilecek şekilde yeniden hazırlanmalıdır. Mesleki ve teknik öğretim programları, modüler yapıda ve geniş tabanlı olarak yapılandırılmalıdır (DPT, 2001, s.81).
- d) Mesleki ve teknik öğretimi arzı, istidamın yapısında meydana gelen değişime uyum sağlayacak esnek bir yapıya kavuşturulmalıdır (DPT, 2001, s.82).

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planında uzun dönemde (2001–2023) hedeflenen amaç ve ilkeler ise şunlardır: Genel ve mesleki ortaöğretim, yaşam boyu öğrenme yaklaşımıyla iş dünyasının da katkı ve katılımı alınarak, herkese ulaşan ve herkes tarafından erişilebilir bir yapıya kavuşturulmalıdır. Ayrıca genel ve mesleki eğitimde, hızlı gelişim ve erişim teknolojileri ortamında, klasik kalıplardan sıyrılarak bilmeyi, yapmayı ve birlikte başarmayı öğreten evrensel bir yapılanma oluşturulmalıdır (Büyüktutku, 2004, s.27).

Mesleki ve Teknik eğitimin Kalkınma Planlarında ağırlıklı olarak yer alması, söz konusu planlarda ayrıntılı olarak yer verilen hedeflere tam anlamıyla ulaşıldığı anlamına gelmemektedir. Nitekim bu hedefler, Türkiye'de eğitim sisteminin neredeyse her sene değiştirilen uygulamalarıyla orta ve uzun vadeli bir amaca doğru yönlenebilmektedir (Zengingönül, 1998, s.156–157).

2.3.9. Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı (2007–2013)

- a) Değişen ve gelişen ekonomi ile işgücü piyasasının gerekleri doğrultusunda, kişilerin istihdam becerilerini artırmaya yönelik yaşam boyu öğrenim stratejisi geliştirilecektir. Bu strateji, kişilerin beceri ve yeteneklerinin geliştirilebilmesi için, örgün ve yaygın eğitim imkanlarının artırılmasını, söz konusu eğitim türleri arasındaki yatay ve dikey ilişkinin güçlendirilmesini, çıralık ve halk eğitiminin bunlara yönelik olarak yapılandırılmasını, özel sektör ve STK'ların bu alanda faaliyet göstermesini destekleyecek

mekanizmaları kapsayacaktır

(<http://www.megep.meb.gov.tr/megep/genel/ulusal/9kalkinmaplani1.zip>.

Erişim:19.09.2006).

- b) Mesleki ve teknik eğitimde modüler ve esnek bir sisteme geçilecek, yükseköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki mesleki eğitim, program bütünlüğünü esas alan tek bir yapıya dönüştürülecek, mesleki eğitimde, nitelikli işgücünün yetiştirilmesinde önemli yeri olan uygulamalı eğitime ağırlık verilecektir

(<http://www.megep.meb.gov.tr/megep/genel/ulusal/9kalkinmaplani1.zip>.

Erişim:19.09.2006).

- c) Mesleki eğitim sistemi, öğrencilere ekip halinde çalışabilme, karar verebilme ve sorun çözebilme, sorumluluk alabilme gibi işgücü piyasasının gerektirdiği temel becerilere sahip öğrenci yetiştirecektir

(<http://www.megep.meb.gov.tr/megep/genel/ulusal/9kalkinmaplani1.zip>.

Erişim:19.09.2006).

- d) Ekonominin ara eleman ihtiyacını karşılamak için mesleki eğitim faaliyetlerinin kümeleşme ortamı oluşturan OSB'lerde ilgili hizmet kurumları ve özel sektörle etkili işbirliği içinde yaygınlaşmasını sağlayan mekanizmalar güçlendirilecektir

(<http://www.megep.meb.gov.tr/megep/genel/ulusal/9kalkinmaplani1.zip>.

Erişim:19.09.2006).

- e) Meslek standartlarına dayalı yeterliliklerin geliştirilmesi, belgelendirilmesi, belge ve eğitim veren kuruluşların akreditasyonu gibi temel işlevleri içeren Ulusal Mesleki Yeterlilik Sistemine ilişkin çalışmalar tamamlanacak ve bu sisteme duyarlı bir mesleki eğitim yapısı geliştirilecektir

(<http://www.megep.meb.gov.tr/megep/genel/ulusal/9kalkinmaplani1.zip>.

Erişim:19.09.2006).

BÖLÜM 3

Bu bölümde Türkiye'deki mesleki ve teknik eğitimin genel yapısı, mesleki ve teknik eğitimin durumuna ilişkin sayısal bilgiler sunulmakta ve ortaöğretimin bütünlüğü içinde mesleki ve teknik eğitim programları hakkında bilgi verilecektir.

3. TÜRKİYE'DEKİ MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM SİSTEMİNİN GENEL YAPISI

Türk Eğitim Sistemi'nin bugünkü yapısı, örgün ve yaygın eğitim olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır. Örgün eğitim; okulöncesi eğitim kurumları, ilköğretim okulları, ortaöğretim okulları ve yükseköğretim kurumlarında gerçekleştirilmektedir. Yaygın eğitim ise, genel olarak örgün eğitim sisteminin dışında kalmış kişilere verilen eğitim hizmetlerini kapsamaktadır (Şimşek, 1999, s.61).

Ortaöğretim, sekiz yıllık zorunlu eğitimin üzerine 3–5 yıllık liselerde verilen eğitimidir. Bu aşamadaki okullar, genel liseler ile mesleki ve teknik liselerden oluşmaktadır. Ortaöğretimin amacı, öğrencileri toplumsal yaşama, meslekler dünyasına ve yükseköğretime hazırlamaktır. Bu amaçla, ortaöğretim kurumlarında genel kültür ve meslek eğitimi yapılmaktadır (Şimşek, 1999, s.61).

3.1. Örgün Mesleki Ve Teknik Eğitim

Ülkemizde mesleki ve teknik eğitim kavramından çoğunlukla ortaöğretim düzeyindeki meslek eğitimi anlaşılmaktadır. Okul tür ve sayısı itibariyle bakıldığında, mesleki ve teknik okullar, ortaöğretim içinde gerçekten önemli bir yer tutmaktadır. Ortaöğretimdeki mesleki ve teknik liseleri kendi içinde dört ana kümeye ayırmak olanaklıdır. Bunlar erkek teknik, kız teknik, ticaret-turizm ve din öğretimidir. Zaten bakanlıktaki örgütlenme de bu yöndedir (Şimşek, 1999, s.69–70).

3.1.1. Erkek Teknik Öğretim

1933 yılında çıkarılan 2287 sayılı Maarif Vekâleti Merkez Teşkilâtı ve Vazifeleri Hakkındaki Kanunla, Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarlığına bağlı olarak Erkek Teknik Öğretim Müdürlüğü olarak kurulmuştur.1937 yılında çıkarılan 3225 sayılı

Kanunla Kùltür Bakanlığı Merkez Teşkilâtına bağlanmış ve adı da "Erkek ve Teknik Öğretim Genel Direktörlüğü" olarak değiştirilmiştir. 2287 sayılı Maarif Vekâleti Merkez Teşkilâtı ve Vazifeleri Hakkındaki Kanuna ek olarak 1941 yılında çıkarılan 4113 sayılı Kanunla; tekrar Millî Eğitim Bakanlığına bağlanmış ve adı da "Erkek Teknik Öğretim Müdürlüğü" olmuştur. Bakanlık Makamının 1 Mart 1960 gün ve 2178 sayılı Onayı ile "Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü" olarak yeniden teşkilâtlandırılmıştır. 1982 yılında, 8/4334 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Bakanlığımız teşkilâtında yapılan düzenleme sonucunda; Meslekî ve Teknik Yüksek Öğretim Genel Müdürlüğü ile Yay-Kur-Örgün Yüksek Öğretim Dairesi Başkanlıkları kaldırılarak bu Dairelerin görevleri de Genel Müdürlüğümüze verilmiş ve adı da Erkek Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir. 1983 yılında, 179 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Genel Müdürlüğümüzün adı yeniden "Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü" olarak değiştirilmiştir. 1984 yılında çıkarılan 208, 1989 yılında çıkarılan 385 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnamelerle görevleri yeniden belirlenmiştir (MEB, 2004, s.7).

3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun'un 13. maddesine göre, Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğünün görevleri (MEB, 2004, s.9–10);

- Endüstri meslek liseleri, teknik liseler, Anadolu meslek liseleri, Anadolu teknik liseleri, pratik sanat okulları ile aynı seviye ve türdeki diğer mesleki ve teknik örgün ve yaygın eğitim kurumlarının eğitim, öğretim ve yönetimi ile ilgili bütün görev ve hizmetlerini yürütmek,
- Okul ve kurumlarının eğitim ve öğretim programlarını, ders kitapları ile eğitim araç ve gereçlerini hazırlamak, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığına sunmaktır.

Bu kapsamda;

1. 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun genel amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda, Kalkınma Planları, Hükümet Programları, Şûra Kararları ile AB uyum yasalarında belirlenen hedeflere paralel olarak insan gücü, eğitim ve istihdam dengesini dikkate alarak toplumumuzu mesleki ve teknik

alanlarda, iş hayatına ve yüksek öğretime hazırlamak, bu hususta ihtiyaç duyulan her seviye ve türdeki eğitim ve öğretim faaliyetlerini gerçekleştirmek.

2. Endüstriyel teknik öğretim okul ve kurumlarındaki gençlerimizi, millî eğitimimizin genel amaç ve temel ilkelerine, ülkemizin üretim ve hizmet sektörünün ihtiyaçlarına, ulusal ve uluslararası meslek standartlarına, meslek alanlarının ve dallarının gerektirdiği niteliklere sahip teknik insan gücü olarak yetiştirmenin yanında yüksek öğretime de hazırlayan öğretim programlarını hazırlamak/hazırlatmak, uygulamak, sonuçlarını takip etmek, değerlendirmek ve geliştirmek.
3. Endüstrinin yoğun olduğu yerleşim birimleri ile gelişmekte olan yörelerde, yeni endüstriyel teknik öğretim okul/kurumlarının açılması, mevcut okul ve kurumların fizikî kapasitesinin artırılması ve iyileştirilmesi, toplumumuzun bu kapasiteden azamî ölçüde yararlanabilme imkânlarının araştırılması, değerlendirilmesi ve uygulamaya konulması, okul ve kurumların atölye ve laboratuvarlarının teknolojiye uygun teçhizatla donatılması, yatırım programlarının hazırlanması konularında ilgili birimlerle iş birliği yaparak mesleki ve teknik öğretim okul ve kurumlarını çağın gereklerine ve ülkemiz ihtiyaçlarına uygun olarak geliştirmek ve yaygınlaştırmak.
4. Endüstriyel teknik öğretim okul ve kurumlarının eğitim, öğretim, yönetim ve işleyişi ile ilgili mevzuatı hazırlamak, uygulamak, değerlendirmek ve geliştirmek.
5. Endüstriyel teknik öğretim okul ve kurumlarda görevli; yönetici, öğretmen ve diğer personelin çalışma alanlarıyla ilgili bilgi ve becerilerini geliştirerek eğitim, öğretim, yönetim, üretim ve diğer hizmetlerde niteliği ve verimi yükseltmek için gerekli hizmet içi eğitim planlaması yapmak, Bakanlığın ilgili birimleri yanında diğer Bakanlıklarla işbirliği ve koordinasyon sağlamak.

6. Endüstriyel teknik öğretim okul ve kurumlarının ihtiyacı olan teknik, teorik ve uygulamalı meslek derslerine ait ders kitapları ile iş işlem yapraklarını yazdırmak.
7. Örgün ve yaygın eğitim yapan okul ve kurumların cari ve transfer harcamalarına ait yıllık bütçesini hazırlamak, bütçe faaliyetlerinin gerçekleştirilmesini sağlamak.
8. Ülkemizdeki çeşitli kamu ve özel kurum-kuruluşlarının endüstriyel teknik öğretim okul ve kurumlarının faaliyetlerine aktif olarak katılmalarını ve katkıda bulunmalarını sağlamak üzere teknik iş birliği protokolleri yapmak, uygulamalarını takip etmek, sonuçlarını değerlendirmek,
9. Mesleki ve teknik öğretimin uluslararası standartlarda geliştirilmesine yönelik iç ve dış kaynaklı çeşitli iş birliği projeleri hazırlamak, hazırlamak ve uygulamaya konulması hususunda ilgili birim, kurum ve kuruluşlarla iş birliği ve koordinasyonu sağlamak, Bakanlık tarafından uygulamaya konulan ve Bakanlığın ilgili birimi veya birimlerince koordine edilen proje çalışmalarında, Genel Müdürlüğe ait iş ve işlemleri takip etmek ve sonuçlandırmak.
10. Örgün eğitim sisteminden ayrılmış ve hiçbir mesleki bilgi ve beceri sahibi olmayan gençlere ve yetişkinlere meslek kazandırarak iktisaden faal duruma gelmelerini sağlamak üzere mesleki ve teknik alanlarda meslek sertifikasına yönelik yaygın mesleki eğitim programları hazırlamak, uygulamak, sonuçlarını değerlendirmek ve geliştirmek.
11. Mezunların yetiştirilme amaçlarına uygun olarak alanlarında istihdam edilmeleri, kendi işlerini kurmaları ve teknolojik gelişmelere uyumlarını sağlayacak imkânların araştırılmasını ve bu konuda ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılmasını sağlamak.
12. Genel Müdürlük personeli ile bağlı okul ve kurumlardaki yönetici ve

öğretmenlerin yetiştirilmeleri, istihdam şartlarının iyileştirilmesi, özlük hakları ve denetim sonuçları ile ilgili işleri yürütmek; öğretmen ihtiyacının karşılanması, yönetici ve diğer personelin atama ve nakillerinde ilgili birimle işbirliği yapmak.

Çizelge 3.1.1: Erkek Teknik Ortaöğretim Kurumlarında Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları (2005–2006)

KURUM TÜRÜ	Okul Sayısı	Program Sayısı	Bölüm Sayısı	Derslik Sayısı	Şube Sayısı	Öğretmen Sayısı	Toplam Öğrenci
Anadolu Teknik Lisesi	230	33	394	592	1.445	1.534	33.262
Anadolu Meslek Lisesi (Erkek Teknik)	286	41	401	368	665	753	15.646
Teknik Lise	312	22	625		1.287		24.246
Endüstri Meslek Lisesi	439	73	2608	7944	9.719	25.153	306.124
Çok Programlı Lise (Er. Tek. Öğ. Gn. Md.)	220	37	849	2771	2.826	4.635	64.681
Meslekî ve Teknik Eğitim Merkezi (ETOGM)	79	40	489	1177	1.269	2.747	29.756
İkili Meslekî Eğitim Merkezi (Erkek Tek.)	14	3	19		51		1.000
TOPLAM	1.580	249	5.385	12.852	17.262	34.822	474.715
Ana Sınıfı							896
Meslekî Eğitim Merkezi	73						10.184
Pratik Kız Sanat Okulu	10						743
Meslekî Açık Öğretim Uygulaması							15.294
Kaynaştırma Eğitimi (Engelli Öğrenci)							2.640
Meslek Kursları Kursiyer Sayısı							10.769
Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezi Kursiyer Sayısı	12	36	52				443
TOPLAM	93	0	52				40.969
GENEL TOPLAM	1.673	249	5.437	12.852	17.262	34.822	515.684

Kaynak: (http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=800&konu=mevcut. Erişim: 23.09.2006)

3.1.1.1. Anadolu Teknik Liseleri

İlköğretim üzerine birinci yılı yabancı dil hazırlık sınıfı; olmak üzere beş yıl öğretim süreli okullardır. 2005–2006 öğretim yılından itibaren, bu okulların hazırlık sınıfları kaldırılarak programları 4 yıl olarak yeniden yapılandırılmıştır. Bu okullarda öğrencilere; orta öğretim

düzeyinde asgarî ortak genel kültür vermek, toplum sorunlarına duyarlı, yurdun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunma bilinci ve gücünü kazandırma amacına yönelik ortak genel kültür dersleri ile birlikte endüstriyel teknik alanlarda meslekî formasyon kazandıran, hem yüksek öğretime hem mesleğe hazırlayan, aynı zamanda bir yabancı dil öğretilmesini amaçlayan, fen bilimleri ağırlıklı programlar uygulanmaktadır. Anadolu teknik liseleri ilk kez 1983–1984 öğretim yılında faaliyete geçirilmiştir. Bu okullara devam eden öğrenciler; sorumlu dersi olmaksızın 12'nci sınıfa geçtikleri takdirde Anadolu Meslek Lisesi diploması alarak okuldan ayrılabilirler. Anadolu teknik liselerine, merkezî sistemle yapılan Orta Öğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı ile öğrenci alınmakta olup, İngilizce, Almanca, Fransızca ve Japonca dilleri ile eğitim ve öğretim yapılmaktadır (http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=200&konu=bolum_atl. Erişim:23.09.2006).

3.1.1.2. Anadolu Meslek Liseleri

İlköğretim üzerine, birinci yılı yabancı dil hazırlık sınıfı olmak üzere öğrenim süresi 4 yıl olan okullardır. 2005–2006 öğretim yılından itibaren Bakanlığımızca gerçekleştirilen orta öğretimde yeniden yapılanma çalışmaları kapsamında bu okulların hazırlık sınıfları kaldırılarak öğretim süresi dört yıla çıkarılmıştır. Anadolu meslek liselerinde öğrencilere, orta öğretim düzeyinde asgarî ortak genel kültür vermek, toplum sorunlarına duyarlı, yurdun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunma bilincini ve gücünü kazandırma amacına yönelik ortak genel kültür dersleri ile birlikte, öğrencileri; hayata, iş alanlarına ve yüksek öğretime hazırlayan, endüstriyel Teknik alanlarda mesleki formasyon kazandıran ve aynı zamanda bir yabancı dilin öğretilmesini amaçlayan programlar uygulanmaktadır. Anadolu meslek liseleri ilk kez 1982–1983 öğretim yılında faaliyete geçirilmiştir. Anadolu meslek liselerine, Orta Öğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı sonucunda öğrenci alınmaktadır. Anadolu meslek liselerinde; İngilizce ve Almanca dilleri ile eğitim öğretim yapılmaktadır. (http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=200&konu=bolum_aml. Erişim:23.09.2006).

3.1.1.3. Teknik Liseler

İlköğretim üzerine 4 yıl öğretim süreli okullardır. Bu okulların 9'uncu sınıfı meslek liselerinin 9'uncu sınıfı ile ortaktır. 9'uncu sınıfta belirli derslerden, ilgili mevzuatında belirtilen başarıyı gösteren öğrenciler teknik liseye geçiş yaparak, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda endüstriyel teknik alanlarda meslekî formasyon verilmesini sağlayan,

öğrencilerini hayata, iş alanlarına ve yüksek öğretime hazırlayan, fen bilimleri ağırlıklı programlara devam edebilmektedirler. Teknik liseler ilk kez 1969–1970 öğretim yılında faaliyete geçirilmiştir (http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=200&konu=bolum_tl. Erişim: 23.09.2006).

3.1.1.4. Endüstri Meslek Liseleri

Öğrenim süresi 3 yıl iken yeni yapılanma çerçevesinde öğretim süresi 4 yıla çıkarılan bu okullarda öğrencilere; orta öğretim düzeyinde asgarî ortak genel kültür vermek, toplum sorunlarına duyarlı, yurdun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunma bilincini ve gücünü kazandırma amacına yönelik ortak genel kültür dersleri ve çeşitli meslek alanlarında endüstrinin ihtiyaç duyduğu meslekî formasyon verilmek suretiyle, hayata, iş alanlarına ve yüksek öğretime hazırlayan programlar uygulanmaktadır. Endüstri meslek lisesi öğrencileri; 11 ve 12'inci sınıflarda (öncelikle son sınıf öğrencileri olmak üzere) genel bilgi ve teknik teorik dersleri haftanın iki gününde okulda, uygulamalı meslek derslerini ise haftanın üç gününde alanları ile ilgili işletmelerin makine, araç-gereç ve mesleğinde uzmanlaşmış personel imkânlarından yararlanarak iş yerlerinde yapmaktadır. Ayrıca, nüfusu çok küçük olan yerleşim birimlerinde endüstri meslek lisesi açılması ekonomik olmadığından; bu yerleşim birimlerindeki, başarılı fakat ekonomik durumu müsait olmayan öğrencilerin eğitime imkân sağlamak amacıyla, fiziki imkânları yeterli olan endüstri meslek liselerinde yatılılık ihdas edilmektedir (http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=200&konu=bolum_eml. Erişim: 23.09.2006).

3.1.1.5. Çok Programlı Liseler

Ayrı orta öğretim kurumlarının açılması ekonomik olmayan küçük yerleşim birimlerinde genel lise, imam hatip lisesi ile meslekî ve teknik orta öğretim programlarının aynı yönetim altında uygulandığı okullardır. Bu okullarda, bağımsız olarak eğitim yapan orta öğretim kurumlarında uygulanan programlar aynen uygulanmakta ve öğrencilere bitirdikleri programa ait diploma (Lise, Meslek Lisesi, imam Hatip Lisesi gibi) düzenlenmektedir. İlköğretim üzerine öğrenim süresi 4 yıl olan ve öğrencilere: orta öğretim seviyesinde asgarî kültür kazandırılması ve çeşitli meslek alanlarında endüstrinin ve hizmet sektörlerinin ihtiyaç duyduğu meslekî formasyon verilmesi suretiyle öğrencileri iş alanlarına ve yüksek öğretime hazırlayan programların uygulandığı meslekî ve teknik okullardır. Ortaöğretim

Genel Müdürlüğü, Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü, Din Öğretimi Genel Müdürlüğü programlarının bir yönetim altında uygulandığı çok programlı liseler açılmaktadır. Çok programlı liselerde meslekî ve teknik eğitim programlarına devam eden öğrenciler; 9. sınıfın eğitim ve öğretimlerinin tamamını okulda, 10 ve 11'nci sınıflarda ise öncelikle 11'nci sınıf öğrencileri olmak üzere genel bilgi ve teknik teorik derslerini haftanın iki günü okulda haftanın diğer üç gününde ise uygulamalı meslek derslerini alanları ile ilgili işletmelerin makine, araç-gereç ve mesleğinde uzmanlaşmış personel imkânlarından faydalanarak işyerlerinde yapmaktadır. Genel lise programına devam eden öğrenciler ise eğitiminin tamamını okullarında yapmaktadırlar. Çok programlı liseler 1989–1990 öğretim yılından itibaren açılmaya başlanmıştır. Çok programlı liselere kayıt yaptıracak öğrencilerin, öğrenim görmek istedikleri programın gerektirdiği özel şartları taşımaları gerekmektedir (http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=200&konu=bolum_cpl. Erişim:23.09.2006).

Çok programlı bir lisenin nereye bağlı olduğu çok önemli değildir çünkü uygulanan programlar, yalnızca okulun bağlı olduğu genel müdürlüğün programları olmak zorunda değildir. Okulun yönetimi ve programları uygulamadaki değişkenlerden etkilenmektedir. Bu nedenle, erkek teknik öğretim bünyesindeki çok programlı bir lise ile kız teknik öğretime bağlı benzer bir lisenin programları aynı olabilmektedir (Şimşek, 1999, s.73).

3.1.1.6. Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezleri

4702 sayılı Kanun gereğince, eğitim maliyetini azaltmak, kaynakları daha verimli kullanmak ve eğitimin niteliğini artırmak amacıyla öncelikle Bakanlıkça belirlenen küçük yerleşim birimlerinde olmak üzere meslekî ve teknik eğitim merkezleri kurulmaktadır. Bu merkezlerde, meslekî ve teknik eğitim alanında diplomaya götüren Anadolu teknik lise, Anadolu meslek lisesi, teknik lise ve meslek lisesi seviyesindeki orta öğretim programlarının tümü, çıraklık eğitimi programları ile belge ve sertifikaya götüren yaygın meslekî ve teknik eğitim programları uygulanmaktadır. Bakanlığımızca, küçük yerleşim birimlerinde açılmış bulunan, öğrenci sayısı yeterli olmayan bazı meslekî ve teknik orta öğretim kurumları ile meslekî eğitim merkezleri aynı yönetim altında toplanmak suretiyle meslekî ve teknik eğitim merkezi olarak yapılandırılmıştır. Meslekî ve Teknik Eğitim Merkezleri ilk kez 2001–2002

öğretim yılında faaliyete geçirilmiştir
(http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfaid=200&konu=bolum_metem.Erişim:23.09.200).

3.1.1.7. İkili Mesleki Eğitim Merkezleri

Hükümetimiz ile Alman Hükümeti arasında imzalanan "İkili Meslek Eğitiminin Teşviki Projesi" çerçevesinde; motor ve endüstriyel elektronik meslek alanlarında, örnek kalifiye teknik eleman, ustabaşı ve usta öğreticilerin, ikili (dual) meslek eğitim sistemi ile yetiştirilmesini sağlamak amacı ile ilk kez Ankara Dikmen Endüstri Meslek Lisesi bünyesinde faaliyete geçirilen Meslekî Eğitim Merkezleri, 1991–1992 ders yılında (8), 1992-1993 ders yılında (4) okula daha yaygınlaştırılmış ve mevcut programlarına Endüstriyel Mekanik meslek alanı ilave edilmiştir. Bu merkezlere devam etmek isteyen öğrenciler, önce devam etmek istedikleri meslek alanlarında üretim ve hizmet yapan bir işyeri ile mevzuatına uygun sözleşmesini yaptıktan sonra merkeze kayıt yaptırmaktadır. Merkezde; eğitim süresi ortaokul üzerine 3 yıl olup, öğrenciler programlarında yer alan genel bilgi ve teorik teknik meslek dersleri okumak üzere haftada 2 gün meslekî eğitim merkezine gelmektedir. Bu merkezdeki eğitimini tamamlayarak kalfalık belgesi almaya hak kazanan öğrenciler, endüstri meslek lisesi diploması almak istedikleri takdirde ilgili meslek alanının fark derslerini başarmak zorundadır
(http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=200&konu=bolum_tamem Erişim: 3.09.2006).

3.1.1.8. Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezleri

Endüstriyel alanlarda kurslar yoluyla, en az ilköğretim okulu mezunu gençlere meslek kazandırmak, mesleklerinde gelişmek isteyenlerin meslekî bilgi ve becerilerini yeni teknolojilere paralel olarak geliştirmek gayesi ile kurulmuş yaygın endüstriyel teknik eğitim kurumlarıdır
(http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=200&konu=bolum_yetem Erişim: 23.09.2006).

3.1.2. Kız Teknik Öğretim

1865'ten bugüne kadar kadın eğitimini üstlenmiş, her yaşta bireye eğitim hizmeti götüren, meslek edindiren ve mesleki teknik eğitimde büyük sorumluluklar taşıyan önemli bir

kurumdur (Demir, 2006, s.30).

Genel Müdürlüğümüz ilk defa "Kız Teknik Öğretim Müdürlüğü" adıyla 10 Haziran 1933 tarih ve 2287 sayılı "Maarif Teşkilâtı ve Vazifeleri Hakkında Kanun"la Mesleki ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulmuştur. 1960 yılına kadar bu adla faaliyetlerini sürdüren Kız Teknik Öğretim Müdürlüğü, mesleki ve teknik öğretime duyulan ihtiyaç ve bu alandaki okullara olan talebin artması üzerine, Bakanlık Makamınının 01 Mart 1960 tarih ve 2180 sayılı onayı ile "Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü" olarak yeniden teşkilatlandırılmıştır.

30 Nisan 1992 tarih ve 3797 sayılı "Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun"un 14'üncü maddesi ile Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğünün temel görevleri belirlenmiştir. Bu görevler; Kız meslek liseleri, kız teknik liseleri, Anadolu kız meslek liseleri, Anadolu kız teknik liseleri, kız teknik öğretim olgunlaşma enstitüleri, pratik kız sanat okulları ile aynı seviye ve türdeki diğer mesleki ve teknik, örgün ve yaygın eğitim kurumlarının eğitim-öğretim ve yönetimi ile ilgili bütün görev ve hizmetleri yürütmek, Okul ve kurumların eğitim-öğretim programlarını, ders kitapları ile eğitim araç ve gereçlerini hazırlamak ve Talim ve Terbiye Kuruluna sunmaktır. Genel Müdürlüğümüze bağlı olarak halen ülke genelinde örgün ve yaygın eğitim düzeyindeki Kız meslek, Anadolu kız meslek, kız teknik ve Anadolu kız teknik liseleri ile kız teknik öğretim olgunlaşma enstitüleri ve pratik kız sanat okullarının sayısı 920 dir. Kız meslek liseleri bünyesinde atölye ve laboratuvar niteliğinde açılmış olan 350 Uygulama Sınıfı ve 57 Çocuk Kulübü ile 0–12 yaş grubu çocuklara da hizmet götürülmektedir. Ayrıca; Genel Müdürlüğümüze bağlı olarak 140 çok programlı lise ve 9 mesleki ve teknik eğitim merkezi faaliyet göstermekte olup, Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Ticaret Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü ile Din Öğretimi Genel Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyet gösteren çok programlı liselerin bünyesinde de Kız Teknik Öğretim Programları uygulanmaktadır (<http://ktogm.meb.gov.tr>. Erişim: 22.09.2006).

Kız teknik öğretim alanındaki okul türleri, genel olarak erkek teknik öğretim okullarına benzerdir. Hatta uygulanan programların bazıları da aynıdır. Benzerlik ve farklılıkları belirginleştirebilmek için bu okulların işlevleri ve programlarını kısaca tanıtmak yararlı olacaktır (Şimşek, 1999, s.75).

3.1.2.1. Kız Meslek Liseleri

İlköğretimden sonra 3 yıl süreli olan ve çeşitli meslek alanlarında nitelikli işgücü yetiştiren bu okullar, genellikle kadınların çoğunlukta olduğu meslek dallarına yönelik eğitim programları uygulamaktadır. Mezunlar hem çalışma yaşamına gitmekte, hem de yükseköğretime devam etmektedirler. Kız meslek liselerinde uygulanan eğitim programları şunlardır (MEB, 1996b; Şimşek, 1999, s.75): Besin kontrol ve analizleri, cam işleciliği, cilt bakımı ve güzellik, çini desinatörlüğü, çocuk gelişimi, deri hazır giyim, elektronik, el sanatları, ev yönetimi ve beslenme, giyim, grafik, hazır giyim, kimya, klasik ciltçilik, kuaförlük, kurum beslenmesi, kuyumculuk ve takı tasarımı, makine ressamlığı, moda tasarımı, nakış, örme hazır giyim, pastacılık, resim, seramik, süs bitkileri, tekstil, terzilik, yapı ressamlığı (Şimşek, 1999, s.75).

3.1.2.2. Anadolu Kız Meslek Liseleri

Bu okullar, yabancı dil bilen ve belli bir alanda mesleki niteliklere sahip olan işçileri yetiştirmek amacıyla kurulmuştur. Bu nedenle, bazı derslerin eğitimi yabancı dilde yapılmaktadır. Öğretim süresi 4 yıl olup, birinci yıl yabancı dil ağırlıklı bir hazırlık programı uygulanmaktadır. Son üç yıldaki programlar ise büyük ölçüde Kız Meslek Liselerinin programlarına benzemektedir. Anadolu Kız Meslek Liselerindeki programların yaklaşık %50'si Kız Meslek Liselerindeki aynısıdır. Bu programlar özellikle çocuk gelişimi, elektronik, giyim, grafik, resim, süs bitkileri ve tekstil alanlarındadır. Bunların dışında bilgisayar, büro yönetimi ve sekreterlik, deniz turizmi, heykel, iç mekan tasarımı, konservasyon, örme hazır giyim, restorasyon, seramik, seyahat acenteciliği, tekstil kalite kontrol ve turizm endüstrisi servis hizmetleri gibi programlar da uygulanmaktadır (MEB, 1996b; Şimşek, 1999, s.75–76).

3.1.2.3. Kız Teknik Liseleri

Kız Meslek Liselerinin ilk yılındaki öğretim programlarının aynen okutulduğu bu okulların, öğretim süresi 4 yıldır. Kız Meslek Liselerinin birinci sınıflarında, ilgili mevzuata göre bazı derslerden belirli bir başarı ortalamasını tutturana öğrenciler, isterlerse ikinci sınıftan itibaren teknik liseye ayrılarak öğrenimlerini devam ettirirler. Bir mesleğe yönelik teknisyen yetiştiren bu okullardan mezun olanlar, alanları ile ilgili iş yerlerinde çalışabilecekleri gibi, isterlerse yüksek öğretim kurumlarına da devam edebilirler (<http://ktogm.meb.gov.tr> . Erişim: 27.09.2006).

3.1.2.4. Anadolu Kız Teknik Liseleri

Bir anlamda yabancı dil ağırlıklı eğitim yapan Kız Teknik Liseleri görünümündeki bu okulların öğretim süresi 5 yıldır. Birinci yıl hazırlık programıdır. İkinci yıl meslek liseleriyle ortak bir program yürütülmektedir. Son üç yılda uygulanan programlar ise hazır giyim ve tekstil alanlarındadır (MEB, 1996b; Şimşek, 1999, s.76).

3.1.2.5. Çok Programlı Liseler

Çok Programlı Liseler; ortaokul üzerine öğrenim süresi 3 yıl olan ve öğrencilere, ortaöğretim seviyesinde asgari genel kültür dersleri yanında, çeşitli meslek alanlarında endüstrinin ve hizmet sektörlerinin ihtiyaç duyduğu mesleki formasyon verilmek suretiyle öğrencileri iş alanlarına ve yüksek öğretime hazırlayan programların uygulandığı mesleki ve teknik okullarıdır (<http://ktogm.meb.gov.tr> . Erişim: 27.09.2006).

3.1.2.6. Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüleri

Kız Meslek Liselerini veya Pratik Kız Sanat Okullarını bitiren öğrencilerin mesleki bilgi ve becerilerini geliştirerek meslek sahibi olmalarına imkan sağlayan, yöresel Türk Giyim ve El Sanatlarını araştıran, geliştiren değerlendiren ve yaşatılmasını sağlayan iki yıl süreli, döner sermaye ile çalışan kurumlardır (<http://ktogm.meb.gov.tr>. Erişim: 27.09.2006).

3.1.2.7. Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezleri

Mesleki ve teknik eğitim alanında ortaöğretim diploması, sertifika ve belge veren, çok program, tek yönetim ilkesine uygun olarak kurulan örgün ve yaygın eğitim programlarının uygulandığı kurumlardır (<http://ktogm.meb.gov.tr>. Erişim: 27.09.2006).

Görüldüğü gibi kız teknik ortaöğretim alanındaki okul türleri, genel olarak erkek teknik öğretim okullarına benzemektedir. Hatta uygulanan programların bazıları da aynıdır. Ancak kadın istihdamının yoğun olarak yaşandığı sektörler göz önüne alınarak bazı değişik programlar eklenmiştir (Büyüktutku, 2004, s.44).

3.1.3. Ticaret ve Turizm Öğretimi

Ortaöğretim düzeyindeki mesleki ve teknik liseler içinde okul ve öğrenci sayıları itibarıyla, Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü ikinci sırada gelmektedir (TÜSİAD,1999, s.76). Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğünün görevleri kısaca

şu şekilde özetlenebilir: Ticaret Meslek Liseleri, Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri, Sekreterlik Meslek Liseleri, Anadolu Ticaret Meslek Liseleri, Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri, Anadolu Aşçılık Meslek Liseleri ile aynı seviye ve türdeki diğer mesleki örgün ve yaygın eğitim kurumlarının eğitim, öğretim, yönetim ile ilgili bütün görev ve hizmetlerini yürütmek, okul ve kurumlarının eğitim ve öğretim programlarını, ders kitapları ile eğitim araç ve gereçlerini hazırlamak ve Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığına sunmaktır (<http://ttogm.meb.gov.tr> . Erişim: 22.09.2006).

Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü'ne bağlı okullar, genelde ekonomiyle ilgili alanlarda etkinlik göstermektedirler. Bazı programlar ortak olmakla birlikte, bunların niteliği okul türlerine göre değişmektedir. Bu alandaki okullar, tür olarak çok çeşitlenmiş görünmektedir. Ancak, bunlar içinde yaygın olan birkaçının işlev ve programlarını tanıtmak yararlı olacaktır (Şimşek, 1999, s.78).

Çizelge 3.1.3. 2005–2006 öğretim yılı Okul, Öğrenci ve Öğretmen sayıları

S.No	Okul Türü	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Hazırlık Sınıfı	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	Toplam Öğrenci
1	Ticaret Meslek Liseleri	317	8.845		47.433	59.785	55.873	163.091
2	And.Tic.Mes.Liseleri	171	1.608		16.786	5.968	5.232	27.986
3	And.Otel.Tur.M.Liseleri	86	1.716		12.553	5.586	4.835	22.974
4	And.İletişim Mes.Liseleri	15	115		1.297	571	443	2.311
5	Çok Programlı Liseler	261	4.025		21.336	21.781	19.301	62.418
6	METEM	4	88		462	344	407	1.213
TOPLAM		854	16.397		99.867	94.035	86.091	279.993

Kaynak : <http://ttogm.meb.gov.tr> (Erişim: 27.09.2006)

3.1.3.1. Ticaret Meslek Liseleri

Kamu ve özel sektörün ticaretle ilgili alanlarda gereksinim duyduğu nitelikli insan gücünü yetiştirmeyi amaçlayan bu okulların öğretim süresi 3 yıldır. Mezunların hem çalışma yaşamına katılma hem de yükseköğretime devam etme olanakları vardır. İş dünyasına girenler genellikle hizmet sektöründe görev almaktadırlar. Bu okullarda uygulanan programlar genel olarak bankacılık, borsa hizmetleri, büro hizmetleri, dış ticaret, emlak komisyonculuğu, kooperatifçilik, muhasebe, pazarlama ve sigortacılık gibi alanları kapsamaktadır (MEB, 1996c; Şimşek, 1999, s.78).

3.1.3.2. Anadolu Ticaret Meslek Liseleri

Bu okulların amacı, yabancı dil yeterliğine sahip ve hizmet sektöründe çalışacak olan işgücünü yetiştirmektir. Öğretim süresi 4 yıl olup, yabancı dil ağırlıklı eğitim yapılmaktadır. Birinci yıldaki hazırlık sınıfını başarıyla tamamlayan öğrenciler, ikinci yıl boyunca mesleğe geçiş ve yöneltme eğitimine katılmaktadırlar. Son iki yılda ise, bilgi-işlem, dış ticaret, sekreterlik ve turizm gibi alanlarda mesleki eğitim verilmektedir (MEB, 1996c; Şimşek, 1999, s.78).

3.1.3.3. Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri

Son yıllarda gittikçe gelişen turizm ve bunun altyapısını oluşturan konaklama sektörünün gereksinim duyduğu yabancı dil bilen nitelikli elamanları yetiştirmek amacıyla kurulan bu okulların öğretim süresi 4 yıldır. Hazırlık sınıfında yoğun olarak yabancı dil eğitimi yapılan bu okulların öteki sınıflarında da yabancı dile önem verilmekte ve bazı dersler yabancı dilde işlenmektedir. Hazırlık sınıfını tamamlayan öğrenciler ikinci yıldan itibaren kat hizmetleri, mutfak, resepsiyon, servis ve seyahat acenteciliği programlarından birinde yoğunlaşmaktadırlar (MEB, 1996c; Şimşek, 1999, s.78–79).

3.1.3.4. Anadolu İletişim Meslek Liseleri

Anadolu İletişim Meslek Liseleri; ilköğretimden sonra, bir yılı hazırlık sınıfı olmak üzere, öğrenim süresi 4 yıl olan okul türüdür. Bu okulların amacı; toplumun gelişmesi; ülkeler arası ilişkilerin yoğunlaşması ve iletişimin ön plana çıkması sonucu önem kazanan iletişim alanında istihdam edilecek yabancı dil bileni nitelikli insan gücünü yetiştirmek ve öğrencileri hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlamaktır. Bu okullarda; Gazetecilik, Radyo-Televizyon, Halkla İlişkiler ve Tanıtım gibi mesleğe yönelik öğretim programları uygulanmaktadır. Merkezi sınav sonucuna göre bu okulu kazanan öğrenciler, ayrıca mülakata tabi tutulmaktadırlar. Mezun olan öğrenciler; yetiştikleri alanlarda iş hayatına girebildikleri gibi, yüksek öğretime de devam edebilmektedirler. Ticaret ve turizm öğretimine yönelik diğer okullar arasında şunlar sayılabilir: Akşam ticaret meslek liseleri, Anadolu mahalli idareler meslek liseleri, Anadolu dış ticaret meslek liseleri, Anadolu sekreterlik meslek lisesi, Anadolu aşçılık meslek lisesi (Kılınç, 2006, s.194–195).

3.1.4. Din Öğretimi

Toplumun gereksinim duyduğu din adamlarını yetiştirmek amacıyla kurulan meslek liselerini bünyesinde toplayan Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'ne bağlı okulların, mesleki ve teknik eğitim veren öteki genel müdürlüklere bağlı okullara göre, işlev ve program açısından çok farklı oldukları gözlenmektedir (Şimşek, 1999, s.80).

Çizelge 3.1.4. Din Orta Öğretim Kurumlarında Öğrenci sayıları (2003–2004 ve 2004–2005)

Öğretim Yılı		2003-2004	İHL	AIHL	2004-05	İHL	AIHL
Yeni Kayıt	Erkek	21015			16245		
	Kız	16358			16299		
	Toplam	37373			32544		
Öğrenci Sayısı	Erkek	49336	41578	7758	52359	43726	8633
	Kız	35562	24539	11023	44492	29837	14655
	Toplam	84898	66117	18781	96851	73563	23288
Son Sınıf Öğrenci Sayısı		12495			16060		
Mezun Lise	Erkek	6704					
	Kız	5027					
	Toplam	11731					
Üniversite Başarı Bilgisi	Son Sınıf Düzeyinde	Başv.	7637		10565		
		Yerleş.	1149		2000		
	Toplam (İHL)	Başv.	61275		71,686		
		Yerleş.	16454		25,948		
Öğretmen Sayısı		7631	6662	969	8140	7901	239

Kaynak: http://dogm.meb.gov.tr/genel_bilgiler.htm (Erişim: 27.09.2006)

3.1.4.1. İmam-Hatip Liseleri

Bu okulların amacı, toplumun gereksinim duyduğu imamlık, hatiplik ve Kur'an kursu öğreticiliği gibi din hizmetlerini yerine getirecek elemanları yetiştirmektir. Bu liselerin öğretim süresi 4 yıldır. Özellikle birinci yıl, Arapça öğretimine ağırlık veren bir program uygulanmaktadır. Son üç yılda ise genel kültür ve meslek derslerinin karışımından oluşan bir eğitim programı uygulanmaktadır. Mezunlar, Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı kadrolarda boşluk varsa atanmakta, bir bölümü de yükseköğretime devam etmektedirler. Son yıllarda, bu okullar kendi kuruluş amaçlarından büyük ölçüde uzaklaşmış ve asıl işi üniversiteye öğrenci yetiştirmek olan ama bu arada din eğitimi de veren bir ortaöğretim

kurumu haline gelmiştir (Şimşek, 1999, s.80).

3.1.4.2. Anadolu İmam-Hatip Liseleri

Din öğretimi yapan okullara özgü bir yabancı dil olan Arapça'nın yanı sıra, ikinci bir yabancı dil bilen din adamlarını yetiştirmek amacıyla kurulan bu okulların öğretim süresi, son düzenlemelere göre 4 yıl olarak belirlenmiştir. Birinci yıl tamamlanan yabancı dil hazırlık programından sonra, büyük ölçüde normal imam hatip liselerinin öğretim programları uygulanmaktadır. Ancak, derslerin süreleri ve ağırlıklarında bazı farklılıklar bulunmaktadır (Şimşek, 1999, s.80).

3.2. Yaygın Mesleki Ve Teknik Eğitim

Mesleki ve teknik eğitim, yalnızca örgün eğitim kurumlarında yürütülemez. Örgün okul sisteminin dışında kalan yurttaşlara da mesleki eğitim hizmetlerinin sunulması gerekir. Bu işlevi, yaygın mesleki eğitim kurumları üstlenmektedir. Yaygın mesleki eğitim hizmetlerinden yararlanan kişiler, örgün eğitimdekilere oranla, daha değişik özelliklere sahip bir kitle oluşturur. Çoğunlukla, çalışma yaşamına giren ve ortaöğretime devam edemeyen gençler ile bir meslek öğrenmek isteyen yetişkinler bunların başında gelmektedir. Ayrıca, örgün eğitim kurumlarında öğrenci olduğu halde, özel ilgileri nedeniyle belli alanlarda kendini geliştirmek isteyen kişiler de yaygın mesleki eğitim olanaklarından yararlanabilmektedirler (Şimşek, 1999, s.81).

Türkiye'deki yaygın mesleki eğitim çalışmaları, genellikle Çıraklık Eğitim Merkezleri, Akşam Sanat Okulları, Halk Eğitim Merkezleri, Pratik Sanat Okulları ve Olgunlaşma Enstitüleri tarafından verilmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bu birimlerin dışında, bazı kamu kuruluşları da işsizlere nitelik kazandırmak ve istihdam olanaklarını artırmak amacıyla işgücü yetiştirme programları düzenlemektedir. Ayrıca, özel sektör tarafından açılan beceri kazandırma merkezleri, özel kurs ve dershaneler ile işletmelerin kendi bünyesindeki eğitim birimleri de yaygın mesleki eğitim hizmeti vermektedirler (Şimşek, 1999, s.81).

Türkiye'de yaygın mesleki ve teknik öğretim faaliyetleri büyük ölçüde Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü (ÇYEGM) tarafından yürütülmektedir. Bu genel müdürlüğün

etkinlikleri, Çıraklık Eğitim Merkezleri ve Halk Eğitimi Merkezleri olmak üzere iki ana grupta yürütülmektedir. Bunun yanı sıra özel kurs merkezlerince yürütülen etkinlikler de mevcuttur (Büyükutku, 2004, s.48).

Yaygın mesleki eğitim çalışmaları ise, birbirinden habersiz olan kuruluşlarca yürütülmekte ve bu iletişimsizlik yüzünden kaynak savurganlığı ortaya çıkmaktadır. Dahası, örgün mesleki ve teknik eğitimdeki kız-erkek ayrışması yaygın eğitime de yansımıştır. Çıraklık Eğitim Merkezleri, bir anlamda erkek teknik öğretimin yaygın eğitim alanındaki uzantısı olarak çalışırken, Halk Eğitim Merkezleri de kız teknik öğretimin yaygın eğitimdeki temsilcisi rolünü üstlenmiş görünmektedir. Oysa yaygın eğitim, örgün okulların eksikliğini tamamlayıcı bir eğitim türü olmaktan çok, herkes için eşitleyici bir seçenek olarak kullanılmalıdır (Şimşek, 1999, s.89).

3.2.1. Çıraklık Eğitimi

Çıraklık eğitimi de günümüzde sistemli bir meslek öğretme şeklidir. Okul dışı çalışan gençlere sistemli mesleki eğitim hizmeti götürülmesi, Türk iş gücünün nitelik seviyesinin yükseltilmesi yönünden önemlidir. Örgün eğitim sisteminin dışına çıkmış, mesleki bilgi, ve becerisi olmayan gençlere çıraklık eğitimi ile mesleki yeterlik kazandırılması ekonomik ve sosyal yönden gereklidir (Alkan vd., 1998, s.171). Ülkemizde çıraklık sisteminin uzun bir geçmişi olmakla birlikte, bu alandaki gelişmeler son on beş yılda hızlanmıştır (Şimşek, 1999, s.82).

1980–1981 öğretim yılında yalnızca 7 ilde ve 14 meslek alanında 122 öğrenciye eğitim verilirken, bu rakam 1985–1986 öğretim yılında dikkate değer biçimde artarak 39 ildeki 60 eğitim merkezinde 40 meslek alanında 13 bin öğrenciye ulaşmıştır. İzleyen yıllardaki gelişmeler de sürekli olumlu yönde olmuştur. 1997–1998 öğretim yılı itibariyle, 80 ilin tümünde 320 Çıraklık Eğitim Merkezi bulunmaktadır. Bu merkezlerde görevli olan 4 bin dolayındaki öğretmen 86 meslek alanında 234 bin öğrenciye eğitim vermektedir. Hizmeti ülke geneline yaygınlaştırırken, eğitim merkezi ve öğrenci sayısının yanı sıra, kapsama giren meslek sayısı da artırılmaktadır. Eğitimi yapılan meslekler, genelde küçük ve orta boy işletmelerin üretim alanlarında yoğunlaşmaktadır. Bu da, okul dışında kalmış gençlerin belli alanlarda mesleki beceriler kazanarak üretime katılmalarına yardımcı

olmaktadır. Tüm bu gelişmelerin sağlanmasında, 3308 Sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Yasası'nın büyük katkısı olmuştur. Bu yasa, bir işyerinde çırak ya da kalfa olarak çalışan gençlerin düzenli bir meslek eğitiminden geçmelerini öngörmektedir. Çıraklık eğitimine devam eden öğrenciler haftada 8 saatten az olmamak üzere 10 saate kadar okulda kuramsal eğitime katılırken, geri kalan çalışma saatlerinde işyerinde uygulamalı eğitim almaktadırlar (Şimşek, 1999, s.83).

Yasaya göre, çıraklık eğitimine katılan gençlerin tümü öğrenci sayılmakta ve örgün eğitimdeki öğrencilerin sahip olduğu haklardan yararlanmaktadırlar. Ayrıca, bu öğrencilere, asgari ücretin %30'undan az olmamak koşuluyla bir ücret ödenmektedir. Dahası, çıraklık eğitimine katılan öğrenciler, meslek hastalıkları ve iş kazalarına karşı sigortalanmaktadırlar. Bu eğitimin finansmanı, işverenlerin de katkılarıyla oluşturulan özel bir fondan karşılanmaktadır. Söz konusu fonun kaynağı, yasanın öngördüğü biçimde değişik yerlerden yapılan kesinti, ödenek ve bağışlardır (Şimşek, 1999, s.83–84).

Ülkemizdeki çıraklık eğitimi çalışmalarını katılımcı bir anlayışla yönetmek üzere, yerel ve ulusal düzeyde çıraklık ve mesleki eğitim kurulları oluşturulmuştur. Üçlü bir yapıya dayanan bu kurullarda, çalışma yaşamını temsil eden işçi-hükümet-iş-veren yetkilileri görev almaktadır. Belli aralıklarla toplanan bu kurulların çalışmaları okul-sanayi ilişkilerini geliştirmede yararlı olmakla birlikte, şimdiye değin elde edilen sonuçların istenen düzeyde gerçekleştiğini söylemek zordur (Şimşek, 1999, s.85).

Mesleki ve teknik eğitimin öteki uygulama yöntemlerinden farklı olarak, çıraklık eğitime ilişkin en önemli tartışma konularından biri çıraklığa başlangıç yaşıdır. Genel olarak, çıraklığa dayalı mesleki eğitimin çocukluk döneminde başlamasının sakıncaları üzerinde durulmaktadır. Bugüne değin, ülkemizdeki çıraklık eğitimi uygulamaları, beş yıllık ilkokulu bitirdikten sonra yani 12 yaşında başlatılmıştır. İlköğretimin sekiz yıla çıkarılmasıyla, çıraklığa başlangıç yaşı da 15 olarak değiştirilmiştir. Bu olumlu fakat yetersiz bir adımdır çünkü gelişmiş ülkelerin çoğu çıraklık sistemlerini ortaöğretime dayandırmaya çalışmaktadır (Alkan, Doğan ve Sezgin, 1996; Şimşek, 1999, s.85). Bu demektir ki, çıraklığa başlangıç yaşı yakın bir gelecekte yeniden yükseltilecektir. Çırakların aynı zamanda çalışan kişiler oldukları ve bazı işlerin çocukların bedensel ya da zihinsel gelişimini engelleyebileceği dikkate alınırca, bu eğitimin çocukluk

döneminden sonra başlatılması yararlı olacaktır (Şimşek, 1999, s.85).

3.2.2. Halk Eğitim Merkezleri

Yaygın mesleki eğitim alanında hizmet veren bir başka kurum, Halk Eğitim Merkezleridir. Gerek sinim duyulan yörelerde okuma-yazma kursları, sosyal-kültürel kurslar ve meslek kursları düzenleyen kurumlardır (Şimşek, 1999, s.85).

Halk Eğitim Merkezleri tarafından düzenlenen yaygın mesleki eğitim kursları sonunda verilen katılım belgeleri istihdam açısından işlevsel bir değer taşımamaktadır. Açılan kursların çoğu, belli bir konuya ilgi duyan kişiler için düzenlenmiş programlar niteliğindedir. Bu merkezlerde, sanayideki kitlesel üretim mantığına dönük bir eğitim yapıldığını ileri sürmek zordur. Dolayısıyla, bu programları tamamlayan bireyler ya kendi işlerini kurmaya yönelmekte ya da küçük işyerlerinde çalışmaktadırlar. Türkiye'deki kayıtlı her üç işsizden ikisinin niteliksiz olduğu ve insan kaynakları açısından dünya rekabet sıralamasındaki 46 ülke içinde 42. sırada yer aldığımız hesaba katılırsa (MESS, 1997; Şimşek, 1999, s.86), halk eğitimine ayrılan kaynakları özel ilgi kurslarından çok, belli bir alanda üretim yaparak ekonomiye katkıda bulunabilecek insanlar için harcamak daha sağlıklı bir yaklaşım olacaktır. Kuşkusuz, bu söylenenler, halk eğitimi alanındaki çalışmaların tümü için değil, özellikle belli bir mesleğe yönelik beceri kazandırma programları için geçerlidir (Şimşek, 1999, s.86).

Halk eğitimi hizmetlerinden yararlananlar içinde öncelikli hedef kitle olmaması gerekenler vardır. Nitekim sosyal ve kültürel kursları tamamlayanların %15 kadarı İlköğretim çağındaki çocuklardır. Dahası, Türkiye'nin en gelişmiş illerinde bile meslek edinme kurslarına katılanların yaklaşık %60'ı lise mezunudur ve bunların %40'ı meslek liselerini bitirmiş olan gençlerdir (Okçabol, 1996; Şimşek, 1999, s.88). Genel liselerden mezun olan ve üniversiteye gidemeyen gençlerin belli bir meslek edinmek amacıyla bu kurslara katılması yadsınamaz. Ancak meslek lisesini bitiren gençlerin halk eğitimi kurslarına bu oranda katılmalarını açıklamak kolay değildir. Büyük olasılıkla, bu gençler meslek liselerinde aldıkları eğitimden mutlu değiller ve öğrendiklerini geliştirmek ya da daha geçerli bir meslek edinmek için bu kurslara katılmaktadırlar. Dikkate değer bir başka nokta, halk eğitimi kurslarına katılanların önemli bir bölümü,

başladıkları programları bitirmeden ayrılmaktadırlar. Bu oran, Halk Eğitim Merkezlerince açılan kurslarda %22, Pratik Kız Sanat Okullarının düzenlediği kurslarda %30 ve özel sektörün açtığı kurslarda %66 dolayındadır. Belirtilen rakamların birçok açıklaması olabilir, ama özellikle katılımcı beklentilerinin karşılanamadığını göstermesi yönünden bu rakamların anlamı büyüktür (Şimşek, 1999, s.88).

BÖLÜM 4

Bu bölümde Türkiye'deki Mesleki Eğitimde okul-işletme işbirliğinin gerekliliği ve uygulaması hakkında bilgi verilecektir.

4. MESLEKİ EĞİTİMDE OKUL İŞLETME İŞBİRLİĞİ

Dünyamız; bilgi ve teknoloji çağı olarak adlandırılan günümüzde bilim ve teknolojiye baş döndürücü hızlı ilerlemelere paralel olarak gelişmekte, değişmekte ve yenilenmektedir. Ülkemizin bilgi ve teknoloji alanındaki yarışa etkili ve organize bir şekilde katılması, böylece gelişen değişen ve yenilenen dünyamızdaki çağdaş yerini alması gerekmektedir. Bunun için mesleki ve teknik eğitime ağırlık ve öncelik vermek, okullaşma oranlarını ve eğitim standartlarını ileri ülkeler seviyesine çıkartmak gerekmektedir. Ülkeler mesleki eğitim sistemlerini, değişen ihtiyaçlara cevap verecek yönde sürekli geliştirmekte ve yenilenmektedirler. Hızlı bir kalkınma ve sanayileşme içerisinde olan ülkemizin meslekî ve teknik alanlarda eğitilmiş insan gücüne ihtiyacı bulunduğu bilinmektedir (Koç, 1999, s.64). Sanayileşme süreci ile toplumun sosyal, ekonomik, eğitsel alt sistemleri arasında yakın ilişkiler bulunmaktadır. Sanayi, ürettiği mal ve hizmeti uluslararası piyasalarda satabilmesi ve rekabet edebilmesi için sürekli olarak kendisini yenilemesi gerekmektedir. Sanayi, toplumun dinamik güçlerinden biridir. Eğitimin, özellikle meslek-teknik eğitimin sanayi ile yakın ilişkide olması, mesleki ve teknik eğitimin kendisini yenilemesine olanak sağlamaktadır (Gürol, 1997, s.17).

4.1. OKUL İŞLETME İŞBİRLİĞİNİN GEREKLİLİĞİ

Eğitim kurumlarının genel amacı; bireyin bireysel gelişim ve toplum değerlerine ve yaşama biçimlerine sağlıklı uyumuna yardım etmektir. Eğitimde bu uyumu gerçekleştirmek için çevre ile işbirliğine gidilmesi ve bu yöndeki çabaların desteklenmesi gerekmektedir. Hangi düzeyde ve nitelikte eğitim programı uygulanırsa uygulansın, okul çevre ile düzenli ilişkiler kurmak zorundadır. Eğitim kurumlarının çevre ile kuracağı sağlıklı ilişkiler hem varlığını güvence altına alacak, hem de programlarının daha işlevsel özellikler kazanmasına yardımcı olacaktır. Okul ve çevrenin birbirini etkilemesi, aynı amaçlara dönük çalışması, birlik ve bütünlük özelliği göstermesi karşılıklı sorumluluk esasına göre tasarılanmış bir eğitim modelini gerektirmektedir (Gürol, 1997, s.21).

Meslek eğitiminin sadece devlet eli ve imkânları ile okullarda yürütülmesi, bu eğitimi iş hayatından koparmaktadır. Okullarda iş yeri ortamı yaratılması güç olan meslekler için, temel bilgi ve beceriler okulda kazandırıldıktan sonra bunların uygulanmasının mutlaka iş yerlerinde yapılması gerekmektedir. Bir ülkenin sanayi alanında gerekli olan yetişmiş ara insan gücü ve bilgi birikiminin kaynağı olan meslekî ve teknik eğitim kurumları ile sanayinin, iş birliği içerisinde olması gerekmektedir. Bu ilişki hem sanayinin, hem de meslekî teknik eğitim kurumlarının kendilerini yenileme ve geliştirmeleri bakımından büyük önem taşımaktadır (Koç, 1999, s.64).

Özellikle mesleki-teknik eğitimde okul-çevre (iş dünyası) arasında sıkı bir işbirliği zorunlu görülmektedir. Çünkü mesleki eğitim, değişik kademelere dayalı, kişilere yaşam boyu eğitim veren, sürekliliği olan bir eğitim sürecidir. Mesleki-teknik eğitimde teori-pratik, iş-eğitim bütünlüğü esastır. Mesleki-teknik eğitiminde başarı, mezunlarına kazandırılan yeterliklerin, istihdam sektörünün yöntemleri ve gereksinmelerine uygunluğu ile ölçülmektedir. Mesleki-teknik eğitim bu özelliği ile planlı ve sürekli gelişmeye açık tutulmak zorundadır. Unutulmaması gereken diğer bir husus da mesleki-teknik eğitim programlarının, bütün dünya ülkelerinde geçerli olan temel ilkelere dayandırılmasıdır. Bu ilkeler; ilgili tarafların sorumluluğuna dayalı işbirliği, gelişmelere sürekli uyum, meslekler dünyasına yanıt verme, eğitimde gerçek iş ortamına uygunluk gibi hususlardır (Gürol, 1997, s.27).

Türkiye'nin Avrupa Birliğine tam üyeliği için hazırlıklarını tamamlamaya çalıştığı bir dönemde, iş gücünün serbest dolaşım imkânlarına kavuşturulacağı gerçeği de göz önünde bulundurulduğu takdirde, meslekî ve teknik eğitimin kazanacağı boyut ve bu sayede işsizliğin azalmasıyla emek piyasasının rekabet gücü ve bunun olumlu sonuçları daha iyi anlaşılacaktır (Koç, 1999, s.65).

Avrupa birliğinde, genel eğitim içinde meslekî ve teknik eğitim payının % 60'lar civarında olduğu bilinmektedir. Türkiye'nin aynı seviyeye ulaşabilmesi için meslekî ve teknik eğitime büyük bir ağırlık vererek, günümüzde % 30'larda olan payını yükseltmesi gerekmektedir (Gülerman, 1991, s.10; Koç, 1999, s.65). İç emek piyasasının ihtiyaçlarını karşılamak yanında Avrupa Birliği piyasasına yönelik bir eğitimin de verilmesi gerekmektedir. Özellikle gelişmiş sanayi ülkelerinde meslekî eğitim ve üniversite sanayi

işbirliği teknolojik bilgilendirmeye ve enformasyon teknolojisinin kullanımına yönelik çalışmaktadır (Zengingönül, 1993, s.22; Koç, 1999, s.65). Böylece işletmelerin imkânlarından daha fazla yararlanılmaktadır (Koç, 1999, s.65).

Ülkemizde meslekî eğitim okulları ile endüstrinin yakın işbirliği içinde olması gerektiği önceki yıllardan beri anlaşılmış ve üzerinde çalışmalar yapılmıştır. 1960'lı yılların sonlarında, Milli Eğitim Bakanlığı. Meslekî ve Teknik Öğretim Yüksek Danışma Kurulu ile İl Danışma Kurullarının oluşturulması çalışmaları yapılmış, işçi, işveren kuruluşları, üniversiteler, ilgili bakanlıklar, meslekî ve Teknik eğitimin yönlendirilmesi ve uygulamalar hakkında görüş ve düşüncelerini öğrenmek imkânları araştırılmıştır (Gülerman, 1991, s.10; Koç, 1999, s.65).

4.1.1. Mesleki Eğitimde Okul İşletme İşbirliğini Gerektiren Nedenler

Mesleki eğitimde okul işletme işbirliğini gerektiren sebeplerin en önemlileri şunlardır:

4.1.1.1. Program Geliştirme

Program geliştirme sürecinde, endüstrinin katkısını sağlayabilmek için okul ile endüstri arasında düzenli ilişkiler kurulması bir ihtiyaç olarak belirmiştir. Bu ihtiyacı zamanında gören ülkeler, ilişkileri düzenleyici mekanizmaları kurarak endüstriden yararlanma yoluna gitmişlerdir. Gelişme sürecinde belirli bir aşamanın gerçekleştirilmiş olduğu bölgelerde, program geliştirme faaliyetlerinde endüstrinin imkânlarından yararlanma ve yapılan eğitimin endüstriyel ihtiyaçlara uygun olması için bu ilişkileri düzenleyici ve geliştirici mekanizmaların ülkemizde de işletilmesi zamanı gelmiştir (Alkan vd., 1998, s.163).

4.1.1.2. İşe Yerleştirme

Mesleki ve teknik eğitim kurumları mezunlarının, yetiştirildikleri alanlarda istihdam edilmeleri eğitim harcamalarının verimliliği yönünden önemlidir. Şüphesiz bu hususun gerçekleştirilmesi ülkedeki genel gelişme hızına, ön planlamanın isabet derecesine, öğrencide geliştirilen davranışların ihtiyaçlara uygun olup olmadığına, istihdam politikasına vb. gibi faktörlere bağlıdır. Yüksek oranda istihdamın gerçekleştirilmesi için, gerek genel politikanın oluşturulması, gerekse işverenlerle iş arayanın bağlantı kurabilmesi yönünden, okul endüstri işbirliği zorunluluğu ortaya çıkmaktadır (Alkan vd., 1998, s.163-164).

4.1.1.3. Yardım Sağlama

Mesleki ve teknik eğitimin kapsamına giren alanlarda insan gücünün günümüz iş hayatının ihtiyaçlarına uygun olarak yetiştirilmesine ilişkin kaynakların yalnızca Devlet tarafından yaratılmasını beklemek hizmetin yaygınlaştırılması ve niteliğinin geliştirilmesi yönünden sakıncalıdır. Mesleki eğitim görmüş insan gücünün iş veriminin yüksek olabileceğinin canlı örneklerle gösterilmesi, işverenlerin programların uygulanması için gerekli kaynakların yaratılmasında daha aktif rol almalarında etkili olabilir. Yardım, programların uygulanması için gerekli paranın, malzeme, takım veya makinenin sağlanması biçiminde olabileceği gibi, okulun gerçek üretim faaliyetlerine program amaçları çerçevesinde girmesine imkân verilmesi biçiminde de olabilir (Alkan vd., 1998, s.164).

4.1.1.4. Mesleki ve Teknik Eğitim Sorunlarına Halkın İlgisini Sağlama

Demokratik ülkelerde eğitim sorunlarının çözümlenmesinde, kamuoyunun bu sorunlara ilgisinin çekilmesi ve desteğin sağlanmasının önemli bir ağırlığı vardır. Geleneksel eğitim anlayışının hakim bulunduğu toplumlarda mesleki ve teknik eğitim uzun süre ihmale uğramıştır. Modern endüstrinin daha nitelikli insan gücüne olan ihtiyacı, toplumun mesleki ve teknik eğitime giderek artan bir biçimde ilgisini çekmiş ve endüstride ileri aşamaya ulaşmış bulunan ülkelerde eğitim sistemi mesleki eğitime ağırlık veren bir yapı ve muhteva kazanmıştır. Ülkemizde endüstrinin uzunca bir süre gelişmemiş olması, mesleki eğitime büyük bir ihtiyaç göstermemiş ve bu nedenle 1940'lara kadar Devletin bu eğitime ilgisi sınırlı düzeyde kalmıştır. Gelişen endüstrinin nitelikli, becerili ve teknik insan gücü ihtiyacı dikkate alınınca bu alanda özel birtakım tedbirlerin alınması gereği ortaya çıkar. Mesleki eğitimin karşılaştığı sorunların çözümü için ülkemizde, kamuoyunun bu alana ilgisinin çekilmesi ve desteğinin sağlanması zorunluluğu vardır. Bu ise okulla başta üst düzeydeki Devlet kuruluşları olmak üzere endüstri mensupları, işçi sendikaları meslek odaları ve diğer etkili gruplar arasında düzenli ilişkilerin kurulması ve geliştirilmesini gerektirir. Mesleki ve teknik eğitim kurumlarının buldukları toplumda fonksiyonel olabilmeleri, toplumun bu kurumlarda beklediklerine cevap verebilmeleri ile mümkündür. Kurumların çevreye açılmaları ve çevreden alacakları bilgilere dayalı olarak kendilerini sürekli bir biçimde yenilemeleri mevcudiyetleri için gereklidir (Alkan vd., 1998, s.164-165).

4.1.1.5. Yetişkin İnsan gücü Temini

Bilimsel ve teknolojik gelişmeler, çağdaş endüstrinin yetişkin insan gücü ihtiyaçlarını hızla değiştirmektedir. Üretim ve hizmette etkinliğin sağlanması, yeni ihtiyaçlara uygun insan gücünün sürekli olarak yetiştirilmesini gerektirir. Güçlü ve istihdam ettikleri insan gücü fazla olan işletmeler, kendi personelinin mesleki eğitimi için eğitim birimleri meydana getirmektedir. Aynı bir eğitim biriminin oluşturulması mümkün olmayan işletmelerde ise bu ihtiyaç, eğitim merkezleri veya meslek okullarından yararlanılarak karşılanır. İster kendi ihtiyaçlarına göre bir eğitim birimi oluşturmuş olsunlar, isterse diğer mesleki eğitim kurumlarından yararlanmış olsunlar işletmelerin hizmet içi ve işe giriş eğitimleri için okul ile endüstri arasında düzenli ilişkiler kurulmasında fayda vardır. Bu ilişkiler düzeni hem yapılacak eğitimin etkinliği, hem de mevcut imkânlardan faydalanılması eğitim maliyetinin asgari düzeye indirilmesi okulun çevreye açılması ve çevreden sağlayacağı bilgi ve tecrübelerden yararlanarak kendini sürekli olarak geliştirebilmesi yönünden zorunlu gözükmektedir (Alkan vd., 1998, s.165).

4.1.2. Mesleki Eğitimde Okul İşletme İşbirliği için İlgili Taraflar

Düzenli bir okul-endüstri ilişkisi kurulmasını gerektiren nedenlerin etkili olarak karşılanabilmesi ile yakından ilgili olan tarafların başlıcaları şunlardır: (Alkan vd., 1998, s.165).

4.1.2.1. Devlet Kuruluşları

Bu kuruluşların başında gerek ulusal, gerekse bölgesel düzeyde mesleki ve teknik eğitimle ilişkili politika veya kararların oluşmasında etkin olan güçler gelir. Düzenli bir ilişkiler mekanizması bu güçler dikkate alınarak oluşturulur (Alkan vd., 1998, s.165).

4.1.2.2. Eğitimciler

Hangi düzeyde okul endüstri ilişkisi söz konusu olursa olsun mesleki ve teknik eğitimcilerle bu eğitimin gelişmesine fikir ve davranışlarıyla katkıda bulunanlar başlıca taraflardan birisidir. Bu yaklaşımın başarılı olabilmesi için eğitimcilerin içten ilgileri sağlanmalıdır (Alkan vd., 1998, s.165-166).

4.1.2.3. Sanayiciler

Okul-endüstri ilişkilerinin kurulup gelişmesinde en etkin gruplardan birisidir. Sorunlara uzun dönemli gelişmeler açısından bakabilen sanayiciler bu ilişkiler düzeninin bizzat kendileri yönünden zorunlu olduğunu anlamakta gecikmeyecektir. Mesleki ve teknik eğitimle ilgili politika ve kararların oluşturulması kadar bunların uygulanması ve finansmanında da etkilidirler (Alkan vd., 1998, s.166).

4.1.2.4. İşçi Sendikaları

Araştırmalar, bireyin aldığı mesleki eğitim ile ücret arasında mesleki eğitim almadan iş hayatına veya çalışma hayatında kendisini değiştiren ihtiyaçlara göre sürekli olarak yenilemeyen kişilerin, istihdam ve ücret bakımından önemli sorunlarla karşılaştığını göstermektedir. Bu nedenle işçi sendikalarının meslekî ve teknik eğitim sürecinde önemli rolleri vardır. Her düzeydeki okul endüstri ilişkilerinde, işçi sendikalarının görev almaları sağlanmalıdır (Alkan vd., 1998, s.166).

4.1.2.5. Meslek Odaları

Mesleki ve teknik eğitim kurumları mezunları ile çalışma hayatında yakın ilişkileri olan profesyonel meslek elemanlarının kanunla kurulmuş örgütleri olan meslek odaları, her alanda meslek eğitimine ilgi göstermektedirler. Meslek eğitiminin geliştirilmesinde, bu kuruluşların görüş ve tecrübelerinden yararlanmak ve desteklerinin sağlanması için işbirliğine ihtiyaç vardır (Alkan vd., 1998, s.166).

4.1.2.6. Esnaf Dernekleri

Ülkemiz endüstrisi ikili bir yapıya sahiptir. Bir tarafta geleneksel üretim teknolojisi ve düzenini muhafaza eden ve küçük birimlerden oluşan işletmeler diğer tarafta ise modern teknolojiyi yaygın olarak kullanan ve ileri işletmecilik yöntemlerine göre kurulmuş kuruluşlar bulunmaktadır. Küçük işletmelerin gerek yaptıkları üretim gerekse istihdam ettikleri insan gücü bakımından önemli bir ağırlıkları vardır. Bu nedenle okul endüstri ilişkilerinde, bu kuruluşların da işbirliği ve desteklerinin sağlanması önemle göz önünde bulundurulmalıdır (Alkan vd., 1998, s.166).

4.1.2.7. Kitle İletişim Organları

Kitle iletişim organlarının modern toplumlarda, kamuoyunun oluşturulmasında büyük etkileri vardır. Mesleki ve teknik eğitim sorunlarının kamu oyuna duyurulması bu sorunların çözümünde desteklerin sağlanması, meslek eğitiminin kalkınmaya yaptığı katkıların anlatılması yönünden, bu organlar okul çevre ilişkilerini önemli derecede etkilerler (Alkan vd., 1998, s.167).

4.1.3. Mesleki Eğitimde Okul İşletme İşbirliği Yöntemleri

Mesleki Eğitimde Okul-işletme ilişkilerinin kurulması ve geliştirilmesinde etkin olabilecek başlıca yaklaşımlar şunlardır:

4.1.3.1. Ortak Programlar

Okulun çevreye açılması ve yapılan eğitimin hem etkinliğinin yükseltilmesi hem de maliyetinin asgari düzeyde tutulabilmesi için endüstri ile birlikte ortak programların uygulanmasına gidilmesi yararlı sonuçlar vermektedir. Okulda sağlanan eğitim ortamı çok defa gerçek iş koşullarına uymamakta ve yapılan eğitim sonucu geliştirilen davranışlar, işin gerektirdiği davranışlara uygun olmadığı için eğitimin etkinliği büyük ölçüde sınırlı kalmaktadır. Bu ihtiyacı karşılayabilmek için, endüstri ve hizmet sektörünün gelişmiş olduğu bölgelerde kubaşık mesleki eğitim programları olarak tanımlayabileceğimiz programlar uygulanmaktadır. Kubaşık programların etkin biçimde uygulanmasına imkân verecek bir sistem, henüz ülkemizde kurulmuş bulunmamasına rağmen, sınırlı ve kişisel teşebbüslere dayalı olarak yapılan denemeler olumlu sonuçlar vermektedir. 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu'da bu yönde uygulamaları teşvik etmektedir (Alkan vd., 1998, s.167).

4.1.3.2. Endüstri Stajları

Düzenli ilişkilerin kurulması ve geliştirilmesinde yararlanılan bir diğer yaklaşımda endüstri stajlarıdır. Sistemli olarak yapıldığı durumlarda endüstri stajları bir taraftan öğrenciye çalışma ortamını yakından izleme ve gerçek iş tecrübesi kazanma fırsatı verir iken, diğer taraftan okul ve endüstri mensuplarının karşılıklı olarak sorunlarını anlama ve bunların çözümlenmesinde ortak davranışların geliştirilmesine imkân verir. Stajların

verimli olabilmesi için iş yerinde yapılan işin, okulun eğitim amaçlarına uygun bulunması, düzenli bir çalışma programının geliştirilmesi, stajyere yardımcı olabilecek nitelikte teknik personelin mevcut bulunması, etkin ve sürekli bir denetim yapılması, uyumlu bir çalışma ortamının bulunması gerekir. Endüstrinin ülkemizdeki dengesiz dağılımı bu imkanın, mesleki eğitim gören sınırlı sayıda öğrenci tarafından kullanılmasına fırsat vermektedir (Alkan vd., 1998, s.167-168).

4.1.3.3. İş İçerisinde Eğitim

Okul endüstri ilişkilerinin geliştirilmesinde, istihdam sistemine dayalı olarak uygulanan mesleki eğitim programları etkili olmaktadır. Bu programların başında çıraklık eğitimi, işe giriş eğitimi, ileri mesleki eğitim, alan değiştirme eğitimi gelmektedir. Programların uygulanmasında fiziki tesis, ders, araç ve gereçleri, öğretici personel ve tecrübe gibi unsurlar yönünden okul ve endüstrinin karşılıklı işbirliğine ihtiyaç vardır. Ülkemizin şartları mesleki ve teknik öğretimde karma bir sistemin geliştirilmesini gerektirmektedir. Ekonomik yönden yeterince gelişmemiş bölgelerde daha bir süre okul esasına dayalı mesleki eğitim sisteminin uygulanmasının zorunlu olmasına karşılık, gelişmiş bölgelerde istihdam sistemine dayalı bir mesleki eğitimin geliştirilebileceği bu konuda yapılan araştırmalardan anlaşılmaktadır (Alkan vd., 1998, s.168).

4.1.3.4. Danışma Kurulları

Demokratik yönetim biçimini seçmiş ülkelerde mesleki ve teknik eğitim ile ilgili politika ve tedbirlerin tespitinde ve uygulanmasında, bu eğitimle ilişkili başlıca tarafların görüşlerinin alınmasına ihtiyaç vardır. Danışma kurulları bu ihtiyacın karşılanmasında etkili olabilmektedirler. Danışma kurulu, mesleki ve teknik eğitimle ilgili temel politika ve tedbirlerin oluşturulmasında ve bunların uygulanmasında ilgililerce yardımcı olan, Devlet, işveren, işçi, meslek kuruluşları ve eğitimcilerden teşekkül eden bir kurumdur. Yaptığı görevler yönünden iki seviyede kurulmaktadır (Alkan vd., 1998, s.168).

1. Okul Danışma Kurulu
2. Meslek Danışma Kurulu

4.2. OKUL İŞLETME İŞBİRLİĞİNE DAYALI EĞİTİM

İlgili literatür incelendiğinde bu modele ikili (dual) sistem, kubaşık eğitim, kooperatif eğitim, sandviç eğitim, işletmelerde meslek eğitimi gibi bir takım adların verildiği görülmektedir. Ancak, bu kavramlar incelendiğinde genellikle aynı anlamları ifade edebildiklerini görmekteyiz (Gürol, 1997, s.33).

Okul-sanayi işbirliğine dayanan bu model, özellikle gelişmiş ülkelerde hemen her kademe ve alanda uygulandığını görmekteyiz. Ülkemizde ise çıraklık eğitimi (çırak eğitim merkezi+işletme) ve işletmelerde meslek eğitimi (meslek liseleri+işletme) kapsamında yasal olarak uygulanmaktadır. Bunun dışında özellikle meslek yüksek okulları ve birçok fakültede de yasal dayanaklardan yoksun, kişilerin kişisel çabaları sonucu uygulanmaya çalışılmaktadır (Gürol, 1997, s.33).

İşletmelerde meslek eğitimi, endüstri meslek liseleri, kız meslek liseleri ve ticaret liselerinde; haftada 3 gün işletmede beceri eğitimi, 2 gün okulda teorik eğitim olarak yapılmaktadır. Ancak, Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerindeki uygulama ise; turizm sektörünün özelliği gereği, turizm mevsiminde işletmede beceri eğitimi, diğer dönemlerde ise teorik eğitim yoğun olarak yapılmaktadır (MEB, 1990, s.3).

4.2.1. Okul İşletme İşbirliğine Dayalı Eğitimin Yararları

İşletmelerde meslek eğitiminin ilgililere sağlayacağı faydalar şöyle sıralanabilir.

4.2.1.1. Öğrenciye Sağladığı Faydalar

İşletmelerde meslek eğitiminin öğrenciye sağladığı yararlar şunlardır:

- Öğrenirken gelir elde eder.
- Teori ile pratiği bütünleştirir.
- İş bulma olanağı artar.
- Mesleki becerilerini gerçek iş ortamında geliştirir
- Mezuniyetten sonra işe uyumunu kolaylaştırır.
- Kendine güveni artar.

- Sorumluluk duygusu gelişir.
- Olumlu çalışma alışkanlıkları geliştirir.
- İşbirliği içinde ve ekip halinde çalışma alışkanlığı geliştirir.
- İş güvenliği kurallarına gerçek koşullar içinde uymayı öğrenir.
- Çalıştığı işte süreklilik sağlanır.
- Mezuniyetten önce sanayideki üretim ve yönetim akışını tanır.
- İşçi-işveren ilişkileri, işçilerin sosyal hak ve dayanışmaları ücret, vergi, işletmecilik konularında bilgi ve görgülerinin gelişmesine olanak verir.
- Endüstrideki ilerlemeler, uygulanan yeni teknoloji yöntemlerini yerinde ve anında görmelerini sağlar.
- Yaptığı eğitimden, işten tatmin olur.
- Ailesine ve topluma yararı olur (Gürol, 1997, s.35).

4.2.1.2. Eğitim Kurumuna (Okula) Sağladığı Faydalar

İşletmelerde meslek eğitiminin okula sağladığı yararlar şunlardır:

- Eğitim giderlerinde tasarruf sağlar.
- Yürüttüğü mesleki eğitimin daha gerçekçi ve verimli olmasını sağlar.
- Endüstrideki teknolojik yenilikleri ve gelişmeleri yakından izler ve gerekli önlemleri alır.
- Eğitim programlarını endüstrinin ihtiyaçlarına göre yeniler ve geliştirir.
- Endüstri okulun laboratuvarı olur ve endüstrideki yetişen elemanlarda okulun eğitimine katkıda bulunurlar.
- Endüstrideki araç, gereç ve insan gücünden yararlanarak eğitim yapılan meslek dallarının sayısını artırır ve kalitesini geliştirir.
- Çevresindeki iş dünyası arasında güçlü ve pozitif ilişkiler oluşturur.
- Sınıf ve işyeri arasında öğrencilerin değişimini sağlayarak esas itibarıyla sınıftaki her bir sandalye için iki öğrenci kaydedebilir.
- İstihdam sektöründeki sürekli girdiler ve endüstrideki değişmelerle eğitim programlarının güncelleşmesini sağlar (Gürol, 1997, s.35–36).

4.2.1.3. İstihdam Sektörüne (Sanayi) Sağladığı Faydalar

İşletmelerde meslek eğitiminin istihdam sektörüne sağladığı yararlar şunlardır:

- Daha sonra tam zamanlı olarak işe alacağı becerili elemanları önceden denemiş olur.
- İntibak eğitimi süresi kısalmış ve masrafları azalır.
- İşçi devri azalmış olur.
- Okul ve yöneticiler ile işyeri ilişkileri artar.
- Koordinatör öğretmenin işbirliğinden yararlanır.
- Eğitim programları geliştirirken sanayinin ihtiyaçları yansıtılır.
- Sürekli işe alma kararlarına bir temel olarak, bireyin iş performansını deneyerek, personel seçme süreçlerini geliştirir (Gürol, 1997, s.36).

4.2.1.4. Topluma (Çevreye) Sağladığı Faydalar

İşletmelerde meslek eğitiminin topluma sağladığı yararlar şunlardır:

- Topluma, ekonomik yönden kendi kendine yeterli elemanlar kazandırır.
- Becerili ve deneyimli insan gücü potansiyelini geliştirir.
- Gençlere, toplumun eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını gidermek için çeşitli yollarla yardım eder.
- Gençleri meslekler hazırlayarak, işsiz gençlerin ulusal düzeydeki problemlerini ortaya koymaya yardım eder ve onları üretici duruma getirir. Böylece toplumlarda genç insanların korunması artar.
- Gençlerin işe ve yaşama hazırlanması hususunda toplumdaki diğer kurumların ilgi ve işbirliğini sağlar (Gürol, 1997, s.36).

4.3. İŞLETMELERDE MESLEK EĞİTİMİNE YÖNELİK UYGULAMALAR

4.3.1. Yoğunlaştırılmış Eğitim Uygulaması

İşbirliğine dayalı olarak mesleki eğitimde uygulanan bir yöntem de yoğunlaştırılmış eğitimidir. Bu uygulama 1975–1986 yılları arasında uygulanmış olup, endüstrinin yoğun olduğu bölgelerdeki mesleki ve teknik okullarda atölye ve meslek derslerinin bloklaştırılıp, öğrencilerin bir bölümünün atölye öğrenimlerini işyerlerinde yapmaları ve

meydana gelen yeni kapasite artışının yeni öğrenci alımıyla doldurulması esasına dayanmaktadır. 1985–1986 öğretim yılında endüstri meslek liselerinde bu uygulama endüstri meslek lisesi haftalık ders dağıtım çizelgesinde yer alan derslerden;

1. Genel bilgiye dayalı derslerin bir blokta.

2. Atölye ve meslek derslerinin ayrı bir blokta toplanarak, okul tarafından belirlenen uygulama türündeki saat miktarları kadar yoğunlaştırılarak okutulması şeklinde uygulanmıştır (Gürol, 1997, s.68).

Yoğunlaştırılmış eğitimin uygulanması sonucu sağlanan gelişmeler şunlardır: Danışma kurulları oluşturulmuş, yönetime uygun programlar hazırlanmış, yeni okulların çevreye hizmet edebilecek nitelikte açılması sağlanmış, yeni meslek alanları oluşturulmuş, öğretmenlerin sanayiye yakından izleyebilmeleri konularında olumlu gelişmeler sağlanmıştır (MEGSB, 1986, s.14; Gürol, 1997, s.69).

4.3.2. OSANAR (Okul Sanayi Ortaklaşa Eğitim Projesi)

Bu proje ile ilk olarak, okul-endüstri işbirliğinin belirli esaslara dayalı ve sistemli olarak uygulaması gerçekleştirilmiştir. Proje, MEB ile Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Araştırmaları Merkezi arasında yapılan bir anlaşma ile 1977–1978 öğretim yılında dört endüstri meslek lisesinde (Adana Merkez, Bursa Tophane, İzmir Mithatpaşa, İstanbul Kartal) başlatılmıştır. Projenin mimarları Prof. Dr. Hıfzı DOĞAN ile Prof. Dr. İlhan AKHUN'dur. Proje ile şu hedefler öngörülmüştür (Doğan ve Akhun, 1979, s.115; Akhun, 1987, s.187–188; Doğan, 1981, s.11; Gürol, 1997, s.69):

- Okula gidecek öğrenciler için standartları saptamak.
- Gerçek üretim koşullarında eğitim yapmak.
- Mezunlara iş bulmak ve izlemek.
- İnsan gücü istihdam dengesini kurmak.
- Okul-işyeri arasında eğitici personel değişimini sağlamak.
- Eğitim programlarını sanayi ile birlikte hazırlamak.
- Kullanılacak basılı materyallerini, öğretim yöntemlerini ve değerlendirme araçlarını geliştirmek.
- Öğrencilere ilişkin mevzuatın geliştirilmesini sağlamak, işbirliğinde görev alacak personelin mevzuatını geliştirmek.

- Dönem, ders geçme, kredi sistemini getirmek.
- Okul dışında kazanılan bilgi, becerileri kredilendirmek.
- Dersleri zorunlu ve seçmeli olarak düzenlenmek.
- Okulun daha uzun süre açık tutulmasını sağlamak

OSANOR projesinde, endüstri meslek liselerinin son sınıfında okuyan öğrenciler bir dönem yalnız ders görmüşler, diğer dönemde işyerlerine gönderilmişlerdir. Öğrenciler iki gruba ayrılmış, bir grup okulda ders görürken diğer grup işletmelere gitmiştir. İkinci dönemde okuldakiler işyerlerine gitmiş, işyerlerindeki de okula dönmüşlerdir. İşyeri okul atölyelerinin birer uzantısı olarak düşünülmüş ve öğrenciler işyerlerinde okul sanayi koordinatörü, atölye şefleri ve diğer ilgililer tarafından denetlenmiş, izlenmiş ve çalışmalar işyerlerindeki sorumlulukların işbirliği ile değerlendirilmiştir. Dengeli bir çalışma ve öğrencilik yaşamından tamamen kopmamak için işyerlerinde çalışan öğrenciler haftanın bir yarım ya da tam günü okula dönmüşler, teknik resim ve teknoloji gibi meslek derslerini almışlardır. Genel olarak öğrenciler bir dönem (14 hafta) işyerlerinde çalışmışlardır. Ancak bir okulda bu uygulama yedişer haftalık bölümler biçiminde yürütülmüştür (Akhun, 1987, s.204; Gürol, 1997, s.73).

İşyerlerinin seçiminde; gelişme olanağı, işyerlerinin eğitim amacına uygunluğu, işyerinde yapılan iş ve işlemlerin çeşitliliği, işyerinin projeye karşı ilgisi ve işbirliği yapma isteği, işyerine ulaşım kolaylığı, öğrenciye ücret ödeme olanağı, öğrenciye sağlanacak sosyal olanaklar ve benzeri ölçütler kullanılmıştır. Böylece aranılan ölçütlere sahip olmayan ya da yeterli olmayan işyerlerine, isteseler bile, öğrenci verilmemiştir (Akhun, 1987, s.208; Gürol, 1997, s.73).

Uygulamada ortaya çıkan iki önemli sorun sigorta ve ücret olmuştur. İşletmelerin bir kısmı öğrencilere ücret vermemiş, bir kısmı da sigorta ettirmemiştir. Özellikle verilen ücret genellikle işletmeden işletmeye değişmiş, ancak bu durum o kadar da önemli sorun oluşturmamıştır. Mezunların bir kısmı daha önce çalıştıkları işyerlerinde işe girmişlerdir. Yine OSANOR ile üçüncü sınıfa doğrudan geçen öğrencilerin bir sonraki öğretim yılında yapacakları atölye çalışmalarını yaz aylarında işyerlerinde yapmaları sağlanmıştır. Böylece bu öğrenciler üçüncü sınıfın diğer derslerini almışlar ve bir dönem önce mezun olmuşlardır. 1986 yılında çıkan 3308 sayılı "Çıraklık ve Mesleki Eğitim" Kanunu ile OSANOR projesi uygulamadan kaldırılmıştır. OSANOR eğitiminde yapılan çalışmaların ve ortaya çıkan sorunların çözümünde gerekli olan önlemler kanunda yer

almıştır (Gürol, 1997, s.73).

Kısaca, proje ile ekonominin gerektirdiği insan gücünü hazırlayabilmek için eğitim kurumları ile sanayinin ortaklığı içinde çalışabileceği bir sistem, geliştirmek amaçlanmıştır (Gürol, 1997, s.69).

4.3.3. METEP (Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi)

1982–1983 öğretim yılında, OSANOR projesinin kapsamı genişletilerek adı METEP olarak değiştirilmiştir. 1982–1983 öğretim yılından itibaren Projenin kapsamına; 10 endüstri meslek lisesi, altı kız meslek lisesi, üç Ticaret Lisesi, bir Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi ve bir Sekreterlik Meslek Lisesi alınarak METEP adıyla uygulama devam etmiştir. METEP uygulaması, OSANOR projesi çerçevesinde yapılmıştır. Son uygulandığı 1986 yılı itibariyle 17 meslek alanı uygulama kapsamına alınmıştır (Aktuğ, 1983, s.42; Gürol, 1997, s.73–74).

4.3.4. METGE (Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi)

METGE projesi Nisan 1993 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü tarafından yedi coğrafi bölgeyi temsilen seçilen 7 ilde 7 pilot kız meslek lisesinde (Bursa, Erzurum, Eskişehir, İzmir, Malatya, Mersin ve Trabzon KML) başlatılmıştır. Daha sonra bu sayı 1994 yılında 9 il ve 11 okul çıkarılmıştır. 1995 yılında ise 12 il daha proje kapsamına alınmıştır. Böylece 21 il ve toplam 27 okul proje uygulamalarına katılmıştır (MEB, 1995, s.4; Gürol, 1997, s.74).

METGE projesinin en önemli amacı, kadının bölgesel düzeyde iş ortamına hazırlanmasıdır. METGE projesi bölgesel ihtiyaçlara, ulusal ve uluslararası eğitim programı ile uygun gelişmelere cevap verecek bölgesel yapılanmaların nasıl geliştirildiğini gösteren bir uygulama olarak kabul edilmektedir. Bu genel çerçeve içerisinde projenin amaçları şu şekilde belirlenmiştir (CORD, 1994, s.62; Gürol, 1997, s.74):

- Yerel ihtiyaçlara duyarlı okul ve eğitim yapısı geliştirmek.
- Belirlenen ihtiyaçları karşılayacak modüler eğitim programları geliştirmek.
- Eğitim sisteminde çağdaş teknolojiyi (bilgisayar vb.) uygulamak
- Avrupa Topluluğu'nda izlenen standartlara ulaşmak.
- Kaynak materyaller (yazıtı, görsel, video vb.) hazırlayabilmek.

- Öğrencileri iş hayatı hakkında bilinçlendirmek, teknoloji alanında yaratıcılıklarını ve programların teknoloji boyutunu geliştirmek.

METGE projesinin amaçlarını yerine getirebilmek için; bölgesel okullarda yeni organizasyonlar oluşturulmuştur. Bu organizasyonlar OSANOR projesinde oluşturulanlarla benzerlik göstermektedir. Bunlar:

- Okul müdürlüğünün uygulamaya yönelik yetkileri artırılmıştır.
- Müdür tarafından bir öğretmen Sanayi Koordinatörü olarak görevlendirilmiştir. Görevi okul-sanayi arasındaki işbirliğini koordine etmektir.
- Eğitim programların geliştirilmesinden sorumlu Program Koordinatörü görevlendirilmiştir.
- Öğrencileri mesleğe yönlendirmek, öğrencinin öğrenimi süresince danışmanlık ve rehberlik yapmak, mezuniyetten sonra izleme çalışmalarını yapmak için Mesleki Rehber görevlendirilmiştir
- Okulun çevre ile ilişkilerini geliştirmek, endüstri ve hizmet alanlarında ihtiyaç duyulan meslek alanlarını tespit etmek, ilişkileri yürütmek, okula finans kaynakları sağlamak amacıyla Okul-Danışma Kurulu oluşturulmuştur. Kurul; Vali, Milli Eğitim Müdürü, Belediye Başkanı, Esnaf ve Sanatkârlar Birliği, Ticaret ve Sanayi Odası, İş ve İşçi Bulma Kurumu, Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü, işçi Sendikası (en çok üyesi olan) ile Okul Müdürü, Sanayi ve Program Koordinatör öğretmenlerinden oluşmaktadır,
- Okulda verilen eğitimi günün koşullarına uygun olarak geliştirmeyi amaçlayan Meslek Danışma Kurulu oluşturulmuştur. Bunun için program geliştirmede gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, öğrencilerin seçilmesi ve işe yerleşmelerinde yardımcı olmaktadır. Meslek Danışma Kurulu, atölye şefi başkanlığında bir öğretmen, meslek kuruluşları temsilcileri, en çok işçiyi temsil eden sendika temsilcisi, işveren temsilcisi, diğer kuruluş ve temsilcilerden oluşmaktadır.

- Proje kapsamındaki okulların yerel düzeydeki çevre ihtiyaçlarını karşılamak için Bölgesel Mezun İzleme çalışmaları başlatılmıştır (Gürol, 1997, s.75)

METGE Projesinde hazırlanan eğitim programlarını temel özellikleri şunlar olmaktadır (MEB, 1995; Gürol, 1997, s.75):

- Programlar geniş tabanlı olarak geliştirilmektedir.
- Gençlerin gelişen teknolojiye uyum sağlamaları için matematik, fizik, kimya, biyoloji gibi alanlarda uygulamalı fen, matematik, iletişim programlarının geliştirilmesi planlanmaktadır.
- Programdaki ilerleme, belirlenen yeterliklerin gösterilmesine bağlıdır.
- İlk sınıflarda bilim ve teknolojiye ilköğretim, son sınıflarda ise sanayinin ihtiyaçları dikkate alınmaktadır.
- Sistem, ulusal düzeyde geliştirilecek mesleki ve eğitim standartları ile kontrol edilecektir.

4.3.5. MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi)

Türkiye uzun süredir iş gücünün niteliğini yükseltmek ve ekonominin tüm sektörlerinde istihdam imkânlarını artırabilmek için mesleki eğitim sistemini geliştirmeye çalışmaktadır. Bu çaba, Türkiye'nin dünyanın önde gelen ekonomileri arasında rekabet edebilirliği ve Avrupa Birliği'ne giriş bağlamında daha da anlamlı hale gelmektedir.

Türkiye'nin bu alandaki çabalarını desteklemek amacıyla 1999 AB Helsinki Zirvesi'nde Türkiye'nin MEDA fonlarından yararlandırılması kararlaştırılmıştır. Bunun sonucunda Türkiye, ekonomisinin iş gücü ihtiyacıyla, mesleki ve teknik okullarının çıktıkları arasındaki boşluğu kapatabilmek amacıyla bazı proje fikirleri geliştirmiştir. Bu yöndeki ilk adım olarak, 4 Temmuz 2000 tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Avrupa Birliği arasında Türkiye'deki Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesinin (MEGEP) anlaşması (DG1A-D/MEDTQ/04-98) imzalanmıştır.

Projenin Teknik Yardım Ekibi 30 Eylül 2002 tarihinde çalışmalarına başlamıştır. MEGEP'in süresi beş yıldır; ilk altı ayı başlangıç dönemi, geri kalan 4,5 yıllık süre ise uygulama dönemi olarak ayrılmıştır. Projenin toplam bütçesi 58,2 milyon eurodur; bunun

51 milyon euroluk kısmı AB tarafından sağlanan hibe, geri kalan 7,2 milyon euroluk kısmı ise Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin yerel katkısıdır (<http://www.megep.meb.gov.tr/indextr.html>. Erişim: 19.09.2006).

4.4. OKUL İŞLETME İŞBİRLİĞİNE YÖNELİK YASALAR

Okul işletme işbirliğini düzenleyen yasalar içerisinde önemli görülen kanunlar üzerinde durulmuştur. Bunlar:

4.4.1. 2089 Sayılı “Çıraklık, Kalfalık ve Ustalık” Kanunu

Bu Kanun 1977 yılında yürürlüğe girmiştir. Kanun kapsamına 507 sayılı Kanuna tabi işyerleri ile 5590 sayılı Kanuna göre kurulmuş olan mesleki teşekküllere kayıtlı işyerleri ve buralarda çalıştırılan çırak, kalfa ve ustalar alınmıştır. Uygulamaya dahil edilecek meslek alanlarını belirleme yetkisi çıraklık kuruluna verilmiştir (Gürol,1997, s.76).

2089 sayılı kanunla, çıraklık eğitimine kabul edilecek kişilerde aranan şartlar, çıraklık sözleşmesinin kapsamı, sınav esasları, çıraklık eğitim süreleri, çırağın ve işyeri sahibinin görev ve sorumlulukları ile çıraklık, kalfalık ve ustalık eğitimiyle ilgili diğer unsurlar düzenlenmiştir. Kanun çalışarak bir meslek öğrenmeyi amaçlayan gençliğe düzenli mesleki eğitim hizmeti götürmede bir başlangıç olmuştur. Kanunun uygulamasında temel güçlük, çırakların iş kazası, meslek hastalıkları ve hastalıklara karşı sigortalanması olmuştur. İşyeri sahiplen, çırakların sigorta işlemlerindeki güçlüğü ileri sürerek çırakları eğitime göndermede isteksiz davranmışlardır. Denetim yetersizliği, yönetici, öğretmen ve işletme sahiplerinin çıraklık eğitiminde sınırlı tecrübeye sahip olması teşkilâtlanma güçlükleri v.b. sebeplerle kanunun 9 yıllık uygulaması beklenen sonucu verememiştir. 2089 sayılı kanun, 3308 sayılı kanun ile 1986 tarihinde yürürlükten kaldırılmıştır (Alkan vd., 1998, s.96-97).

4.4.2. 3308 Sayılı “Çıraklık ve Mesleki Eğitim” Kanunu

3308 Sayılı “Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu” yaygın ve örgün mesleki teknik eğitimi bir sistem bütünlüğü içerisinde geliştirmeye çalışmıştır. Mesleki-teknik eğitim sisteminin, ülkemizin ihtiyacı olan becerili ve teknik insan gücünü yetiştirme temel görevini tam olarak yerine getirebilmesiyle ilgili bütün unsurlar, kalkınma planının hedef ve ilkeleri ile Hükümet Programı çerçevesinde yeniden düzenlenmiştir (Alkan vd., 1998, s.98).

Yeni mesleki teknik eğitim sisteminin başlıca amaçları şunlardır (Alkan vd., 1998, s.98-99):

1. Zorunlu ğretimden sonra çeşitli sebeplerle örgün ğretim kurumlarına devam etmeyen veya bu ğretim kurumlarının çeşitli kademelerinden ayrılan gençleri düzenli ıraklık eğitiminden geçirmek,
2. Mesleki teknik okullardaki öğrencilerin becerilerini gerçek iş ortamında geliştirmelerine imkân vermek,
3. İstihdam için gerekli mesleki yeterliklere sahip olmayan genç ve yetişkinleri meslek kursları ile istihdama hazırlamak,
4. Mesleki teknik eğitim hizmetlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için finansman kaynakları sağlamak,
5. Mesleki teknik eğitimi araştırmalarla sürekli destekleyip geliştirmek,
6. İş hayatının mesleki teknik eğitimin planlama, geliştirme ve değerlendirme süreçlerine katılımını sağlamak,
7. Mesleki teknik eğitim kurumlarındaki eğitim amaçlı üretim faaliyetlerini geliştirmek.

4.4.2. 3308 Sayılı “ıraklık ve Mesleki Eğitim” Kanununun Getirdiği Yenilikler

Çıraklık eğitimi için bireyin en az ğretim okulu mezunu olması, 14 yaşını tamamlaması ve bünyesinin seçtiği mesleğe uygun olması gerekmektedir. Bu eğitim mesleklerin özelliğine göre 3–4 yıldır. Çıraklık eğitimi kalfalık imtihanının başarılması ile tamamlanır. Kalfalık imtihanının amacı, kalfa adayının mesleği ile ilgili bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarına iş hayatınca kabul edilebilir seviyede sahip olup olmadığını tespit etmektir (Alkan vd., 1998, s.99).

Çırakların iş kazaları, meslek hastalıkları ve hastalık sigorta primleri Devlet tarafından ödenir. Aday ırak ve çıraklar eğitim süresince haftada 8–10 saat teorik meslek eğitimi görür ve kendilerine asgari ücretin yüzde otuzundan az olmayacak bir ücret ödenir (Alkan vd., 1998, s.99).

3308 sayılı kanun, aday çırak ve çıraklık eğitimi süresince kazanılan tecrübelerin örgün eğitim kurumunu tamamlamada değerlendirilmesine imkân vermektedir. Kalfalar çalışır iken gece ve tatil günlerinde açılan meslek lisesi telafi kurslarına devam ederek, meslek lisesinden mezun olabilirler (Alkan vd., 1998, s.99).

Ortaokulu tamamlayan gençlerimiz, çıraklık eğitimine veya bir meslek lisesine devam ederek meslek öğrenebilirler. 3308 sayılı kanunun getirdiği en önemli yeniliklerden birisi, işletmelerde beceri eğitimi yapılmasını teşvik etmesi ve bu eğitimin yapılışını düzenlemesidir. Elli ve daha fazla işçi çalıştıran işletmeler, çalıştırdığı işçi sayısının yüzde beşinden az, yüzde onundan fazla olmamak üzere meslek lisesi öğrencilerine beceri eğitimi yaptırmak mecburiyetindedirler. Uygulamalı sistemde tam zamanlı ve meslek liseleri yanında okul-endüstri işbirliğine dayalı meslek liseleri de yer almaktadır, işletmelere meslek eğitimi yaptıran meslek liselerine devam eden öğrenciler, birinci eğitim yılında temel bilgi ve becerileri okulda görürler. Mesleki eğitimin ikinci ve üçüncü yıllarında bu öğrenciler beceri eğitimi için haftada 3 gün işletmeye meslek teorisi eğitimi için ise haftada 2 gün okula devam ederler. İkinci ve üçüncü yıl eğitimi mesleklerin özelliğine göre bloklaştırılarak da yapılabilir. Eğitimi başarı ile tamamlayanlara, meslek lisesi diploması verilir. İşletmelerde beceri eğitimine devam eden öğrencilere asgari ücretin yüzde otuzundan az olmayacak bir ücret ödenir. Öğrencilerin sigorta primleri çıraklık eğitiminde olduğu gibi Devlet tarafından karşılanır (Alkan vd., 1998, s.99-100).

İşletmelerde beceri eğitimi gören öğrenciler işyerinin şartlarına ve çalışma düzenine uymak mecburiyetindedir, öğrenciler, toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt uygulamalarının kapsamı dışındadırlar. Beceri eğitimi yaptıran işletmelere, gelir ve kurumlar vergisinden fona ödedikleri meblağın yüzde ellisi, işletmeler beceri eğitimi yapmaya teşvik için geri ödenir (Alkan vd., 1998, s.100).

Çıraklık eğitimini başarıyla tamamlayarak kalfalık yeterliğini kazananlar en az 3 yıllık iş tecrübesi ve ustalık eğitimi sonunda ustalık imtihanlarına girebilirler. Ustalık imtihanının amacı; ferdin mesleği ile ilgili bilgi beceri ve iş alışkanlıklarını mal ve hizmet üretiminde bağımsız olarak iş hayatınca kabul edilen standartlarda uygulayıp uygulayamadığını ölçmektir. Meslek liselerinden mezun olanlar da en az 1 yıllık iş tecrübesinden sonra ustalık imtihanlarına girebilirler. Ustalık sertifikasına sahip olmayan veya bu yeterlikle kişiyi çalıştırmayanlar işyeri

açamazlar. Ustalık yeterliğine çıraklık eğitimi veya örgün mesleki eğitim yoluyla ulaşabilirler. Birey, kendi durumuna uygun olan bu iki yaklaşımdan birisini seçebilir (Alkan vd., 1998, s.100).

Ustalık eğitimi sırasında bireye bir işyerinin yönetimiyle ilgili davranışlarla birlikte ileri mesleki davranışlar da kazandırılmaktadır. Bir çok endüstrileşmiş ülkede ustaların gelecekte beceri eğitiminde görev alabileceği düşünülerek, iş eğitimi kursları ustalık eğitimin kapsamı içerisine alınmaktadır (Alkan vd., 1998, s.100).

"Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu", örgün eğitim siteminden ayrılmış, çıraklık eğitimi devresini geçirmiş yetişkinleri işe hazırlamak için çeşitli tür ve seviyelerde meslek kursları açılmasına imkân vermektedir. Bu kurslar, iş öncesi, işde geliştirme; teknolojik değişmelere uyum ve özel eğitim kursları olarak planlanmaktadır, iş öncesi ve özel mesleki eğitim kurslarına devam edenler Kanunun çırak ve öğrencilere getirdiği imkânlardan yararlanabilirler (Alkan vd., 1998, s.100-101).

4.4.3. 4702 Sayılı Kanun

2547, 3308, 3797 ve 4306 sayılı yasalarda değişiklikler yapan ilgi (a) Yasanın ön gördüğü 11 yönetmelik ile meslekî ve teknik eğitimle ilgili yürürlükte bulunan 20 yönetmelik "Meslekî ve Teknik Eğitim Yönetmeliği" adı altında tek yönetmelik olarak hazırlanmış ve 03 Temmuz 2002 tarih ve 24804 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/164.html> Erişim:15.09.2006).

4.4.3.1. 4702 Sayılı Kanun'un Önemli Noktaları

4.4.3.1.1. 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler

4702 sayılı Kanun ile Yüksek Öğretim Kanunu'nun bazı maddelerinde yapılan değişiklikler sonucunda (http://www.tisk.org.tr/isveren_sayfa.asp?yazi_id=359 Erişim: 15.09.2006);

1. Öncelikle aynı bölgede bulunan meslek yüksekokulları ile mesleki ve teknik orta öğretim kurumları, öğretim programları bütünlüğü ve devamlılığı içinde ilişkilendirilerek her ilde en az bir "Mesleki ve Teknik Eğitim Bölgesi" oluşturulmasına,

2. Vakıfların; mesleki ve teknik eğitim bölgelerinde bulunan sanayi ve hizmet sektörünün gereksinimi olması kaydıyla, herhangi bir üniversite veya ileri teknoloji enstitüsüne bağlı olmaksızın, mesleki ve teknik alanlarda meslek yüksekokulu kurabilmelerine,
3. Mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarından mezun olan öğrencilere istedikleri takdirde bitirdikleri programın devamı niteliğinde veya buna en yakın program uygulayan meslek yüksekokuluna sınavsız girebilmelerine, ayrıca meslek yüksekokullarından mezun olan öğrencilere (mezun öğrencilerin yüzde onundan az olmamak üzere ayrılacak kontenjanlara göre) de alanlarındaki lisans programlarına dikey geçiş yapabilmelerine,
4. Aynı mesleki ve teknik eğitim bölgesinde bulunan meslek yüksekokulları ile mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarının, yine aynı bölgedeki kamu ve özel kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyon sağlanmasına, imkân tanınmıştır.

4.4.3.1.2. 3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler

4702 sayılı Kanun; mesleki ve teknik eğitimin temelini oluşturan 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu'nun adını "Mesleki Eğitim Kanunu" olarak değiştirmekte ve Kanunun kapsamı, "Mesleki Eğitim Kurulu'nun belirleyeceği mesleklerde, bu mesleklerle ilgili işyerleri ile mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarındaki eğitim ve öğretimi" kapsayacak şekilde genişletilerek mesleki eğitimde görülen sürekli gelişim ve değişime cevap verebilecek daha esnek bir yapı tercih edilmektedir. 3308 sayılı Kanunda yapılan diğer değişiklikleri şu şekilde özetlemek mümkündür (http://www.tisk.org.tr/isveren_sayfa.asp?yazi_id=359 Erişim:15.09.2006):

- Bu Kanunla, işletmelerde meslek eğitimi görececek öğrenciler, mesleki ve teknik liselerde eğitim görenleri değil, "mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında örgün eğitim görenler" olarak tanımlanmıştır. Yeni Yasada, "mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumları"; mesleki ve teknik eğitim alanında diplomaya götüren orta öğretim kurumları ile belge ve sertifika programlarının uygulandığı her tür ve derecedeki örgün ve yaygın eğitim-öğretim kurumları olarak açıklanmış olup eğitimin kapsamı genişletilmiştir.

- Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu'nun ismi "Mesleki Eğitim Kurulu" olarak değiştirilmiş ve Kurulun oluşumunda en çok işvereni temsil eden işveren sendikaları konfederasyonu temsilcisi yerine, başkanı veya üst düzey yöneticisine yer verilmiştir. Ayrıca, Kurul daha geniş bir katılımı ile yeniden oluşturulmuştur.
- İl Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu'nun adı "İl Mesleki Eğitim Kurulu" olarak değiştirilmiş ve en fazla işvereni temsil eden Konfederasyonun, o il için göstereceği işveren sendikaları temsilcisine de bu kurulda yer verilmiştir.
- Çıraklığa girebilmek için üst sınır olan 19 yaşını geçirmiş olanların da, eğitim ve yaşlarına uygun çıraklık eğitim programlarına katılmalarına imkân tanınmıştır.
- Aday çırak veya çıraklar için haftalık genel ve mesleki eğitim süresinin 10 saat olan üst sınırı kaldırılmıştır. Böylece teorik eğitim ağırlıklı bazı mesleklerde daha fazla teorik eğitim verilebilmesi ve mevsime bağımlılık arz eden bazı meslek dallarında, teorik ve pratik eğitimin bloklaştırılmış olarak yapılabilmesine imkân tanınmıştır. Ayrıca çırakların işyerlerinde eksik kalan pratik eğitimleri ile teorik eğitimlerini mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında veya Bakanlıkça uygun görülen işyerlerinin eğitim birimlerinde yapmalarına olanak tanınmıştır.
- Çıraklık eğitim süresi 3–4 yıl yerine 2–4 yıl olarak belirlenmiş, ayrıca lise ve daha üst eğitim görenlerin çıraklık süresinin yarısına kadar kısaltılabileceği hükmü getirilmiştir. Bu şekilde kısa süreli çıraklık eğitimini gerektiren meslekler de 3308 sayılı Kanun kapsamına dahil edilmiştir.
- 18 yaşını doldurduktan sonra sözleşmesi devam eden çıraklar için 1475 sayılı İş Kanununun işçi sağlığı ve güvenliği ile ilgili maddelerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır.
- İşletmelerde meslek eğitimini düzenleyen Kanunun 18. Maddesi, "tanımlar" başlıklı 3.maddede yapılan değişikliklerle birlikte yeniden düzenlenmiştir.
- Çıraklık, örgün ve yaygın eğitim veren okul ve kurumların "Mesleki ve Teknik Eğitim

Okul ve Kurumları" adı altında birleştirilmeleri nedeniyle çıraklık ve kalfalık eğitimi alanların 507 sayılı Kanuna tabi işyerlerinde pratik eğitim yapmaları, meslek lisesi öğrencilerinin ise 50 ve daha fazla işçi çalıştıran işletmelerde beceri eğitimi yapmalarına ilişkin mevcut düzenleme değiştirilerek çırak ve kalfalık eğitimi alanların da meslek lisesi öğrencileri gibi işletmelerde pratik eğitim yapmalarına yol açılmıştır.

- Mesleki ve teknik eğitim gören tüm öğrencilere pratik eğitim yaptırılacak işletme büyüklüğü "50 işçi" yerine "20 personel" olarak değiştirilmiştir.
- Vardiya usulü veya mevsimlik olarak faaliyet gösteren işletmelerde eğitim görecekt öğrenci sayısının tespitinde gündüz vardiyasında veya faaliyet gösterdiği mevsimde çalışan personel sayısının esas alınacağı belirlenmiştir.
- 10 ve daha fazla öğrenciye pratik eğitim yaptıran işletmelere "eğitim birimi" kurma sorumluluğu getirilmiştir.
- İşletmelerde beceri eğitimi gören öğrencilerin teorik eğitimlerine ilişkin haftalık 16 saatlik üst sınır kaldırılmıştır.
- İşletmelerde grev ve lokavt uygulaması ile doğal afetler olması durumunda, mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumu öğrencilerinin beceri eğitimlerini, işyerinin alacağı tedbirlerle işyerinde sürdürmeye çalışmalarını yerine kendi okul ve kurumlarında devam edebilmelerinin yolu açılmıştır.
- Ustalık eğitimine devam eden kalfaların ustalık sınavına girmelerinde aranan 3 yıllık çalışma süresi, Bakanlıkça belirlenecek süre olarak değiştirilmiştir.
- Mesleki ve teknik orta öğretim kurumları mezunlarının ustalık sınavlarına girişte aranan 1 yıllık çalışma süresi şartı kaldırılmıştır. Ayrıca ustalık unvanının kullanılmadığı mesleklerde çalışanlara ustalık belgesinin hak, yetki ve sorumluluklarını taşıyan bir belgenin aynı esaslara göre verileceği öngörülmüştür.
- Mesleki ve teknik orta öğretim kurumu veya mesleki ve teknik eğitim merkezi

mezunlarına da, alanlarında Bakanlığa bağlı iki yıllık yaygın eğitim kurumlarından belge almaları halinde doğrudan ustalık belgesi verilmesi benimsenmiştir.

- Ustalık belgesine sahip olanların veya bunları çalıştıranların işyeri açabilmelerine ilişkin esaslar yeniden düzenlenmiştir.
- Denkliğe ilişkin usul ve esaslarda değişikliğe gidilerek telafi eğitimine katılan ve bu eğitim sonucunda yapılacak olan sınavda başarılı olan kalfa, usta ve genel lise mezunlarının, bitirdikleri meslek alanı diplomasına erişmelerine olanak sağlanmıştır.
- Kanununun 41.Maddesinde yapılan değişiklik ile mesleki eğitimin denetimine meslek kuruluşlarının katılımı sağlanmış, ayrıca bazı aykırı davranışlara uygulanan para cezaları artırılırken; çıraklık sözleşmesini tek taraflı ve haksız olarak fesheden işletmeler için asgari ücretin bir aylık tutarının üçte ikisi kadar para cezası getirilmiştir.

Diğer taraftan 3308 sayılı Kanun'un en çok eleştirilen hususlarından biri olan "Çıraklık, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu" başlıklı 32.maddesi, 3 Temmuz 2001 tarih ve 24451 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4684 sayılı Kanun ile değiştirilmiş ve 1.1.2002 tarihinden geçerli olmak üzere diğer bazı Fonlarla birlikte "Çıraklık, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu" uygulamasına son verilmiştir (http://www.tisk.org.tr/isveren_sayfa.asp?yazi_id=359 Erişim: 15.09.2006).

BÖLÜM 5

Bu bölümde dünyada çeşitli ülkelerde uygulanan mesleki ve teknik eğitim sistemleri hakkında bilgi verilecektir.

5. KARŞILAŞTIRMALI EĞİTİM

Karşılaştırmalı Eğitim'in ne olduğunu açıklayan değişik tanımlar bulunmaktadır. Bu alanın ne olduğunu anlamak için önce bu tanımlara bir göz atalım (Erdoğan, 2003, s.5).

I. Tanım

Karşılaştırmalı Eğitim, milli eğitim sistemlerini, siyasal, sosyal ve kültürel etkenleri göz önünde bulundurarak inceleyen, ilk ve ortaöğretimin anlamını tartışan bir alandır (UNESCO, World Survey of Education, 1955; Erdoğan, 2003, s.5). Bu tanıma göre Karşılaştırmalı Eğitim, eğitim sisteminin ilk ve ortaöğretimi kapsayan kısmının incelenmesi üzerinde odaklaşır (Erdoğan, 2003, s.5).

II. Tanım

Karşılaştırmalı Eğitim, farklı kültürler ve farklı ülkelerde, iki veya daha fazla eğitim sisteminin benzerlikleri ve farklılıklarını tanımlamaya yardım eden, benzer görünen olguları açıklayan ve insanları eğitime yolları hakkında yararlı teklifler getiren bir disiplindir (Türkoğlu, 1985; Erdoğan, 2003, s.5).

III. Tanım

Karşılaştırmalı Eğitim, toplumlardaki mevcut eğitim sorunları ve nedenlerini, diğer toplumlardaki benzer etkenlere değinerek saptayan ve yorumlayan bir araştırma alanıdır (Lauwerys, Neff, Varış, 1979; Erdoğan, 2003, s.6).

IV. Tanım

Karşılaştırmalı Eğitim, eğitim sorunlarının çözümlenmesi için farklı ülkelerdeki eğitim sistemlerini inceleyen bir alandır (Browne ve Cramer, 1965; Erdoğan, 2003, s.6).

V. Tanım

Karşılaştırmalı Eğitim, dünyadaki eğitim sorunlarının benzerliğini ortaya koymakla birlikte, bu sorunların farklı ülkelerde farklı şekilde meydana geldiğini ve çözüm yollarının da farklı olabileceğini gösteren bir alandır (King, 1979; Erdoğan, 2003, s.6).

5.1. Çeşitli Ülkelerde Mesleki Ve Teknik Eğitim

Mesleki ve teknik eğitim uygulamaları, ülkelere göre farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıklar çoğunlukla sistemin örgütlenişi, uygulanan programlar, işleyiş ilkeleri ve istihdam kuruluşlarıyla ilişkilerde kendisini göstermektedir. Yapılan düzenlemelerde her

ülkenin temel politika ve öncelikleri belirleyici olmaktadır (Hough, 1984; OECD, 1997; Şimşek, 1999, s.47).

5.1.1. Avrupa Birliği Ülkelerinde Mesleki Eğitim

Son yıllarda Avrupa Birliği(AB)'nde eğitim ve mesleki eğitim konusuna verilen önem gittikçe artmaktadır. AB içinde kişilerin ve mesleklerin serbest dolaşımı, özellikle mesleki eğitim standartlarında uyumlaşmayı gerektirmiştir. Avrupa Birliği'nin mesleki eğitimle ilgili olarak izlediği temel ilkeler şöyle özetlenebilir (TİSK, 1997, s.66):

- Herkes için uygun ve yeterli mesleki eğitim sağlayacak koşulların hazırlanması,
- Tüm sektörlerde ihtiyaç duyulan işgücünün yetiştirilmesi için imkanlar oluşturulması,
- Yeni teknolojilere uygun beceriler edinilmesinin sağlanması ve
- Bu alanda üye devletlerle işbirliği yapılmasıdır.

Son yıllardaki teknolojik gelişmeler, eğitim kalifikasyonlarının karşılıklı olarak tanınması hususunda ilerleme kaydedilmesini gerektirmiştir. Bu bağlamda, AB'nin Mesleki Eğitim niteliklerinin karşılaştırılabilirliğine ilişkin 85/368/EEC sayılı Konsey kararı ve en az üç yıl süreli mesleki eğitim ve öğretim sonucu verilen yüksek eğitim diplomalarının tanınması için genel sisteme ilişkin 89/48/EEC sayılı Konsey Yönergesi 1988 yılında kabul edilmiştir. Hem işçileri, hem de bağımsız çalışanları kapsayan Yönerge, orta eğitimden sonra 3 yıl ve daha fazla eğitim görmüş olan üye devletler vatandaşlarının diğer bir üye devlette, işe kabulün teknik ve moral niteliklere sahip olma şartına bağlı olduğu iş ve mesleklerde çalışmalarını mümkün kılmaktadır (TİSK, 1997, s.67).

Mesleki Eğitim Alanında AB'de Uygulanan Bazı Programlar (TİSK, 1997, s.67):

COMETT: Yeni teknolojilere yönelik mesleki eğitim alanında üniversite-işletme işbirliği programı. Yeni teknolojilerle bağlantılı yüksek düzeyde eğitimi geliştirmek üzere üniversite ve sanayi arasında işbirliğinin sağlanması. Bu programın amaçları arasında üniversiteler ve işletmeler arasında işbirliğine bir Avrupa boyutu kazandırılması, eğitim programlarının ortaklaşa geliştirilmesinin teşvik edilmesi ve eğitim düzeyinin teknolojik ve sosyal gelişmelere uygun olarak düzenlenmesi yer almaktadır (TİSK, 1997, s.67).

ERASMUS: Gençlerin değişimine ilişkin faaliyet programı. Üniversite öğrenimi gören gençlerin AB içinde dolaşımını sağlayarak diğer üye ülke üniversitelerinde eğitim görmelerine imkan tanınması, bu programın amacını oluşturmaktadır (TİSK, 1997, s.67).

EUROTECNET: Yeni teknolojilere ilişkin mesleki eğitim projeleri ağı. Temel ya da sürekli eğitim gören gençler ve işletme personelinin katıldığı bu programda, yeni teknolojilerle bağlantılı olarak mesleki eğitim alanındaki yeniliklerin AB içinde yayılmasının sağlanması amaçlanmaktadır (TİSK, 1997, s.68).

PETRA: Gençlere yönelik temel mesleki eğitim. Tam gün zorunlu eğitim dönemi sonrasında gençlere mesleki eğitim veren bu programın amacı, mesleki eğitimde Avrupa'nın birlikteliğinin geliştirilmesi, ulusal, bölgesel ve yerel düzeydeki bağlantıların güçlendirilmesidir (TİSK, 1997, s.68).

ARION: Eğitimcilerin eğitimine yönelik program. ARION, çeşitli eğitim gezileri ile farklı eğitim sistemlerinin tanınmasına yardımcı olmaktadır (TİSK, 1997, s.68).

LINGUA: Yabancı dil eğitiminin geliştirilmesine yönelik program. Orta ve yüksek öğretim öğrencileri ve eğitimciler ile işçilerin katıldığı söz konusu programın amacı üye ülkelerde dil eğitiminin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasını sağlamaktır (TİSK, 1997, s.68).

İRİS: Kadınlara yönelik mesleki program. Meslek eğitimi gören kadınlara yönelik olan İRİS programı, mesleki eğitim alanında yeni projeler ağı çerçevesinde kadınların mesleki eğitime girişlerinin geliştirilmesini ve yaygınlaştırılmasını amaçlamaktadır (TİSK, 1997, s.68).

5.1.1.2. Almanya'da Uygulanana Mesleki Eğitim Sistemi

Endüstriyel eğitimdeki başarısıyla tanınan Almanya'daki durum, eyaletlere göre değişmekle birlikte, genel olarak mesleki eğitime başlamak için dokuz yıllık zorunlu eğitimi tamamlamak gerekmektedir. Belli bir konuda mesleki eğitim almak isteyen öğrenciler için iki temel seçenek vardır. Öğrenciler ya tam zamanlı meslek okullarına giderler ya da işletmelerdeki çıraklık sistemine katılırlar (Şimşek, 1999, s.47).

Almanya'da tam zamanlı meslek okulları çok yaygın değildir ve meslek eğitimi alanların yüzde doksana yakın bir bölümü işletmelerdeki çıraklık sistemiyle yetişirler. Tam zamanlı meslek okullarının öğretim süresi 1–4 yıl arasında değişir ve bu okullarda yalnızca meslek dersleri verilir. Aslında meslek okullarındaki eğitim, çıraklık öncesi bir hazırlık niteliindedir çünkü bu okulların mezunları için çıraklık süresi, okulda geçen sürenin yarısı kadar kısalmaktadır. Normal koşullarda çıraklık süresi 2 yıl ile 3,5 yıl arasında değişmektedir. Bu süre içinde, 18 yaşından küçük olanlar haftada en az bir gün okula giderek eğitimlerini güçlendirmektedirler (Şimşek, 1999, s.47).

Okullardaki mesleki eğitimin tek sorumlusu eyaletlerdir. Federal Hükümet, işletmelerdeki mesleki eğitimden sorumludur. Eğitimi sağlayan iki kurum işletmeler ve meslek okulları birbirinden ayrı değildir. Geniş bir ilişki ağı içinde beraber çalışırlar. Bu işbirliği yasal olarak bütün düzeylerde kurumsallaştırmıştır (TİSK, 1997, s.73).

Almanya'da mesleki eğitim, dual (ikili) sistem olarak bilinen eğitimle gerçekleştirilmektedir, ikili eğitimin bir boyutu teorik eğitim, diğer boyutu da işletmede eğitimidir. Mesleki eğitimin yasal temeli 14 Ağustos 1969 tarihli mesleki eğitim yasası ile oluşturulmuştur. Bu yasa temel mesleki eğitim ve mesleki yeniden eğitimi bütün ülke düzeyinde aynı şekilde yeniden düzenlemektedir (TİSK, 1997, s.73).

Son dönemlerde, dar alanlardaki çıraklık eğitiminden kaçınılmakta ve bazı meslekler birleştirilerek geniş tabanlı mesleklere dönüştürülmektedir. Okul programları da buna uygun biçimde değiştirildiği için öğrenciler başlangıçta geniş bir alan seçmekte, sonra belli mesleklerde yoğunlaşmaktadırlar. Ayrıca, geçmişte çok ayrıntılı olarak tanımlanan meslek standartlarının sayısı ciddi biçimde azaltılarak, işgücüne esneklik ve uyum yeteneği kazandırmaya çalışılmaktadır (Alkan, Doğan ve Sezgin, 1996; Şimşek, 1999, s.47).

5.1.1.3. Fransa'da Uygulanan Mesleki Eğitim Sistemi

Örgün eğitimin önemli bir bölümü, 15 yaşına kadar süren genel eğitimden oluşmakta ve bu aşamada öğrenciler kendilerini tanıma olanağı bulmaktadırlar (Erdoğan, 1997; Şimşek, 1999, s.48). Genel eğitimi tamamladıktan sonra mesleki eğitime katılmak isteyen öğrencilerin karşısında ise üç seçenek yer almaktadır. Bunlar; mesleki yetişme, teknik eğitim ve endüstriyel çıraklıktır (Şimşek, 1999, s.48).

Mesleki yetişme, çoğunlukla teknik kolejlerde verilmektedir. Bu okullardaki öğretim süresi, temel eğitimi bitirenler için 2 yıldır. Temel eğitimi bitirmeden gelenler için ise hazırlık sınıfı vardır. Teknik kolejlerdeki eğitim, çoğunlukla iş üzerinde ve üretim koşullarında yapılmaktadır. Teknik programların süresi alanlara göre değişmekle birlikte, genelde 3 yıldır. Bu programları bitiren öğrenciler hem çalışma yaşamına hem de yükseköğretime gidebilmektedirler. İş yaşamına katılarak "teknisyen" unvanını almak isteyen kişilerin sanayide belli bir süre deneyim kazanmaları gerekmektedir. Bakanlıkça yapılan sınavlardan sonra alınan teknisyenlik diplomasıyla birlikte iki yıllık endüstri deneyimi, adayların kendi alanlarında üniversiteye girmesini sağlamaktadır. Endüstriyel çıraklık da temel eğitimden sonra başlamakta ve çıraklığa girmek isteyen adaylar, seçecekleri meslekle ilgili olarak mesleki rehberlik bürolarından bir belge almaktadırlar.

Çıraklık süresi genelde 3 yıldır. Yaşı 18'den küçük olanlar çıraklık eğitim merkezlerine giderek haftada 4 saat ya da yılda 360 saat tutarında ders almaktadırlar (Şimşek, 1999, s.48).

Hem iş yaşamına, hem üniversiteye giriş olanağı sağlaması nedeniyle teknik eğitime olan ilgi son yıllarda gittikçe artmaktadır. Ancak akademik ve mesleki olmak üzere çift yönlü bir işleve sahip olan bu eğitim türünde bile, okul ile sektör arasındaki işbirliği önem kazanmakta ve programlar hazırlanırken kuram-uygulama bütünlüğüne özen gösterilmektedir (Şimşek, 1999, s.48).

5.1.1.4. İngiltere’de Uygulanan Mesleki Eğitim Sistemi

İngiltere’de zorunlu öğrenim 11 yıl olup ve 5–16 yaş arasındaki çocukları ve gençleri kapsamaktadır. Zorunlu öğrenim veren ikili (ilk ve ortaokullar) ve üçlü (ilk, orta, lise) okul sistemlerinin her biri yerel eğitim otoritesinin bölgesinde yer alabilmektedir, İngiltere’de ilköğrenimi tamamlayan öğrencilerin % 90’ı çok amaçlı okullara, geri kalan öğrencilerin çoğu gramer okullarına veya modern okullara devam etmektedir. Genel eğitim veren gramer okulları öğrencileri üniversiteye veya mesleğe hazırlar. Modern ortaokullarda genel öğretim programına ek olarak meslek dersleri de yer almaktadır. Teknik okullar, sanayi ile yakın ilişki içinde çalışır ve öğrencilerin gelecek meslekleriyle ilgili genel bir eğitim verir. 18 yaşından küçük gençlere iki yıllık mesleki eğitim veren Gençlik Eğitimi Programı, hem işte hem iş dışında sağlanmaktadır. Bağımsız özel okullar tarafından yürütülen bu program, bazı standartları sağlamak koşulu ile istenildiği şekilde düzenlenebilmektedir. Bu programı tamamlayanlar başarı belgesi almaktadırlar, İngiltere’de gençlik eğitimi veren yaklaşık 3 bin kurum vardır ve 400 bin öğrencisi bulunmaktadır, işverenler bu kursu desteklemektedir (TİSK, 1997, s.75).

Zorunlu öğretimden sonra meslek eğitimine yönelik olarak pek çok kurs vardır. Çıraklık eğitimi diğer Avrupa Birliği ülkelerinde olduğu gibi yaygın değildir. Çıraklık eğitimi genellikle firma içinde gerçekleşmektedir. 1983 yılında başlayan bir proje (Mesleki ve Teknik Eğitim Girişimi), 14–18 yaş grubundaki gençlere, beceri kazandırmayla birlikte, teknik, mesleki ve genel eğitim vermektedir. Eğitim ve Sanayi arasındaki ilişki, gençlerin gerekli becerileri kazanmalarına yardım etmektedir. Birçok örgüt, eğitim kurumları ve sanayi arasındaki ilişkileri geliştirmeye çalışmakta ve teşvik etmektedir. (TİSK, 1997, s.75–76).

İngiltere'de mesleki eğitim politikası ulusal seviyede belirlenmekte ve Galler'de yerel olarak oluşturulan Eğitim ve İşletme Konseyleri (TEC) ve İskoçya'daki Yerel İşletme Konseyleri (LEC) tarafından uygulamaya konulmaktadır. Aynı zamanda, bugün her biri bağımsız olarak yönetilen kamunun finanse ettiği ileri eğitim kolejlilerinin yaygın bilgi ağına ilaveten geniş çaplı özel sektör desteği vardır (TİSK, 1997, s.76).

5.1.1.5. Hollanda'da Uygulanan Mesleki Eğitim Sistemi

Eğitimde sürekli yenilik girişimleri yaşayan bu ülkede öğrenciler ilkokuldan sonra bir okul türü seçmek zorundadırlar. Alt ortaöğretim olarak nitelenen bu okullar genel ya da mesleki nitelikte olabilmektedir. Ancak, erken yaştaki okul seçme işlemi toplumsal eşitsizlikleri pekiştirmekte ve daha saygın olarak görülen genel okullarda yığılmaya neden olmaktadır. Ayrıca, alt ortaöğretim düzeyindeki mesleki eğitimin kendine özgü bazı sorunları bulunmaktadır. Örneğin, başka hiçbir yere gidemeyen öğrenciler mesleki eğitim veren okullara gelmekte ve bitirdiklerinde işe yarar becerilere sahip olmadıkları gözlenmektedir. Dahası, erken yaşlarda cinsiyet ayrımcılığı yapılmakta ve bu okullara daha çok erkek öğrenciler yönlendirilmektedir. Tüm bu nedenlerle, son yıllarda ortak bir temel eğitim üzerinde durulmaktadır (OECD, 1991; Şimşek, 1999, s.50).

Üst ortaöğretimdeki nitelikli eleman yetiştirmeye dönük uygulamaları, teknik ve mesleki programlar olmak üzere ikiye ayırmak olanaklıdır. Teknik programlar 2 ya da 3 yıl süreli olup, teknisyen yetiştirmeye dönüktür. Bu sürelere ek olarak, öğrenciler, öğretim elemanlarının gözetimi altında bir yıl süreyle işyerlerinde uygulamalı çalışma yapmaktadırlar. Teknik okulları bitirenler, alanlarındaki yükseköğretim kurumlarına gitme hakkını da elde etmektedirler. Mesleki programlar ise meslek okulu ve sanayide çıraklık olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Aslında okulda yapılan eğitim, çıraklığa hazırlık niteliği taşımaktadır. Adayların çoğu, 3 yıllık meslek okullarını tamamladıktan sonra çıraklığa katılabilmektedirler. (Şimşek, 1999, s.48).Yapılan değerlendirmeler, Hollanda'daki üst ortaöğretim sisteminin sağlıklı işlediğini göstermektedir. Bunun kanıtları olarak da, bu okullardaki öğrenci sayısının giderek artması, sektörün daha fazla destek sağlaması, akademik başarının yükselmesi, eğitim programlarında sürekli iyileştirmelerin yapılması ve mezunların teknolojik gelişmelere kolayca uyum sağlayabilmesi gösterilmektedir (Şimşek, 1999, s.50).

5.1.1.6. İtalya’da Uygulanan Mesleki Eğitim Sistemi

Okul türlerini mesleki yeterlik düzeylerine göre çeşitlendiren İtalya’da sekiz yıllık zorunlu eğitimi tamamladıktan sonra meslek öğrenmek isteyen öğrenciler teknik, mesleki ya da çıraklık eğitimi programlarına katılmaktadırlar. Teknik programların süresi 5 yıldır. Bu programları tamamlayan öğrenciler, yeterlik sınavlarına girmekte ve sınavı başardıktan sonra teknisyenlik diploması almaktadırlar. Teknik programları bitiren öğrenciler, aynı zamanda yükseköğretim kurumlarına da gidebilmektedirler. Meslek eğitimine dönük programlar 3 yıl sürelidir ve genelde meslek enstitüleri aracılığıyla yürütülmektedir. Kuramsal ve uygulamalı olarak gerçekleştirilen bu programların amacı, alt düzeydeki nitelikli meslek elemanlarını yetiştirmektir. Becerili işçiler, sanayideki çıraklık uygulaması sistemiyle yetiştirilmektedir. Çıraklık süresi ortalama 3 yıldır ve tüm adaylar eğitim merkezlerindeki yarı zamanlı kurslara katılmak zorundadırlar (Şimşek, 1999, s.50–51).

Mesleki ve teknik ortaöğretimdeki öğrencilerin oranı, 14–19 yaşları arasındaki öğrencilerin üçte ikisine yakındır. Yalnızca teknik enstitülerdeki öğrencilerin oranı, belirtilen yaş grubunun yarısı kadardır. Bu okullarda uygulanan öğretim programlarının %60’ı genel kültür ve %40’ı meslek derslerinden oluşmaktadır. Özellikle elektronik ve bilgisayar gibi yeni alanların ortaya çıkması, teknik programlara olan ilgiyi artırmıştır (OECD, 1985; Şimşek, 1999, s.51).

5.1.1.7. Danimarka’da Uygulanan Mesleki Eğitim Sistemi

Danimarka’da zorunlu eğitim 9 yıldır ve 7–16 yaş arasındaki çocukları ve gençleri kapsar. Bu süre içinde tüm öğrenciler ulusal okullara ya da kolejlere gitmektedir. Kolej eğitiminin 10. yılı ise zorunlu olmayıp, öğrencilerin yaklaşık % 60’ı devam etmektedir. Zorunlu Eğitim, Halk okulu (Folkeskole) denilen temel eğitim okullarında verilir. Belediyelerin sorumluluğunda olan Halk okullarında mesleki eğitim dersleri 8. sınıftan sonra başlar. Bu derslerde işletmeler ve kurumlar ziyaret edilir ve buralarda çalışılır. Danimarka’da ortaöğretimin ikinci döneminde Jimnazyumlar, yüksek hazırlık sınıfları, temel mesleki eğitime dayalı ticaret liseleri, teknik okullar, temel mesleki eğitimin ikinci kısım ve çıraklık eğitimi yer alır. Jimnazyum, 3 yıllık genel eğitimi sağlar ve öğrencileri üniversiteye hazırlar. Yüksek hazırlık sınıfları, halk okulunun 10. yılından sonra 2 yıllık genel eğitim verir ve yükseköğretime hazırlar. 1 yıl süren temel mesleki eğitimi tamamlayan öğrencinin önünde üç seçenek vardır (TİSK, 1997, s.74):

1. Temel mesleki eğitimin ikinci kısmı.

2. Ticaret okulu.
3. Teknik okul.

Ticaret ve teknik okullardan mezun olanlar yükseköğrenime devam edebilmektedirler. Temel mesleki eğitimin ikinci aşamasına devam edebilmek için temel mesleki eğitimin birinci yılını bitirmiş ve bir işletme ile eğitim anlaşması imzalanmış olması temel koşuldur (TİSK, 1997, s.74).

Danimarka'da 1989 yılında okul temelli mesleki eğitim çıraklık sistemi ile birleştirilerek "dual sistem"e geçiş adımları atılmıştır. Bu sistem, bir önceki çıraklık sisteminden farklı olarak teorik eğitime daha fazla yer vermekte ve öğrenciler çıraklık sözleşmesi yapmaktadır. 1991 yılında gerçekleştirilen mesleki eğitim reformu ile çıraklık, temel eğitim, ticaret ve teknik eğitim bütünleştirilmiş, yerel sanayinin katılımını teşvik etmek için derslerin içeriği ile yönetim, merkezi olmayan bir biçimde düzenlenmiştir. Danimarka'da, 3–4 yıl süren çıraklık eğitiminin yanı sıra 16–19 yaş arasındaki gençlere eğitim sunan Üretim Okulları ile işsizliği azaltmaya yönelik, Gençler İçin Mesleki Eğitim Kursları da bulunmaktadır. Danimarka'da Eğitim Bakanlığı'nın sorumlu olduğu mesleki eğitim ve Çalışma Bakanlığının sorumlu olduğu mesleki eğitim ve yetişkin eğitimi programları geleneksel olarak işveren ve işçi organizasyonlarının yakın işbirliği içinde düzenlenmektedir. Ayrıca, işveren ve işçi organizasyonları eğitimden sorumlu tüm kurullarda temsil edilmektedirler. Sosyal tarafların rolü ulusal, sektörel ve yerel seviyelerde ve firmalar düzeyinde kurumsallaşmıştır. Aynı zamanda eğitimin planlaması, kalitesi ve uygulamadaki içeriği, çıraklık imtihanları ve çıraklık için gerekli nitelikler konularıyla da ilgilidirler. Bazı sosyal taraf organizasyonları da eğitim ve öğretim kursları sağlamaktadırlar (TİSK, 1997, s.74–75).

5.1.1.8. İspanya'da Uygulanan Mesleki Eğitim Sistemi

Eğitim kurumları arasındaki geçişleri belirgin ölçütlere bağlayan bu ülkede sekiz yıllık zorunlu eğitimi tamamlayan öğrenciler ya üniversiteye hazırlayan genel ortaöğretime ya da hem iş yaşamına hem de üniversiteye hazırlayan mesleki eğitime gitmektedirler. Genel ortaöğretim, 3 yıllık genel kültür ve bir yıllık üniversiteye hazırlık eğitimini kapsamaktadır. Mesleki ve teknik ortaöğretim ise, birbirini izleyen iki aşamada gerçekleşmektedir. 2 yıllık birinci aşamayı tamamlayanlar 2–3 yıl süren ikinci aşamaya devam ederek alanlarında uzmanlık eğitimi almaktadırlar. Mesleki ve teknik ortaöğretimin birinci aşamasından sonra ikinci aşamaya geçiş zorunlu değildir; tamamlayıcı yaygın

mesleki eğitime katılmak ya da genel kültür eğitimi alıp yükseköğretime gitmek de olanaklıdır. Genel ortaöğretimden sonra isteyen öğrenciler mesleki ve teknik eğitimin ikinci aşamasına devam edebilmektedirler. Aynı biçimde, belli bir alanda 2–3 yıllık uzmanlık eğitimini tamamlayan mesleki eğitim öğrencileri genel eğitimin üniversiteye hazırlık sınıfına da gidebilmektedirler (Şimşek, 1999, s.51).

Son yıllarda, öğrencileri dar meslek alanlarında yetiştirme anlayışından vazgeçilerek geniş tabanlı ve çok yönlü yetişmeye olanak tanıyan eğitim programları uygulanmaya başlanmıştır. Çeşitli sektörlerin gereksinimleri de dikkate alınarak, sınırlı mesleki beceriler kazandırmaktan çok güncel gelişmeleri yakından izleyebilecek bireylerin yetiştirilmesi temel alınmaktadır. Nitekim mesleki eğitim öğrencilerinin %35'i yönetim, %23'ü elektronik alanlarında yoğunlaşmaktadır. Ayrıca, iş üzerinde yetişmeye büyük önem verilmektedir çünkü en iyi işlerin %80'i uygulamalı eğitim yoluyla edinilmektedir. İspanya'daki ortaöğretim kurumlarının %50'sinin özel olması da bir başka dikkat çekici noktadır (OECD, 1986; Şimşek, 1999, s.51).

Hükümet 1997 yılında işçilere dönük yaşam boyu eğitim programlarına katkıda bulunmak amacıyla işletmelere 569 milyon Euro tutarında bir yardımda bulunmuştur (MESS, 1998b; Şimşek, 1999, s.51). Ayrıca, 16–21 yaş arasında bulunan ve eğitimlerini yanda bıraktıkları için herhangi bir mesleğe sahip olamayan gençlere uygulanan özel mesleki eğitim programları büyük oranda artırılmıştır. Bu program, gençlere iş yaşamı için deneyimler kazandırmakta ve genç işsizlerin oranını azaltmaktadır (Şimşek, 1999, s.51–52).

5.1.1.9. Yunanistan'da Uygulanan Mesleki Eğitim Sistemi

Yunanistan'da zorunlu eğitim 9 yıldır. Bu süre içinde ilkökul eğitimi ve ortaöğrenimin ilk 3 yılı yer almaktadır. Zorunlu eğitim döneminin bitiminde öğrenciler yükseköğrenime devam etmelerini sağlayıcı 3 yıllık bir tamamlayıcı ortaöğretimden geçmektedirler. Yunanistan'da uygulanan eğitim sistemi esas olarak klasik genel eğitime dayalı olup mesleki eğitim oldukça az gelişmiştir. Mesleki eğitim sistemi dört temel modelden oluşmaktadır. Bunlardan iki yıl süreli teknik meslek okulları, öğrencileri yüksek teknik eğitime hazırlamakta, bu okullarda uygulamalı teknik eğitim gören öğrenciler, eğitim döneminin bitiminde aldıkları diploma ile eğitim gördükleri sektörde çalışabilmekte ya da teknik liselere devam edebilmektedir. İkinci model ise, lise eğitiminden daha ileri düzeyde bir genel eğitimin yanı sıra bir mesleki faaliyeti gerçekleştirebilecek seviyede mesleki ve teknik eğitim sağlayan okulların eğitim modelidir. Bu tür eğitim sisteminin bitiminde de,

hizmet sektörü dahil ilgili tüm sektörlerde çalışma imkanına sahip olabilen öğrenciler, yüksek öğretime de devam edebilmektedir (TİSK, 1997, s.89).

Öğrencilerin dörtte üçünün genel eğitim sağlayan okulları tercih etmesi ve bunun ardından mesleki vasıf sağlamaya yönelik tamamlayıcı bir eğitime yönelmeleri nedeniyle, Yunan hükümeti yeni bir eğitim sistemi oluşturarak çok sektörlü entegre lise modelini uygulamaya koymuştur. Mesleki eğitimle genel eğitim arasındaki organik bağ oluşturan bu modele daha çok büyük şehirlerde yaygınlık kazandırılmıştır. Bunların dışında, farklı uzmanlık alanlarına yönelik (turizm, sağlık hizmetleri, vb) meslek liseleri de faaliyet göstermektedir (TİSK, 1997, s.90).

Yunanistan'da, çıraklık eğitimini seçen öğrenci sayısının çok düşük olması, bu eğitim modelinin gelişmesini engellemiştir. 1984–1985 döneminden itibaren çıraklık eğitimi karma sisteme yakınlaştırılmıştır. Buna göre, ilk yıl öğrencilerin İstihdam Bürosu tesislerinde teorik ve uygulamalı eğitim görmeleri sağlanmakta, ikinci yılın başından itibaren haftada 3–4 saat işletmelerde ve 1–2 gün istihdam Bürosu çıraklık merkezlerinde eğitim görmektedirler. Çıraklık eğitiminin süresi esas olarak 3 yıl olup, öğrencilerin eğitim sağlayan işletmelere yerleştirilmesi İstihdam Bürosu tarafından gerçekleştirilmektedir. İlk altı ay boyunca çıraklara vasıfsız işçi ücretinin % 50'si ödenmekte, eğitim süresince bu oran artarak % 100'e ulaşmaktadır. Son yıllarda çıraklık eğitimine başvuranların sayısında giderek artış görülmektedir. Bunun da temel nedeni, genç işsiz sayısındaki artış ve çıraklık eğitiminin bitiminde iş bulma imkânlarının daha fazla oluşudur (TİSK, 1997, s.90).

Yunanistan'da sosyal taraflar, ulusal mesleki eğitim politikası danışmanlık konseylerine ve mesleki eğitime ilişkin araştırma faaliyetlerine katılmaktadırlar. Ayrıca, sertifikalama (belgeleme) komitelerine de iştirak etmektedirler. Aynı zamanda; yenilikçi; ulusal veya uluslararası seviyedeki organizasyonlar arasında işbirliği gerektiren ve mali yardımın sağlanması için eğitim faaliyetleriyle ilgili katılımcıları gerektiren özelliklere sahip eğitim ve rehberlik programlarının tesis edilmesinde ve uygulamasında da yer almaktadırlar (TİSK, 1997, s.90).

Genel ve mesleki eğitim devlet tarafından finanse edilmektedir. Özel sektör, mesleki eğitim giderlerine ve stajyerlerle çıraklara ödenen ücretlere %3,3 oranında katılmakta, sosyal güvenlik kurumunca toplanan bu miktar İstihdam Bürosu'na aktarılmaktadır. Çalışanlar da, toplam ücretlerinin % 2'sini, istihdam Bürosu'na aktarılmak üzere sosyal güvenlik kurumuna devretmektedirler. Bunun yanı sıra Avrupa Sosyal Fonu, uygulamalı

mesleki eğitimin finansmanında son derece önemli bir yer tutmaktadır (TİSK, 1997, s.90–91).

5.1.2. Amerika Birleşik Devletleri’nde Uygulanan Mesleki Eğitim Sistemi

Avrupa ülkelerindeki durumdan farklı olarak, bu ülkede mesleki ve teknik eğitim, çoğunlukla iki yıllık önlisans okullarında verilmektedir. Bu okullara gidebilmek için 12 yıllık zorunlu eğitimi tamamlamak gerekir. Ortaöğretim, akademik ağırlıklı olup, bu aşamada mesleki ve teknik eğitime fazla yer verilmez. Genelde, erken yaşlardaki mesleki eğitimin bireyin toplumsallaşması açısından sakıncalı olacağı kabul edilmektedir. Ancak liselere kaydını yaptıran öğrenciler seçimlik dersler ya da özel olarak düzenlenmiş programlar yoluyla mesleki eğitim merkezlerinden yararlanabilirler (Erdoğan, 1997; Şimşek, 1999, s.52).

Meslek edinmek isteyenler, bu amaçla kurulan meslek okulları ya da sanayideki çıraklık uygulamasına katılırlar. Bu olanaklardan yararlanabilmek için en az 16 yaşında olmak gerekir. Çıraklığa başlayanlar, aynı zamanda meslek okullarına giderek teknik bilgilerini genişletmek zorundadırlar. Çıraklık eğitiminde okul ve sanayi arasında işbirliği yaygın olduğundan, eğitim daha gerçekçi uygulamalara dayanmaktadır. Bu ülkedeki mesleki ve teknik eğitim sisteminin belki de en önemli özelliği esneklik ve her düzeydeki program arasında geçişlerin sağlanmış olmasıdır (Şimşek, 1999, s.52).

Amerika’da eğitimin yasal yapısı eyaletler tarafından belirlenir. Bununla birlikte, işgücünün ulusal ekonomi için taşıdığı önemden dolayı federal hükümet mesleki eğitimde önemli rol oynar. ABD’nde eğitim, genelde 7–16 yaşları arasında zorunlu ve devlet okullarına devam etmekte olan öğrenciler için ücretsizdir. ABD’de eğitim, ilk, orta ve yükseköğretim olarak düzenlenmiştir (TİSK, 1997, s.91).

ABD’de mesleki öğretim, ortaöğretim sonrası düzeylerde yürütülmektedir. Ortaöğretim düzeyindeki genel eğitim, ortaöğretim sonrası çalışmalar için gerekli temel becerileri ve akademik hazırlıkları sağlar. Mesleki eğitim, ortaöğretim düzeyinde başlar ve ortaöğretim sonrası düzeyin ikinci yılı sonuna kadar devam eder. Mesleki eğitim çerçevesinde kişiye iş bulabilmek için vasıf kazandırma veya mevcut işiyle ilgili becerisini geliştirme amacıyla, ortaöğretim, yükseköğretim ve yetişkinler eğitimi düzeyinde 400’den fazla öğretim programı uygulanmaktadır (TİSK, 1997, s.92).

Mesleki eğitim, Eyalet Mesleki Eğitim Kurulu'nun yetkisi altındadır. Yerel yönetim düzeyinde, mesleki eğitimde tek bir örgütlenme biçimi yoktur. Çok programlı liseler, mesleki-teknik liseler, bölge meslek merkezleri, ortaöğretim düzeyinde mesleki ve teknik eğitim veren en yaygın eğitim kurumlarıdır (TİSK, 1997, s.92).

5.1.3. Japonya'da Uygulanan Mesleki Eğitim Sistemi

Batılı gelişmiş ülkelere oranla farklı bir eğitim sistemine sahip olan Japonya'da dokuz yıl süren zorunlu eğitimi tamamlayan öğrenciler, ortaöğretim aşamasına geldiklerinde genel liseler ve teknik liselere giderler. Bu okulları bitirenler 2 yıllık yüksekokullar ya da meslek kurslarına giderek daha ileri düzeyde mesleki eğitim alırlar. Zorunlu eğitimden sonraki giriş sınavlarının yoğunluğuna karşın, Japon eğitiminin her aşamasında okullaşma oranı yüksektir (Şimşek, 1999, s.52)

Liseler tam gün, yarım gün ve mektupla olmak üzere üç türdür. Tam gün liseler 3 yıl, ötekiler 4 yıl sürmektedir. Genel liselerin çoğu, akademik eğitime ek olarak mesleki bir eğitim programı uygulamaktadırlar. Lisenin ilk yılındaki program genel eğitim ağırlıklıdır, ikinci yıl öğrenciler kendilerine bir alan seçmekte ve son iki yıl bu alanları da kapsayan bir eğitim almaktadırlar. İnsan bilimleri, sosyal bilimler, teknoloji ve fen bilimleri seçilebilecek alanların başında gelmektedir. Yalnızca akademik program izleyen liselerin oranı %40, yalnızca mesleki eğitim veren liselerin oranı ise %24 dolayındadır. Buna karşılık, liselerin %60'ı öğrencilerini üniversiteye hazırlamaya çalışmaktadır (Erdoğan, 1997; Şimşek, 1999, s.52).

Öğretim süresi 5 yıl olan teknik okulların ilk üç yılı genel liseye denktir. Bu okulların kabul koşulları okuldan okula değişmekte ve giriş sınavları, okulların kendi yönetimlerince yapılmaktadır. İki yıllık yüksekokullardaki öğrencilerin çok büyük bir bölümü kadınlardan oluşmaktadır. Genel olarak, bu okulların evlenmeyi kolaylaştırdığı ileri sürülmektedir (Şimşek, 1999, s.53).

Japonya'da Amerika Birleşik Devletleri'nden esinlenen eğitim sistemi, geniş tabanlı amaçları olan "kapsamlı okul" prensibine uygun olarak İkinci Dünya Savaşından sonra ortaya çıkmıştır. Japon devlet eğitim sistemi, karar vermede merkezi yapıya sahip olmasına rağmen, büyük ölçüde Amerikan eğitim sistemine dayandırılmıştır. Önemli kararların çoğu Milli Eğitim, Bilim ve Kültür Bakanlığı tarafından alınır. Kuruluş statüsü

açısından Japon okulları üç gruba ayrılmaktadır. Bunlar, Resmi Devlet Okulları, Mahalli Okullar (İl ve Belediye Okulları) ve Özel Okullardır (TİSK, 1997, s.94).

Devlet, teknik öğretim ile yükseköğretime ağırlık vermektedir. Teknik ve teknoloji kurumlarının % 85'i devlet tarafından kurulmuştur. Japonya'da, okul sistemi dışında gerçekleştirilen her türlü eğitim faaliyetlerine "sosyal eğitim" denilmektedir. Öğrenim konusu olabilecek her türlü bilgi, beceri, sanat, kişisel ilgi ve kültürel etkinlikler sosyal eğitimin konusu olarak ele alınmaktadır. Her ilde halk eğitim müdürlüğü vardır. Kütüphaneler, müzeler, halk eğitim ve kültür merkezleri eğitim kurumlarının içinde değerlendirilmektedir (TİSK, 1997, s.94–95).

Dünyada yaşanan geniş tabanlı eğitim eğilimi Japonya'da yeni bir kavram değildir. Japon işadamları genel birtakım becerilere sahip işçileri seçerek daha sonra şirketin ihtiyaçları doğrultusunda yetiştirirler. Bu nedenle okulla sanayi arasındaki bağlar alt düzeyde ve önemsiz kalmıştır. Japonya'da genel eğitim, akademik karakteri olan bir eğitim sistemi olarak düşünülmekte, aileler bu eğitimi yüksek eğitime geçiş için bir atlama taşı olarak görmektedirler. Bakanlığın, mesleki eğitim ve işyeri tecrübesini genel eğitim ile birleştirme amacının gerçekleşmesi, öğrencilerin üniversiteye giriş hazırlıklarına engel olacağı düşüncelerinden dolayı zorlaşmaktadır. Mesleki eğitim Japonya'da genelde birçok ülkede gördüğü ilgiyi görememiştir (TİSK, 1997, s.95).

BÖLÜM 6

Bu bölümde okul-sanayi işbirliğine yönelik yurt dışı ve yurt içinde yapılan çalışmalardan bahsedilecektir.

6. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde okul-sanayi işbirliğine yönelik, ulaşılabilen bazı araştırmalar bir düzen içinde;

Yurt dışında yapılan araştırmalar,

Türkiye'de yapılan araştırmalar, olmak üzere iki kategoride verilmiştir.

6.1. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Yurt dışında okul-sanayi ortaklaşa çalışmasına yakın bir çalışma Oregon Devlet Üniversitesinden Prof. Larry J. Kenneke tarafından yapılmıştır. Prof. Kenneke, okul ortaklıkları ve iş ortaklıkları başlıklı projesinde, okul ve iş ortaklığı için, yüksek standartlar ve kalite ölçülerini yakalamak için bütün toplumun ilgisinin gerektiğini belirtmektedir. İş ve endüstri grupları, toplumsal örgütler, iş şehir ve devlet kuruluşları ve bölgesel iş gücü konseyleri anlamlı okul ortaklıklarının yaratılmasını planlamak, geliştirmek ve yardım etmek üzere bir araya gelirler. Okul ve iş ortaklıkları ve birliktelikleri, gönüllü olarak, bir okul veya okul çevresi ile iş arasında devam eden ortaklıklardır, Onlar doğrudan, işbirliği planlaması, müfredat revizyonu, personel ve donanım geliştirme gibi profesyonel gelişim etkinlikleri somut üstlenimlerinde odaklanırlar. Eğitimciler ise, iş toplumunda öğrenci eğitimini ve eğitici hazırlığını zenginleştirecek girdilerin ve ilişkilerin değişik, güvenilir ve ulaşılabilir kaynağını oluştururlar. Eğitim sistemi, okul kaynaklarını ve kalitesini artırarak; okul ve iş çevresi arasındaki ilişkileri güçlendirerek sınıftan işyerine geçişi kolaylaştırmaktadır, öğrenci ise şu gelişimlere sahip olabilmektedir. Kendine güven, liderlik yetenekleri, mesleki yetenekler, sosyal zeka ve kariyer gelişiminin yanında; yaparak öğrenme, durum içerisinde öğrenme ve aktarım için öğrenme gibi kazanımlar elde edeceklerini belirtmektedir. (Uzar, 2002, s.51).

Bu konuya yakın bir araştırma da, Usoro tarafından yapılmıştır. Araştırma Kolombiya'daki mesleki-endüstriyel ve teknik okul öğrencilerinin etkili iş yeterlilikleriyle ilgili algılarının işverenlerin beklentileri ile karşılaştırılması amaçlanmıştır. Etkili iş envanteri iki ayrı evrenden seçilen 911 öğrenci ve 185 işveren, için farklı uyarlamalar kullanılmıştır. İçerik aynı, yönlendirme açısından farklı olan iki formda, öğrencilere sınıftaki iş alışkanlıkları açısından, işverenlere ise gelecekteki işçilerinden bekledikleri davranışlar açısından soru yöneltilmiştir. Araştırmadan şu sonuçlar çıkmıştır.

1. Öğrenci grubunun gelecekteki işverenleri, öğrencilerin algıladıklarından daha yüksek iş yeterliliği beklemektedir.
2. İşverenler, yeni başlayan bir elemandan yüksek derecede bir inisiyatif ve bağımsızlık beklememekle birlikte, öğrenciler kendilerini olarak algılamaktadırlar.
3. İşverenler gelecekteki işçilerinden; İşbirliğine yatkın, çabuk uyum sağlayabilen, işine bağlı, yapıcı, yönlenebilen, dikkatli, duyuşsal dengeye sahip, kararlı, bağlanabilen, etkili, temiz, kendini adamış olmalarını istemektedirler.

İşverenler, işgücünde mesleki bilgi ve becerinin yanında işbirliğine yatkınlık işine bağlılık duyuşsal dengeye sahip olma gibi birçok özellik aramaktadırlar. (Usoro, 1981, s2109-A; Ünal, 1987, s 72–73; Uzar, 2002, s.52).

1982'de Badawi tarafından yapılan bir araştırmada, Mısır'daki mesleki ortaöğretim programları ile işgücü piyasasının gereksinimleri arasındaki uygunluğun derecesini saptamaya yöneliktir. İşin gerektirdiği görevlerle ilgili olarak, mezunların işverenlerin ve denetmenlerin algıları esas alınmıştır. Araştırmada ele alınan kaynakçılık ile makine tamirciliğiyle ilgili görevlerin %84'nün okulda öğretilmesine rağmen, gerçekteki iş gereklerine uygun olmadığı sonucuna varılmıştır (Badawi, 1982, S.4805-A; Ünal, 1987, s 72; Uzar, 2002, s.52–53).

Konuya yakın başka bir araştırmada, Cinkel tarafından yapılmıştır. Araştırma, meslek okullarının Colorado Oil Shale Industry adlı şirketin nitelikli işgücü yetiştirmede

oynaması gereken rolün tespiti amaçlanmıştır. Araştırmada adı geçen sanayide en fazla talep edilen meslekler ve bunların okul programları ile karşılaştırılması da amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda, mesleki eğitim kurumlarının söz konusu şirketin işgücü gereksinimlerini, en fazla talep edilen meslekler açısından karşılayacak durumda olmadıkları sonucu çıkmıştır. İki meslek için eğitim kurumlarında hiç programın olmadığı, diğerlerinin ise ek yetiştirme programları ile desteklenmesi gerektiği belirtilmektedir (Cinkel, 1981, s 2635-A; Ünal, 1987, s 73; Uzar, 2002, s.53).

Khateeb tarafından Suudi Arabistan' da yapılan araştırmada ise, Teknik Eğitim veren devlet okullarının programları ile Suudi Arabistan'daki, işbaşında eğitim veren endüstrilerin yetiştirme programlarının karşılaştırılmasında 464 denek ve geliştirilen dört anket kullanılmıştır. Araştırma a) Devlet okulları programlarının yeterli olmadığı ve işbaşında eğitimin yeterli bir yetiştirme sağladığı, b) Okul programları ile endüstriler arasında işbirliğinin olduğu, c) İşbaşında yetiştirme programlarının yeterli pratik eğitim sağladığı yönünde olduğu sonucuna varmıştır (Khateeb, 1986, s 2595-A; Ünal, 1987, s 77; Uzar, 2002, s.53).

6.2. Türkiye'de Yapılan Araştırmalar

Prof. Dr. Hıfzı Doğan'ın OSANOR adlı projesi Türkiye'de yapılan okul-sanayi işbirliğine yönelik en kapsamlı bir çalışmadır. Şahinkesen (1990, s.261–262–264; Uzar, 2002, s.48–49) bu projenin uygulama sonuçlarına göre Mesleki ve Teknik Eğitim sistemindeki çağdaş gelişmeleri şu şekilde sıralamıştır:

1. Örgün ve Yaygın Mesleki ve Teknik Eğitim Sistemi, okul- sanayi işbirliğine dayalı, sistem bütünlüğü içinde ele alınmıştır.
2. Ulusal, bölgesel ve meslek düzeyinde alanla ilgili eğitimcilerin, Kamu Kurumlarının işverenlerin, işçilerin, esnaf ve sanatkârların yönetim ve karar sürecine katılmaları sağlanmıştır.
3. Okul işyeri işbirliği yasal bir temele dayandırılmış ve işyerine giden öğrenci Devlet tarafından sigorta edilmiştir.
4. Mecburi öğrenimden sonra, çeşitli nedenlerle örgün eğitim dışında kalan gençlere, düzenli bir meslek eğitimi olanağı verilmiştir.
5. Mesleki ve Teknik Eğitim kesimi öğrencilerinin uygulamalarını gerçek iş ortamında yapmaları, gelişen teknolojiyi izlemeleri ve uygulama yaparken belli bir ücret almaları sağlanmıştır.

6. Mesleki ve Teknik Eğitim Sisteminin sürekli olarak geliştirilmesi için bir kurum oluşturulmuş ve finansman kaynakları sağlanmıştır.
7. Mesleki ve Teknik Eğitim kurumlarında eğitim amaçlı üretim yapma olanakları artırılmıştır.
8. İstihdam için gerekli yeterliklere sahip olmayan genç ve yetişkinleri, meslek kurslarından geçirerek istihdama hazırlamak ve bu insanları üretici yapmak olanakları sağlanmıştır.

“Avrupa Topluluğu’nda ve Türkiye’de mesleki eğitim” adlı araştırma İktisadi Kalkınma Vakfı (İKV) tarafından Şebnem Karauçak Oğuz’a hazırlanmıştır. Bu araştırma sonucunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır (1992, s.122–123):

1. Türkiye’de uygulanan mesleki eğilim sistemine bakıldığında ise, istihdam piyasasının gereksinimlerine cevap verebilecek yeterlilik ve kalitede olmadığı görülmektedir. Oysa Türk sanayisinin en önemli sorunlarından biri, vasıflı iş gücü eksikliğidir.
2. Geleneksel eğitim modeli üzerine kurulmuş olan Türk eğilim sisteminde sanayi-okul işbirliği yerleştirilemediğinden, mesleki eğitim büyük ölçüde teoride kalmakta ve uygulamada başarılı sonuçlar alınamamaktadır. Bu nedenle gençlerin büyük çoğunluğu mesleki eğitimden ziyade genel eğitime ve yüksek öğrenime yönelmekte, ancak yüksek öğrenim kurumlarının yetersiz sayıda oluşu sonucu bunların büyük bölümü üniversiteye de girememekte ve hiç bir vasıf sahibi olmaksızın iş hayatına atılmaktadırlar.
3. Bugün hızlı nüfus artışına karşın, eğitim kurumlarının yetersiz sayıda oluşu, eğitim programlarının çeşitlendirilememiş olması ve gençlerin mesleki eğitim konusunda yeterli ölçüde bilgilendirilememesi, eğitime ayrılan kaynakların ihtiyaçları karşılayamaması, sanayi-okul işbirliğinin yaygınlaştırılmaması v.b. birçok sorunla karşı karşıya olan Türk eğitim sisteminde sorunların çözümü için, öncelikle eğitim konusunda duyarlılığın artırılması, gerekmektedir. Bunun yansısı ihtiyaktan çok daha fazla eleman yetiştiren bazı eğitim kurumlarına (örneğin imam hatip okullarına) tahsis edilen kaynakların ekonominin ihtiyaç duyduğu alanlarda işgücü yetiştirecek eğitim kurumlarına aktarılması, gençlerin zorunlu öğretim dönemi sonunda ilgi duydukları mesleklere ve yeteneklerine göre meslek okullarına yönlendirilmesi, işletmelerin ve özellikle KOBİ’lerin

eğitime katılımlarının sağlanması, ıraklık sisteminin geliştirilmesi, işletme içi sürekli eğitimin yaygınlaştırılması sağlanmalıdır.

“Türkiye’de ve dünyada mesleki eğitim” adlı araştırma sonucunda TİSK aşağdaki sonuçlara ulaşmıştır (1997, s.96–97):

1. Ülkemizde, hızlı nüfus artışı, okullaşmayı ve eğitim niteliğini olumsuz yönde etkileyen en önemli faktördür. Eğitim niteliğinin düşüklüğü üretim hacim ve kalitesini de olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle lkemizde Avrupa ülkelerine göre çok düşük düzeyde olan (1/3–1/7 düzeyinde) işgücü verimliliğin artırılmasında eğitim büyük önem kazanmaktadır.
2. Bugünkü eğitim sistemi, ihtiyaçlara anında cevap verebilecek esnek bir yapıya sahip değildir.
3. İşletmelerin hayatta kalabilmeleri rekabet edebilme gücü ile doğru orantılıdır. Bunun için kendilerini sürekli yenilemeleri gerekmektedir. Mevcut sistemde okullarda kazanılan yeterliliklerle, iş hayatının ihtiyaçları arasında ciddi farklar bulunmaktadır. Farkları kapatmak için iş hayatının program geliştirme ve planlama çalışmalarına katılımı sağlanmalıdır. Çünkü iş hayatının ihtiyaçları bölgelere, sektörlere göre farklılık göstermekte ve teknolojik yeniliklerden dolayı hızla değişmektedir. Oysa mevcut sistem, çalışanları rekabet edebilecek bir duruma getirmek için fazla duyarlı değildir.
4. Meslek standartlarının bulunmayışı da program geliştirme çabalarını aksatmakta, verilen eğitimin kalitesi tartışma konusu olabilmektedir.
5. Öğrencilerin mesleki yönlenmelerine yardımcı olacak sağlıklı bir sistem bulunmamaktadır. Bunun için sanayinin ihtiyaç duymadığı, istihdam olanaklarının sınırlı olduğu meslek dallarında gereksiz yığılmalar olmaktadır. Meslek seçebilmek için genç ve yetişkinlere, mesleklerin niteliklerini ve istihdam olanaklarını yansıtan bilgiler sistemli olarak sunulabilmelidir. Rehberlik ve danışmanlık hizmetleri ile sistem desteklenmelidir.
6. Okul-sanayi işbirliği eğitimde yeniden yapılanmanın odak noktası olmalıdır.

“Avrupa Birliği’nde mesleki teknik eğitime yeni yaklaşımlar ve Türkiye için bir uyum analizi” adlı araştırma ise TOBB tarafından Dr.Oğul Zengingönül’e yaptırılmıştır.

Zengingönül bu araştırmasında aşağıdaki önerilerde bulunmaktadır (1998, s.181–182): Ekonomik kalkınmada en büyük itici güçlerden biri olması gereken MTE'nin yeni bir yapıya kavuşturulabilmesi için AK-GE ve iş hayatının yeterli düzeyde katılımı şarttır. Devletin bu denli ciddi bir yapılanma gereğine tek başına cevap vermesi çok zor ve yersizdir. MTE sadece bir eğitim sistemi olarak değil, işgücü piyasa dinamiklerini harekete geçirici ve yapısı gereği onları denetleyici bir güç olarak algılanmalıdır. MTE'nin düzenli bir yapıya sahip olmasında hiç kuşkusuz finansal yapılanmasının da önemli bir rolü olacaktır. Dolayısıyla devlet, sanayi ve eğitim kurumlarınca oluşturulacak bir üçlü saç ayağının MTE'nin yeniden yapılanmasında ortak çabalarına ihtiyaç duyulacaktır. AB'de süregelen ve sosyal tarafların MTE'nin sürdürülmesinde gösterdiği gayretler, ortak programlar ve uygulamalar bu konuda Türkiye'nin içinde bulunduğu büyük eksikliği görmesi açısından çarpıcıdır. Bu konuda sosyal tarafların ciddi ve yapıcı bir işbirliğine dayalı kurumlaşmanın gereği ve bu kurumlaşmaya hukuki sınırlar içinde yaptırım gücü kazandırılması düşünülmelidir. Böylece MTE gibi hayati bir konuda tarafların kendilerini gönüllü olmaktan çok zorunlu olarak hissetmeleri sağlanmalıdır.

“Endüstri meslek liselerinde öğrenim gören öğrencilerin mesleki gelişimlerinde işletmelerin etkileri” adlı yüksek lisans tezinde Demir, aşağıdaki önerileri sunmuştur (2003, s.239–240):

1. Okul yöneticileri, koordinatör öğretmenler ve işletme sorumluları, meslek eğitimi uygulamasına yönelik olarak en az bir kez hizmet içi eğitime alınmalı ve bu eğitimler düzenli aralıklarla yinelenmelidir.
2. Okulda verilen eğitimin, öğrencileri bir iş yerinde çalışmasını sağlayacak yeterlilikte olması sağlanmalıdır.
3. Okullar tarafından, öğrencilere mezuniyet öncesinde, iş hayatına uyum sağlayabilmeleri için gerekli seminer ve kurslar verilmelidir.
4. Meslek eğitimi uygulamasına öğrenciler gönderilmeden önce, işletmelerin ve mesleğin özellikleri ile ilgili tanıtımlar yapılmalıdır.
5. Bazı branşlarda uygun vasıfta işletme bulunmadığı takdirde, okulda eğitim verilebilmesi için bu branşların atölyeleri elverişli hale getirilmelidir.
6. Öğrencilere, işletmenin branşlarıyla ilgili tüm bölümlerinde planlanan program doğrultusunda uygulama yapma olanağı sağlanmalıdır.

7. Öğrencilerin gittikleri işletmeler hakkında görüşleri dikkate alınıp, yapılacak test ve anketlerle işletmelerin durumu tespit edilmelidir.
8. Öğrencilerin amaç dışında (çaycılık, temizlik vb. işlerde) çalıştırılmasına müsaade edilmemelidir.
9. Öğrencilerin kanunen yasaklanmış, ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılmasına müsaade edilmemelidir.
10. Usta öğreticilerin, işyerindeki görevlerine ağırlık vererek, öğrencilerin mesleki eğitimlerini aksatmaması için, öğrencilerin eğitimi için ayıracakları zamanı önceden planlamalıdır.

“Ortaöğretim kurumlarında tekstil alanında eğitim gören öğrencilerin işletmede uygulanan mesleki eğitim (staj) çalışmalarının değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde Öztürk, aşağıdaki önerileri sunmuştur (2004, s.151–153):

1. Mesleki ve teknik eğitim veren ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin uygulama yapabilecekleri, atölye/laboratuvar ortamları günün koşullarına uygun bir biçimde oluşturulmalıdır.
2. Mesleki ve teknik eğitim veren ortaöğretim kurumlarında eğitim veren branş öğretmenlerinin de teknolojik değişimleri yakından takip etmesi, teknolojiyi kullanımına yatkınlıklarının artırılması ve bu bilgi ve becerileri atölye/laboratuvar ortamlarında öğrencilerle paylaşabilmesi sağlanmalıdır.
3. Mesleki eğitim uygulamalarının yapılacağı işletmeler seçilirken, öğretim programına uygun üretim ve hizmet yapıyor olmasına, gelişim tablosunun uygulanabilmesine ve buna bağlı olarak öğrencilerin okulda öğrendikleri bilgileri işletmede uygulama imkanı bulabilecekleri ortamların olmasına dikkat edilmelidir.
4. Mesleki eğitim uygulamalarının yapılacağı işletmelerde, okul yönetiminin isteği ve işletmenin imkanları dahilinde iş ve işletme koşullarına uygun oryantasyon eğitimi için yeterli zamanın sağlanması gerekmektedir.
5. İşletmelerde yapılan mesleki eğitim dönemi boyunca öğrencinin kişisel becerilerini sergileyebileceği ortamlar yaratılmalıdır. Öğretim ve gelişim tablosunda yer alan veya almayan işlere yönelik gösterecekleri gelişimin önünün açılması, desteklenmesi gerekmektedir.

6. Öğrencilerin, işletmelerde yapılan mesleki eğitim dönemi boyunca, cinsiyet ayrımı gözetilmeden, branşlarına uygun işlerle uğraşmaları sağlanmalıdır.
7. İşletmelerde mesleki eğitim gören öğrencilerin eğitimleriyle ilgilenen, okuldaki öğretim programlarına eşgüdümü sağlayabilecek, öğretici becerilere sahip, usta öğretici belgesi olan eğitim sorumlusu mutlaka bulunmalıdır.
8. Mesleki eğitim uygulaması yaptıkları işletmelerde dosya hazırlayabilecek kaynağa ve bilgiye ulaşmaları sağlanmalıdır. Yazılı ve görsel dokümanların eğitsel bir anlayışla hazırlanması gerekmektedir.
9. İşlemelerde mesleki eğitim uygulaması yapan öğrencilerin, eğitim gördükleri süre içerisinde bilgi ve beceri kazanmalarını sağlayabilecek imkânlar oluşturulmalıdır.
10. İşletmelerde yapılan mesleki eğitim dönemi boyunca öğrencinin eğitiminin takibinin yapılabilmesi ve karşılaşılabileceği problemlerin giderilmesi için koordinatör öğretmenin alan öğretmeni olması gerekmektedir.

BÖLÜM 7

Bu bölümde, sırasıyla araştırmanın modeli, veri toplama aracının hazırlanması, evren ve örneklem, veri toplama aracının hazırlanması, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

7. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın amacına yönelik olarak; sırasıyla araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama teknikleri ve çözümlene yöntemlerine ilişkin bilgiler açıklanacaktır.

7.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada tarama yöntemi kullanılmıştır. İstanbul Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Endüstri Meslek Lisesi elektrik-elektronik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin işletmede uygulanan mesleki teknik eğitim uygulamaları hakkındaki görüş ve düşüncelerini almak amacıyla anket formu hazırlanmıştır. Araştırma ile endüstri meslek lisesi elektrik-elektronik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin işletmede uygulanan mesleki teknik eğitim uygulamalarının ne düzeyde yeterli olduğu betimlenmeye çalışılmıştır. Bu yönüyle araştırma betimsel bir nitelik taşımaktadır.

7.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, İstanbul ili Anadolu Yakası sınırları içerisinde ki Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik bölümünde öğrenim gören ve mesleki eğitimlerini işletmelerde gerçekleştiren 11.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise bu evrenlerden tesadüfi örneklem yöntemiyle seçilen sekiz Endüstri Meslek Lisesinin Elektrik-Elektronik bölümünde öğrenim gören ve mesleki eğitimlerini işletmelerde gerçekleştiren 461 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Araştırmanın geçerliliğinin yüksek olması açısından örneklem seçilirken, Elektrik ve Elektronik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin homojen olmasına dikkat gösterilmiştir.

7.3. Veri Toplama Aracının Hazırlanması

Araştırmanın temel veri kaynağını anketlerle toplanan veriler oluşturmaktadır. Anketler geliştirilmeden önce gerekli literatür taraması geniş çaplı olarak yapılarak, elde edilmek istenen bilgiler oluşturulmuş, sonra uzman kişilerin görüşleri doğrultusunda anketler hazırlanmıştır. Anketteki sorular geliştirilirken; Recai DEMİR'in "Endüstri Meslek Liselerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Mesleki Gelişimlerinde İşletmelerin Etkileri"

isimli yayınlanmamış yüksek lisans tezi ve Meltem ÖZTÜRK'ün “Ortaöğretim Kurumlarında Tekstil Alanında Eğitim Gören Öğrencilerin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarının Değerlendirilmesi” isimli yayınlanmamış yüksek lisans tezinden yararlanılmıştır.

Veri toplamakta bir tür anket kullanılmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Endüstri Meslek Lisesinin Elektrik-Elektronik bölümünde öğrenim gören ve mesleki eğitimlerini işletmelerde gerçekleştiren öğrencilerin kişisel bilgilerini içeren 11 soru bulunmaktadır. Anket formunun ikinci bölümü ise iki ayrı gruba ayrılmış, birinci grupta öğrencilerin staj yaptığı işyeri ile ilgili 12 soru, ikinci grupta ise staj yapılan iş yerindeki çalışmaların eğitim yönüyle değerlendirilmesi ile ilgili 10 soru bulunmaktadır.

7.4. Veri Toplama Aracının Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması

Araştırmada hazırlanan 33 maddelik öğrencilerin işletmede uygulanan mesleki eğitim uygulamaları anketi veri toplama aracı olarak kullanılmış olup bu araçların geliştirilmesi, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları aşağıda açıklanmıştır.

Hazırlanan 33 maddelik öğrencilerin işletmede uygulanan mesleki eğitim uygulamaları anketi, İstanbul İli Anadolu Yakasında bulunan Endüstri Meslek Liselerinde 22 Mayıs - 9 Haziran 2006 tarihleri arasında 11. sınıf öğrencilerinden kız, erkek karışık her bölümden 40, toplam 461 öğrenciye uygulanmıştır.

Eğer Likert türü derecelerde problem geçerli ise bu derecelerin geçerliliğini belirlemek için etken analizi kullanılabilir alternatiflerden biridir. Balcı (2001, s.120; sağlam, 2006, s.117)'ya göre bir Likert türü derecenin geçerliliğini belirlemek için iki yol vardır. Bunlar; etken analizi ve dereceyi bir eski versiyonla karşılaştırmaktır.

Çizelge 7.1.

Anket formunun bileşenleri ve bu bileşenlerin başlıkları

Faktör1: Öğrencilerin staj yaptığı işyeri ile ilgili sorular	
Staj yaptığım iş yerinde devam/devamsızlık durumum düzenli olarak takip edilir.	,658
İş yerinde bölümümle ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum.	,658
İş yerinde yaptığım staj çalışmasının takip ve denetimini yeterli buluyorum.	,649

İş yerinde iş kazalarına karşı alınan önlemler yeterli seviyededir.	,656
Staj yaptığım iş yerinde öğretim takvimine uyuluyor.	,676
İş yeri koşullarına ve çalışma düzenine uymakta sorun yaşıyorum.	,735
İş yerinden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum.	,680
İş yerinde çalışanlar ile sorun yaşıyorum.	,745
Staj yaptığım iş yerinden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum.	,687
Staj yaptığım süre içerisinde iş yerinden aldığım ücret verimimi artırıyor.	,682
Staj dönemi bittiğinde staj yaptığım iş yerinden olumlu duygularla ayrılacağım.	,662
Mezun olduktan sonra staj yaptığım iş yerinde çalışmak isterim.	,671
Faktör2: İş yerinde yapılan çalışmaların eğitim yönüyle değerlendirilmesi ile ilgili sorular	
Okulda öğrendiğim teorik bilgileri iş yerinde uygulama imkânı bulabiliyorum	,847
Staj yaptığım iş yerinde bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum.	,847
İş yerinde yaptığım staj süresini yeterli buluyorum	,859
İş yerinde bize ayrılan eğitim süresi yeterlidir.	,853
Staj yaptığım iş yerinde mesleki bilgi ve beceri kazanıyorum.	,840
Koordinatör öğretmenin benimle ve iş yeri ile olan iletişimini yeterli buluyorum.	,856
Staj yaptığım iş yerinde kişisel becerilerimi sergileme imkânı bulabiliyorum.	,843

Staj yaptığım iş yerinde bölümüme uygun işlerle uğraşıyorum.	,844
Staj yaptığım iş yerinde dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgiye ulaşabiliyorum.	,843
İş yerinde yaptığım staj çalışmasının ilerideki iş yaşamımı olumlu etkileyebileceğine inanıyorum.	,843

Bu araştırmada kullanılan öğrencilerin işletmede uygulanan mesleki eğitim uygulamaları anketinin faktör1 Cronbach alfa katsayıları, öğrencilerin staj yaptığı işyeri ile ilgili sorular için 0,701, faktör2 Cronbach alfa katsayıları, staj yapılan iş yerindeki çalışmaların eğitim yönüyle değerlendirilmesi ile ilgili sorular için 0,861, bütün anketin Cronbach alfa katsayıları ise 0,869 olarak hesaplanmıştır.

Buna göre anketin güvenilirlik düzeyinin yüksek olduğu söylenebilir. Cronbach Nunnall gibi bilim adamları, alfa değerinin 0,70'ten yukarı olmasını, ölçme aracının güvenilirliği için yeterli görmektedirler (Çalışkan, 2003; Karadağ, 2005, s.143).

7.5. Verilerin Toplanması

Önceden hazırlanan anket formunu uygulama aşamasında İstanbul İli Anadolu yakasında bulunan endüstri meslek lisesi elektrik-elektronik bölümünde öğrenim gören ve mesleki eğitimlerini işletmelerde gerçekleştiren 11. sınıf öğrencileri seçilmiştir. Seçilen Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü öğrencilerine veri toplama aracı olan anket formu uygulanmıştır.

Hazırlanan 33 maddelik öğrencilerin işletmede uygulanan mesleki eğitim uygulamaları anketi, İstanbul İli Anadolu Yakasında bulunan; Haydarpaşa Endüstri Meslek Lisesi, Dr. Nurettin Erk-Perihan Erk Endüstri Meslek Lisesi, Ümraniye Endüstri Meslek lisesi, Küçükyalı Endüstri Meslek Lisesi, Şehit Öğretmen Hüseyin Ağırman Endüstri Meslek Lisesi, Yakacık Endüstri Meslek Lisesi, Şahin Kaya Endüstri Meslek Lisesi ve Güllübağlar Endüstri Meslek Liselerinde 22 Mayıs - 9 Haziran 2006 tarihleri arasında 11. sınıf öğrencilerinden kız, erkek karışık her bölümden 40, toplam 461 öğrenciye uygulanmıştır.

7.6. Verilerin Çözümlemesi

Öğrencilere uygulanan anketlerden elde edilen bilgiler kodlanarak bilgisayara yüklenmiştir. Elde edilen bilgilerin çözümlemesinde SPSS istatistik programı kullanılmıştır. Elde edilen bilgilerin verilerin analizinde betimsel istatistiklerden frekans (f), yüzde (%), ortalama (X) ve standart sapma (Ss) kullanılmıştır. Araştırmaya katılan bağımsız değişkenlere göre farklılık olup olmadığını anlamak için iki seçeneğiler için t testi, üç ve daha fazla seçeneğiler için varyans (anova) analizi kullanılmıştır.

Elde edilen verilerin anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçeğe uygun olarak elde edilen görüşlerin aritmetik ortalamaları değerlendirilirken şu aralıklar göz önünde bulundurulmuştur.

Verilen Ağırlık	Seçenekler	Sınırı
1	Kesinlikle Katılmıyorum	1.00–1.79
2	Katılmıyorum	1.80–2.59
3	Kararsızım	2.60–3.39
4	Katılıyorum	3.40–4.19
5	Kesinlikle Katılıyorum	4.20–5.00

BÖLÜM 8

Bu bölümde, sırasıyla araştırma evrenindeki öğrencilerin demografik bilgilerine ilişkin bulgu ve yorumlar, araştırma evrenindeki öğrencilerin iş yerlerine ilişkin bulgu ve yorumlar, staj yapılan işyerinin eğitim yönüyle değerlendirilmesine ilişkin bulgu ve yorumlarına yer verilmiştir.

8. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmaya dahil edilen Endüstri Meslek Liselerinin Elektrik-Elektronik bölümünde öğrenim gören 11. sınıf öğrencilerinin, işletmedeki mesleki eğitim uygulamalarına ilişkin, anket çalışması sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır.

Veriler, bilgisayar ortamına geçirilerek, SPSS 13.0 paket programının yardımıyla çizelgeler halinde gösterilmektedir. Çizelgelerin daha anlaşılır olması için, veriler sonucunda elde edilen bulgular çizelgelerin altında açıklanmıştır.

Demografik bilgiler yüzde olarak yorumlanmış ve alt boyuta ilişkin maddeler, aritmetik ortalama (\bar{x}), standart sapma (ss), deney ve kontrol grubu arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonuçları verilmektedir.

Bu bölüm şu başlıklardan oluşmaktadır:

1. Araştırma Evrenindeki Öğrencilerin Demografik Bilgilerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar
2. Staj Yapılan İş Yerine İlişkin Bulgular
3. Staj Yapılan İş Yerindeki Çalışmaların Eğitim Yönüne İlişkin Bulgular

8.1. Araştırma Evrenindeki Öğrencilerin Demografik Bilgilerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde anketleri yanıtlayan öğrencilerin kişisel bilgilerine ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetine ilişkin dağılım çizelge 8.1.1’de gösterilmiştir.

Çizelge 8.1.1
Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Cinsiyet Değişkeni İçin
f, %, %_{gec} ve %_{yig} Değerleri

Cinsiyet	f	%	%_{gec}	%_{yig}
Kız	33	7,2	7,2	7,2
Erkek	428	92,8	92,8	100,0
Toplam	461	100,0	100,0	

Çizelge 8.1.1’de görüldüğü üzere, örneklem grubu 33’ü (%7,2) kız, 428’i (%92,8) erkek olmak üzere toplam 461 Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümünde öğrenim gören lise 3 öğrencileri oluşmaktadır. Araştırmaya katılan deneklerin çoğunluğunu erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Bu da endüstri meslek liselerinde araştırmaya dahil edilen Elektrik-Elektronik bölümlerinde talebin, daha çok erkek öğrenciler tarafından olduğu anlamına gelmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim gördükleri bölüm değişkenine ilişkin dağılım çizelge 8.1.2’de gösterilmiştir.

Çizelge 8.1.2
Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Eğitim Gördükleri Bölüm Değişkeni İçin
f, %, %_{gec} ve %_{yig} Değerleri

Bölüm	f	%	%_{gec}	%_{yig}
Elektrik	222	48,2	48,2	48,2
Elektronik	239	51,8	51,8	100
Toplam	461	100	100	

Çizelge 8.1.2’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan deneklerin; 222’si (%48,2) Elektrik, 239’ü (%51,8) Elektronik bölümünde öğrenim gören ve mesleki eğitimlerini işletmelerde gerçekleştiren 11.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin staj yaptıkları işyerlerini kimin bulduğu değişkenine göre dağılımları çizelge 8.1.3’te verilmiştir.

Çizelge 8.1.3
Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Staj Yaptığı İş Yerini Kimin Bulduğu Değişkeni İçin f , %, %*gec* ve %*yig* Değerleri

İş yerini kim buldu?	f	%	%<i>gec</i>	%<i>yig</i>
Okul Yönetimi	160	34,7	34,7	34,7
Ailem	112	24,3	24,3	59
Kendim	146	31,7	31,7	90,7
Diğer	43	9,3	9,3	100
Toplam	461	100	100	

Çizelge 8.1.3’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan deneklerin; staj yaptığı iş yerlerinin 160’sini (%34,7) okul yönetimi, 146’sını (%31,7) öğrencilerin kendileri, 112’sini (%24,3) öğrencilerin aileleri ve 43’ünü (%9,3) de diğer kişilerin bulunduğu görülmektedir. Deneklerin iş yerinde günde kaç saat staj eğitimi yaptıkları değişkenine ilişkin dağılımı çizelge 8.1.4’te yer almaktadır.

Çizelge 8.1.4
Örneklem Grubundaki Öğrencilerin İş Yerinde Günde Kaç Saat Staj Eğitimi Yaptıkları Değişkeni İçin f , %, %*gec* ve %*yig* Değerleri

Kaç saat staj eğitimi yapıyor	f	%	%<i>gec</i>	%<i>yig</i>
Sekiz Saatten Az	20	4,3	4,3	4,3
Sekiz Saat	140	30,4	30,4	34,7
Sekiz Saatten Fazla	301	65,3	65,3	100
Toplam	461	100	100	

Çizelge 8.1.4’de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan Elektrik-Elektronik bölümü öğrencilerinin; iş yerlerinde 301’i (%65,3) sekiz saatten fazla, 140’ı (%30,4) sekiz saat, 20’si (%4,3) sekiz saatten az staj eğitimi yaptığı görülmektedir. Anlaşılacağı gibi öğrencilerin yarısından fazlası iş yerlerinde sekiz saatten fazla staj eğitimi yapmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin staj yaptıkları işyerinde kaç kişi çalışıyor değişkenine göre dağılımları çizelge 8.1.5’te verilmiştir.

Çizelge 8.1.5
Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Staj Yaptığı İş Yerinde Kaç Kişi Çalışıyor Değişkeni İçin f , %, %*gec* ve %*yig* Değerleri

İş yerinde çalışan sayısı	f	%	%<i>gec</i>	%<i>yig</i>
1–10	126	27,3	27,3	27,3
11–30	86	18,7	18,7	46
31–100	53	11,5	11,5	57,5
101 ve Üzeri	196	42,5	42,5	100
Toplam	461	100	100	

Çizelge 8.1.5’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin; staj yaptığı iş yerlerinde

196'si (%42,5) 101 ve üzeri, 126'sı (%27,3) 1–10 kişi, 86'sı (%18,7) 11–30 kişi, 53'ü (11,5) 31–100 kişi çalışmaktadır. Görüleceği gibi öğrencilerin çoğunluğu 101 ve üzeri eleman çalışan iş yerlerinde staj eğitimi yapmaktadır.

Deneklerin staj yaptığı iş yerinde eğitim bölümü (departman) olup olmadığı değişkenine ilişkin dağılım çizelge 8.1.6'te verilmiştir.

Çizelge 8.1.6
Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Staj Yaptığı İş Yerinde Eğitim Bölümü Olup Olmadığı Değişkeni İçin f , %, $\%_{gec}$ ve $\%_{yig}$ Değerleri

İş yerinde eğitim bölümü (departman) olup olmadığı	f	%	$\%_{gec}$	$\%_{yig}$
Evet	250	54,2	54,2	54,2
Hayır	211	45,8	45,8	100
Toplam	461	100	100	

Çizelge 8.1.6'da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin; staj yaptığı iş yerlerinde 250'sinin (%54,2) eğitim bölümü olduğu, 211'nin (%45,8) eğitim bölümü olmadığı anlaşılmaktadır. Görüleceği gibi öğrencilerin staj yaptığı işyerlerinin çoğunluğunda eğitim bölümü (departman) bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin staj yaptıkları işyerinde staj eğitimi kimin yaptırdığı değişkenine göre dağılımları çizelge 8.1.7'te verilmiştir.

Çizelge 8.1.7
Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Staj Yaptığı İş Yerinde Staj Eğitimi Kimin Yaptırdığı Değişkeni İçin f , %, $\%_{gec}$ ve $\%_{yig}$ Değerleri

Staj eğitimini size kim yaptırıyor?	f	%	$\%_{gec}$	$\%_{yig}$
Mühendis	76	16,5	16,5	16,5
Tekniker	114	24,7	24,7	41,2
Usta Öğretici	229	49,7	49,7	90,9
Diğer	42	9,1	9,1	100
Toplam	461	100	100	

Çizelge 8.1.7 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin; staj yaptığı iş yerlerinde staj eğitimi yaptıranların 229'u (%49,7) usta öğreticiler, 114'ü (%24,7) teknikerler, 76'si (%16,5) mühendisler ve 42'sini (%9,1) diğer kişiler. Görüleceği gibi öğrencilerin staj eğitimlerinde usta öğreticiler önemli bir rol üstlenmektedir.

Deneklerin staj yaptığı iş yerinde iş yerinin çeşitli ünitelerinde belirli aralıklarla çalışıp çalışmadığına ilişkin dağılım çizelge 8.1.8'de verilmiştir.

Çizelge 8.1.8
Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Staj Yaptığı İş Yerinde İş Yerinin Çeşitli
Ünitelerinde Belirli Aralıklarla Çalışıp Çalışmadığı Değişkeni İçin
*f, %, %*gec* ve %*yig* Değerleri*

Öğrenciler çeşitli ünitelerinde çalışıyor mu?	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>%<i>gec</i></i>	<i>%<i>yig</i></i>
Bütün ünitelerde sırasıyla çalışıyoruz	136	29,5	29,5	29,5
Tek bir ünite çalışıyoruz	188	40,8	40,8	70,3
Bazı ünitelerde çalışıyoruz	137	29,7	29,7	100
Toplam	461	100	100	

Çizelge 8.1.8’de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan Elektrik-Elektronik bölümü öğrencilerinin; 188’i (%40,8) tek bir ünite çalışıyor, 137’si (%29,7) bazı ünitelerde çalışıyor, 136’sı (%29,5) ise bütün ünitelerde sırasıyla çalıştığı görülmektedir. Öğrencilerin bölümleri ile ilgili, iş yerlerinin bütün ünitelerinde sırasıyla çalıştırılması gerektiği düşünülürse, iş yerleri buna uymayarak öğrencinin staj eğitiminde eksikliğe sebebiyet verdiği söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin staj yaptığı işyerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin, denetlemeye düzenli olarak gelip gelmediği değişkenine göre dağılımları çizelge 8.1.9’da verilmiştir.

Çizelge 8.1.9
Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Staj Yaptığı İş Yerini Denetlemeye Gelen
Koordinatör Öğretmenin Denetlemeye Düzenli olarak Gelip Gelmediği Değişkeni İçin
*f, %, %*gec* ve %*yig* Değerleri*

Koordinatör öğretmeniniz düzenli olarak iş yerine gelir mi?	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>%<i>gec</i></i>	<i>%<i>yig</i></i>
Evet	317	68,8	68,8	68,8
Hayır	144	31,2	31,2	100
Toplam	461	100	100	

Çizelge 8.1.9’da görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin; staj yaptığı iş yerlerini denetlemeye giden koordinatör öğretmenlerinin 317’si (%68,8) denetlemeye düzenli olarak geldiği, 144’ü (%31,2) ise iş yerlerini denetlemeye düzenli olarak gelmediği görülmektedir. Görüleceği gibi öğrencilerin staj yaptığı işyerlerinin çoğunluğu koordinatör öğretmen tarafından düzenli olarak denetlenmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin staj yaptığı işyerini denetlemeye giden koordinatör öğretmenin bölüm öğretmeni olup olmadığı değişkenine göre dağılımları çizelge 8.1.10’da verilmiştir.

Çizelge 8.1.10
Örnekleme Grubundaki Öğrencilerin Staj Yaptığı İş Yerini Denetlemeye Gelen
Koordinatör Öğretmenin Bölüm Öğretmeni Olup Olmadığı Değişkeni İçin
*f, %, %*gec* ve %*yig* Değerleri*

Denetlemeye gelen koordinatör öğretmeniniz bölüm öğretmeni mi?	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>%<i>gec</i></i>	<i>%<i>yig</i></i>
Evet	363	78,7	78,7	78,7
Hayır	98	21,3	21,3	100
Total	461	100	100	

Çizelge 8.1.10 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin; staj yaptığı iş yerlerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin 363'ü (%78,7) bölüm öğretmeni olduğu, 98'i (%21,3) ise bölüm öğretmeni olmadığı görülmektedir. Bu durumda staj yapılan iş yerlerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenlerin çoğunluğunu öğrencinin bölüm öğretmeni olduğu söylenebilir.

Deneklerin staj yaptığı iş yerinden ücret alıp almadığına ilişkin dağılım çizelge 8.1.11'de verilmiştir.

Çizelge 8.1.11
Örnekleme Grubundaki Öğrencilerin Staj Yaptığı İş Yerinden Ücret Alıp Almadığı
Değişkeni İçin *f, %, %*gec* ve %*yig* Değerleri*

İş yerinden ücret alıyor musunuz?	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>%<i>gec</i></i>	<i>%<i>yig</i></i>
Evet	447	97	97	97
Hayır	14	3	3	100
Toplam	461	100	100	

Çizelge 8.1.11'de görüldüğü gibi, örnekleme grubunu oluşturan öğrencilerin; staj yaptığı iş yerlerinden 447'si (%97) ücret aldığı, 14'ü (%3) ise ücret almadığı görülmektedir. Görüleceği gibi öğrencilerin staj yaptığı işyerlerinden büyük çoğunluğu ücret almaktadır.

8.2. Araştırma Evrenindeki Öğrencilerin Bağımsızlık Değişkenine göre Bağımlı Sorulara İlişkin Verdiği Cevaplara İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölüm öğrenci deneklerinin, mesleki eğitim yaptıkları iş yeri ile ilgili sorulara verdiği cevaplar ve staj yaptıkları iş yerindeki staj çalışmalarının eğitim yönüyle değerlendirilmesine ilişkin görüş farklılıklarının t testi sonuçlarını içermektedir.

Çizelge 8.2.1
Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarının Cinsiyet Değişkenine İlişkin t Testi Sonuçları

Boyut	Kız			Erkek			t	sd	p
	N	x	ss	N	x	ss			
İş Yeri	33	40,96	6,17	428	40,19	8,17	,530	459	,596
Eğitim Yönü	33	35,18	34,97	428	34,97	9,14	,128	459	,898

Çizelge 8.2.1’de görüldüğü gibi Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (staj) çalışmalarının cinsiyet değişkenine göre yapılan t-testi sonuçları yer almaktadır. İşyeri boyutu için kız öğrencilerin ortalaması 40,96 iken erkek öğrencilerin ortalaması 40,19’dur. Çizelgede görüldüğü gibi gruplar arasındaki fark olup olmadığının incelenmesi için yapılan t-testi sonuçları incelendiği zaman gruplar arasında anlamlı bir fark ($p>0,05$) olduğu görülmemektedir. Bu sonuçlara göre kız ve erkek öğrencilerin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarının işyeri boyutlarında kız ve erkek öğrencilerin görüşleri arasında fark saptanmamıştır.

Eğitim yönü boyutu için ise kız öğrencilerin ortalaması 35,18 iken erkek öğrencilerin ortalaması 34,97’dir. Çizelgede görüldüğü gibi gruplar arasındaki fark olup olmadığının incelenmesi için yapılan t-testi sonuçları incelendiği zaman gruplar arasında anlamlı bir fark ($p>0,05$) olduğu görülmemektedir. Bu sonuçlara göre kız ve erkek öğrencilerin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarının eğitim yönü boyutlarında kız ve erkek öğrencilerin görüşleri arasında fark saptanmamıştır.

Çizelge 8.2.2
Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarının Eğitim Gördüğü Bölüm Değişkenine İlişkin t Testi Sonuçları

Boyut	Elektrik			Elektronik			t	sd	p
	N	x	ss	N	x	ss			
İş Yeri	222	40,97	8,06	239	39,58	7,98	1,85	459	,064
Eğitim Yönü	222	35,87	8,64	239	34,16	9,39	2,03	459	,043

Çizelge 8.2.2’de görüldüğü gibi Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (staj) çalışmalarının eğitim gördüğü bölüm değişkenine göre yapılan t-testi sonuçları yer almaktadır. İşyeri boyutu için elektrik bölümü öğrencilerinin ortalaması 40,97 iken elektronik bölümü öğrencilerinin ortalaması ise 39,58’dir. Çizelgede görüldüğü gibi bölümler arasındaki fark olup olmadığının incelenmesi için yapılan t-testi sonuçları incelendiği zaman bölümler arasında anlamlı bir fark ($p>0,05$) olduğu görülmemektedir. Bu sonuçlara göre elektrik ve elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarının işyeri boyutlarında elektrik ve elektronik bölümü öğrencilerinin görüşleri arasında fark saptanmamıştır. Eğitim yönü boyutu için ise elektrik bölümü öğrencilerinin ortalaması 35,87 iken elektronik bölümü öğrencilerinin ortalaması 34,16’dir. Çizelgede görüldüğü gibi bölümler arasındaki fark olup olmadığının incelenmesi için yapılan t-testi sonuçları incelendiği zaman bölümler arasında manidar bir farklılık ($p<0,05$) olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre elektrik ve elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (staj) çalışmalarının eğitim yönü boyutlarında elektrik bölümü öğrencileri, elektronik bölümü öğrencilerine göre çok daha olumlu görüş bildirmişlerdir.

Çizelge 8.2.3
Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarının İş Yerinde Eğitim Bölümü (Departman) Bulunup Bulunmadığı Değişkenine İlişkin t Testi Sonuçları

Boyut	Evet			Hayır			t	sd	p
	N	x	ss	N	x	ss			
İş Yeri	249	40,84	8,43	211	39,53	7,53	1,74	458	,081
Eğitim Yönü	249	35,78	9,41	211	34,01	8,58	2,09	458	,037

Çizelge 8.2.3’de görüldüğü gibi Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (staj) çalışmalarının iş yerinde eğitim bölümü (departman) bulunup bulunmadığı değişkenine göre yapılan t-testi sonuçları yer almaktadır. İşyeri boyutu için iş yerinde eğitim bölümü (departman) bulunan öğrencilerin ortalaması 40,84 iken eğitim bölümü (departman) bulunmayan öğrencilerin ortalaması ise 39,53’dür.

Çizelgede görüldüğü gibi gruplar arasındaki fark olup olmadığının incelenmesi için yapılan t-testi sonuçları incelendiği zaman gruplar arasında anlamlı bir fark ($p>0,05$) olduğu görülmemektedir. Bu sonuçlara göre elektrik ve elektronik bölümü öğrencilerinin

işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarının işyeri boyutlarında iş yerlerinde eğitim bölümü (departman) bulunup bulunmaması hususunda öğrencilerin görüşleri arasında fark saptanmamıştır.

Eğitim yönü boyutu için ise iş yerinde eğitim bölümü (departman) bulunan öğrencilerin ortalaması 35,78 iken eğitim bölümü (departman) bulunmayan öğrencilerin ortalaması 34,01'dir. Çizelgede görüldüğü gibi gruplar arasındaki fark olup olmadığının incelenmesi için yapılan t-testi sonuçları incelendiği zaman gruplar arasında anlamlı bir farklılık ($p<0,05$) olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre elektrik ve elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarının eğitim yönü boyutlarında ise grup sıra ortalamaları incelendiği zaman farkın iş yerlerinde eğitim bölümü bulunduğu lehine olduğu saptanmıştır.

Çizelge 8.2.4
Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını İş Yerinde Denetlemeye Gelen Koordinatör Öğretmenin Denetlemeye Düzenli Olarak Gelip Gelmediği Değişkenine İlişkin t Testi Sonuçları

Boyut	Evet			Hayır			t	sd	p
	N	x	ss	N	x	ss			
İş									
Yeri	317	40,77	8,08	144	39,11	7,86	2,06	459	,040
Eğitim									
Yönü	317	36,07	9,33	144	32,59	7,97	3,87	459	,000

Çizelge 8.2.4'de görüldüğü gibi Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (staj) çalışmalarını iş yerinde denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin denetlemeye düzenli olarak gelip gelmediği değişkenine göre yapılan t-testi sonuçları yer almaktadır. İşyeri boyutu için iş yerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin düzenli olarak geldiğini belirten öğrencilerin ortalaması 40,77 iken iş yerini denetlemeye giden koordinatör öğretmenin düzenli olarak gelmediğini belirten öğrencilerin ortalaması ise 39,11'dir. Çizelgede görüldüğü gibi gruplar arasındaki fark olup olmadığının incelenmesi için yapılan t-testi sonuçları incelendiği zaman gruplar arasında anlamlı bir fark ($p<0,05$) olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre elektrik ve elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarının işyeri boyutlarında grup sıra ortalamaları incelendiği zaman farkın iş yerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin düzenli olarak geldiği lehine olduğu saptanmıştır.

Eğitim yönü boyutu için ise iş yerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin düzenli olarak geldiğini belirten öğrencilerin ortalaması 36,07 iken iş yerini denetlemeye giden koordinatör öğretmenin düzenli olarak gelmediğini belirten öğrencilerin ortalaması ise 32,59'dur. Çizelgede görüldüğü gibi gruplar arasındaki fark olup olmadığının incelenmesi için yapılan t-testi sonuçları incelendiği zaman gruplar arasında anlamlı bir farklılık ($p<0,05$) olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre elektrik ve elektronik bölümü ğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) alışmalarının eğitim boyutlarında ise grup sıra ortalamaları incelendiği zaman farkın iş yerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin düzenli olarak geldiği lehine olduğu saptanmıştır.

Çizelge 8.2.5
Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü ğrencilerinin işletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) alışmalarını iş Yerinde Denetlemeye Gelen Koordinatör ğretmenin Bölüm ğretmeni Olup Olmadığı Değişkenine İlişkin t Testi Sonuçları

Boyut	Evet			Hayır			t	sd	p
	N	x	ss	N	x	ss			
İş Yeri	363	40,69	7,95	98	38,60	8,22	2,30	459	,022
Eğitim Yönü	363	35,50	8,98	98	33,05	9,15	2,39	459	,017

Çizelge 8.2.5'de görüldüğü gibi Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik bölümü ğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (staj) alışmalarını iş yerinde denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin bölüm ğretmeni olup olmadığı değişkenine göre yapılan t-testi sonuçları yer almaktadır. İşyeri boyutu için iş yerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin bölüm ğretmeni olduğunu belirten öğrencilerin ortalaması 40,69 iken iş yerini denetlemeye giden koordinatör öğretmenin bölüm ğretmeni olmadığını belirten öğrencilerin ortalaması ise 38,60'dır. Çizelgede görüldüğü gibi gruplar arasındaki fark olup olmadığının incelenmesi için yapılan t-testi sonuçları incelendiği zaman gruplar arasında anlamlı bir fark ($p<0,05$) olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre elektrik ve elektronik bölümü ğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) alışmalarının işyeri boyutlarında grup sıra ortalamaları incelendiği zaman farkın iş yerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin bölüm ğretmeni lehine olduğu saptanmıştır.

Eğitim yönü boyutu için ise iş yerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin bölüm ğretmeni olduğunu belirten öğrencilerin ortalaması 35,50 iken iş yerini denetlemeye giden koordinatör öğretmenin bölüm ğretmeni olmadığını belirten öğrencilerin ortalaması

ise 33,05'dir. Çizelgede görüldüğü gibi gruplar arasındaki fark olup olmadığının incelenmesi için yapılan t-testi sonuçları incelendiği zaman gruplar arasında anlamlı bir farklılık ($p < 0,05$) olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre elektrik ve elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarının eğitim boyutlarında grup sıra ortalamaları incelendiği zaman farkın iş yerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin bölüm öğretmeni lehine olduğu saptanmıştır.

Çizelge 8.2.6
Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarında İş Yerinden Ücret Alıp Almadığı Değişkenine İlişkin t Testi Sonuçları

Boyut	Evet			Hayır			t	sd	p
	N	x	ss	N	x	ss			
İş Yeri	447	40,37	7,99	14	36,50	8,97	,59	1,777	,076
Eğitim									
Yönü	447	34,94	9,04	14	36,42	10,12	0,42	-,604	,546

Çizelge 8.2.6'da görüldüğü gibi Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (staj) çalışmalarında iş yerinden ücret alıp almadığı değişkenine göre yapılan t-testi sonuçları yer almaktadır. İşyeri boyutu için iş yerinden ücret aldığını belirten öğrencilerin ortalaması 40,37 iken iş yerinden ücret almadığını belirten öğrencilerin ortalaması ise 36,50'dir. Çizelgede görüldüğü gibi gruplar arasındaki fark olup olmadığının incelenmesi için yapılan t-testi sonuçları incelendiği zaman gruplar arasında anlamlı bir fark ($p > 0,05$) olduğu görülmemektedir. Bu sonuçlara göre elektrik ve elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarının işyeri boyutlarında iş yerinden ücret alan ve ücret almayan öğrencilerin görüşleri arasında fark saptanmamıştır.

Eğitim yönü boyutu için ise iş yerinden ücret aldığını belirten öğrencilerin ortalaması 34,94 iken iş yerinden ücret almadığını belirten öğrencilerin ortalaması 36,42'dir.

Çizelgede görüldüğü gibi gruplar arasındaki fark olup olmadığının incelenmesi için yapılan t-testi sonuçları incelendiği zaman gruplar arasında anlamlı bir fark ($p > 0,05$) olduğu görülmemektedir. Bu sonuçlara göre elektrik ve elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarının eğitim yönü boyutlarında ise iş yerinden ücret alan ve ücret almayan öğrencilerin görüşleri arasında fark saptanmamıştır.

8.3. Araştırma Evrenindeki Öğrencilerin Bağımsızlık Değişkenine göre Tek Yönlü Varyans Analizine (One-Way Anova) İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölüm öğrenci deneklerinin, mesleki eğitim yaptıkları iş yeri ile ilgili sorulara verdiği cevaplar ve staj yaptıkları iş yerindeki staj çalışmalarının eğitim yönüyle değerlendirilmesinin tek yönlü varyans analizine (One-Way Anova) ilişkin görüş farklılıklarını içermektedir.

Çizelge 8.3.1
Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarının Staj Yerlerini Bulma Değişkenine İlişkin Anova Testi Sonuçları

<i>ALT</i> <i>BOYUTLAR</i>	Okul							
	Yönetimi		Ailem		Kendim		Diğerleri	
	N =160		N =112		N =146		N =43	
	<i>x</i>	<i>ss</i>	<i>x</i>	<i>ss</i>	<i>x</i>	<i>ss</i>	<i>x</i>	<i>ss</i>
İş Yönü	39,45	7,01	42,00	8,00	39,80	8,70	40,20	8,96
Eğitim Yönü	33,73	8,80	36,03	9,17	35,32	9,32	35,76	8,64

Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
İş Yönü	1,1786	3	457	,149
Eğitim Yönü	,152	3	457	,928

Anova Çizelgesi

<i>ALT</i> <i>BOYUTLAR</i>	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
İş Yönü	Gruplar Arası	473,959	3	157,986	2,463	,062
	Grup İçi	29309,346	457	64,134		
	TOPLAM	29783,306	460			
Eğitim Yönü	Gruplar Arası	418,727	3	139,576	1,704	,165
	Grup İçi	37423,194	457	81,889		
	TOPLAM	37841,922	460			

Tukey Testi Çizelgesi

	(I) Staj yaptığımız iş yerini kim buldu?	(J) Staj yaptığımız iş yerini kim buldu?	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	p
İş Yönü	Okul	Ailem	-2,5500	,98664	,049

		Yönetimi				
		Kendim	-,3582	,91658	,980	
		Diğer	-,7593	1,37562	,946	
		<hr/>				
Ailem		Okul Yönetimi	2,5500	,98664	,049	
		Kendim	2,1918	1,00593	,131	
		Diğer	1,7907	1,43670	,598	
		<hr/>				
Kendim		Okul Yönetimi	,3582	,91658	,980	
		Ailem	-2,1918	1,00593	,131	
		Diğer	-,4011	1,38952	,992	
		<hr/>				
Diğer		Okul Yönetimi	,7593	1,37562	,946	
		Ailem	-1,7907	1,43670	,598	
		Kendim	,4011	1,38952	,992	
		<hr/>				
Eğitim Yönü	Okul Yönetimi	Ailem	-2,3045	1,11488	,166	
		Kendim	-1,5975	1,03571	,413	
		Diğer	-2,0362	1,55441	,557	
			<hr/>			
	Ailem		Okul Yönetimi	2,3045	1,11488	,166
			Kendim	,7069	1,13668	,925
			Diğer	,2683	1,62344	,998
			<hr/>			
	Kendim		Okul Yönetimi	1,5975	1,03571	,413
			Ailem	-,7069	1,13668	,925
			Diğer	-,4387	1,57012	,992
			<hr/>			
Diğer		Okul Yönetimi	2,0362	1,55441	,557	
		Ailem	-,2683	1,62344	,998	
		Kendim	,4387	1,57012	,992	

Çizelge 8.3.1’de Endüstri Meslek Lisesi elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarının staj yerlerini bulma değişkenine ilişkin sonuçlar verilmiştir. Öğrencilerin staj yaptığı iş yerini kim buldu konusundaki görüşlerinin karşılaştırılması amacıyla tek yönlü Anova analizi uygulanmıştır. Endüstri Meslek Lisesi elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin staj yerlerini bulma konusundaki görüşleri karşılaştırılmıştır. Ancak önce varyansların homojenlik değerlerini incelemek amacıyla Levene Testi uygulanmıştır. Levene Testi sonucunda tüm boyutlar için $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark saptanmamış ve varyansların homojen dağılım gösterdiği belirlenmiştir.

Çizelge 8.3.1’deki bulgulara göre elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin staj yaptığı iş yerini kim buldu konusundaki yaklaşımının “İş Yeri” boyutuna ilişkin görüşleri arasında

öğrencilerin staj yaptığı iş yerini bulma açısından anlamlı bir fark ($p=.062$) olmadığı görülmektedir. Bu sonuca göre Endüstri Meslek Lisesi elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin staj yerlerini kim buldu konusundaki yaklaşımı “İş Yeri” boyutuna ilişkin görüşleri öğrencilerin staj yaptığı iş yerini kimin bulduğuna göre anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

Tukey testi sonucuna göre farkın öğrencilerin staj yaptığı iş yerini bulma konusunda ailelerin okul yönetiminden daha fazla iş yeri bulduğu ortaya çıkmıştır.

Eğitim yönü boyutu için ise elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin staj yaptığı iş yerini kim buldu konusundaki yaklaşımının “Eğitim Yönü” boyutuna ilişkin görüşleri arasında öğrencilerin staj yaptığı iş yerini bulma açısından anlamlı bir fark ($p=.165$) olmadığı görülmektedir. Bu sonuca göre Endüstri Meslek Lisesi elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin staj yerlerini kim buldu konusundaki yaklaşımı “Eğitim Yönü” boyutuna ilişkin görüşleri öğrencilerin staj yaptığı iş yerini kimin bulduğuna göre anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

Çizelge 8.3.2
Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarının İş Yerinde Günde Kaç Saat Staj Eğitimi Yapıyorsunuz Değişkenine İlişkin Anova Testi Sonuçları

	Sekiz Saatten Az		Sekiz Saat		Sekiz Saatten Fazla	
	N =20		N =140		N =301	
	<i>x</i>	<i>ss</i>	<i>x</i>	<i>ss</i>	<i>x</i>	<i>ss</i>
ALT BOYUTLAR						
İş Yönü	38,95	10,05	40,29	7,93	40,32	7,97
Eğitim Yönü	34,75	9,72	36,33	8,89	34,37	9,06

Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
İş Yönü	1,494	2	458	,226
Eğitim Yönü	,266	2	458	,766

Anova Çizelgesi

<i>ALT BOYUTLAR</i>	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
İş Yönü	Gruplar Arası	35,622	2	17,811	,274	,760
	Grup İçi	29747,684	458	64,951		
	TOPLAM	29783,306	460			
Eğitim Yönü	Gruplar Arası	368,372	2	184,186	2,251	,106
	Grup İçi	37473,550	458	81,820		
	TOPLAM	37841,922	460			

Tukey Testi Çizelgesi

	(I) Kaç saat staj eğitimi yapılıyor?	(J) Kaç saat staj eğitimi yapılıyor?	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	P
İş Yönü	Sekiz Saatten Az	Sekiz Saat	-1,3429	1,92653	,765
		Sekiz Saatten Fazla	-1,3723	1,86101	,741
	Sekiz Saat	Sekiz Saatten Az	1,3429	1,92653	,765
		Sekiz Saatten Fazla	-,0294	,82445	,999
	Sekiz Saatten Fazla	Sekiz Saatten Az	1,3723	1,86101	,741
		Sekiz Saat	,0294	,82445	,999
Eğitim Yönü	Sekiz Saatten Az	Sekiz Saat	-1,5857	2,16227	,744
		Sekiz Saatten Fazla	,3746	2,08874	,982
	Sekiz Saat	Sekiz Saatten Az	1,5857	2,16227	,744
		Sekiz Saatten Fazla	1,9603	,92534	,087
	Sekiz Saatten Fazla	Sekiz Saatten Az	-,3746	2,08874	,982
		Sekiz Saat	-1,9603	,92534	,087

Çizelge 8.3.2’de Endüstri Meslek Lisesi elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarının staj yerinde günde kaç saat staj eğitimi yapıyorsunuz değişkenine ilişkin sonuçlar verilmiştir. Öğrencilerin staj yerinde

günde kaç saat staj eğitimi yapıyorsunuz konusundaki görüşlerinin karşılaştırılması amacıyla tek yönlü Anova analizi uygulanmıştır. Endüstri Meslek Lisesi elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin kaç saat staj eğitimi yapıyorsunuz konusundaki görüşleri karşılaştırılmıştır. Ancak önce varyansların homojenlik değerlerini incelemek amacıyla Levene Testi uygulanmıştır. Levene Testi sonucunda tüm boyutlar için $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark saptanmamış ve varyansların homojen dağılım gösterdiği belirlenmiştir.

Çizelge 8.3.2'deki bulgulara göre elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin staj yerinde günde kaç saat staj eğitimi yapıyorsunuz konusundaki yaklaşımının "İş Yeri" boyutuna ilişkin görüşleri arasında öğrencilerin staj yaptığı iş yerinde günde kaç saat staj eğitimi yapıyorsunuz açısından anlamlı bir fark ($p = .760$) olmadığı görülmektedir. Bu sonuca göre Endüstri Meslek Lisesi elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin staj yerinde günde kaç saat staj eğitimi yapıyorsunuz konusundaki yaklaşımı "İş Yeri" boyutuna ilişkin görüşleri öğrencilerin günde kaç saat staj eğitimi yapıyorsunuz sorusuna göre anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

Eğitim yönü boyutu için ise elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin staj yaptığı iş yerinde günde kaç saat staj eğitimi yapıyorsunuz konusundaki yaklaşımının "Eğitim Yönü" boyutuna ilişkin görüşleri arasında öğrencilerin staj yaptığı iş yerinde günde kaç saat staj eğitimi yapıyorsunuz açısından anlamlı bir fark ($p = .106$) olmadığı görülmektedir. Bu sonuca göre Endüstri Meslek Lisesi elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin iş yerinde günde kaç saat staj eğitimi yapıyorsunuz yaklaşımı "Eğitim Yönü" boyutuna ilişkin görüşleri öğrencilerin staj yaptığı iş yerinde kaç saat staj eğitimi yapıyorsunuz sorusuna göre anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

Çizelge 8.3.3
Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarının Staj Yaptığımız İş Yerinde Kaç Kişi Çalışıyor Değişkenine İlişkin Anova Testi Sonuçları

<i>ALT</i>	1-10		11-30		31-100		101 ve Üzeri	
	N =126		N =86		N =53		N =196	
<i>BOYUTLAR</i>	<i>x</i>	<i>ss</i>	<i>x</i>	<i>ss</i>	<i>x</i>	<i>ss</i>	<i>x</i>	<i>ss</i>
İş Yönü	39,01	8,66	40,00	7,41	40,05	8,83	41,21	7,60
Eğitim Yönü	36,13	8,49	35,69	8,95	33,45	9,80	34,35	9,22

Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

<i>Alt Boyutlar</i>	<i>Levene Statistic</i>	<i>df1</i>	<i>df2</i>	<i>Sig.</i>
İş Yönü	1,020	3	457	,383
Eğitim Yönü	1,167	3	457	,322

Anova Çizelgesi

<i>ALT</i>	<i>Varyansın Kaynağı</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>Sd</i>	<i>Kareler Ortalaması</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
İş Yönü	Gruplar Arası	381,507	3	127,169	1,977	,117
	Grup İçi	29401,798	457	64,337		
	TOPLAM	29783,306	460			
Eğitim Yönü	Gruplar Arası	413,235	3	137,745	1,682	,170
	Grup İçi	37428,687	457	81,901		
	TOPLAM	37841,922	460			

Tukey Testi Çizelgesi

<i>Boyutlar</i>	<i>(I) Staj yaptığımız iş yerinde kaç kişi çalışıyor?</i>	<i>(J) Staj yaptığımız iş yerinde kaç kişi çalışıyor?</i>	<i>Ortalama Farkı (I-J)</i>	<i>Standart Hata</i>	<i>P</i>
İş Yönü	1-10	11-30	-,9841	1,12192	,817
		31-100	-1,0407	1,31320	,858
		101 ve Üzeri	-2,1984	,91589	,078
11-30	1-10	31-100	,9841	1,12192	,817
		101 ve Üzeri	-,0566	1,40071	1,000
		31-100	-1,2143	1,03747	,646
31-100	1-10	11-30	1,0407	1,31320	,858
		11-30	,0566	1,40071	1,000

		101 ve Üzeri	-1,1577	1,24183	,788
	101 ve Üzeri	1-10	2,1984	,91589	,078
		11-30	1,2143	1,03747	,646
		31-100	1,1577	1,24183	,788
Eğitim Yönü	1-10	11-30	,4372	1,26584	,986
		31-100	2,6821	1,48166	,270
		101 ve Üzeri	1,7829	1,03338	,312
	11-30	1-10	-,4372	1,26584	,986
		31-100	2,2448	1,58039	,487
		101 ve Üzeri	1,3456	1,17055	,659
	31-100	1-10	-2,6821	1,48166	,270
		11-30	-2,2448	1,58039	,487
		101 ve Üzeri	-,8992	1,40113	,918
	101 ve Üzeri	1-10	-1,7829	1,03338	,312
		11-30	-1,3456	1,17055	,659
		31-100	,8992	1,40113	,918

Çizelge 8.3.3’de Endüstri Meslek Lisesi elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarının staj yaptığınız iş yerinde kaç kişi çalışıyor değişkenine ilişkin sonuçlar verilmiştir. Öğrencilerin staj yaptığı iş yerinde kaç kişi çalışıyor konusundaki görüşlerinin karşılaştırılması amacıyla tek yönlü Anova analizi uygulanmıştır. Endüstri Meslek Lisesi elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin staj yerlerinde kaç kişi çalışıyor konusundaki görüşleri karşılaştırılmıştır. Ancak önce varyansların homojenlik değerlerini incelemek amacıyla Levene Testi uygulanmıştır. Levene Testi sonucunda tüm boyutlar için $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark saptanmamış ve varyansların homojen dağılım gösterdiği belirlenmiştir.

Çizelge 8.3.3’deki bulgulara göre elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin staj yaptığı iş yerinde kaç kişi çalışıyor konusundaki yaklaşımının “İş Yeri” boyutuna ilişkin görüşleri arasında öğrencilerin staj yaptığı iş yerinde kaç kişi çalışıyor açısından anlamlı bir fark ($p=.117$) olmadığı görülmektedir. Bu sonuca göre Endüstri Meslek Lisesi elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin staj yerlerinde kaç kişi çalışıyor konusundaki yaklaşımı “İş Yeri” boyutuna ilişkin görüşleri öğrencilerin staj yaptığı iş yerinde kaç kişi çalışıyor

göre anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

Eğitim yönü boyutu için ise elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin staj yaptığı iş yerinde kaç kişi çalışıyor konusundaki yaklaşımının “Eğitim Yönü” boyutuna ilişkin görüşleri arasında öğrencilerin staj yaptığı iş yerinde kaç kişi çalışıyor açısından anlamlı bir fark ($p=.170$) olmadığı görülmektedir. Bu sonuca göre Endüstri Meslek Lisesi elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin staj yaptığı iş yerinde kaç kişi çalışıyor konusundaki yaklaşımı “Eğitim Yönü” boyutuna ilişkin görüşleri öğrencilerin staj yaptığı iş yerinde kaç kişi çalışıra göre anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

Çizelge 8.3.4
Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarının İş Yerinde Staj Eğitimini Size Kim Yaptırıyor Değişkenine İlişkin Anova Testi Sonuçları

<i>ALT</i>	Usta							
	Mühendis		Tekniker		Öğretici		Diğer	
<i>BOYUTLAR</i>	N =76		N =114		N =229		N =42	
	<i>x</i>	<i>ss</i>	<i>x</i>	<i>ss</i>	<i>x</i>	<i>ss</i>	<i>x</i>	<i>ss</i>
İş Yönü	41,94	8,85	40,59	8,55	29,88	7,55	38,28	7,29
Eğitim Yönü	36,71	9,12	36,46	8,37	34,72	8,76	29,26	10,24

Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
İş Yönü	1,402	3	457	,241
Eğitim Yönü	,628	3	457	,597

Anova Çizelgesi

<i>ALT</i>	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
İş Yönü	Gruplar Arası	425,690	3	141,897	2,209	,086
	Grup İçi	29357,616	457	64,240		
	TOPLAM	29783,306	460			
Eğitim Yönü	Gruplar Arası	1866,598	3	622,199	7,904	,000
	Grup İçi	35975,324	457	78,721		
	TOPLAM	37841,922	460			

Tukey Testi Çizelgesi

Boyutlar	(I) Staj eğitimini size kim yaptırıyor?	(J) Staj eğitimini size kim yaptırıyor?	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	P
İş Yönü	Mühendis	Tekniker	1,3509	1,18692	,666
		Usta Öğretici	2,0653	1,06103	,210
		Diğer	3,6617	1,54103	,083
	Tekniker	Mühendis	-1,3509	1,18692	,666
		Usta Öğretici	,7144	,91871	,865
		Diğer	2,3108	1,44673	,381
	Usta Öğretici	Mühendis	-2,0653	1,06103	,210
		Tekniker	-,7144	,91871	,865
		Diğer	1,5964	1,34538	,636
	Diğer	Mühendis	-3,6617	1,54103	,083
		Tekniker	-2,3108	1,44673	,381
		Usta Öğretici	-1,5964	1,34538	,636
Eğitim Yönü	Mühendis	Tekniker	,2456	1,31390	,998
		Usta Öğretici	1,9813	1,17454	,332
		Diğer	7,4486	1,70590	,000
	Tekniker	Mühendis	-,2456	1,31390	,998
		Usta Öğretici	1,7357	1,01700	,321
		Diğer	7,2030	1,60151	,000
	Usta Öğretici	Mühendis	-1,9813	1,17454	,332
		Tekniker	-1,7357	1,01700	,321
		Diğer	5,4674	1,48931	,002
	Diğer	Mühendis	-7,4486	1,70590	,000
		Tekniker	-7,2030	1,60151	,000
		Usta Öğretici	-5,4674	1,48931	,002

Çizelge 8.3.4’de Endüstri Meslek Lisesi elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarının iş yerinde staj eğitimini size kim yaptırıyor değişkenine ilişkin sonuçlar verilmiştir. Öğrencilerin staj yaptığı iş yerinde staj eğitimini size kim yaptırıyor konusundaki görüşlerinin karşılaştırılması amacıyla tek yönlü Anova analizi uygulanmıştır. Endüstri Meslek Lisesi elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin iş yerinde staj eğitimini size kim yaptırıyor konusundaki görüşleri

karşılaştırılmıştır. Ancak önce varyansların homojenlik değerlerini incelemek amacıyla Levene Testi uygulanmıştır. Levene Testi sonucunda tüm boyutlar için $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark saptanmamış ve varyansların homojen dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Çizelge 8.3.4'deki bulgulara göre elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin iş yerinde staj eğitimini size kim yaptırıyor konusundaki yaklaşımının "İş Yeri" boyutuna ilişkin görüşleri arasında öğrencilerin staj yaptığı iş yerinde staj eğitimini size kim yaptırıyor açısından anlamlı bir fark ($p = .086$) olmadığı görülmektedir. Bu sonuca göre Endüstri Meslek Lisesi elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin iş yerinde staj eğitimini size kim yaptırıyor konusundaki yaklaşımı "İş Yeri" boyutuna ilişkin görüşleri öğrencilerin staj yaptığı iş yerini kimin bulduğuna göre anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

Eğitim yönü boyutu için ise elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin staj yaptığı iş yerinde staj eğitimini size kim yaptırıyor konusundaki yaklaşımının "Eğitim Yönü" boyutuna ilişkin görüşleri arasında öğrencilerin staj yaptığı iş yerinde staj eğitimini size kim yaptırıyor açısından anlamlı bir fark ($p = .000$) olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre Endüstri Meslek Lisesi elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin staj yerlerini kim buldu konusundaki yaklaşımı "Eğitim Yönü" boyutuna ilişkin görüşleri öğrencilerin staj yaptığı iş yerinde staj eğitimini size kim yaptırırına göre anlamlı bir şekilde değişmektedir.

Tukey testi sonucuna göre farkın öğrencilerin staj yaptığı iş yerinde staj eğitimini size kim yaptırıyor konusunda mühendis, tekniker ve usta öğreticinin diğerlerine göre daha fazla staj eğitimi yaptırdığı ortaya çıkmıştır.

Çizelge 8.3.5
Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede
Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yerinin Çeşitli
Ünitelerinde Belirli Aralıklarla Çalışıyor Mu Değişkenine İlişkin
Anova Testi Sonuçları

<i>ALT BOYUTLAR</i>	Bütün Ünitelerde Sırasıyla Çalışıyoruz		Tek Bir Üniteye Çalışıyoruz		Bazı Ünitelerde Çalışıyoruz	
	N =136		N =188		N =137	
	<i>x</i>	<i>ss</i>	<i>x</i>	<i>ss</i>	<i>x</i>	<i>ss</i>
İş Yönü	40,62	8,86	40,24	8,15	39,89	7,01
Eğitim Yönü	35,64	9,61	36,03	8,60	32,89	8,85

Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
İş Yönü	2,269	2	458	,095
Eğitim Yönü	1,368	2	458	,256

Anova Çizelgesi

<i>ALT BOYUTLAR</i>	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
İş Yönü	Gruplar Arası	36,117	2	18,058	,278	,757
	Grup İçi	29747,189	458	64,240		
	TOPLAM	29783,306	460			
Eğitim Yönü	Gruplar Arası	868,766	2	434,383	5,381	,005
	Grup İçi	36973,156	458	80,727		
	TOPLAM	37841,922	460			

Tukey Testi Çizelgesi

Boyutlar	(I) is yerinin çeşitli ünitelerinde çalışıyor musunuz?	(J) is yerinin çeşitli ünitelerinde çalışıyor musunuz?	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	P
İş Yönü	Bütün ünitelerde sırasıyla çalışıyoruz	Tek bir üniteye çalışıyoruz	,3803	,90722	,908
		Bazı ünitelerde çalışıyoruz	,7272	,97553	,737
	Tek bir	Bütün	-,3803	,90722	,908

	ünitede çalışıyoruz	ünitelerde sırasıyla çalışıyoruz Bazı ünitelerde çalışıyoruz	,3469	,90530	,922
	Bazı ünitelerde çalışıyoruz	Bütün ünitelerde sırasıyla çalışıyoruz	-,7272	,97553	,737
		Tek bir ünitede çalışıyoruz	-,3469	,90530	,922
Eğitim Yönü	Bütün ünitelerde sırasıyla çalışıyoruz	Tek bir ünitede çalışıyoruz	-,3902	1,01143	,921
		Bazı ünitelerde çalışıyoruz	2,7565	1,08758	,031
	Tek bir ünitede çalışıyoruz	Bütün ünitelerde sırasıyla çalışıyoruz Bazı ünitelerde çalışıyoruz	,3902	1,01143	,921
	Bazı ünitelerde çalışıyoruz	Bütün ünitelerde sırasıyla çalışıyoruz Tek bir ünitede çalışıyoruz	-2,7565	1,08758	,031
			-3,1467	1,00928	,005

Çizelge 8.3.5’de Endüstri Meslek Lisesi elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarının iş yerinin çeşitli ünitelerinde belirli aralıklarla çalışıyor musunuz değişkenine ilişkin sonuçlar verilmiştir. Öğrencilerin staj yaptığı iş yerinde staj eğitimini yaparken iş yerinin çeşitli ünitelerinde belirli aralıklarla çalışıp çalışmadığı konusundaki görüşlerinin karşılaştırılması amacıyla tek yönlü Anova analizi uygulanmıştır. Endüstri Meslek Lisesi elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin iş yerinde staj eğitimini yaparken iş yerinin çeşitli ünitelerinde belirli aralıklarla çalışıp çalışmadığı konusundaki görüşleri karşılaştırılmıştır. Ancak önce varyansların homojenlik değerlerini incelemek amacıyla Levene Testi uygulanmıştır. Levene Testi sonucunda tüm boyutlar için $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark saptanmamış ve varyansların homojen dağılım gösterdiği belirlenmiştir.

Çizelge 8.3.5’deki bulgulara göre elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin iş yerinin

çeşitli ünitelerinde belirli aralıklarla çalışıp çalışmadığı konusundaki yaklaşımının “İş Yeri” boyutuna ilişkin görüşleri arasında öğrencilerin staj yaptığı iş yerinin çeşitli ünitelerinde belirli aralıklarla çalışıp çalışmadığı açısından anlamlı bir fark ($p=.757$) olmadığı görülmektedir. Bu sonuca göre Endüstri Meslek Lisesi elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin iş yerinin çeşitli ünitelerinde belirli aralıklarla çalışıp çalışmadığı konusundaki yaklaşımı “İş Yeri” boyutuna ilişkin görüşleri öğrencilerin iş yerinin çeşitli ünitelerinde belirli aralıklarla çalışıp çalışmadığına göre anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

Eğitim yönü boyutu için ise elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin iş yerinin çeşitli ünitelerinde belirli aralıklarla çalışıp çalışmadığı konusundaki yaklaşımının “Eğitim Yönü” boyutuna ilişkin görüşleri arasında öğrencilerin staj yaptığı iş yerinin çeşitli ünitelerinde belirli aralıklarla çalışıp çalışmadığı açısından anlamlı bir fark ($p=.005$) olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre Endüstri Meslek Lisesi elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin iş yerinin çeşitli ünitelerinde belirli aralıklarla çalışıp çalışmadığı konusundaki yaklaşımı “Eğitim Yönü” boyutuna ilişkin görüşleri öğrencilerin iş yerinin çeşitli ünitelerinde belirli aralıklarla çalışıp çalışmadığına göre anlamlı bir şekilde değişmektedir.

Tukey testi sonucuna göre farkın öğrencilerin staj yaptığı iş yerinin çeşitli ünitelerinde belirli aralıklarla çalışıp çalışmadığı konusunda bütün ünitelerde sırasıyla çalışıyoruz ve tek bir ünite de çalışıyoruz seçenekleri bazı ünitelerde çalışıyoruz seçeneğine göre daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır.

8.4. Staj Yapılan İş Yerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde öğrenci deneklerinin, staj yaptıkları iş yeri ile ilgili sorulara verdiği cevapların frekans, ortalama ve standart sapma değerlerini içermektedir.

Çizelge 8.4.1
Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yeri İle İlgili Sorulara Verdiği Cevapların Cinsiyet Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri

Bağımlı Sorular	Cinsiyet	N	X	Ss
Staj yaptığım iş yerinde devam/devamsızlık durumum düzenli olarak takip edilir.	Kız	33	4,09	805
	Erkek	428	3,86	1,382
İş yerinde bölümümle ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum.	Kız	33	3,21	1,364
	Erkek	428	3,45	1,358
İş yerinde yaptığım staj çalışmasının takip ve denetimini yeterli buluyorum.	Kız	33	3,70	1,075
	Erkek	428	3,32	1,337
İş yerinde iş kazalarına karşı alınan önlemler yeterli seviyededir.	Kız	33	3,76	1,062
	Erkek	428	3,56	1,373
Staj yaptığım iş yerinde öğretim takvimine uyuluyor.	Kız	33	3,09	1,378
	Erkek	428	3,23	1,371
İş yeri koşullarına ve çalışma düzenine uymakta sorun yaşıyorum.	Kız	33	1,94	1,029
	Erkek	428	2,41	1,344
İş yerinden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum.	Kız	33	4,06	864
	Erkek	428	3,55	1,358
İş yerinde çalışanlar ile sorun yaşıyorum.	Kız	33	2,09	1,208
	Erkek	428	2,40	1,486
Staj yaptığım iş yerinden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum.	Kız	33	4,06	1,273
	Erkek	428	3,78	1,504
Staj yaptığım süre içerisinde iş yerinden aldığım ücret verimimi artırıyor.	Kız	33	3,58	1,119
	Erkek	428	3,39	1,501
Staj dönemi bittiğinde staj yaptığım iş yerinden olumlu duygularla	Kız	33	4,15	1,034
	Erkek	428	3,79	1,374
Mezun olduktan sonra staj yaptığım iş yerinde çalışmak isterim.	Kız	33	3,24	1,437
	Erkek	428	3,45	1,447

Çizelge 8.4.1’de endüstri meslek lisesi Elektrik-Elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarını yaparken iş yeri ile ilgili sorulara verdiği cevapların cinsiyet değişkenine göre ortalama ve standart sapma değerleri görülmektedir. Bu sonuçlara göre;

Staj yaptığım iş yerinde devam/devamsızlık durumum düzenli olarak takip edilir

konusunda, her iki cinste aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman kız öğrencilerin, erkek öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinde bölümümle ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum konusunda, cinsiyete bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.

İş yerinde yaptığım staj çalışmasının takip ve denetimini yeterli buluyorum konusunda, her iki cinse bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.

İş yerinde iş kazalarına karşı alınan önlemler yeterli seviyededir konusunda, her iki cinste aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman kız öğrencilerin, erkek öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde öğretim takvimine uyuluyor konusunda, her iki cinste aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman erkek öğrencilerin, kız öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yeri koşullarına ve çalışma düzenine uymakta sorun yaşıyorum konusunda, cinsiyete bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman erkek öğrencilerin, kız öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum konusunda, her iki cinse bağlı görüşler arasında fark bulunmamaktadır. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman kız öğrencilerin, erkek öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinde çalışanlar ile sorun yaşıyorum konusunda, cinsiyete bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman erkek öğrencilerin, kız öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum konusunda, her iki cinste aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman kız öğrencilerin, erkek öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım süre içerisinde iş yerinden aldığım ücret verimimi artırıyor konusunda, cinsiyetlere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Staj dönemi bittiğinde staj yaptığım iş yerinden olumlu duygularla ayrılacağım konusunda, her iki cinste aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman kız öğrencilerin, erkek öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Mezun olduktan sonra staj yaptığım iş yerinde çalışmak isterim konusunda, cinsiyetlere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Çizelge 8.4.2
Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yeri İle İlgili Sorulara Verdiği Cevapların Eğitim Gördüğü Bölüm Değişkenine Göre frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri

Bağımlı Sorular	Bölümü	N	X	Ss
Staj yaptığım iş yerinde devam/devamsızlık durumum düzenli olarak takip edilir.	Elektrik	222	3,89	1,348
	Elektronik	239	3,86	1,354
İş yerinde bölümümle ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum.	Elektrik	222	3,56	1,302
	Elektronik	239	3,32	1,402
İş yerinde yaptığım staj çalışmasının takip ve denetimini yeterli buluyorum.	Elektrik	222	3,45	1,340
	Elektronik	239	3,26	1,302
İş yerinde iş kazalarına karşı alınan önlemler yeterli seviyededir.	Elektrik	222	3,58	1,405
	Elektronik	239	3,57	1,307
Staj yaptığım iş yerinde öğretim takvimine uyuluyor.	Elektrik	222	3,32	1,328
	Elektronik	239	3,14	1,406
İş yeri koşullarına ve çalışma düzenine uymakta sorun yaşıyorum.	Elektrik	222	2,48	1,321
	Elektronik	239	2,28	1,333
İş yerinden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum.	Elektrik	222	3,58	1,312
	Elektronik	239	3,59	1,359
İş yerinde çalışanlar ile sorun yaşıyorum.	Elektrik	222	2,50	1,539
	Elektronik	239	2,26	1,394
Staj yaptığım iş yerinden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum.	Elektrik	222	3,83	1,396
	Elektronik	239	3,76	1,574
Staj yaptığım süre içerisinde iş yerinden aldığım ücret verimimi	Elektrik	222	3,52	1,426
	Elektronik	239	3,31	1,518
Staj dönemi bittiğinde staj yaptığım iş yerinden olumlu duygularla	Elektrik	222	3,78	1,381
	Elektronik	239	3,84	1,333
Mezun olduktan sonra staj yaptığım iş yerinde çalışmak isterim.	Elektrik	222	3,48	1,410
	Elektronik	239	3,39	1,480

Çizelge 8.4.2’de endüstri meslek lisesi Elektrik-Elektronik bölümü öğrencilerinin

işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarını yaparken iş yeri ile ilgili sorulara verdiği cevapların eğitim gördüğü bölüm değişkenine göre ortalama ve standart sapma değerleri görülmektedir. Bu sonuçlara göre;

Staj yaptığım iş yerinde devam/devamsızlık durumum düzenli olarak takip edilir konusunda, her iki bölümdeki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman elektrik bölümü öğrencilerinin, elektronik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinde bölümümle ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman elektrik bölümü öğrencilerinin, elektronik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinde yaptığım staj çalışmasının takip ve denetimini yeterli buluyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.

İş yerinde iş kazalarına karşı alınan önlemler yeterli seviyededir konusunda, her iki bölümdeki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman elektrik bölümü öğrencilerinin, elektronik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde öğretim takvimine uyuluyor konusunda, her iki bölümdeki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman elektrik bölümü öğrencilerinin, elektronik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yeri koşullarına ve çalışma düzenine uymakta sorun yaşıyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman elektrik bölümü öğrencilerinin, elektronik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında fark bulunmamaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman elektronik bölümü öğrencilerinin, elektrik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinde çalışanlar ile sorun yaşıyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman elektrik bölümü öğrencilerinin, elektronik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha

fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman elektrik bölümü öğrencilerinin, elektronik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım süre içerisinde iş yerinden aldığım ücret verimimi artırıyor konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Staj dönemi bittiğinde staj yaptığım iş yerinden olumlu duygularla ayrılacağım konusunda, her iki bölümdeki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman elektronik bölümü öğrencilerinin, elektrik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Mezun olduktan sonra staj yaptığım iş yerinde çalışmak isterim konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Çizelge 8.4.3

Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yeri İle İlgili Sorulara Verdiği Cevapların İş Yerinde Eğitim Bölümü (Departman) Bulunup Bulunmadığı Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri

Bağımlı Sorular	Eğitim Bölümü Var mı?	N	X	Ss
Staj yaptığım iş yerinde devam/devamsızlık durumum düzenli olarak takip edilir.	Evet	250	3.98	1.334
	Hayır	211	3,75	1,361
İş yerinde bölümümle ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum.	Evet	250	3.56	1.388
	Hayır	211	3.29	1.312
İş yerinde yaptığım staj çalışmasının takip ve denetimini yeterli buluyorum.	Evet	250	3.49	1.299
	Hayır	211	3.18	1.334
İş yerinde iş kazalarına karşı alınan önlemler yeterli seviyededir.	Evet	250	3.74	1.320
	Hayır	211	3.38	1.369
Staj yaptığım iş yerinde öğretim takvimine uyuluyor.	Evet	250	3.34	1.394
	Hayır	211	3.09	1.333
İş yeri koşullarına ve çalışma düzenine uymakta sorun yaşıyorum.	Evet	250	2.30	1.346
	Hayır	211	2.47	1.307
İş yerinden aldığım değerlendirme notlarını	Evet	250	3.58	1.370

	Hayır	211	3.60	1.296
İş yerinde çalışanlar ile sorun yaşıyorum.	Evet	250	2.28	1.443
	Hayır	211	2.50	1.494
Staj yaptığım iş yerinden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum.	Evet	250	3.84	1.518
	Hayır	211	3.74	1.458
Staj yaptığım süre içerisinde iş yerinden aldığım ücret verimimi artırıyor.	Evet	250	3.41	1.527
	Hayır	211	3.41	1.419
Staj dönemi bittiğinde staj yaptığım iş yerinden olumlu duygularla ayrılacağım.	Evet	250	3.88	1.335
	Hayır	211	3.73	1.377
Mezun olduktan sonra staj yaptığım iş yerinde çalışmak isterim.	Evet	250	3.47	1.448
	Hayır	211	3.39	1.445

Çizelge 8.4.3’de endüstri meslek lisesi Elektrik-Elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarını yaparken iş yeri ile ilgili sorulara verdiği cevapların iş yerinde eğitim bölümü (departman) bulunup bulunmadığı değişkenine göre ortalama ve standart sapma değerleri görülmektedir. Bu sonuçlara göre;

Staj yaptığım iş yerinde devam/devamsızlık durumum düzenli olarak takip edilir konusunda, bütün öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinde bölümümle ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler farklı görüşü paylaşmaktadır.

İş yerinde yaptığım staj çalışmasının takip ve denetimini yeterli buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı farklılık görülmektedir.

İş yerinde iş kazalarına karşı alınan önlemler yeterli seviyededir konusunda, her iki gruptaki öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı farklılık görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde öğretim takvimine uyuluyor konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yeri koşullarına ve çalışma düzenine uymakta sorun yaşıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman hayır cevabını öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında fark bulunmamaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman hayır cevabını öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinde çalışanlar ile sorun yaşıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman hayır cevabını öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım süre içerisinde iş yerinden aldığım ücret verimimi artırıyor konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Staj dönemi bittiğinde staj yaptığım iş yerinden olumlu duygularla ayrılacağım konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Mezun olduktan sonra staj yaptığım iş yerinde çalışmak isterim konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Çizelge 8.4.4

Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yeri İle İlgili Sorulara Verdiği Cevapların İş Yerini Denetlemeye Gelen Koordinatör Öğretmenin Düzenli Gelip Gelmediği Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri

Bağımlı Sorular	Koordinatör Öğretmen Denetlemeye Düzenli Gelir mi?			
	N	X	Ss	
Staj yaptığım iş yerinde devam/devamsızlık durumum düzenli	Evet	317	3.84	1.367
	Hayır	144	3.95	1.313
İş yerinde bölümümle ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum.	Evet	317	3.56	1.293
	Hayır	144	3.17	1.463
İş yerinde yaptığım staj çalışmasının	Evet	317	3.51	1.304

	Hayır	144	2.99	1.298
İş yerinde iş kazalarına karşı alınan önlemler yeterli seviyededir.	Evet	317	3.62	1.330
	Hayır	144	3.48	1.404
Staj yaptığım iş yerinde öğretim takvimine uyuluyor.	Evet	317	3.36	1.294
	Hayır	144	2.93	1.490
İş yeri koşullarına ve çalışma düzenine uymakta sorun yaşıyorum.	Evet	317	2.37	1.350
	Hayır	144	2.40	1.286
İş yerinden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum.	Evet	317	3.65	1.310
	Hayır	144	3.44	1.383
İş yerinde çalışanlar ile sorun yaşıyorum.	Evet	317	2.41	1.483
	Hayır	144	2.31	1.440
Staj yaptığım iş yerinden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum.	Evet	317	3.82	1.442
	Hayır	144	3.74	1.594
Staj yaptığım süre içerisinde iş yerinden aldığım ücret verimimi artırıyor.	Evet	317	3,36	1,468
	Hayır	144	3.51	1.496
Staj dönemi bittiğinde staj yaptığım iş yerinden olumlu duygularla	Evet	317	3.80	1.376
	Hayır	144	3.83	1.313
Mezun olduktan sonra staj yaptığım iş yerinde çalışmak isterim.	Evet	317	3.47	1.437
	Hayır	144	3.37	1.466

Çizelge 8.4.4'de endüstri meslek lisesi Elektrik-Elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarını yaparken iş yerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin düzenli gelip gelmediği değişkenine göre ortalama ve standart sapma değerleri görülmektedir. Bu sonuçlara göre;

Staj yaptığım iş yerinde devam/devamsızlık durumum düzenli olarak takip edilir konusunda, bütün öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman hayır cevabını veren öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinde bölümümle ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler farklı görüşü paylaşmaktadır.

İş yerinde yaptığım staj çalışmasının takip ve denetimini yeterli buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı farklılık görülmektedir.

İş yerinde iş kazalarına karşı alınan önlemler yeterli seviyededir konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman

evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde öğretim takvimine uyuluyor konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yeri koşullarına ve çalışma düzenine uymakta sorun yaşıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında fark bulunmamaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinde çalışanlar ile sorun yaşıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım süre içerisinde iş yerinden aldığım ücret verimimi artırıyor konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Staj dönemi bittiğinde staj yaptığım iş yerinden olumlu duygularla ayrılacağım konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman hayır cevabını öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Mezun olduktan sonra staj yaptığım iş yerinde çalışmak isterim konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Çizelge 8.4.5

Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yerini Denetlemeye Gelen Koordinatör Öğretmeni Bölüm Öğretmeni Olup Olmadığı Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri

Bağımlı Sorular	Öğretmen	N	X	Ss
	Bölüm Öğretmeni mi?			
Staj yaptığım iş yerinde devam/devamsızlık durumum düzenli olarak takip edilir.	Evet	363	3.95	1.313
	Havır	98	3.61	1.455
İş yerinde bölümümle ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum.	Evet	363	3.47	1.359
	Havır	98	3.32	1.359
İş yerinde yaptığım staj çalışmasının takip ve denetimini yeterli buluyorum.	Evet	363	3.43	1.314
	Havır	98	3.05	1.319
İş yerinde iş kazalarına karşı alınan önlemler yeterli seviyededir.	Evet	363	3.61	1.319
	Havır	98	3.43	1.471
Staj yaptığım iş yerinde öğretim takvimine uyuluyor.	Evet	363	3.34	1.347
	Havır	98	2.81	1.382
İş yeri koşullarına ve çalışma düzenine uymakta sorun yaşıyorum.	Evet	363	2.36	1.323
	Havır	98	2.47	1.356
İş yerinden aldığım değerlendirme notlarımı objektif buluyorum.	Evet	363	3.66	1.296
	Havır	98	3.32	1.447
İş yerinde çalışanlar ile sorun yaşıyorum.	Evet	363	2.37	1.455
	Havır	98	2.43	1.526
Staj yaptığım iş yerinden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum.	Evet	363	3.83	1.481
	Havır	98	3.68	1.524
Staj yaptığım süre içerisinde iş yerinden aldığım ücret verimimi artırıyor.	Evet	363	3.37	1.467
	Havır	98	3.54	1.514
Staj dönemi bittiğinde staj yaptığım iş yerinden olumlu duygularla ayrılacağım.	Evet	363	3.85	1.344
	Havır	98	3.66	1.392
Mezun olduktan sonra staj yaptığım iş yerinde çalışmak isterim.	Evet	363	3.48	1.421
	Havır	98	3.29	1.533

Çizelge 8.4.5’de endüstri meslek lisesi Elektrik-Elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarını yaparken iş yerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmeni bölüm öğretmeni olup olmadığı değişkenine göre ortalama ve

standart sapma değerleri görülmektedir. Bu sonuçlara göre;

Staj yaptığım iş yerinde devam/devamsızlık durumum düzenli olarak takip edilir konusunda, bütün öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinde bölümümle ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler farklı görüşü paylaşmaktadır.

İş yerinde yaptığım staj çalışmasının takip ve denetimini yeterli buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı farklılık görülmektedir.

İş yerinde iş kazalarına karşı alınan önlemler yeterli seviyededir konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde ğretim takvimine uyuluyor konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelendiğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yeri koşullarına ve çalışma düzenine uymakta sorun yaşıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman hayır cevabını öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.

İş yerinde çalışanlar ile sorun yaşıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman hayır cevabını veren öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman evet cevabını öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım süre içerisinde iş yerinden aldığım ücret verimimi artırıyor konusunda, her

iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Staj dönemi bittiğinde staj yaptığım iş yerinden olumlu duygularla ayrılacağım konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Mezun olduktan sonra staj yaptığım iş yerinde çalışmak isterim konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Çizelge 8.4.6
Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yerinden Ücret Alıp Almadığı Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri

Bağımlı Sorular	Ücret Alıp Almadığı			
	N	V	Se	Ss
Staj yaptığım iş yerinde devam/devamsızlık durumum düzenli olarak takip edilir.	Evet	447	3.88	1.349
	Hayır	14	3.64	1.393
İş yerinde bölümümle ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum.	Evet	447	3.44	1.359
	Hayır	14	3.14	1.351
İş yerinde yaptığım staj çalışmasının takip ve denetimini yeterli buluyorum.	Evet	447	3.35	1.322
	Hayır	14	3.36	1.393
İş yerinde iş kazalarına karşı alınan önlemler yeterli seviyededir.	Evet	447	3.58	1.353
	Hayır	14	3.36	1.393
Staj yaptığım iş yerinde öğretim takvimine uyuluyor.	Evet	447	3.23	1.369
	Hayır	14	3.14	1.460
İş yeri koşullarına ve çalışma düzenine uymakta sorun yaşıyorum.	Evet	447	2.38	1.332
	Hayır	14	2.43	1.284
İş yerinden aldığım değerlendirme notlarımı objektif buluyorum.	Evet	447	3.59	1.333
	Hayır	14	3.43	1.453
İş yerinde çalışanlar ile sorun yaşıyorum.	Evet	447	2.39	1.478
	Hayır	14	2.14	1.167
Staj yaptığım iş yerinden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum.	Evet	447	3.83	1.478
	Hayır	14	2.79	1.578
Staj yaptığım süre içerisinde iş yerinden aldığım ücret verimimi artırıyor.	Evet	447	3.42	1.474
	Hayır	14	3.07	1.592

Staj dönemi bittiğinde staj yaptığım iş yerinden olumlu duygularla ayrılacağım.	Evet	447	3.83	1.341
	Hayır	14	3.14	1.657
Mezun olduktan sonra staj yaptığım iş yerinde çalışmak isterim.	Evet	447	3.45	1.445
	Hayır	14	2.86	1.406

Çizelge 7.4.6'da endüstri meslek lisesi Elektrik-Elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarını yaparken iş yerinden ücret alıp almadığı değişkenine göre ortalama ve standart sapma değerleri görülmektedir. Bu sonuçlara göre;

Staj yaptığım iş yerinde devam/devamsızlık durumum düzenli olarak takip edilir konusunda, bütün öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinde bölümümle ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler farklı görüşü paylaşmaktadır.

İş yerinde yaptığım staj çalışmasının takip ve denetimini yeterli buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman hayır cevabını veren öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinde iş kazalarına karşı alınan önlemler yeterli seviyededir konusunda, her iki gruptaki öğrenciler farklı görüşü paylaşmaktadır.

Staj yaptığım iş yerinde öğretim takvimine uyuluyor konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yeri koşullarına ve çalışma düzenine uymakta sorun yaşıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman hayır cevabını öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinde çalışanlar ile sorun yaşıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler farklı görüşü paylaşmaktadır.

Staj yaptığım süre içerisinde iş yerinden aldığım ücret verimimi artırıyor konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Staj dönemi bittiğinde staj yaptığım iş yerinden olumlu duygularla ayrılacağım konusunda, her iki gruptaki öğrenciler farklı görüşü paylaşmaktadır.

Mezun olduktan sonra staj yaptığım iş yerinde çalışmak isterim konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.

8.5. Staj Yapılan İş Yeriindeki Çalışmaların Eğitim Yönüne İlişkin Bulgular

Bu bölümde öğrenci deneklerinin, staj yaptıkları iş yerindeki çalışmaların eğitim yönüyle değerlendirilmesi ile ilgili sorulara verdikleri cevapların ortalama ve standart sapma değerlerini içermektedir.

Çizelge 8.5.1

Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yeriinde Yapılan Çalışmaların Eğitim Yönüyle Değerlendirilmesine Verdiği Cevapların Cinsiyet Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri

Bağımlı Sorular	Cinsiyet	N	X	Ss
Okulda öğrendiğim teorik bilgileri iş yerinde uygulama imkânı bulabiliyorum.	Kız	33	3.06	1.413
	Erkek	428	3.06	1.456
Staj yaptığım iş yerinde bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum.	Kız	33	3.70	1.075
	Erkek	428	3.63	1.319
İş yerinde yaptığım staj süresini yeterli buluyorum.	Kız	33	4.03	.918
	Erkek	428	3.68	1.333
İş yerinde bize ayrılan eğitim süresi yeterlidir.	Kız	33	3.76	1.032
	Erkek	428	3.48	1.369
Staj yaptığım iş yerinde mesleki bilgi ve beceri kazanıyorum.	Kız	33	3.64	1.270
	Erkek	428	3.68	1.326
Koordinatör öğretmenin benimle ve iş	Kız	33	3.64	1.194

	Erkek	428	3,33	1,452
Staj yaptığım iş yerinde kişisel becerilerimi sergileme imkânı bulabiliyorum.	Kız	33	3,15	1,278
	Erkek	428	3,51	1,289
Staj yaptığım iş yerinde bölümüme uygun işlerle uğraşıyorum.	Kız	33	3,30	1,403
	Erkek	428	3,43	1,440
Staj yaptığım iş yerinde dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgiye ulaşabiliyorum.	Kız	33	3,21	1,317
	Erkek	428	3,35	1,396
İş yerinde yaptığım staj çalışmasının ilerideki iş yaşamımı olumlu etkilebileceğine inanıyorum.	Kız	33	3,70	1,212
	Erkek	428	3,82	1,327

Çizelge 8.5.1’de endüstri meslek lisesi Elektrik-Elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarının eğitim yönüyle değerlendirilmesine verdiği cevapların cinsiyet değişkenine göre ortalama ve standart sapma değerleri görülmektedir. Bu sonuçlara göre;

Okulda öğrendiğim teorik bilgileri iş yerinde uygulama imkânı bulabiliyorum konusunda, her iki cinste aynı görüşü paylaşmaktadır.

Staj yaptığım iş yerinde bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum konusunda, cinsiyete bağlı görüşler arasında farklılık görülmemektedir. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman kız öğrencilerin, erkek öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinde yaptığım staj süresini yeterli buluyorum konusunda, her iki cinse bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman kız öğrencilerin, erkek öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinde bize ayrılan eğitim süresi yeterlidir, her iki cinste aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman kız öğrencilerin, erkek öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde mesleki bilgi ve beceri kazanıyorum, her iki cinste aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman erkek öğrencilerin, kız öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Koordinatör öğretmenin benimle ve iş yeri ile olan iletişimini yeterli buluyorum

konusunda, cinsiyete bağılı görüşler arasında anlamlı farklılık görölmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde kişisel becerilerimi sergileme imkânı bulabiliyorum konusunda, her iki cinse bağılı görüşler arasında anlamlı farklılık görölmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde bölümüme uygun işlerle uğraşıyorum konusunda, cinsiyete bağılı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Staj yaptığım iş yerinde dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgiye ulaşabiliyorum konusunda, her iki cinste aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman erkek öğrencilerin, kız öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görölmektedir.

İş yerinde yaptığım staj çalışmasının ilerideki iş yaşamımı olumlu etkileyebileceğine inanıyorum konusunda, cinsiyetlere bağılı görüşler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman erkek öğrencilerin, kız öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görölmektedir.

Çizelge 8.5.2

Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yerinde Yapılan Çalışmaların Eğitim Yönüyle Değerlendirilmesine Verdiği Cevapların Eğitim Gördüğü Bölüm Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri

Bağımlı Sorular	Bölümü	N	X	Ss
Okulda öğrendiğim teorik bilgileri iş yerinde uygulama imkânı bulabiliyorum.	Elektrik	222	3,21	1,472
	Elektronik	239	2,92	1,421
Staj yaptığım iş yerinde bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum.	Elektrik	222	3,74	1,253
	Elektronik	239	3,54	1,343
İş yerinde yaptığım staj süresini yeterli buluyorum.	Elektrik	222	3,63	1,297
	Elektronik	239	3,77	1,322
İş yerinde bize ayrılan eğitim süresi yeterlidir.	Elektrik	222	3,63	1,265
	Elektronik	239	3,38	1,414
Staj yaptığım iş yerinde mesleki bilgi ve beceri kazanıyorum.	Elektrik	222	3,90	1,182
	Elektronik	239	3,47	1,411
Koordinatör öğretmenin benimle ve iş yeri ile olan iletişimini yeterli buluyorum.	Elektrik	222	3,40	1,380
	Elektronik	239	3,31	1,488

Staj yaptığım iş yerinde kişisel becerilerimi sergileme imkânı bulabiliyorum.	Elektrik	222	3,58	1,207
	Elektronik	239	3,59	1,358
Staj yaptığım iş yerinde bölümüme uygun işlerle uğraşıyorum.	Elektrik	222	3,54	1,341
	Elektronik	239	3,31	1,514
Staj yaptığım iş yerinde dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgiye ulaşabiliyorum.	Elektrik	222	3,43	1,291
	Elektronik	239	3,26	1,472
İş yerinde yaptığım staj çalışmasının ilerideki iş yaşamımı olumlu etkileyebileceğine inanıyorum.	Elektrik	222	3,82	1,315
	Elektronik	239	3,79	1,324

Çizelge 8.5.2’de endüstri meslek lisesi Elektrik-Elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmaların eğitim yönüyle değerlendirilmesine verdiği cevapların eğitim gördüğü bölüm değişkenine göre ortalama ve standart sapma değerleri görülmektedir. Bu sonuçlara göre;

Okulda öğrendiğim teorik bilgileri iş yerinde uygulama imkânı bulabiliyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman elektrik bölümü öğrencilerinin, elektronik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında farklılık görülmemektedir. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman elektrik bölümü öğrencilerinin, elektronik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinde yaptığım staj süresini yeterli buluyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman elektronik bölümü öğrencilerinin, elektrik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinde bize ayrılan eğitim süresi yeterlidir konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde mesleki bilgi ve beceri kazanıyorum, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman elektrik bölümü öğrencilerinin, elektronik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Koordinatör öğretmenin benimle ve iş yeri ile olan iletişimini yeterli buluyorum

konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde kişisel becerilerimi sergileme imkânı bulabiliyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman elektronik bölümü öğrencilerinin, elektrik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde bölümüme uygun işlerle uğraşıyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgiye ulaşabiliyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

İş yerinde yaptığım staj çalışmasının ilerideki iş yaşamımı olumlu etkileyebileceğine inanıyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman elektrik bölümü öğrencilerinin, elektronik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Çizelge 8.5.3

Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yerinde Yapılan Çalışmaların Eğitim Yönüyle Değerlendirilmesine Verdiği Cevapların İş Yerinde Eğitim Bölümü (Departman) Bulunup Bulunmadığı Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri

Bağımlı Sorular	Eğitim Bölümü Var mı?			
		N	X	Ss
Okulda öğrendiğim teorik bilgileri iş yerinde uygulama imkânı bulabiliyorum.	Evet	250	3.17	1.475
	Hayır	211	2.93	1.416
Staj yaptığım iş yerinde bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum.	Evet	250	3.74	1.292
	Hayır	211	3.51	1.307
İş yerinde yaptığım staj süresini yeterli buluyorum.	Evet	250	3.72	1.325
	Hayır	211	3.69	1.296
İş yerinde bize ayrılan eğitim süresi yeterlidir.	Evet	250	3.54	1.335
	Hayır	211	3.45	1.367

Staj yaptığım iş yerinde mesleki bilgi ve beceri kazanıyorum.	Evet	250	3,76	1,342
	Hayır	211	3,58	1,293
Koordinatör öğretmenim benimle ve iş yeri ile olan iletişimimi yeterli buluyorum.	Evet	250	3,38	1,449
	Hayır	211	3,31	1,423
Staj yaptığım iş yerinde kişisel becerilerimi sergileme imkânı bulabiliyorum.	Evet	250	3,54	1,286
	Hayır	211	3,41	1,293
Staj yaptığım iş yerinde bölümüme uygun işlerle uğraşıyorum.	Evet	250	3,54	1,431
	Hayır	211	3,28	1,432
Staj yaptığım iş yerinde dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgilere ulaşabiliyorum.	Evet	250	3,51	1,380
	Hayır	211	3,14	1,376
İş yerinde yaptığım staj çalışmasının ilerideki iş yaşamımı olumlu etkilebileceğine inanıyorum.	Evet	250	3,90	1,280
	Hayır	211	3,70	1,357

Çizelge 8.5.3'de endüstri meslek lisesi Elektrik-Elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarının eğitim yönüyle değerlendirilmesine verdiği cevapların iş yerinde eğitim bölümü (departman) bulunup bulunmadığı değişkenine göre ortalama ve standart sapma değerleri görülmektedir. Bu sonuçlara göre;

Okulda öğrendiğim teorik bilgileri iş yerinde uygulama imkânı bulabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında farklılık görülmemektedir. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinde yaptığım staj süresini yeterli buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinde bize ayrılan eğitim süresi yeterlidir konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı

görüşler arasında farklılık görülmemektedir. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde mesleki bilgi ve beceri kazanıyorum, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Koordinatör öğretmenin benimle ve iş yeri ile olan iletişimini yeterli buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde kişisel becerilerimi sergileme imkânı bulabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde bölümüme uygun işlerle uğraşıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgiye ulaşabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

İş yerinde yaptığım staj çalışmasının ilerideki iş yaşamımı olumlu etkileyebileceğine inanıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Çizelge 8.5.4
Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yerinde Yapılan Çalışmaların Eğitim Yönüyle Değerlendirilmesine Verdiği Cevapların İş Yerini Denetlemeye Gelen Koordinatör Öğretmenin Düzenli Gelip Gelmediği Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri

Bağımlı Sorular	Koordinatör Öğretmen Düzenli Gelir mi?	N	X	Ss
Okulda öğrendiğim teorik bilgileri iş yerinde uygulama imkânı bulabiliyorum.	Evet	317	3,21	1,391
	Hayır	144	2,73	1,529
Staj yaptığım iş yerinde bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum.	Evet	317	3,70	1,274
	Hayır	144	3,51	1,359
İş yerinde yaptığım staj süresini yeterli buluyorum.	Evet	317	3,73	1,305
	Hayır	144	3,65	1,325
İş yerinde bize ayrılan eğitim süresi yeterlidir.	Evet	317	3,56	1,343
	Hayır	144	3,37	1,357
Staj yaptığım iş yerinde mesleki bilgi ve beceri kazanıyorum.	Evet	317	3,75	1,268
	Hayır	144	3,52	1,424
Koordinatör öğretmenin benimle ve iş yeri ile olan iletişimini yeterli buluyorum.	Evet	317	3,68	1,294
	Hayır	144	2,63	1,472
Staj yaptığım iş yerinde kişisel becerilerimi sergileme imkânı bulabiliyorum.	Evet	317	3,58	1,250
	Hayır	144	3,27	1,355
Staj yaptığım iş yerinde bölümüme uygun işlerle uğraşıyorum.	Evet	317	3,55	1,344
	Hayır	144	3,13	1,588
Staj yaptığım iş yerinde dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgiye ulaşabiliyorum.	Evet	317	3,49	1,356
	Hayır	144	3,03	1,414
İş yerinde yaptığım staj çalışmasının ilerideki iş yaşamımı olumlu etkileyebileceğine inanıyorum.	Evet	317	3,83	1,316
	Hayır	144	3,77	1,326

Çizelge 8.5.4'de endüstri meslek lisesi Elektrik-Elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarının eğitim yönüyle değerlendirilmesine verdiği cevapların iş yerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin

düzenli gelip gelmediği değişkenine göre ortalama ve standart sapma değerleri görülmektedir. Bu sonuçlara göre;

Okulda öğrendiğim teorik bilgileri iş yerinde uygulama imkânı bulabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında farklılık görülmemektedir. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinde yaptığım staj süresini yeterli buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinde bize ayrılan eğitim süresi yeterlidir konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde mesleki bilgi ve beceri kazanıyorum, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Koordinatör öğretmenin benimle ve iş yeri ile olan iletişimini yeterli buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde kişisel becerilerimi sergileme imkânı bulabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde bölümüme uygun işlerle uğraşıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgiye ulaşabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

İş yerinde yaptığım staj çalışmasının ilerideki iş yaşamımı olumlu etkileyebileceğine inanıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Çizelge 8.5.5

Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yerinde Yapılan Çalışmaların Eğitim Yönüyle Değerlendirilmesine Verdiği Cevapların İş Yerini Denetlemeye Gelen Koordinatör Öğretmeni Bölüm Öğretmeni Olup Olmadığı Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri

Bağımlı Sorular	Öğretmen Bölüm Öğretmeni mi?	N	X	Ss
Okulda öğrendiğim teorik bilgileri iş yerinde uygulama imkânı bulabiliyorum.	Evet	363	3,09	1,451
	Hayır	98	2,96	1,457
Staj yaptığım iş yerinde bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum.	Evet	363	3,65	1,288
	Hayır	98	3,58	1,362
İş yerinde yaptığım staj süresini yeterli buluyorum.	Evet	363	3,75	1,295
	Hayır	98	3,55	1,363
İş yerinde bize ayrılan eğitim süresi yeterlidir.	Evet	363	3,55	1,344
	Hayır	98	3,33	1,361
Staj yaptığım iş yerinde mesleki bilgi ve beceri kazanıyorum.	Evet	363	3,76	1,277
	Hayır	98	3,37	1,439
Koordinatör öğretmenin benimle ve iş yeri ile olan iletişimini yeterli buluyorum.	Evet	363	3,44	1,402
	Hayır	98	3,03	1,523
Staj yaptığım iş yerinde kişisel becerilerimi sergileme imkânı bulabiliyorum.	Evet	363	3,55	1,246
	Hayır	98	3,22	1,418
Staj yaptığım iş yerinde bölümüme uygun işlerle uğraşıyorum.	Evet	363	3,45	1,420
	Hayır	98	3,31	1,495
Staj yaptığım iş yerinde dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgiye ulaşabiliyorum.	Evet	363	3,40	1,392
	Hayır	98	3,11	1,361

İş yerinde yaptığım staj çalışmasının ilerideki iş yaşamımı olumlu etkileyebileceğine inanıyorum.	Evet	363	3,87	1,291
	Hayır	98	3,59	1,398

Çizelge 8.5.5’de endüstri meslek lisesi Elektrik-Elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarının eğitim yönüyle değerlendirilmesine verdiği cevapların iş yerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin bölüm öğretmeni olup olmadığı değişkenine göre ortalama ve standart sapma değerleri görülmektedir. Bu sonuçlara göre;

Okulda öğrendiğim teorik bilgileri iş yerinde uygulama imkânı bulabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında farklılık görülmemektedir. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinde yaptığım staj süresini yeterli buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinde bize ayrılan eğitim süresi yeterlidir konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde mesleki bilgi ve beceri kazanıyorum, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Koordinatör öğretmenin benimle ve iş yeri ile olan iletişimini yeterli buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde kişisel becerilerimi sergileme imkânı bulabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Staj yaptığım iş yerinde bölümüme uygun işlerle uğraşıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgiye ulaşabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı

farklılık bulunmaktadır.

İş yerinde yaptığım staj çalışmasının ilerideki iş yaşamımı olumlu etkileyebileceğine inanıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Çizelge 8.5.6
Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğrencilerinin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarını Yaparken İş Yerinde Yapılan Çalışmaların Eğitim Yönüyle Değerlendirilmesine Verdiği Cevapların İş Yerinden Ücret Alıp Almadığı Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri

Bağımlı Sorular	Öğrenci Ücret Alıyor mu?			
		N	X	S _c
Okulda öğrendiğim teorik bilgileri iş yerinde uygulama imkânı bulabiliyorum.	Evet	447	3,05	1,447
	Hayır	14	3,57	1,555
Staj yaptığım iş yerinde bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum.	Evet	447	3,63	1,304
	Hayır	14	3,79	1,311
İş yerinde yaptığım staj süresini yeterli buluyorum.	Evet	447	3,71	1,314
	Hayır	14	3,64	1,216
İş yerinde bize ayrılan eğitim süresi yeterlidir.	Evet	447	3,51	1,336
	Hayır	14	3,21	1,762
Staj yaptığım iş yerinde mesleki bilgi ve beceri kazanıyorum.	Evet	447	3,67	1,330
	Hayır	14	4,00	961
Koordinatör öğretmenin benimle ve iş yeri ile olan iletişimini yeterli buluyorum.	Evet	447	3,35	1,444
	Hayır	14	3,36	1,216
Staj yaptığım iş yerinde kişisel becerilerimi sergileme imkânı bulabiliyorum.	Evet	447	3,47	1,295
	Hayır	14	3,79	1,122
Staj yaptığım iş yerinde bölümüme uygun işlerle uğraşıyorum.	Evet	447	3,42	1,440
	Hayır	14	3,57	1,342
Staj yaptığım iş yerinde dosya	Evet	447	3,33	1,388

	Hayır	14	3,64	1,447
İş yerinde yaptığım staj çalışmasının ilerideki iş yaşamımı olumlu etkileyebileceğine inanıyorum.	Evet	447	3,81	1,315
	Hayır	14	3,86	1,460

Çizelge 8.5.6'da endüstri meslek lisesi Elektrik-Elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarının eğitim yönüyle değerlendirilmesine verdiği cevapların iş yerinden ücret alıp almadığı değişkenine göre ortalama ve standart sapma değerleri görülmektedir. Bu sonuçlara göre;

Okulda öğrendiğim teorik bilgileri iş yerinde uygulama imkânı bulabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler farklı görüşü paylaşmaktadır.

Staj yaptığım iş yerinde bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında farklılık görülmemektedir. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman hayır cevabını veren öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinde yaptığım staj süresini yeterli buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

İş yerinde bize ayrılan eğitim süresi yeterlidir konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde mesleki bilgi ve beceri kazanıyorum, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında farklılık görülmemektedir. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman hayır cevabını veren öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Koordinatör öğretmenin benimle ve iş yeri ile olan iletişimini yeterli buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman hayır cevabını veren öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde kişisel becerilerimi sergileme imkânı bulabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman hayır cevabını veren öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde bölümüme uygun işlerle uğraşıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ancak, ortalamalar incelendiği zaman hayır cevabını veren öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Staj yaptığım iş yerinde dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgiye ulaşabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır.

İş yerinde yaptığım staj çalışmasının ilerideki iş yaşamımı olumlu etkileyebileceğine inanıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ancak, ortalamaları incelediğimiz zaman hayır cevabını veren öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

BÖLÜM 9

9. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu Bölümde, yapılan araştırmada elde edilen sonuçlar anlatılarak, bu sonuçlardan hareket edilerek bir takım önerilerde bulunulacaktır.

9.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma ile endüstri meslek lisesi elektrik-elektronik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin işletmede uygulanan mesleki eğitim (staj) çalışmalarının değerlendirilmesi araştırılmıştır. Araştırma sürecinde elde edilen verilerin istatistikî analizleri sonucu şu bulgulara ulaşılmıştır.

9.1.1. Araştırma Evrenindeki Öğrencilerin Demografik Bilgilerine İlişkin Sonuç ve Tartışmalar

Araştırmaya katılan elektrik-elektronik bölümü öğrencilerinin %92,8'ini erkek, %7,2'sini kız öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan deneklerin çoğunluğunu erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Bu da meslek lisesi elektrik-elektronik bölümüne talebin, daha çok erkek öğrenciler tarafından olduğu anlamına gelir.

Araştırmaya katılan deneklerin bölüm değişkenine göre dağılımı; %48,2'sini elektrik ve %51,8'ini ise elektronik bölümü öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin staj yaptığı iş yerini kimin bulduğu değişkenine ilişkin dağılıma göre; meslek eğitimi uygulaması yaptığı işletmelerin %34,7'sini okul yönetimi, %31,7'sini öğrencilerin kendileri, %24,3'ünü öğrencilerin aileleri, %9,3'ü ise diğer kişilerin bulduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan deneklerin, staj yaptığı iş yerinin %34,7'sini okul yönetiminin bulduğu anlaşılmasıyla birlikte okul yönetiminin görevleri içinde bulunan, mesleki eğitim uygulaması yapılacak iş yerinin bulunmasında yetersiz kaldığı ve görevini yerine getiremediği görülmektedir. Bu durum 3308 sayılı Kanuna ters düşmektedir. Kanunun 6. maddesine göre “Öğrencilerin veya velilerin meslek eğitimi için işletme aramalarına meydan verilmez.” İfadesi yer almaktadır. Demir'de yapmış olduğu

araştırmada %57,2 gibi bir oranda işletmelerin öğrencilerin aileleri, kendileri ve başka kişiler tarafından bulunduğunu ortaya koymuştur (2003, s.64).

Araştırmaya katılan öğrencilerin iş yerinde günde kaç saat staj eğitimi yapıyorsunuz değişkenine ilişkin dağılıma göre; iş yerinde %65,3'ünün sekiz saatten fazla staj eğitimi yaptığı görülmektedir. İş hayatında beki de ilk deneyimleri olan, yaşları 17-18 olan öğrenci grubunun, iş yeri hayatının ağır koşullarında ve şartlarında sekiz saatten fazla süre staj eğitimi gerçekleştirmeye çalışması, öğrencilerde oluşabilecek yorgunluk ve mesleklerine karşı bir bıkkınlıklardan dolayı, okulda gördükleri eğitimleri aksatmalarına ve derslerine karşı ilgisizliğe yol açabileceği düşünülebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin staj yaptığı iş yerinde kaç kişi çalışıyor değişkenine ilişkin dağılıma göre; öğrencilerin staj yaptığı iş yerinde %42,5'ini en büyük oranla 101 ve üzeri işçi çalıştıran işletmeler olduğu görülmektedir. Bu durumda öğrenciler büyük işletmelerde staj eğitimi yapmaktadır. Öğrenciler büyük işletmelerin sağladığı imkânlardan yararlanacağı düşünülebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin staj yaptığı eğitim bölümü(departman) değişkenine ilişkin dağılıma göre; iş yerlerinin %54,2'sinde eğitim bölümü(departman) bulunduğu görülmektedir. Öztürk' ün yapmış olduğu araştırmada işletmelerin %41'inin eğitim departmanı bulunduğunu ortaya koymuştur (2004, s.46). Ortaya çıkan bu sonuca göre, küçük işletmelerin eğitim bölümünü oluşturma imkânının olmadığı söylenebilir. Bu durumda öğrenciler staj eğitimi sırasında mesleki eğitimini tam olarak almadıkları düşünülebilir.

Araştırmaya katılan deneklere iş yerinde staj eğitimini size kim yaptırıyor değişkenine ilişkin dağılıma göre; işletmelerde meslek eğitim uygulaması yaptıranların %49,7'sini en büyük oranla usta öğreticiler oluşturmaktadır. Demir'de yapmış olduğu araştırmada öğrencilere meslek eğitimini en yüksek oranda usta öğreticilerin yaptırdığını ortaya koymuştur (2003, s.64).Yine benzer bir araştırmada METARGEM, öğrencilerin mesleki eğitiminden sorumlu olanların %52,35'ini usta öğreticilerin oluşturduğunu belirtmiştir (1996, s.36). Demir'in ve METARGEM' in ortaya koyduğu bu sonuçlar, bizim bulgularımızın doğruluğunu ispatlar biçimdedir. Usta öğreticiler, iş yerlerinde bir yandan

üretimde bulunurken bir yandan da öğrencilerin eğitimi ile ilgilenmektedirler. İyi bir planlama yapılmadığında usta öğreticiler iki görev arasında sıkışmaktadır. Bu durum, usta öğreticilerin öğrencilerin mesleki gelişimlerinin aksamasına neden olmaktadır. Bu yüzden, usta öğreticilerin öğrencilerin staj eğitimi için ayıracakları zamanı önceden planlamaları uygun olacaktır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin staj yaptığı iş yerinin çeşitli ünitelerinde belirli aralıklarla çalışıp çalışmadığı değişkenine ilişkin dağılıma göre öğrencilerin; %40,8'i iş yerinin tek bir ünitesinde, %29,7'si iş yerinin bazı ünitelerinde, %29,5'i ise iş yerinin bütün ünitelerinde sırasıyla çalıştığı görülmektedir. Öğrencilerin bölümleriyle ilgili, iş yerlerinin tüm bölümlerinde çalıştırılması esastır. Bu durum olmadığı takdirde öğrencilerin yetişme noksanlıklarının ortaya çıkması söz konusudur. Demir'de yapmış olduğu araştırmada, öğrencilerin %39,9'unun mesleki eğitim uygulaması yaptığı işletmelerin tek bir ünitesinde çalıştıklarını ifade etmiştir (2003, s.66). METARGEM' in yapmış olduğu araştırmada tek bir üniteye çalışanların oranı %48,70 olarak ortaya çıkmıştır (1996, s.36)Bu konuda Demir'le, bizim yaptığımız araştırma paralellik gösterirken, METARGEM' in sonuçlarında belli oranda bir sapma vardır. Bu sapmaya rağmen çıkan sonuçlar birbirini destekleyecek bir şekilde öğrencilerin rotasyona tabii tutulmadıklarını göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin iş yerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin, denetlemeye düzenli olarak gelip gelmediği değişkenine ilişkin dağılıma göre; öğrencilerin %68,8'inin koordinatör öğretmeni iş yerini denetlemeye düzenli geldiği, %31,2'sinin ise koordinatör öğretmeni iş yerini denetlemeye düzenli olarak gelmediği görülmektedir. Öğrencilerin staj yaptığı iş yerlerinin düzenli olarak koordinatör öğretmen tarafından kontrol edilmesi gerekmektedir. Bu durum Öğrencilerin staj eğitimi sırasında okul ile iş yerinin sağlıklı iletişimi için gereklidir. Öğrencinin veya iş yerinin karşılaştığı sorunların çözümünde, koordinatör öğretmen rol almaktadır. Öğrencilerin staj eğitimi yaparken iş yerlerinin koordinatör öğretmen tarafından düzenli olarak denetlenmesinde belli aksaklıklar olduğu düşünülmektedir. Koordinatör öğretmenlerin işletmeleri düzenli olarak denetlemeleri okul yönetimi tarafından sağlanmalıdır.

Araştırmaya katılan deneklerin iş yerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin, bölüm öğretmeni olup olmadığı değişkenine ilişkin dağılıma göre; öğrencilerin %78,7'si

denetlemeye gelen koordinatör öğretmeninin bölüm öğretmeni olduğunu, %21,3'ünün ise bölüm öğretmeni olmadığı görülmektedir. Bu durumda iş yerlerini denetlemeye gelen öğretmenlerin büyük çoğunluğu öğrencinin bölüm öğretmeni olduğu anlaşılmaktadır. İş yerini denetlemeye gelen öğretmenin aynı bölümde olması öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişim açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin staj yaptığı iş yerinden ücret alıp almadığı değişkenine ilişkin dağılıma göre; öğrencilerin %97'si iş yerinden ücret aldığını, %3'ü ise iş yerinden ücret almadığını belirtmiştir. İş yerlerinin büyük çoğunluğu öğrencilere staj eğitimi sırasında belli bir ücret ödemektedir. Bu durum öğrencinin staj eğitimi sırasında işe karşı olan ilgisinin arttırdığı düşünülebilir.

9.1.2. Araştırma Evrenindeki Öğrencilerin Bağımsızlık Değişkenine göre Bağımlı Sorulara İlişkin Verdiği Cevaplara İlişkin Sonuçlar ve Tartışmalar

Bu bölüm öğrenci deneklerinin, mesleki eğitim yaptıkları iş yeri ile ilgili sorulara verdiği cevaplar ve staj yaptıkları iş yerindeki staj çalışmalarının eğitim yönüyle değerlendirilmesine ilişkin görüşlerinin cinsiyete, öğrenim görülen alan, staj yapılan iş yerinde eğitim bölümü olup olmadığı, iş yerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin denetlemeye düzenli ve bölüm öğretmeni olup olmadığı ve iş yerinden ücret alınıp alınmadığı değişkenine göre elde edilen sonuçlar tartışılacaktır.

Araştırmaya katılan deneklerin işletmede uygulanan mesleki eğitim (staj) çalışmalarının cinsiyet değişkenine göre yapılan t-testi sonuçlarına göre anlamlı bulgular birbirleri ile ilişkilendirilip tartışılacaktır. İşyeri boyutu için kız öğrencilerin ortalaması 40,96 iken erkek öğrencilerin ortalaması 40,19'dur. Eğitim yönü boyutu için ise kız öğrencilerin ortalaması 35,18 iken erkek öğrencilerin ortalaması 34,97'dir. Bu sonuçlara göre kız ve erkek öğrencilerin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarının iş yeri boyutu ve eğitim yönü boyutlarında kız ve erkek öğrencilerin görüşleri arasında fark saptanmamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim gördüğü bölüm değişkenine göre yapılan t-testi sonuçlarına göre elde edilen bulgular birbirleri ile ilişkilendirilip tartışılacaktır. İşyeri boyutu için elektrik bölümü öğrencilerinin ortalaması 40,97 iken elektronik bölümü

öğrencilerinin ortalaması ise 39,58'dir. Eğitim yönü boyutu için ise elektrik bölümü öğrencilerinin ortalaması 35,87 iken elektronik bölümü öğrencilerinin ortalaması 34,16'dir. Bu sonuçlara göre elektrik ve elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (staj) çalışmalarının eğitim yönü boyutlarında elektrik bölümü öğrencileri, elektronik bölümü öğrencilerine göre çok (35,87) daha olumlu görüş bildirmişlerdir.

Araştırmaya katılan deneklerin iş yerinde eğitim bölümü (departman) bulunup bulunmadığı değişkenine göre yapılan t-testi sonuçlarına göre elde edilen bulgular birbirleri ile ilişkilendirilip tartışılacaktır. İşyeri boyutu için iş yerinde eğitim bölümü (departman) bulunan öğrencilerin ortalaması 40,84 iken eğitim bölümü (departman) bulunmayan öğrencilerin ortalaması ise 39,53'dür. Eğitim yönü boyutu için ise iş yerinde eğitim bölümü (departman) bulunan öğrencilerin ortalaması 35,78 iken eğitim bölümü (departman) bulunmayan öğrencilerin ortalaması 34,01'dir. Bu sonuçlara göre elektrik ve elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarının eğitim yönü boyutlarında grup sıra ortalamaları incelendiği zaman farkın iş yerlerinde eğitim bölümü bulunduğu lehine olduğu saptanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin işletmede uygulanan mesleki eğitim (staj) çalışmalarını iş yerinde denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin denetlemeye düzenli olarak gelip gelmediği değişkenine göre yapılan t-testi sonuçlarına göre elde edilen bulgular birbirleri ile ilişkilendirilip tartışılacaktır. İşyeri boyutu için iş yerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin düzenli olarak geldiğini belirten öğrencilerin ortalaması 40,77 iken iş yerini denetlemeye giden koordinatör öğretmenin düzenli olarak gelmediğini belirten öğrencilerin ortalaması ise 39,11'dir. Eğitim yönü boyutu için ise iş yerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin düzenli olarak geldiğini belirten öğrencilerin ortalaması 36,07 iken iş yerini denetlemeye giden koordinatör öğretmenin düzenli olarak gelmediğini belirten öğrencilerin ortalaması ise 32,59'dur. Bu sonuçlara göre elektrik ve elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarının iş yeri ve eğitim boyutlarında grup sıra ortalamaları incelendiği zaman farkın iş yerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin düzenli olarak geldiği lehine olduğu saptanmıştır.

Araştırmaya katılan deneklerin iş yerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin bölüm öğretmeni olup olmadığı değişkenine göre yapılan t-testi sonuçlarına göre elde edilen bulgular birbirleri ile ilişkilendirilip tartışılacaktır. İşyeri boyutu için iş yerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin bölüm öğretmeni olduğunu belirten öğrencilerin ortalaması

40,69 iken iş yerini denetlemeye giden koordinatör öğretmenin bölüm öğretmeni olmadığını belirten öğrencilerin ortalaması ise 38,60'dır. Eğitim yönü boyutu için ise iş yerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin bölüm öğretmeni olduğunu belirten öğrencilerin ortalaması 35,50 iken iş yerini denetlemeye giden koordinatör öğretmenin bölüm öğretmeni olmadığını belirten öğrencilerin ortalaması ise 33,05'dir. Bu sonuçlara göre elektrik ve elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarının iş yeri ve eğitim boyutlarında grup sıra ortalamaları incelendiği zaman farkın iş yerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmenin bölüm öğretmeni lehine olduğu saptanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin iş yerinden ücret alıp almadığı değişkenine göre yapılan t-testi sonuçlarına göre elde edilen bulgular birbirleri ile ilişkilendirilip tartışılacaktır İşyeri boyutu için iş yerinden ücret aldığını belirten öğrencilerin ortalaması 40,37 iken iş yerinden ücret almadığını belirten öğrencilerin ortalaması ise 36,50'dir. Eğitim yönü boyutu için ise iş yerinden ücret aldığını belirten öğrencilerin ortalaması 34,94 iken iş yerinden ücret almadığını belirten öğrencilerin ortalaması 36,42'dir. Bu sonuçlara göre elektrik ve elektronik bölümü öğrencilerinin işletmede uygulanan mesleki eğitim (Staj) çalışmalarının iş yeri ve eğitim yönü boyutlarında iş yerinden ücret alan ve ücret almayan öğrencilerin görüşleri arasında fark saptanmamıştır.

9.1.3. Araştırma Evrenindeki Öğrencilerin Bağımsızlık Değişkenine göre Tek Yönlü Varyans Analizine (One-Way Anova) İlişkin Sonuçlar ve Tartışmalar

Bu bölüm öğrenci deneklerinin, mesleki eğitim yaptıkları iş yeri ile ilgili sorulara verdiği cevaplar ve staj yaptıkları iş yerindeki staj çalışmalarının eğitim yönüyle değerlendirilmesine ilişkin görüşlerinin staj yaptığı iş yerini kim buldu, iş yerinde günde kaç saat çalışıyor, staj yapılan iş yerinde kaç kişi çalışıyor, iş yerinde staj eğitimini kim yaptırıyor ve iş yerinin çeşitli ünitelerinde belirli aralıklarla çalışıp çalışmadığı değişkenine göre tek yönlü varyans analizine (One-Way Anova) ilişkin sonuçlar tartışılacaktır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin staj yaptığı iş yerini kim buldu konusundaki yaklaşımının "İş Yeri" boyutuna ilişkin görüşleri arasında öğrencilerin staj yaptığı iş yerini bulma açısından anlamlı bir fark ($p=.062$) olmadığı görülmektedir. Eğitim yönü boyutu için ise öğrencilerin staj yaptığı iş yerini kim buldu konusundaki yaklaşımının "Eğitim Yönü" boyutuna ilişkin görüşleri arasında öğrencilerin staj yaptığı iş yerini bulma açısından

anlamli bir fark ($p=.165$) olmadigi gorulmektedir. Bu sonuca gore ogrencilerin staj yerlerini kim buldu konusundaki yaklasimi "Is Yeri" ve "Egitim Yonu" boyutuna iliskin gorusleri ogrencilerin staj yaptigi is yerini kimin bulduguna gore anlamli bir sekilde degismemektedir. Tukey testi sonucuna gore ise farkin ogrencilerin staj yaptigi is yerini bulma konusunda ailelerin okul yonetiminden daha fazla is yeri buldugu ortaya cikmistir.

Arastirmaya katilan deneklerin staj yerinde gunde kac saat staj egitimi yapıyorsunuz konusundaki yaklasiminin "Is Yeri" boyutuna iliskin gorusleri arasında ogrencilerin staj yaptigi is yerinde gunde kac saat staj egitimi yapıyorsunuz acısından anlamli bir fark ($p=.760$) olmadigi gorulmektedir. Ogrencilerin staj yaptigi is yerinde gunde kac saat staj egitimi yapıyorsunuz konusundaki yaklasiminin "Egitim Yonu" boyutuna iliskin gorusleri arasında ogrencilerin staj yaptigi is yerinde gunde kac saat staj egitimi yapıyorsunuz acısından anlamli bir fark ($p=.106$) olmadigi gorulmektedir. Bu sonuca gore ogrencilerin is yerinde gunde kac saat staj egitimi yapıyorsunuz yaklasimi "Is Yeri" ve "Egitim Yonu" boyutuna iliskin gorusleri ogrencilerin staj yaptigi is yerinde kac saat staj egitimi yapıyorsunuz sorusuna gore anlamli bir sekilde degismemektedir.

Arastirmaya katilan ogrencilerin staj yaptigi is yerinde kac kisi calisiyor konusundaki yaklasiminin "Is Yeri" boyutuna iliskin gorusleri arasında ogrencilerin staj yaptigi is yerinde kac kisi calisiyor acısından anlamli bir fark ($p=.117$) olmadigi gorulmektedir. Ogrencilerin staj yaptigi is yerinde kac kisi calisiyor konusundaki yaklasiminin "Egitim Yonu" boyutuna iliskin gorusleri arasında ogrencilerin staj yaptigi is yerinde kac kisi calisiyor acısından anlamli bir fark ($p=.170$) olmadigi gorulmektedir. Bu sonuca gore ogrencilerin staj yaptigi is yerinde kac kisi calisiyor konusundaki yaklasimi "Is Yeri" ve "Egitim Yonu" boyutuna iliskin gorusleri ogrencilerin staj yaptigi is yerinde kac kisi calisira gore anlamli bir sekilde degismemektedir.

Arastirmaya katilan deneklerin is yerinde staj egitimini size kim yaptiriyor konusundaki yaklasiminin "Is Yeri" boyutuna iliskin gorusleri arasında ogrencilerin staj yaptigi is yerinde staj egitimini size kim yaptiriyor acısından anlamli bir fark ($p=.086$) olmadigi gorulmektedir. Ogrencilerin staj yaptigi is yerinde staj egitimini size kim yaptiriyor konusundaki yaklasiminin "Egitim Yonu" boyutuna iliskin gorusleri arasında ogrencilerin staj yaptigi is yerinde staj egitimini size kim yaptiriyor acısından anlamli bir fark ($p=.000$)

olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre öğrencilerin staj yerlerini kim buldu konusundaki yaklaşımı “İş Yeri” ve “Eğitim Yönü” boyutuna ilişkin görüşleri öğrencilerin staj yaptığı iş yerinde staj eğitimini size kim yaptırırna göre anlamlı bir şekilde değişmektedir. Tukey testi sonucuna göre ise farkın öğrencilerin staj yaptığı iş yerinde staj eğitimini size kim yaptırıyor konusunda mühendis, tekniker ve usta öğreticinin diğerlerine göre daha fazla staj eğitimi yaptırdığı ortaya çıkmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerinin iş yerinin çeşitli ünitelerinde belirli aralıklarla çalışıp çalışmadığı konusundaki yaklaşımının “İş Yeri” boyutuna ilişkin görüşleri arasında öğrencilerin staj yaptığı iş yerinin çeşitli ünitelerinde belirli aralıklarla çalışıp çalışmadığı açısından anlamlı bir fark ($p=.757$) olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin iş yerinin çeşitli ünitelerinde belirli aralıklarla çalışıp çalışmadığı konusundaki yaklaşımının “Eğitim Yönü” boyutuna ilişkin görüşleri arasında öğrencilerin staj yaptığı iş yerinin çeşitli ünitelerinde belirli aralıklarla çalışıp çalışmadığı açısından anlamlı bir fark ($p=.005$) olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre öğrencilerin iş yerinin çeşitli ünitelerinde belirli aralıklarla çalışıp çalışmadığı konusundaki yaklaşımı “İş Yeri” ve “Eğitim Yönü” boyutuna ilişkin görüşleri öğrencilerin iş yerinin çeşitli ünitelerinde belirli aralıklarla çalışıp çalışmadığına göre anlamlı bir şekilde değişmektedir. Tukey testi sonucuna göre ise farkın öğrencilerin staj yaptığı iş yerinin çeşitli ünitelerinde belirli aralıklarla çalışıp çalışmadığı konusunda bütün ünitelerde sırasıyla çalışıyoruz ve tek bir ünite çalışıyoruz seçenekleri bazı ünitelerde çalışıyoruz seçeneğine göre daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır.

9.1.4. Staj Yapılan İş Yerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışmalar

Bu bölümde öğrenci deneklerinin, staj yaptıkları iş yeri ile ilgili sorulara verdiği cevapların iş yerine ilişkin frekans, ortalama ve standart sapma değerlerine ait sonuçlar tartışılacaktır.

9.1.4.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma

Değerlerine İlişkin Tartışmalar ve Sonuçlar

1. Staj yaptığım iş yerinde devam/devamsızlık durumum düzenli olarak takip edilir konusunda, ortalamaları incelediğimiz zaman kız öğrencilerin, erkek öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
2. İş yerinde bölümümle ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum konusunda, cinsiyete bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.
3. İş yerinde yaptığım staj çalışmasının takip ve denetimini yeterli buluyorum

konusunda, her iki cinse bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görölmektedir.

4. İş yerinde iş kazalarına karşı alınan önlemler yeterli seviyededir konusunda, her iki cinste aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman kız öğrencilerin, erkek öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görölmektedir.
5. Staj yaptığım iş yerinde öğretim takvimine uyuluyor konusunda, her iki cinste aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamalar incelendiği zaman erkek öğrencilerin, kız öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görölmektedir.
6. İş yeri koşullarına ve çalışma düzenine uymakta sorun yaşıyorum konusunda, cinsiyete bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görölmemektedir. Ortalamaları incelediğimiz zaman erkek öğrencilerin, kız öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görölmektedir.
7. İş yerinden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum konusunda, her iki cinse bağlı görüşler arasında fark bulunmamaktadır. Ortalamalar incelendiği zaman kız öğrencilerin, erkek öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görölmektedir.
8. İş yerinde çalışanlar ile sorun yaşıyorum konusunda, cinsiyete bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görölmemektedir. Ortalamaları incelediğimiz zaman erkek öğrencilerin, kız öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görölmektedir.
9. Staj yaptığım iş yerinden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum konusunda, her iki cinste aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman kız öğrencilerin, erkek öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görölmektedir.
10. Staj yaptığım süre içerisinde iş yerinden aldığım ücret verimimi artırıyor konusunda, cinsiyetlere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görölmektedir.
11. Staj dönemi bittiğinde staj yaptığım iş yerinden olumlu duygularla ayrılacağım konusunda, her iki cinste aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamalar incelendiği zaman kız öğrencilerin, erkek öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görölmektedir.
12. Mezun olduktan sonra staj yaptığım iş yerinde çalışmak isterim konusunda, cinsiyetlere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görölmektedir.

9.1.4.2. Bölüm Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerlerine İlişkin Tartışmalar ve Sonuçlar

1. Staj yaptığım iş yerinde devam/devamsızlık durumum düzenli olarak takip edilir konusunda, her iki bölümdeki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman elektrik bölümü öğrencilerinin, elektronik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
2. İş yerinde bölümümle ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamalar incelendiği zaman elektrik bölümü öğrencilerinin, elektronik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
3. İş yerinde yaptığım staj çalışmasının takip ve denetimini yeterli buluyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.
4. İş yerinde iş kazalarına karşı alınan önlemler yeterli seviyededir konusunda, her iki bölümdeki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman elektrik bölümü öğrencilerinin, elektronik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
5. Staj yaptığım iş yerinde öğretim takvimine uyuluyor konusunda, her iki bölümdeki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamalar incelendiği zaman elektrik bölümü öğrencilerinin, elektronik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
6. İş yeri koşullarına ve çalışma düzenine uymakta sorun yaşıyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ortalamaları incelediğimiz zaman elektrik bölümü öğrencilerinin, elektronik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
7. İş yerinden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında fark bulunmamaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman elektronik bölümü öğrencilerinin, elektrik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
8. İş yerinde çalışanlar ile sorun yaşıyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ortalamalar incelendiği

zaman elektrik bölümü öğrencilerinin, elektronik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

9. Staj yaptığım iş yerinden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman elektrik bölümü öğrencilerinin, elektronik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
10. Staj yaptığım süre içerisinde iş yerinden aldığım ücret verimimi artırıyor konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.
11. Staj dönemi bittiğinde staj yaptığım iş yerinden olumlu duygularla ayrılacağım konusunda, her iki bölümdeki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman elektronik bölümü öğrencilerinin, elektrik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
12. Mezun olduktan sonra staj yaptığım iş yerinde çalışmak isterim konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.

9.1.4.3. İş Yerinde Eğitim Bölümü (Departman) Bulunup Bulunmadığı Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerlerine İlişkin Tartışmalar ve Sonuçlar

1. Staj yaptığım iş yerinde devam/devamsızlık durumum düzenli olarak takip edilir konusunda, bütün öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
2. İş yerinde bölümümle ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler farklı görüşü paylaşmaktadır.
3. İş yerinde yaptığım staj çalışmasının takip ve denetimini yeterli buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı farklılık görülmektedir.
4. İş yerinde iş kazalarına karşı alınan önlemler yeterli seviyededir konusunda, her iki gruptaki öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı farklılık görülmektedir.
5. Staj yaptığım iş yerinde öğretim takvimine uyuluyor konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha

fazla katıldıkları görülmektedir.

6. İş yeri koşullarına ve çalışma düzenine uymakta sorun yaşıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ortalamalar incelendiği zaman hayır cevabını öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
7. İş yerinden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında fark bulunmamaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman hayır cevabını öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
8. İş yerinde çalışanlar ile sorun yaşıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ortalamaları incelediğimiz zaman hayır cevabını öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
9. Staj yaptığım iş yerinden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
10. Staj yaptığım süre içerisinde iş yerinden aldığım ücret verimimi artırıyor konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.
11. Staj dönemi bittiğinde staj yaptığım iş yerinden olumlu duygularla ayrılacağım konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
12. Mezun olduktan sonra staj yaptığım iş yerinde çalışmak isterim konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.

9.1.4.4. İş Yerini Denetlemeye Gelen Koordinatör Öğretmenin Düzenli Gelip Gelmediği Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerlerine İlişkin Tartışmalar ve Sonuçlar

1. Staj yaptığım iş yerinde devam/devamsızlık durumum düzenli olarak takip edilir konusunda, bütün öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları

- incelediğimiz zaman hayır cevabını veren öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
2. İş yerinde bölümümle ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler farklı görüşü paylaşmaktadır.
 3. İş yerinde yaptığım staj çalışmasının takip ve denetimini yeterli buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı farklılık görülmektedir.
 4. İş yerinde iş kazalarına karşı alınan önlemler yeterli seviyededir konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
 5. Staj yaptığım iş yerinde öğretim takvimine uyuluyor konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamalar incelendiği zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
 6. İş yeri koşullarına ve çalışma düzenine uymakta sorun yaşıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
 7. İş yerinden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında fark bulunmamaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
 8. İş yerinde çalışanlar ile sorun yaşıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamalar incelendiği zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
 9. Staj yaptığım iş yerinden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
 10. Staj yaptığım süre içerisinde iş yerinden aldığım ücret verimimi artırıyor

konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.

11. Staj dönemi bittiğinde staj yaptığım iş yerinden olumlu duygularla ayrılacağım konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman hayır cevabını öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
12. Mezun olduktan sonra staj yaptığım iş yerinde çalışmak isterim konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.

9.1.4.5. İş Yerini Denetlemeye Gelen Koordinatör Öğretmeni Bölüm Öğretmeni Olup Olmadığı Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerlerine İlişkin Tartışmalar ve Sonuçlar

1. Staj yaptığım iş yerinde devam/devamsızlık durumum düzenli olarak takip edilir konusunda, bütün öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
2. İş yerinde bölümümle ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler farklı görüşü paylaşmaktadır.
3. İş yerinde yaptığım staj çalışmasının takip ve denetimini yeterli buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı farklılık görülmektedir.
4. İş yerinde iş kazalarına karşı alınan önlemler yeterli seviyededir konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
5. Staj yaptığım iş yerinde öğretim takvimine uyuluyor konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelendiğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
6. İş yeri koşullarına ve çalışma düzenine uymakta sorun yaşıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ortalamalar incelendiği zaman hayır cevabını öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

7. İş yerinden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.
8. İş yerinde çalışanlar ile sorun yaşıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman hayır cevabını veren öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
9. Staj yaptığım iş yerinden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamalar incelendiği zaman evet cevabını öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
10. Staj yaptığım süre içerisinde iş yerinden aldığım ücret verimimi artırıyor konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.
11. Staj dönemi bittiğinde staj yaptığım iş yerinden olumlu duygularla ayrılacağım konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
12. Mezun olduktan sonra staj yaptığım iş yerinde çalışmak isterim konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.

9.1.4.6. İş Yerinden Ücret Alıp Almadığı Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerlerine İlişkin Tartışmalar ve Sonuçlar

1. Staj yaptığım iş yerinde devam/devamsızlık durumum düzenli olarak takip edilir konusunda, bütün öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
2. İş yerinde bölümümle ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler farklı görüşü paylaşmaktadır.
3. İş yerinde yaptığım staj çalışmasının takip ve denetimini yeterli buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman hayır cevabını veren öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
4. İş yerinde iş kazalarına karşı alınan önlemler yeterli seviyededir konusunda, her iki

gruptaki öğrenciler farklı görüşü paylaşmaktadır.

5. Staj yaptığım iş yerinde öğretim takvimine uyuluyor konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
6. İş yeri koşullarına ve çalışma düzenine uymakta sorun yaşıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ortalamalar incelendiği zaman hayır cevabını öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
7. İş yerinden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
8. İş yerinde çalışanlar ile sorun yaşıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
9. Staj yaptığım iş yerinden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler farklı görüşü paylaşmaktadır.
10. Staj yaptığım süre içerisinde iş yerinden aldığım ücret verimimi artırıyor konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.
11. Staj dönemi bittiğinde staj yaptığım iş yerinden olumlu duygularla ayrılacağım konusunda, her iki gruptaki öğrenciler farklı görüşü paylaşmaktadır.
12. Mezun olduktan sonra staj yaptığım iş yerinde çalışmak isterim konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.

9.1.5. Staj Yapılan İş Yerindeki Çalışmaların Eğitim Yönüne İlişkin Sonuçlar ve Tartışmalar

Bu bölümde öğrenci deneklerinin, staj yaptıkları iş yeri ile ilgili sorulara verdiği cevapların eğitim yönüne ilişkin frekans, ortalama ve standart sapma değerlerine ait sonuçlar tartışılacaktır.

9.1.5.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerlerine İlişkin Tartışmalar ve Sonuçlar

1. Okulda öğrendiğim teorik bilgileri iş yerinde uygulama imkânı bulabiliyorum konusunda, her iki cinste aynı görüşü paylaşmaktadır.
2. Staj yaptığım iş yerinde bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum konusunda, cinsiyete bağlı görüşler arasında farklılık görülmemektedir. Ortalamaları incelediğimiz zaman kız öğrencilerin, erkek öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
3. İş yerinde yaptığım staj süresini yeterli buluyorum konusunda, her iki cinse bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman kız öğrencilerin, erkek öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
4. İş yerinde bize ayrılan eğitim süresi yeterlidir, her iki cinste aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamalar incelendiği zaman kız öğrencilerin, erkek öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
5. Staj yaptığım iş yerinde mesleki bilgi ve beceri kazanıyorum, her iki cinste aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman erkek öğrencilerin, kız öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
6. Koordinatör öğretmenin benimle ve iş yeri ile olan iletişimini yeterli buluyorum konusunda, cinsiyete bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.
7. Staj yaptığım iş yerinde kişisel becerilerimi sergileme imkânı bulabiliyorum konusunda, her iki cinse bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.
8. Staj yaptığım iş yerinde bölümüme uygun işlerle uğraşıyorum konusunda, cinsiyete bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır.
9. Staj yaptığım iş yerinde dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgiye ulaşabiliyorum konusunda, her iki cinste aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman erkek öğrencilerin, kız öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
10. İş yerinde yaptığım staj çalışmasının ilerideki iş yaşamımı olumlu etkileyebileceğine inanıyorum konusunda, cinsiyetlere bağlı görüşler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman erkek öğrencilerin, kız öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

9.1.5.2. Bölüm Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerlerine İlişkin Tartışmalar ve Sonuçlar

1. Okulda öğrendiğim teorik bilgileri iş yerinde uygulama imkânı bulabiliyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman elektrik bölümü öğrencilerinin, elektronik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
2. Staj yaptığım iş yerinde bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında farklılık görülmemektedir. Ortalamalar incelendiği zaman elektrik bölümü öğrencilerinin, elektronik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
3. İş yerinde yaptığım staj süresini yeterli buluyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman elektronik bölümü öğrencilerinin, elektrik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
4. İş yerinde bize ayrılan eğitim süresi yeterlidir konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.
5. Staj yaptığım iş yerinde mesleki bilgi ve beceri kazanıyorum, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman elektrik bölümü öğrencilerinin, elektronik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
6. Koordinatör öğretmenin benimle ve iş yeri ile olan iletişimini yeterli buluyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.
7. Staj yaptığım iş yerinde kişisel becerilerimi sergileme imkânı bulabiliyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman elektronik bölümü öğrencilerinin, elektrik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
8. Staj yaptığım iş yerinde bölümüme uygun işlerle uğraşıyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.
9. Staj yaptığım iş yerinde dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgiye

ulaşabiliyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır.

10. İş yerinde yaptığım staj çalışmasının ilerideki iş yaşamımı olumlu etkileyebileceğine inanıyorum konusunda, her iki bölümdeki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman elektrik bölümü öğrencilerinin, elektronik bölümü öğrencilerine oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

9.1.5.3. İş Yerinde Eğitim Bölümü (Departman) Bulunup Bulunmadığı Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerlerine İlişkin Tartışmalar ve Sonuçlar

1. Okulda öğrendiğim teorik bilgileri iş yerinde uygulama imkânı bulabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
2. Staj yaptığım iş yerinde bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında farklılık görülmemektedir. Ortalamalar incelendiği zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
3. İş yerinde yaptığım staj süresini yeterli buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ortalamalar incelendiği zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
4. İş yerinde bize ayrılan eğitim süresi yeterlidir konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında farklılık görülmemektedir. Ortalamalar incelendiği zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
5. Staj yaptığım iş yerinde mesleki bilgi ve beceri kazanıyorum, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
6. Koordinatör öğretmenin benimle ve iş yeri ile olan iletişimini yeterli buluyorum

konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

7. Staj yaptığım iş yerinde kişisel becerilerimi sergileme imkânı bulabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
8. Staj yaptığım iş yerinde bölümüme uygun işlerle uğraşıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.
9. Staj yaptığım iş yerinde dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgiye ulaşabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır.
10. İş yerinde yaptığım staj çalışmasının ilerideki iş yaşamımı olumlu etkileyebileceğine inanıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları

9.1.5.4. İş Yerini Denetlemeye Gelen Koordinatör Öğretmenin Düzenli Gelip Gelmediği Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerlerine İlişkin Tartışmalar ve Sonuçlar

1. Okulda öğrendiğim teorik bilgileri iş yerinde uygulama imkânı bulabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
2. Staj yaptığım iş yerinde bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında farklılık görülmemektedir. Ortalamalar incelendiği zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
3. İş yerinde yaptığım staj süresini yeterli buluyorum konusunda, her iki gruptaki

öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ortalamalar incelendiği zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

4. İş yerinde bize ayrılan eğitim süresi yeterlidir konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.
5. Staj yaptığım iş yerinde mesleki bilgi ve beceri kazanıyorum, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
6. Koordinatör öğretmenin benimle ve iş yeri ile olan iletişimini yeterli buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.
7. Staj yaptığım iş yerinde kişisel becerilerimi sergileme imkânı bulabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
8. Staj yaptığım iş yerinde bölümüme uygun işlerle uğraşıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.
9. Staj yaptığım iş yerinde dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgiye ulaşabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır.
10. İş yerinde yaptığım staj çalışmasının ilerideki iş yaşamımı olumlu etkileyebileceğine inanıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

9.1.5.5. İş Yerini Denetlemeye Gelen Koordinatör Öğretmeni Bölüm Öğretmeni Olup Olmadığı Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerlerine İlişkin Tartışmalar ve Sonuçlar

1. Okulda öğrendiğim teorik bilgileri iş yerinde uygulama imkânı bulabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler aynı görüşü paylaşmaktadır. Ortalamaları

incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

2. Staj yaptığım iş yerinde bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında farklılık görülmemektedir. Ortalamalar incelendiği zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
3. İş yerinde yaptığım staj süresini yeterli buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ortalamalar incelendiği zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
4. İş yerinde bize ayrılan eğitim süresi yeterlidir konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.
5. Staj yaptığım iş yerinde mesleki bilgi ve beceri kazanıyorum, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır.
6. Koordinatör öğretmenin benimle ve iş yeri ile olan iletişimini yeterli buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.
7. Staj yaptığım iş yerinde kişisel becerilerimi sergileme imkânı bulabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır.
8. Staj yaptığım iş yerinde bölümüme uygun işlerle uğraşıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.
9. Staj yaptığım iş yerinde dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgiye ulaşabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır.
10. İş yerinde yaptığım staj çalışmasının ilerideki iş yaşamımı olumlu etkileyebileceğine inanıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

9.1.5.6. İş Yerinden Ücret Alıp Almadığı Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Değerlerine İlişkin Tartışmalar ve Sonuçlar

1. Okulda öğrendiğim teorik bilgileri iş yerinde uygulama imkânı bulabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrenciler farklı görüşü paylaşmaktadır.
2. Staj yaptığım iş yerinde bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında farklılık görülmemektedir. Ortalamalar incelendiği zaman hayır cevabını veren öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
3. İş yerinde yaptığım staj süresini yeterli buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ortalamalar incelendiği zaman evet cevabını veren öğrencilerin, hayır cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
4. İş yerinde bize ayrılan eğitim süresi yeterlidir konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmektedir.
5. Staj yaptığım iş yerinde mesleki bilgi ve beceri kazanıyorum, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında farklılık görülmemektedir. Ortalamalar incelendiği zaman hayır cevabını veren öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
6. Koordinatör öğretmenin benimle ve iş yeri ile olan iletişimini yeterli buluyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ortalamalar incelendiği zaman hayır cevabını veren öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
7. Staj yaptığım iş yerinde kişisel becerilerimi sergileme imkânı bulabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ortalamalar incelendiği zaman hayır cevabını veren öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.
8. Staj yaptığım iş yerinde bölümüme uygun işlerle uğraşıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ortalamalar incelendiği zaman hayır cevabını veren öğrencilerin, evet cevabını

veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

9. Staj yaptığım iş yerinde dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgiye ulaşabiliyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır.
10. İş yerinde yaptığım staj çalışmasının ilerideki iş yaşamımı olumlu etkileyebileceğine inanıyorum konusunda, her iki gruptaki öğrencilere bağlı görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ortalamaları incelediğimiz zaman hayır cevabını veren öğrencilerin, evet cevabını veren öğrencilere oranla bu görüşe daha fazla katıldıkları görülmektedir.

9.2. Öneriler

Araştırma sürecinde verilerin istatistikî analizler sonrası elde edilen bulgulardan ve ulaşılan sonuçlardan faydalanılarak, Meslek Eğitimi Kanununa göre Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerine iş yerlerinde yaptırılan meslek eğitimi (staj) çalışmasıyla, öğrencilerin mesleki gelişimlerinde işletmelerden en iyi şekilde ve uygun biçimde faydalanabilmek için şu önerilerde bulunulmuştur.

1. Öğrencilerin staj yapacakları iş yerleri, mümkün olduğunca okul tarafından bulunmalıdır.
2. Mesleki eğitim (staj) uygulamalarının yapılacağı iş yerleri seçilirken, öğretim programına uygun üretim ve hizmet yapıyor olmasına, gelişim tablosunun uygulanabilmesine ve buna bağlı olarak öğrencilerin okulda öğrendikleri bilgileri iş yerlerinde uygulama imkanı bulabilecekleri ortamların olmasına dikkat edilmelidir.
3. Öğrencilerin mümkün olduğunca iş yerlerinde sekiz saatten fazla çalıştırılmalarına müsaade edilmemelidir.
4. Koordinatör öğretmenlere mümkün olduğu sürece kendi bölümleri dışındaki bölümlere yönelik koordinatörlük görevi verilmemelidir.
5. İş yerlerine giden koordinatör öğretmenlerin denetimi ciddi bir biçimde ve düzenli olarak yapması sağlanmalıdır.

6. Öğrencilerin staj yaptıkları iş yerlerinde bulunan teknik araç ve gereçlerden üst düzeyde faydalanması sağlanmalıdır.
7. İş yerlerinde öğretim sorumluları tecrübeli, yeterlikli ve eğitime istekli personel arasından seçilmeli, eğitimleri sürekli biçimde sağlanmalıdır.
8. İş yerlerinde iş kazalarına karşı alınan önlemlerin yeterli düzeyde olması sağlanmalıdır.
9. İş yerlerinde mesleki eğitim (staj) çalışması yapan öğrencilerin, eğitim gördükleri süre içerisinde bilgi ve beceri kazanmalarını sağlayabilecek imkânlar oluşturulmalıdır.
10. Öğrencinin iş yerinin farklı birimlerinde beceri kazanabilmesi için işletme yönetimince gerekli tedbirler alınmalı; öğrenci çeşitli üretim araçları konusunda bilgi ve deneyim sahibi olmalıdır.
11. Öğrencilerin mesleki eğitim uygulaması yaptıkları iş yerlerinde dosya hazırlayabilecek kaynağa ve bilgiye ulaşmaları sağlanmalıdır.
12. İş yerlerindeki diğer çalışanlarla olan münasebetleri hususunda öğrencilere sık sık uyarıcı konuşmalar yapılmalı, tavsiyelerde bulunulmalıdır.
13. Üretim araçlarının beceri eğitiminde kullanımı, iş yerinin faaliyetlerini aksatmamalı, bu konuda okul ve işletme işbirliği yapmalıdır.
14. Staj eğitiminde öğrencinin ilerlemesi düzenli olarak test edilmeli, eksikler zamanında telafi edilmelidir.
15. Mesleki eğitim uygulamasında öğrencilere ait dosyalama sisteminde yapılan işler ve projeler düzenli olarak kaydedilmelidir.
16. İş yerinde mesleki eğitim gören öğrencilerin, staj dönemi bittiğinde çalışma hayatına dair gerçekçi düşüncelerle ayrılması sağlanmalı ve ilerdeki iş hayatını olumsuz etkileyebilecek olaylar yaşanmasına izin verilmemelidir.

EK:

ANKET FORMU

Sevgili Öğrenciler,

Bu araştırmada amaç "Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarının Değerlendirilmesi"ni incelemektir.

Araştırmada konuyla doğrudan ilişkisi olan sizlerin görüşlerini almak istiyorum. Araştırmanın geçerliliği açısından bütün soruları okuyunuz ve **mutlaka her soruyu cevaplandırınız.** Size en yakın gelen seçeneği işaretleyiniz, samimi olarak ankete vereceğiniz cevaplar, yalnızca bilimsel amaçla kullanılacak ve başka hiçbir kişi veya kuruma verilmeyecektir. Bu nedenle anketin herhangi bir yerine isminizi belirtmenize gerek yoktur.

Araştırmaya yapacağınız katkı için teşekkür ederiz.

Tez Danışmanı
Prof. Dr. İrfan ERDOĞAN

Yüksek Lisans Öğrencisi
Burak Şerafettin GÜLSOY

I. BÖLÜM

Aşağıdaki seçeneklerden size uygun olanı parantezin içine (X) koyarak cevaplayınız.

1. Cinsiyetiniz nedir?

a- () Kız

b- () Erkek

2. Hangi bölümde eğitim görüyorsunuz?

a- () Elektrik

b- () Elektronik

3. Staj yaptığınız iş yerini kim buldu?

a- () Okul yönetimi

b- () Ailem

c- () Kendim

d- () Diğer

4. İş yerinde günde kaç saat staj eğitimi yapıyorsunuz?

a-() Sekiz saatten az b- () Sekiz saat c-() Sekiz saatten fazla

5. Staj yaptığınız iş yerinde kaç kişi çalışıyor?

a- () 1–10 b-() 11–30 c-() 31–100 d-() 101 ve üzeri

6. Staj yaptığınız iş yerinde eğitim bölümü (departman) var mı?

a-() Evet b-() Hayır

7.İş yerinde staj eğitimi size kim yaptırıyor?

a-() Mühendis b-() Tekniker c-() Usta öğretici d- () Diğer

8. İş yerinin çeşitli ünitelerinde belirli aralıklarla çalışıyor musunuz?

a-() Bütün ünitelerde sırasıyla çalışıyoruz b-() Tek bir üniteye çalışıyoruz
c-() Bazı ünitelerde çalışıyoruz

9. İş yerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmeniniz, denetlemeye düzenli olarak geliyor mu?

a-() Evet b-() Hayır

10. İş yerini denetlemeye gelen koordinatör öğretmeniniz bölüm öğretmeni mi?

a-() Evet b-() Hayır

11.Staj yaptığınız iş yerinden ücret alıyor musunuz?

a-() Evet b- () Hayır

II. BOLUM

Aşağıdaki her cümleyi sırasıyla okuyunuz. Her ifadeye 1–2–3–4–5 ölçekleri ile cevap verilecektir.

Seçenekler olumsuzdan olumluya doğru sıralanmıştır.

1= Kesinlikle Katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3= Kararsızım, 4= Katılıyorum, 5= Kesinlikle Katılıyorum

Size hangisi uygun ise o sayının olduğu bölmeye (X) koyarak belirtiniz.

A. İş Yeri ile İlgili Sorular

	Sorular	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Sıra No		1	2	3	4	5
1.	Staj yaptığım iş yerinde devam/devamsızlık durumum düzenli olarak takip edilir.					
2.	İş yerinde bölümümle ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum.					
3.	İş yerinde yaptığım staj çalışmasının takip ve denetimini yeterli buluyorum.					
4.	İş yerinde iş kazalarına karşı alınan önlemler yeterli seviyededir.					
5.	Staj yaptığım iş yerinde öğretim takvimine uyuluyor.					
6.	İş yeri koşullarına ve çalışma düzenine uymakta sorun yaşıyorum.					
7.	İş yerinden aldığım değerlendirme notlarımı objektif buluyorum.					
8.	İş yerinde çalışanlar ile sorun yaşıyorum.					
9.	Staj yaptığım iş yerinden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum.					

10.	Staj yaptığım süre içerisinde iş yerinden aldığım ücret verimimi artırıyor.					
11.	Staj dönemi bittiğinde staj yaptığım iş yerinden olumlu duygularla ayrılacağım.					
12.	Mezun olduktan sonra staj yaptığım iş yerinde çalışmak isterim.					

B. Staj Yaptığımız İş Yerinde Yapılan Çalışmaların Eğitim Yönüyle Değerlendirilmesi İle İlgili Sorular

	Sorular	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Sıra No		1	2	3	4	5
1.	Okulda öğrendiğim teorik bilgileri iş yerinde uygulama imkânı bulabiliyorum.					
2.	Staj yaptığım iş yerinde bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum.					
3.	İş yerinde yaptığım staj süresini yeterli buluyorum.					
4.	İş yerinde bize ayrılan eğitim süresi yeterlidir.					
5.	Staj yaptığım iş yerinde mesleki bilgi ve beceri kazanıyorum.					
6.	Koordinatör öğretmenin benimle ve iş yeri ile olan iletişimini yeterli buluyorum.					
7.	Staj yaptığım iş yerinde kişisel becerilerimi sergileme imkânı bulabiliyorum.					
8.	Staj yaptığım iş yerinde bölümüme uygun işlerle uğraşıyorum.					
9.	Staj yaptığım iş yerinde dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgiye ulaşabiliyorum.					
10.	İş yerinde yaptığım staj çalışmasının ilerideki iş yaşamımı olumlu etkileyebileceğine inanıyorum.					

KAYNAKLAR

- Akkutay, Ü., 1996, "Cumhuriyet Döneminde Mesleki ve Teknik Eğitim Sorunu", Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Ankara.
- Akpınar, B., 2003, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**, Sayı:33.
- Akyüz, Y., 1997, **Türk Eğitim Tarihi**, İstanbul Kültür Üniversitesi yayınları, 6.Baskı, İstanbul.
- Alkan, C. ve diğerleri, 1998, **Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları**, 4.Baskı, Alkım Yayınları, Sena Ofset, İstanbul.
- Altunya, N. ve diğerleri, 1999, **Eğitim Hakkı**, 75.Yılda Eğitim, Tarih Vakfı Yayını, İstanbul.
- Arslan, M., Nisan 2002, "Meslek Standartları, Sınav ve Belgelendirme Sistemine İlişkin Görüşler", TİSK İşveren Dergisi.
- Aslan, E., 1989 , **Atatürkçü Eğitim Sisteminde Türk Eğitimi**, Dicle Üniversitesi Atatürk Araştırmaları Merkezi Yayınları No:3, Diyarbakır.
- Aykaç, N., 2002, "Türkiye’de ve Bazı Avrupa Birliği Ülkelerinde Mesleki Teknik Eğitim” (Almanya, Fransa, İsviçre, İspanya, Yunanistan Örneği), Milli Eğitim Dergisi, Sayı:155:156.
- Başaran, İ.E., 1991 , **Eğitime Giriş**, Kadıoğlu Matbaası, Ankara.
- Başaran, İ.E., 1994 , **Eğitim Psikolojisi Modern Eğitim Psikolojisinin Temelleri**, Yargıcı Matbaası, Ankara.
- Başaran, İ.E., 1996, **Türkiye Eğitim Sistemi**, Yargıcı Matbaası, Ankara.
- Büyükutku, A.T., 2004, "Avrupa Birliği’ne Uyum Sürecinde Türkiye’de Mesleki Teknik Eğitim”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ceylan, M., 1992, "3308 Sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitimi Kanunu Uyarınca Endüstri Meslek Lisesi Öğrencilerine Yaptırılan Meslek Eğitimi Uygulamasının Değerlendirilmesi”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Cordan, B., Ocak-şubat 1996, "Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim’de Yeniden Yapılanma”, Yeni Türkiye Dergisi, Yeni Türkiye Medya Hizmetleri Yayınları, Yıl:2, Sayı:7.
- Değirmencioğlu, C. Ve diğerleri, 1999, **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Alkım Yayınevi, 2. Baskı, İstanbul.

Demir, R., 2003, “Endüstri Meslek Liselerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Mesleki Gelişimlerinde İşletmelerin Etkileri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Demir, N., 2006, “Kadın İstihdamını Artırmada Eğitimin Rolü ve Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü’nün Yürüttüğü Çalışmalar”, İşveren dergisi, Cilt:44, sayı:4

Doğan, H. ve diğerleri, 1997, **Okul Sanayi İlişkileri**, Önder Matbaacılık, Ankara.

DTP, 2001, **Ortaöğretim: Genel Eğitim, Mesleki Eğitim, Teknik Eğitim Özel İhtisas Raporu**, Sekizinci beş Yıllık Kalkınma Planı, Yayın No: DPT-2576, Ankara.

Gemici, N., 1993, “Türkiye’de Mesleki Teknik Eğitim’in Gelişimi ve Endüstri Meslek Liselerinin Durumu”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Gürol, M., 1997, **Okul Sanayi İşbirliği**, Pegem Yayınları, Birinci Baskı, Ankara.

Hacıoğlu, F. ve Alkan, C., 1997, **Öğretmenlik Uygulamaları Öğretim Teknolojisi**, Alkim yayınevi, Kurtiş Matbaacılık, İstanbul.

<http://www.megep.meb.gov.tr/megep/genel/ulusal/9kalkinmaplani1.zip>(Ulaşım Tarihi:19.09.2006)

http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=800&konu=mevcut. (Ulaşım Tarihi: 23.09.2006)

http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=200&konu=bolum_atl (Ulaşım Tarihi: 23.09.2006)

http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=200&konu=bolum_aml (Ulaşım Tarihi: 23.09.2006)

http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=200&konu=bolum_tl (Ulaşım Tarihi: 23.09.2006)

http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=200&konu=bolum_eml (Ulaşım Tarihi: 23.09.2006)

http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=200&konu=bolum_cpl (Ulaşım Tarihi:23.09.2006)

http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfaid=200&konu=bolum_metem (Ulaşım Tarihi:23.09.200)

http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=200&konu=bolum_tamem (Ulaşım Tarihi:23.09.2006)

<http://ktogm.meb.gov.tr> (Ulaşım Tarihi: 22.09.2006)

<http://ktogm.meb.gov.tr> (Ulaşım Tarihi: 27.09.2006)

<http://ttogm.meb.gov.tr> (Ulaşım Tarihi: 22.09.2006)

http://dogm.meb.gov.tr/genel_bilgiler.htm (Ulaşım Tarihi: 27.09.2006)

<http://www.megep.meb.gov.tr/indextr.html> (Ulaşım Tarihi: 19.09.2006)

<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/164.html> (Ulaşım Tarihi:15.09.2006)

http://www.tisk.org.tr/isveren_sayfa.asp?yazi_id=359 (Ulaşım Tarihi: 15.09.2006)

ILO, 1993, **İşçi Sendikaları ve ILO İşçi Eğitimi El Kitabı**, Ankara.

Karaağaçlı, M., 1996, **İkili Meslek Eğitimi ve Meslek Standartları, Karşılaştırmalı Araştırma**, Ankara.

Karadağ, E., 2005, “Eğitim Yönetimi Ve Öğretim Yöntemleri İlişkisi Kapsamında Drama Yönteminin Değerlendirilmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Karasar, N., 1995, **Araştırmalarda Rapor Hazırlama**, 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd., Ankara.

Kılınç, S., 2006, “Avrupa Birliği ve Türkiye’de Mesleki Teknik Eğitim”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Koç, F., 1999, “**Mesleki Eğitimde Okul Sanayi İşbirliği**”, Milli Eğitim Sanat Kültür Dergisi, Sayı:141, s.64-66.

Küçükahmet, L., 1999, **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**, Alkım Yayınevi, 10.Baskı, İstanbul.

Madenoglu, K., Aralık 2003, “İşgücünün Niteliklerinin Ölçülebilir ve Karşılaştırılabilir Olması, Rekabet Koşullarının Gerektirdiği Bir Olgudur”, TİSK İşveren Dergisi.

Mesleki ve Teknik Öğretmen Dergisi, 29 Mayıs 1981, “Mesleki Teknik Öğretimin Tarihi Gelişimi”, Milli Eğitim Yayınları, Özel Sayı, Sayı No:339.

Mesleki Araştırma ve Geliştirme Merkezi (CORD), 1994, Mesleki ve Teknik Eğitim Raporu, Mesleki ve Teknik Eğitim Sisteminin İncelenmesi, Texas.

Mısırlı, İ., 2006, “Türkiye’de Mesleki Yeterlikleri Belgelendirme Sistemi Niçin Gereklidir?”, Mercek Dergisi, Sayı:41, s:78-85.

Milli Eğitim Bakanlığı, 1998, **Cumhuriyetin 75. Yılında Gelişmeler ve Hedefler, Milli Eğitim**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı, 1999, **Cumhuriyetin 75. Yılında Mesleki ve Teknik Eğitim, On Altıncı Milli Eğitim Şurası**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı, 2001a, **Milli Eğitim Çalışma Programı 2001–2005**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı, 2004, **2004–2005 Öğretim Yılında Endüstriyel Teknik Öğretim Okul ve Kurumları**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı, 1990, **Çıracılık ve Mesleki- Teknik Eğitim Konseyi**, Okul ve İşletmelerde Meslek Eğitimi Komisyon Raporu, Mesleki ve Teknik Açıköğretim Okulu Matbaası, Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı, 1990, **Çıracılık ve Mesleki- Teknik Eğitim Konseyi**, Çıracılık Eğitimi Komisyonu Raporu, Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı, 2001, 2002 Yılı Başında Milli Eğitim, Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı, Ankara.

Oğuz, Ş.K., 1992, **Avrupa Topluluğu’nda ve Türkiye’de Mesleki Eğitim**, İKV Yayınları, Yayın No:119, İstanbul.

Özgül, İ., 1990, **Mesleki ve Teknik Eğitim Sorunlar/Çözümler**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.

Öztürk, H., 1993, **Eğitim Sosyolojisi**, Hatipoğlu Yayınları, Feryal Matbaası, 8.Baskı, Ankara.

Öztürk, M., 2004, “Ortaöğretim Kurumlarında Tekstil Alanında Eğitim Gören Öğrencilerin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarının değerlendirilmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Sağlam, H., 2006, “İlköğretim Okullarında Görev Yapan Eğitim Yöneticilerinin Bilgisayar Destekli Eğitim İle İlgili Tutumlarının İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Sevgi, A., 1994, **Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.

Sezgin, S.İ., 1987, “Yeni Mesleki Teknik Eğitim Sistemi ve Okul-Endüstri İlişkileri”, “Çağdaş Gelişmeler Işığında Türkiye’de Eğitim Fakültelerinin Yeri ve Rolü” Uluslararası Sempozyumu, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakülteleri Dergisi, Sayı:2.

Sezgin, S.İ., 2006, “Kadın İstihdamın Artırılmasında mesleki Eğitimin Rolü”, İşveren Dergisi, Cilt 44, Sayı:4, s.51-53.

Soğuk, H., Nisan 2002, “Avrupa Birliği’nin Mesleki Eğitime Bakışı ve Türkiye”, Mercek Dergisi, s.93–102.

Şimşek, A., 1999, **Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Yeniden Yapılandırılması**, Lebib Yalkın Yayınları, Yayın No:TÜSİAD-T/99-2/252, İstanbul.

Tekin, H., 1996, **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**, Yargı Yayınları, Dokuzuncu Baskı, Ankara.

Tezcan, M., 1992 , **Eğitim Sosyolojisi**, Zirve Ofset, Ankara.

TDK, 1983, **Türkçe Sözlük**, TDK Yayınları, Ankara.

TİSK, 1997, **Türkiye’de ve Dünyada Mesleki Eğitim**, TİSK İnceleme Yayını, No:20, Ankara.

Turan, K., 1992, **Mesleki Teknik Eğitim’in Gelişmesi ve Mehmet Rüştü Uzel**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

Turan, K., 1996, **Ahilik’ten Günümüze Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihi Gelişimi**, M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları No:129, Eksen Matbaası, İstanbul.

Türk, E., 1999, **MEB’de Yapısal Değişmeler ve Türk Eğitim Sistemi**, Nobel Yayınları, Ankara.

Uzar, M.T., 2002, “Mesleki Ve Teknik Öğretim Programlarının Hazırlanmasında Okul-Sanayi İşbirliği”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Ünal, S., 1995, “Endüstri Stajlarının Yönetim ve Denetimi”, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı:7, S.309-313, İstanbul.

Zengingönül, O., 1998, **Avrupa Birliği’nde Mesleki Teknik Eğitime Yeni Yaklaşımlar ve Türkiye için Bir Uyum Analizi**, TOBB Yayınları, Kozan Matbaacılık, Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

Burak Şerafettin GÜLSOY

KİŞİSEL BİLGİLER

Doğum Tarihi : 03.02.1975
Doğum Yeri : Ulukışla-Niğde
Medeni Durumu : Evli

EĞİTİM

Yüksek Lisans : Yeditepe Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü – Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı, 2005 – devam ediyor.

Lisans : Marmara Üniversitesi – Teknik Eğitim Fakültesi – Elektronik ve Bilgisayar Bölümü – Elektronik Anabilim Dalı, İstanbul, Haziran 1998.

Lise : Ereğli Endüstri Meslek Lisesi, Elektronik Bölümü, Ereğli, 1992.

Ortaokul : Ereğli Ortaokulu, Ereğli, 1989.

İlkokul : Ayşana Özkoçak İlkokulu, Ereğli-Konya, 1986.

ÇALIŞTIĞI KURUMLAR

1999 – devam ediyor : Kartal –Yakacık Anadolu Teknik, Teknik Lise ve Endüstri Meslek Lisesi – Elektronik Öğretmeni, İstanbul.

İLETİŞİM

Mail : bsgulsoy@hotmail.com, g_burak@excite.com